

BIJLAGE BIJ DJZ/BR 635/10

MAP 2

B+D

B+D

KR 503

From:
Sent:
To:
Cc:

Thursday, 24 October 2002 1:38 PM
PLV-DGPZ

AMM-CDP; ANK-CDP; ; BLN; BLN-CDP; BRN-CDP; DJZ-IR
DMC-CDP; DMV- DP7; DVB-CV; DVB-NN; DVF-PJ; DWH-NM; ;

LON-CDP; ;
NYV-CDP; ; PAR-CDP; ; 3; PLV-DGPZ; SPL; TEH-CDP; WAS-CDP;

B x D

+

Subject:

Toekomst van Irak documenten

ToekomstIrakbulletts.doc

teekomstIrak2.doc

Hierbij twee documenten t.b.v. de discussie over de gevolgen in Irak zelf van een militaire interventie in Irak.

Vriendelijk groet,

B+D

Mont 147, 147

Toekomst van Irak:

- De politieke aandacht is tot nog toe vooral uitgegaan naar de vraag hoe de ontwapening van Irak moet geschieden en naar de vraag of 'regime change' daarbij eveneens een legitiem doel is. Nu enigerlei actie in Irak imminent zou kunnen zijn – doordat de wapeninspecteurs daadwerkelijk het MVW-potentieel ontmantelen met medewerking van de Iraakse regering, of doordat die ontmanteling tot stand komt na een militaire ingreep onder Amerikaanse leiding- ontstaat steeds meer aandacht voor de toekomst van Irak, en voor het lot van de Iraakse bevolking.
- Gezien de instabiliteit in de regio, de diversiteit onder de Iraakse bevolking, de aanwezigheid van grote hoeveelheden olie (volgens schattingen bezit Irak de op één na grootste olievoorraden ter wereld) en het ontbreken van enig democratisch verleden in het land, kunnen veranderingen in Irak, zeker als die het gevolg zijn van militair ingrijpen, verstrekkende gevolgen hebben voor het land zelf en voor de regio.
- Een van de problemen van de kwestie "toekomst van Irak" is dat weinig met zekerheid bekend is over potentiële onderstromen in de Iraakse bevolking of over de waarschijnlijke machtspatronen die kunnen ontstaan onder invloed van de internationale bemoeienis.
- Wel bestaat er overeenstemming over dat **het grootste gevaar m.b.t. de politieke toekomst van Irak is dat het land uiteen zou kunnen vallen, hetgeen voor zowel de binnenlandse als de regionale stabiliteit immense gevolgen zou kunnen hebben.** Sleutelbegrip inzake de toekomst van Irak is dan ook het waarborgen van de territoriale integriteit van Irak na een militaire aanval.
- Flexibiliteit zal een voorwaarde zijn voor het slagen van een operatie in Irak (een geslaagde operatie bestaat uit MVW-ontmanteling van Irak, met als mogelijk gevolg "regime change", het behoud van territoriale integriteit van het land en –indien een militaire ingreep plaatsvindt- een geslaagde reconstructie van het land en een terugkeer van de vluchtelingen).
- Uitgaand van een scenario waarin in eerste instantie een onrustige, onstabiele situatie zal ontstaan, dient er zowel op korte als op lang termijn te worden gedacht. Internationale aanwezigheid zal vermoedelijk in beide fasen noodzakelijk zijn. Hierbij zal aan kwesties van onmiddellijk belang, zoals veiligheid, humanitaire hulp en de vluchtelingenproblematiek, de nodige aandacht moeten worden besteed. Parallel daaraan dient aandacht te worden gegeven aan het bereiken van langere-termijndoelstellingen, zoals een stabiele politieke toekomst van Irak en de wederopbouw.

Inleiding

De politieke aandacht is tot nog toe vooral uitgegaan naar de vraag hoe de ontwapening van Irak moet geschieden en naar de vraag of 'regime change' daarbij eveneens een legitiem doel is. Nu enigerlei actie in Irak imminent zou kunnen zijn – doordat de wapeninspecteurs daadwerkelijk het MVW-potentieel ontmantelen met medewerking van de Iraakse regering, of doordat die ontmanteling tot stand komt na een militaire ingreep onder Amerikaanse leiding- ontstaat steeds meer aandacht voor de toekomst van Irak, en voor het lot van de Iraakse bevolking. Gezien de instabiliteit in de regio, de diversiteit onder de Iraakse bevolking, de aanwezigheid van grote hoeveelheden olie (volgens schattingen bezit Irak de op één na grootste olievoorraden ter wereld) en het ontbreken van enig democratisch verleden in het land, kunnen veranderingen in Irak, zeker als die het gevolg zijn van militair ingrijpen, verstrekkende gevolgen hebben voor het land zelf en voor de regio. Dit paper concentreert zich op mogelijke consequenties voor Irak zelf. Hierbij zij aangetekend dat een van de problemen is dat weinig met zekerheid bekend is over potentiële onderstromen in de Iraakse bevolking of over de machtspatronen die kunnen ontstaan onder invloed van de internationale bemoeienis.

Wel bestaat er overeenstemming over dat het grootste gevaar m.b.t. de politieke toekomst van Irak is dat het land uiteen zou kunnen vallen, hetgeen voor zowel de binnenlandse als de regionale stabiliteit gevolgen zou kunnen hebben. Sleutelbegrip inzake de toekomst van Irak is dan ook het waarborgen van de territoriale integriteit van Irak na een militaire aanval.

Flexibiteit zal een voorwaarde zijn voor het slagen van een operatie in Irak (een geslaagde operatie bestaat uit MVW-ontmanteling van Irak, met als mogelijk gevolg "regime change", het behoud van territoriale integriteit van het land en –indien een militaire ingreep plaatsvindt- een geslaagde reconstructie van het land en een terugkeer van de vluchtelingen).

Uitgaand van een scenario waarin in eerste instantie een onrustige, onstabiele situatie zal ontstaan, dient er zowel op korte als op lang termijn te worden gedacht. Internationale aanwezigheid zal vermoedelijk in beide fasen noodzakelijk zijn. Hierbij zal aan kwesties van onmiddellijk belang, zoals veiligheid, humanitaire hulp en de vluchtelingenproblematiek, de nodige aandacht moeten worden besteed. Parallel daaraan dient aandacht te worden gegeven aan het bereiken van langere-termijndoestellingen, zoals een stabiele politieke toekomst van Irak en de wederopbouw. Deze punten worden hieronder besproken.

D) Vorm van veiligheidspresentie tijdens en na actie in Irak

Zeker op veiligheidsgebied is informatie over de huidige situatie in Irak gebrekkig. Voor zover kan worden vastgesteld heeft Saddam de belangrijkste alternatieve machtscentra in het land uitgeschakeld. Wat over is zijn stromingen met beperkte regionale invloed. Er is wel potentieel in de vorm van een goed opgeleide, seculiere bevolking (behoort tot de best opgeleide bevolkingen in het Midden-Oosten). Infrastructuur is aanwezig en de landbouw functioneert goed.

Uitzondering hierop vormen de Koerden, die in het noordelijke bergland het bestuur en de verantwoordelijkheid voor de veiligheid in eigen handen hebben. De Koerdische autoriteiten krijgen hierbij steun van het UN Guards Contingent in Noord-Irak (UNGCI). Hoewel dit al met al niet slecht functioneert, is de situatie niet zeer stabiel.

Ook buiten Irak bestaat thans geen groepering die, in bestuurlijk en veiligheidsopzicht, in staat is het roer over te nemen. Berichten dat de VS bezig zijn onder ballingen een alternatief voor het huidige bewind te recruter en die van militair potentieel te voorzien, zijn voorsnog ongesubstantieerd.

Onder deze omstandigheden kan een internationale veiligheidspresentie van kortere of langere duur zijn. Dit is grotendeels afhankelijk van het doel van de internationale gemeenschap: slechts ontmanteling van MVW-potentieel (d.w.z. een snel vertrek, ongeacht de verdere gevolgen voor land en regio) of volledige wederopbouw ondersteunen (d.w.z. het land onder internationaal bestuur stellen c.q. een Irakees bestuur met internationale steun).

Wat betreft de veiligheidspresentie zijn aldus meerdere opties denkbaar:

- A) ontwapeningsmodel met minimale politieke arrangementen: snelle exit-mogelijkheid, lage kosten en korte aanwezigheid van het Westen. In een dergelijk scenario zal de nieuwe leider(s) zeer waarschijnlijk uit Saddam's kring komen, vermoedelijk een militair, met eventuele power sharing arrangementen tussen Koerden/noorderlingen, Shi'ieten/zuiderlingen en Soennieten/centralen. Stabiliteit is dan vooreerst onwaarschijnlijk, terwijl 'warlordism' en burgeroorlog veeleer verwachtbaar zijn. Gezien het overheersende belang van territoriale eenheid en integriteit is uiteindelijk een nieuwe dictator de verwachtbare uitkomst. Kortom: een voortzetting van de huidige situatie, zowel v.w.b. de interne onderdrukking als de externe dreiging, maar dan (voorlopig) zonder MVW-potentieel.
- B) Reconstructiemodel: grote investeringen in tijd en financiële middelen nodig (à la Bosnië, Kosovo). Opbouw van een nieuw politiek en economisch systeem (zie politieke toekomst) in de richting van een "eerste volwaardige Arabische democratie". Een langdurige en aanzienlijke internationale militaire presentie is vereist om een stabiele omgeving te verzekeren waarin deze structurele veranderingen kunnen plaatsvinden. Schattingen voor de omvang van een dergelijke (vermoedelijk internationale) veiligheidsmacht lopen van 75.000 tot 200.000 man en de maandelijkse kosten van deze aanwezigheid worden op 1 à 4 miljard dollars geschat, aldus het Amerikaanse Congressional Budget Committee (CBC). Risico van aanslagen tegen de 'bezettingsmacht' is aanwezig¹ en sommige buurlanden, m.n. Iran, Syrië en Saoedi Arabië, achten langdurige VS-presentie weinig aantrekkelijk.

¹ Dit risico hangt echter van force protection af (zie Bosnië): de houding van de bevolking wordt immers bepaald door het gevoerde beleid. Indien het stabiliteit en een bepaalde vorm van democratie en aanvoer van voedsel is het risico geringer.

Gezien de aan optie A verbonden risico's voor destabilisatie zal gekozen moeten worden voor het tweede model om over tien jaar niet opnieuw met een Golfoorlog te worden geconfronteerd. Dan is de vraag: welk staatsbestel?

II) Politieke toekomst: nieuwe staatsvorm

A) De verdeeldheid van het land:

Irak kent geen democratische traditie. Introductie van bijv. vrije verkiezingen, transparante besluitvorming en vrijheid van meningsuiting zou een novum zijn in de Iraakse geschiedenis. E.e.a. zou een intensieve en langdurige bemoeienis van de internationale gemeenschap vergen *zonder garantie voor succes*.

De Iraakse bevolking is sterk verdeeld. Niet alleen is de etnische en religieuze diversiteit aanzienlijk, ook tribale banden zijn bepalend, terwijl voorts solidariteit op basis van regionale herkomst en sociale klasse een belangrijke rol spelen. Bovendien is de politieke oppositie in het land nauwelijks aanwezig en de oppositie in het buitenland sterk verdeeld langs hogergenoemde lijnen. Deze factoren (hieronder uiteengezet) zorgen voor een zeer fragiel potentieel voor een toekomstige politieke infrastructuur.

a) Etnische factor:

Er bestaat een kloof tussen de Koerdische en de Arabische bevolking. Officieel maakt Noord-Irak deel uit van Irak, maar feitelijk zijn de twee groepen onder het huidige regime reeds geografisch en politiek van elkaar gescheiden. Sinds de invoering van de noordelijke "no fly-zone" in Irak in 1991 is sprake van een grote mate van zelfbestuur in Noord-Irak. In geval van machtswisseling in Bagdad is de Koerdische leiding zich ervan bewust dat een streven naar werkelijke onafhankelijkheid onoverkomelijke tegenstand vanuit de buurlanden (waar eveneens Koerdische minderheden wonen) zou oproepen. Zij stelt aldus niet meer dan zelfbestuur binnen Irak na te streven d.m.v. een federatief model. Daarnaast telt Irak een aantal kleinere etnische minderheden, waaronder de Turkmenen.

b) Religieuze factor.

Religieuze rivaliteit beperkt zich vooral tot het arabische volksdeel. Religieuze diversiteit betreft in eerste instantie het verschil tussen de Soennitische minderheid, die thans aan de macht is en zich hoofdzakelijk in Centraal-Irak bevindt, en de onderworpen Shi'itische meerderheid, die zich voornamelijk in het zuiden van het land bevindt. Ook is er in Irak een aantal religieuze minderheden, waaronder de Assyrische Christenen.

Het is niet altijd duidelijk welke "factor" de overhand heeft bij de identificatie van de verschillende groepen en voor de individuele Iraakees. Religie speelt een belangrijke rol, maar verbanden als ethniciteit, regionaliteit en sociale klasse moeten niet onderschat worden. Zo bleek de Arabische en regionale loyaliteit van Iraakse Shi'itische soldaten tijdens de oorlog met het Shi'itische Iran van groot gewicht te zijn. Aangenomen wordt echter dat waar religie, regionaliteit en/of ethniciteit samenkomen, de tegenstelling moeilijk overbrugbaar is. In het algemeen wordt dan ook rekening gehouden met een mogelijke tweedeling van Irak in een Koerdisch/Soennitisch noorden en een Arabisch midden en Zuiden. Aangezien de Shi'itische groep groter is dan de Soennitische, wordt ervan uitgegaan dat de Shi'ieten naar de macht over het gehele land (en in elk geval het Arabische midden en zuiden) zullen streven.

B) Drie opties voor een nieuw staatsbestel:

a) Autoritair stelsel:

Het huidige regime zou verdwijnen, maar slechts door een gelijksoortig autoritair regime worden vervangen. Ook al is een dergelijk scenario voor het Westen nauwelijks aanvaardbaar, het is het enige scenario dat 1) zonder vergaande internationale betrokkenheid het

uiteenvallen van het land zou kunnen voorkomen; 2) vermoedelijk steun van de meeste buurlanden zou krijgen.

Wel zal een dergelijk nieuw autoritair regime vermoedelijk 1) meer bereidheid tonen met de VN samen te blijven werken op het gebied van non-proliferatie; 2) minder brutaal zijn aangezien het intensieve internationale aandacht c.q. controle zal krijgen.

Thans ontbreekt echter een "kandidaat" voor een dergelijke rol. In de VS zou gesproken worden over een (ex)militair.

b) Constitutionele/representatieve/federale staatsvorm:

Een dergelijk democratisch bestel heeft de voorkeur. Indien het zou slagen zou het stabiliteit bereiken, terwijl het tevens rekening zou houden met de Iraakse diversiteit. Echter, ernstige problemen zouden kunnen ontstaan: 1) tussen de Soennitische en Shi'itische bevolkingsgroepen (het is nauwelijks denkbaar dat de eersten hun huidige macht zullen opgeven, al is het maar vanwege de te verwachten represailles); 2) wanneer de Koerdische provincies een grote mate van onafhankelijkheid wensen (hetgeen vooral bij buurlanden als Turkije problematisch zal zijn).

Om eenheid in een dergelijk scenario te waarborgen wordt, vooral door de VS, maar ook door het VK, gewerkt aan het verenigen van de verschillende in het buitenland bestaande Iraakse oppositiegroepen (grotendeels langs variaties van hogergenoemde lijnen verdeeld). Het gaat hierbij overigens om groepen die tot nog toe zelfs intern weinig samenhang hebben getoond. Plannen om in Europa een grote conferentie te organiseren hebben nog immer geen concrete vormen aangenomen.

Als alternatief voor de pogingen het moeilijk verzoenbare te verzoenen wordt gedacht aan het herinvoeren van de (hashemitische) monarchie (constitutionele monarchie), maar de vraag is nog maar of de omstandigheden die in de 50-er jaren leidden tot de omverwerping van de monarchie thans niet meer bestaan. Buurlanden lijken hier geen voorkeur aan te geven. Hoe dan ook zijn de risico's van destabilisatie in dit scenario groot.

c) Fragmentatie/uiteenvallen:

Politiek chaos met burgeroorlog. Zonder een sterk machtscentrum is het risico van uiteenvallen groot. Gezien de vergaande diversiteit onder de Iraakse bevolking, de aanwezigheid van grote olie reserves en de om eerder genoemde redenen mogelijke betrokkenheid van buurlanden, zou dit scenario een nieuwe Libanon-situatie tot gevolg kunnen hebben. Bovendien zouden in geval van een dergelijk scenario sommige buurlanden, m.n. Turkije, vermoedelijk zelf ingrijpen in Irak.

Cruciale voorwaarde is het behouden van de territoriale integriteit en de eenheid van het land. Slechts met aanwezigheid van deze voorwaarde zal een stabiele toekomst van Irak (in een stabiel Midden-Oosten) haalbaar zijn. Als de internationale gemeenschap niet bereid is zelf langdurig die territoriale integriteit te waarborgen, lijkt een scenario waarin (in ieder geval) in een eerste fase een nieuw (semi) autoritair regime in Bagdad aan de macht treedt, het meest waarschijnlijke. Dit betekend dat rekening gehouden moet worden met de mogelijke uitkomst dat een charismatische, door de VS/het Westen gesteunde leider aan de macht treedt. Deze zal 'verlicht' genoeg moeten willen zijn om een democratiseringsproces op gang te zetten. Succes van een dergelijk proces blijft zeer onzeker en zal in ieder geval een nauwe, langdurige begeleiding van de internationale gemeenschap vereisen.

III) Internationale betrokkenheid

Na het einde van de gevechtshandelingen moet eerst *interne en externe veiligheid* gegarandeerd worden. Dat wil zeggen: geen bijlijesdag, Iraakse militairen blijven in barakken, buitenlandse invallen worden weerhouden. Dan moet vooral aandacht aan wederopbouw gegeven worden. Welke vorm zal deze moeten innemen (Marshall plan of VN-operatie)? Tevens dient tegelijkertijd de humanitaire nood onmiddellijk verlicht te worden en reparatie van basis-infrastructuur dient samen met de VN in gang gezet te worden. Uitgaand van langdurige veiligheidspresentie (zie I) is wat betreft de fasering van een Irak-operatie het volgende scenario denkbaar:

A) VN vredestroepen

Om redenen van legitimiteit en kosten zal de VS de internationale betrokkenheid (m.n. VN) zo breed mogelijk wensen te maken. Indien de militaire actie door een Veiligheidsraad-resolutie gelegitimeerd wordt, zal VN aanwezigheid vanzelfsprekend zijn en zal in de eerste fase van een operatie de VN-aanwezigheid aanzienlijk toenemen (UNMIK model lijkt werkbaar voor Irak).

Anders dan in Afghanistan, zal de vredesmacht niet alleen in de hoofdstad aanwezig moeten zijn, maar zal zich over het hele land dienen te verspreiden. Ook zal gedacht moeten worden aan de samenstelling van de vredestroepen: Iraniers of Turken zullen bijvoorbeeld niet deel kunnen nemen aan de vredesmacht, wel zullen zij zeer nauw betrokken willen worden bij de politieke toekomst van Irak.

Een operatie van deze omvang heeft de VN nog nooit uitgevoerd. Indien, zoals in Afghanistan, ad-hoc regelingen getroffen moeten worden, hoogstwaarschijnlijk met de VN, is de VS zich bewust van een aantal beperkingen (zowel OEF als ISAF hebben problemen met force generation, planning, overdragen van leadnationschap van ISAF). Dit pleit voor een hybride model, met 'best of both worlds'.

B) Humanitaire hulp

In de afgelopen maanden heeft een serie van voorbereidende besprekingen met VN-agencies (OCHA), ngo's en de Rode Kruisfamilie plaatsgevonden, zowel in de regio als op de hoofdkantoren. Doel is om tot een gezamenlijk en geconsolideerd plan van aanpak te komen. De contingency planning van de individuele agencies en m.n. van ngo's en de Rode Kruisfamilie is al behoorlijk ver gevorderd, maar tot consolidatie - OCHA's mandaat - is het nog niet gekomen.

OCHA wijt dit aan het feit dat de politieke en veiligheidstak van de VN tot nog toe eigenlijk van geen humanitaire contingency planning wilde weten vanwege de politieke gevoeligheid van de situatie. Daarom ook kan OCHA, onderdeel van het secretariaat, geen publieke uitspraken doen over contingency planning of zelfs maar over humanitaire gevolgen van ev. gewapende actie in Irak.

Wel acht OCHA thans het moment gekomen om als humanitaire VN-tak tot een gezamenlijk plan van aanpak te komen en de wereld te laten zien wat er aan humanitaire gevolgen dreigt en hoe de VN klaar is om die gevolgen het hoofd te bieden. Emergency Relief Coordinator Kenzo Oshima heeft de SGVN gevraagd om toestemming voor het opstellen van een dergelijk plan. Het groene licht wordt binnenkort verwacht.

C) Wederopbouw

Naast vredestaken zal in multilateraal kader ook aandacht moeten worden besteed aan de economische (weder)opbouw van Irak. Hier lijkt internationale bemoeienis vooral nodig om zeker te stellen dat die wederopbouw niet gebeurt op een manier die nieuwe interne (en externe) spanningen oproept. Dit vereist politieke en technische begeleiding. De kosten

kunnen evenwel goeddeels door Irak zelf worden gedragen. Assistentie zal o.a. in de volgende gebieden geboden moeten worden:

a) Transformatie/opleiden van het leger:

Een politieke omwenteling in Irak zou kunnen leiden tot grootschalige demobilisatie van het Iraakse leger. Demobilisatie noopt tot een gecoördineerde aanpak tot herintegratie van (grote aantallen) ex-soldaten in de civiele samenleving. "DDR"-programma's (Disarmament, Demobilisation and Reintegration) zijn, zoals bekend, kostbaar en gecompliceerd. Om regionale stabiliteit te waarborgen zou het wenselijk zijn dat Irak wordt opgenomen in een regionaal systeem.

b) justitiële wederopbouw:

Naar schatting een van de gebieden waarin Irak het meeste steun nodig zal hebben. In eerste instantie zal gedacht moeten worden aan een "truth and reconciliation" fase met als doel de verwerking van de misdaden van het regime van Saddam Hoessein. De vraag is of dit zal overgelaten kunnen worden aan Irak zelf: een waarheidscommissie à la Zuid-Afrika of een soort Irak-Tribunaal (waaraan in de VS/State Department reeds gewerkt wordt). Bij vervolging en berechting in Irak van (medestanders van) Saddam Hoessein zou het om grote aantallen mensen kunnen gaan. De aanwezigheid van een onafhankelijke rechterlijke macht en Openbaar Ministerie in Irak zelf is hiervoor een vereiste. Opbouw van de benodigde expertise binnen de rechterlijke macht is echter geen sinecure.

IV) Vluchtelingen

Bij een sterkere oorlogsdreiging, alsook bij het daadwerkelijk uitbreken van een conflict, zullen mogelijkwjs vluchtelingenstromen op gang komen in en vanuit Irak. UNHCR heeft reeds een plan opgesteld ter voorbereiding op een mogelijke crisis, waarbij de organisatie zelf nadruk legt op het feit dat de cijfers arbitrair zijn².

A) Opvang in de regio: UNHCR stelt zich, in geval van een militair conflict in Irak, in op tienduizenden tot een miljoen Iraakse vluchtelingen die hun toevlucht zullen zoeken in de regio. De aannames variëren sterk en zijn afhankelijk van de aard en omstandigheden van een mogelijk conflict. De aantallen worden voor de landen in de regio voorshands als volgt ingeschat:

Iran:	150.000
Koeweit:	2.500 – 20.000
Jordanië:	10.000
Syrië:	20.000
Turkije:	20.000

Daarnaast verwacht UNHCR dat veel burgers ook een veilig heenkomen zullen zoeken binnen de landsgrenzen van Irak, met name op het platteland (zgn. internally displaced persons / IDP's). Schattingen van mogelijke aantallen binnenlands ontheemden in geval van een militair optreden ontbreken³.

² In dit plan wordt rekening gehouden met grote aantallen vluchtelingen in de regio.

³ Turkije heeft recentelijk gemeld uit te gaan van 250.000 Iraakse vluchtelingen in Noord-Irak, plus een beperkte opvangcapaciteit aan de Turkse grens met Noord-Irak (max. 25.000). Daarnaast dient gemeld te worden dat bij de inschatting van de capaciteit, bereidheid en kosten van de opvang van een dergelijke stroom vluchtelingen, ook het huidige aantal Iraakse vluchtelingen en het aantal vluchtelingen van andere nationaliteiten dat nu reeds wordt opgevangen in Irak, alsook in de regio, een rol speelt.

B) Asiel- en Migratiebeleid in Nederland

Schattingen van de omvang van de Iraakse bevolking in Nederland lopen uiteen van 40.000 tot 70.000 personen. Een verandering van de situatie in Irak kan directe consequenties hebben voor het huidige toelatings- en terugkeerbeleid voor Irak⁴. Een militair conflict kan leiden tot een toename van Iraakse asielaanvragen in Nederland en andere Europese landen.

Opvang in de regio: De huidige regering legt in haar regeerakkoord sterk de nadruk op 'opvang in de regio'. Deze grote nadruk heeft zich nog niet vertaald in concreet beleid. Een crisis in/rond Irak zal mogelijk de regering nadrukkelijk confronteren met dit beleidsvoornemen.

1F: Een toename van het aantal Iraakse asielzoekers in Nederland zal mogelijk ook gevolgen hebben voor de interne Nederlandse veiligheid. Het aantal zgn. 1F- zaken⁵ zou kunnen toenemen. Het is niet uitgesloten dat in geval van een aanval zich onder de Iraakse vluchtelingen een groot aantal 1F-zaken - zoals hoge(re) functionarissen onder het regime van Saddam Hoessein - zal bevinden.

---

⁴ De Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie (VZI) is zich momenteel aan het beraden op het asielbeleid voor Irak daar de Noord-Iraakse partijen niet langer meewerken aan terugkeer van Centraal-Iraakezen naar Noord-Irak. In het huidige Nederlandse beleid is terugkeer naar Centraal-Irak van uitgeprocedeerde Centraal-Iraakse asielzoekers niet aan de orde gezien de mensenrechtensituatie aldaar. Tot voor kort werd Noord-Irak door Justitie als relatief veilig gebied beschouwd voor uitgeprocedeerde, afgewezen asielzoekers uit Noord- en Centraal-Irak. Begin dit jaar hebben de Noord-Iraakse partijen echter aangegeven niet langer Centraal-Iraakezen toe te laten. Eén van de opties voor VZI is het instellen van een categoriaal beschermingsbeleid voor Centraal-Irak. Deze beleidsbeslissing zal ook financiële consequenties hebben, voor onder andere de opvang van afgewezen asielzoekers die hierdoor niet kunnen terugkeren én nieuwe asielzoekers afkomstig uit Centraal-Irak. Een dergelijk beleid kan – naast de dreiging van een militair conflict - een aanzuigende werking hebben op asielzoekers afkomstig uit Centraal-Irak.

⁵ Volgens artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag komen personen die betrokken zijn geweest bij mensenrechtenschendingen of misdaden tegen de menselijkheid niet in aanmerking voor een vluchtelingenstatus.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI351 / P3367
Datum/tijd verwerking : 19/11/02 - 07.34

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

M 504

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DCO DES DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH IOB

DJE DUBAI

S: ABU ALG AMM ANK ATH BEI BLN BRE BRU BRN DMC DUB GEV HEL HSR IST KAB KAI
KIE
KHA KOP KWE LIS LON LUX MAD MOS MUS NYV OTT PAR RAB RAM RIY ROM SAA STO TEH
TEL TRI TUN WEN WEV DEF:CDS:DAB MP

@#/
~~SECRET~~

I M M E D I A T E

Van Washington

Aan DGPZ, DAM, DVB

C.c. PlvdGPZ, DPZ, DVF, DMV, DWH, Def/DAB, Def/CDS,
AZ/KMP, PV Navo, PV New York, PVVN Wenen, PV EU, MO-distributie

Datum 18 november 2002

Betreft VS/Irak

Essentie

VS acht opbouw militaire druk, als steun voor diplomatie, van
essentieel belang. Nadruk op brede (militaire) coalitie.
Militaire planning houdt rekening met diverse 'contingencies',
waaronder die van een interne omwenteling. Militair ingrijpen
ook in maart e.v. mogelijk meent Pentagon. VR-resolutie begin
van complexe periode. Administratie heeft nog groot aantal
onbeantwoorde vragen met betrekking tot uitvoering resolutie en
mogelijke valkuilen. In eventueel post-Saddam tijdperk initieel
grote rol voor internationale gemeenschap. Nieuw Iraaks
leiderschap moet nog zichtbaar worden.

Bericht

Op 12 en 13 dezer voerde PlvdGPZ gesprekken over Irak op het
Pentagon met Assistant Secretary (A/S) of Defense **D**
en op State met Acting A/S for International Organizations **D**
D en Principal Deputy Director for Policy Planning **D**
. SG Defensie sprak over hetzelfde onderwerp op 13
dezer op de NSC met Special Assistant to the President for
Defense Frank Miller.

De Nederlandse beleidslijnen werden uiteen gezet. Zo ging het erom de MVW-capaciteit te verwijderen en de territoriale integriteit van het land te bewaren.

Aan de gesprekken kan het volgende worden ontleend.

1. Opbouw druk/coalitie

A + B

2. Inspecties

A + B.

3. Interne omwenteling

A + B.

4. Post-Saddam

A + B.

A + B

- 150
felt 7
- b. Bredere veiligheidskwestie, i.c. opbouw nieuwe veiligheidsstructuren, waaronder de Iraakse strijdkrachten. Een moeilijke kwestie was hoe ver men moest gaan met het "de-ba'ath-iseren" van veiligheidsdiensten, krijgsmachtonderdelen en politie.
- c. Economische reconstructie, inclusief de olie-industrie. Dit zou "careful management" vereisen en hopelijk zou het lukken de Iraki's zelf zo snel mogelijk in staat te stellen dit proces te beheren, maar "we're not well-developed in our thinking". Het gevaar dat een grote Amerikaanse hand hierin voeding zou geven aan allerhande complottheorieën werd in elk geval door Steinberg onder ogen gezien.

A + B

Commentaar

Uit deze Administratie-brede momentopname kan een aantal conclusies worden getrokken.

In de eerste plaats heeft de Administratie nog niet scherp voor ogen welke criteria of 'red lines' er zijn bij de beoordeling van de Iraakse medewerking aan implementatie van VR-resolutie 1441. Zij gaat er vanuit dat 'werkende-weg' ofwel een patroon van actieve medewerking, waarschijnlijk een patroon van lastig aantoonbare tegenwerking zal ontstaan. Verwacht mag worden dat elke vorm van "defiance" op het notitieblokje van de Administratie wordt bijgeschreven. Daarbij hoort o.a. ook de door de VS gerapporteerde voortdurende schending door Irak van de no-fly zones.

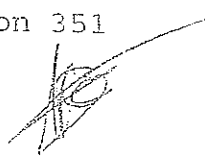
In de tweede plaats wil de Administratie vooralsnog naar buiten toe geen twijfel laten bestaan over de steun die zij geeft aan de missie van Hans Blix. De vraag is hoe lang zij dit vol zal houden. Vice-President Cheney, die in augustus het nut van inspecties in een grote speech in twijfel trok, is vast niet van gedachten veranderd. Dat er wat dit betreft grote druk op de Administratie wordt uitgeoefend lijdt geen twijfel: commentatoren hier wijzen met grote regelmaat op de "val" die de VN voor de VS heeft gezet. Zelfs de Washington Post wees er vanochtend in het hoofdartikel op dat SGVN Annan en UNMOVIC-voorman Blix dreigden in de oude routines terug te vallen.

Ten derde is duidelijk dat de VS, actiever dan voorheen, werkt aan de opbouw van een militaire coalitie. Deze dient in eerste instantie om druk op te bouwen ter ondersteuning van het diplomatieke proces, maar kan in laatste instantie ingezet worden voor een militair ingrijpen. Uit de gesprekken blijkt dat in het denken rekening wordt gehouden met een interne omwenteling in de beginfase van een militair ingrijpen en alles wijst er op dat hierop in de planning ook wordt aangestuurd (cfm. hgg. WP-artikel van 10 november). De Administratie is zich evenwel ervan bewust dat men zich niet mag blind staren op dit scenario en dat voor elke eventualiteit troepen en materieel achter de hand dienen te worden gehouden.

ook met 150, 1441-7

Ten slotte bevestigden de gesprekken het beeld dat het denken over een post-Saddam Irak nog onvoldoende ver ontwikkeld is. Een aantal elementen is acquis (bv. ontmanteling WMD en stabiliseren interne situatie, geen regering-in-ballingschap in dit stadium, een rol voor de internationale gemeenschap in den brede ter spreiding van risico en in te zetten middelen), maar een vastomlijnd plan ontbreekt. Dit behoeft niet te verbazen: het onderwerp 'nation-bulding' is niet onomstreden binnen de Administratie, er zijn bovendien verschillende loyaliteiten richting de Iraakse oppositie en er zijn grote onzekerheden over hoe de situatie 'op de grond' zich zal ontwikkelen. Ook hier zullen echter de tijd en Condolleezza Rice uiteindelijk dwingen tot een eenduidig Amerikaans geluid.

Washington 351

Memorandum

ter beslissing

Aan M en R
Van Chef DAM
Via Plv DGPZ, plv DGIS, S
C.c. DGPZ, DGIS, DGRC, DVB, DVF, DMV
Afgestemd met
Betreft Irak post-Saddam Hoessein

Datum 30 januari 2003
Kenmerk DAM-062/03

505

Aanleiding

Hoewel de kans op een vreedzame oplossing van de Irak-crisis nog steeds aanwezig is, neemt de kans dat het zal komen tot een militair optreden tegen Irak, en een "regime change" in dat land, de laatste weken duidelijk toe. Met name in de VS is de gedachtevorming in volle gang over een Irak "post-Saddam Hoessein". Bij wijze van "contingency planning" is bijgaande signaleringsnotitie opgesteld (met een aantekening van DMV m.b.t. de humanitaire problematiek als bijlage) die ingaat op de vragen, problemen en risico's die daarbij aan de orde zijn. Het stuk bevat tevens een aantal aanbevelingen voor een mogelijke Nederlandse positiebepaling.

Gevraagd besluit

Instemming met de aanbevelingen, zo mogelijk na een overleg met u beiden.

Opgesteld door - Toestel

B+D

IRAK POST-SADDAM HOESSEIN

Inleiding

1. Hoewel de kans op een vreedzame oplossing van de Irak crisis nog steeds aanwezig is, neemt de kans dat het tot een militaire optreden tegen Irak komt de laatste weken duidelijk toe (rapport Blix, State of the Union). Daarbij komt ook de mogelijkheid van een "regime change" in Irak naderbij, ofwel t.g.v. dat militaire optreden ofwel t.g.v. een interne coup tegen Saddam Hoessein, dan wel een vrijwillige ballingschap van Saddam Hoessein (het minst waarschijnlijke scenario). "Regime change" is op zichzelf geen doelstelling van de internationale gemeenschap (wel van de VS) maar het is ondenkbaar dat als het eenmaal komt tot een militair operatie, Saddam Hoessein na afloop aan de macht zou blijven.

In de schaduw van het internationale debat over een militaire interventie in Irak richt de aandacht zich daarmee ook op de toekomst van Irak, op de rol daarbij van de internationale gemeenschap en van de Irakezen zelf, op het lot van de Irakese bevolking en op de effecten van een militaire interventie en "regime change" voor de regio. (Op dit laatste punt zal in deze aantekening overigens nauwelijks worden ingegaan).

2. De gedachtevorming over de consequenties van deze scenario's is de afgelopen maanden bijna uitsluitend een zaak geweest van de VS, met het VK nog enigszins in de rol van "sparring partner". In de VN buigen de humanitaire organisaties zich wel –zonder daar al te veel ruchtbaarheid aan te geven- over de humanitaire consequenties van een oorlog, maar voor het overige houdt de VN, zoals de rest van de internationale gemeenschap, zich verre van serieuze gedachtevorming over, en voorbereiding op, een internationale rol in een Irak "post-Saddam Hoessein", op grond van de overweging dat inzet is een oorlog te voorkomen en voorbereiding op een Irak post-SH de geloofwaardigheid van die inzet zou ondergraven en dikwijls ook dat de toekomstige inrichting van Irak primair een zaak van de Irakezen zelf moet zijn.

3. Hoe dan ook -of een militair optreden tegen Irak nu wel of niet de steun van de Veiligheidsraad heeft- zal de VS de centrale rol spelen bij de vormgeving van de internationale betrokkenheid bij een Irak post-SH, omdat de VS in beide gevallen verreweg het grootste gedeelte van de militaire inspanning zullen leveren. De invloed van anderen zal vooral gebaseerd zijn op hun financiële gewicht.

De gedachtevorming in de VS is weliswaar intensief, maar heeft nog niet tot eenduidige conclusies geleid. Enerzijds omdat veel van het verloop van de ontwikkelingen zal afhangen (zal het al of niet tot een snelle overwinning komen? zal voor afronding van de militaire campagne door een binnenlandse coup ten val worden gebracht? zullen de interne spanningen in Irak tot een burgeroorlog leiden?) anderzijds omdat de hoofdrolspelers in de Washington- zoals het Pentagon en het State Department- het op een aantal belangrijke punten niet eens zijn.

Desalniettemin zal hierna, op basis van de beschikbare informatie, getracht worden een beeld te schetsen van de vragen, problemen en risico's die aan de orde zijn. Hier en daar zal een mogelijke Nederlandse betrokkenheid worden aangeroerd, maar deze aantekening is niet bedoeld om een afgewogen totaalbeeld te geven van een dergelijke betrokkenheid. Gehoopt wordt wel dat zij de aanzet zal geven tot een nadere gedachtevorming en standpuntbepaling terzake. Hiervoor zijn in de laatste paragraaf een aantal aanbevelingen gedaan.

Doelstellingen

4. Centrale doelstelling van resolutie 1441 is de beëindiging van Irak's (pogingen tot) ontwikkeling en verwerving van **massavernietigingswapens** en ballistische raketten. Daarnaast verlangen deze, en andere, VR-resoluties van Irak dat het geen **bedreiging** meer vormt van zijn buurlanden en de internationale vrede en veiligheid, en dat het een eind maakt aan zijn steun voor het internationale **terrorisme**. Daarnaast respectering van de **mensenrechten** en van de rechten van minderheden. Deze doelstellingen vormen vanzelfsprekend ook deel van de Amerikaanse (en Britse) agenda, maar voor Washington omvat deze meer: een maatschappelijke en politieke hervorming van Irak, met **democratisering** als "catch word", hoewel dat in de Irakese context een zeer ambitieus begrip is. (Deze hervormingsdoelstelling is overigens een van de redenen van de onrust bij de machthebbers in Irakese Arabische buurstaten, die vrezen voor de uitstraling van een overhaast en vergaand hervormingsproces in Irak naar hun eigen landen.) Daarnaast zal het lenigen van de **humanitaire** nood -nu al aanzienlijk, maar na een militaire campagne nog groter- onderdeel van de post-SH agenda zijn, net als de **economische reconstructie** van Irak: herstel van de fysieke en economische infrastructuur, in het bijzonder van de olie-industrie.

Cruciaal, zowel tijdens een militair conflict, als in een proces van politieke hervorming, is tenslotte het behoud van Irak's **territoriale integriteit** en interne stabiliteit. De Irakese bevolking is o.a. langs etnische en religieuze lijnen verdeeld, en het land -product van de vredesregelingen na de Eerste Wereldoorlog- is in de 80 jaar van zijn bestaan bijeen gehouden door (soms zeer gewelddadige) regimes. Het uiteenvallen van het land zou de stabiliteit in de hele regio bedreigen. (Bijlage I bevat een beschrijving van de religieuze en etnische groeperingen en tegenstellingen in Irak).

Scenario's

5. De wijze waarop, en de mate waarin, deze diverse doelstellingen bereikt zullen worden zal waarschijnlijk sterk afhangen van verloop van de militaire campagne. Het meest waarschijnlijke scenario is een grootscheepse militaire campagne tegen Irak, leidend tot een bezetting van het land. In dit scenario zal zeker sprake zijn van een diepgaande internationale betrokkenheid bij de naoorlogse situatie, ook omdat een dergelijke grootscheepse campagne misschien ernstige gevolgen zal hebben op humanitair vlak en voor de infrastructuur.

6. Als Saddam Hoessein in het begin van deze campagne (of zelfs daarvoor) door een interne machtsgreep ten val zou worden gebracht, zal de VS geconfronteerd worden met een functionerende Irakese regering, die dan hoogstwaarschijnlijk wel een autoritair karakter zal hebben. Dit is het scenario dat vermoedelijk de leiders en dikwijls ook de bevolkingen in de buurlanden het beste zal bevallen omdat het de onmiddellijke stabiliteit het beste zal dienen. Het schrikbewind van Saddam en zijn clan maakt het echter zeer moeilijk een (potentiële) kandidaat in Irak te identificeren, die zich zou kunnen of willen opwerpen als nieuwe leider. In de VS wordt wel gesproken over een (ex) militair uit het Irakese leger, maar het is niet bekend of Washington inderdaad een of meer kandidaten op het oog heeft.

Ook in dit scenario zal de VS een nieuwe Irakese regering een aantal niet onderhandelbare eisen voorleggen (t.a.v. massavernietigingswapens, beëindiging steun aan het internationale terrorisme, respectering van mensenrechten en minderheden, e.d.) wellicht gekoppeld aan een ingrijpend internationaal supervisieregime. Onderdeel van dit laatste zou een internationale veiligheidspresentie kunnen zijn, voor de assistentie bij ontwapening, bescherming internationale monitors, e.d..

7. Indien echter een dergelijke machtwisseling in Bagdad zou leiden tot een desintegratie van het Irakese staatsapparaat en een burgeroorlog, met de daarmee gepaarde gaande humanitaire gevolgen en de risico's van interventie door Irakese buurlanden, zal het wellicht voor de VS toch noodzakelijk zijn grootschalig militair in te grijpen, hoewel dit vanzelfsprekend een zeer onaantrekkelijk scenario voor Washington is. (Ook in het geval dat Saddam Hoessein ten val gebracht wordt door een VS-geleide militaire campagne moet overigens rekening gehouden worden met de mogelijkheid van een ontlading van de interne spanningen: een militaire actie van de Koerden zuid- en westwaarts, o.a. gericht op Mosul, of een opstand van de Sjiieten in het zuiden van Irak, zoals in 1991, die de VS zal dwingen tot een grootscheepse militaire interventie).

Internationale troepenmacht

8. Er lijkt in Washington consensus te bestaan dat in het geval van een grootscheepse militaire campagne twee eerstgenoemde scenario's de macht niet onmiddellijk overgedragen zal worden aan een nieuwe Irakese regering. Een -door de VS gedomineerde- internationale troepenmacht zal allereerst de binnenlandse veiligheid en stabiliteit moeten verzekeren. Het garanderen van de veiligheid na beëindiging van de militaire campagne middels een grote troepenmacht is voor de militaire planners in de VS eerste prioriteit.

Schattingen voor de omvang van de benodigde veiligheidsmacht lopen van 75.000 tot 250.000 man. Anders dan in Afghanistan, zal de vredesmacht niet alleen in de hoofdstad aanwezig moeten zijn, maar zich over het hele land dienen te verspreiden. De maandelijkse kosten worden op 1 à 4 miljard dollars geschat (Amerikaanse Congressional Budget Committee - CBC).

9. De VS zou bijdragen aan andere landen aan een dergelijke stabilisatiemacht verwelkomen. Iraniërs of Turken – en waarschijnlijk ook militairen uit Arabische landen - zullen niet deel kunnen nemen aan de vredesmacht (wel zullen zij nauw betrokken willen worden bij de politieke toekomst van Irak). Washington heeft zowel individuele landen -waaronder Nederland- benaderd, als de mogelijkheid van een NAVO-rol geopperd, maar het zal zeker de eerste een à twee jaar een zeer zwaar stempel op de internationale militaire presentie in Irak willen drukken.

Op mogelijke Nederlandse deelname heeft de Ministerraad besloten voorlopig niet in te gaan, omdat hij niet wil vooruitlopen op een militaire interventie. Naarmate een dergelijke interventie de komende weken waarschijnlijker wordt, zal opnieuw hiernaar gekeken moeten worden. In deze aantekening wordt hier niet verder op ingegaan.

Security sector reform

10. Voor de veiligheid en stabiliteit in Irak is het ook nodig dat de machtsstructuren van Saddam Hoessein in het leger en de veiligheidsdiensten (zoals Republikeinse Garde) worden ontmanteld, dan wel "gede-ba'ath-iseerd". Een totale ontwapening van Irak is niet gewenst.

Dit zou de toekomstige regering van het land -gelegen in een potentiëel zeer instabiele regio- in een buitengewoon kwetsbare positie plaatsen, en een zeer langdurige internationale militaire aanwezigheid noodzaken.

Wel valt te verwachten dat de val van SH zal leiden tot een tot een aanzienlijke demobilisatie van het Irakese leger. Demobilisatie noopt tot een gecoördineerde aanpak van herintegratie van (grote aantallen) ex-soldaten in de civiele samenleving. "DDR"-programma's (Disarmament, Demobilisation and Reintegration) zijn, zoals bekend, kostbaar en gecompliceerd.

Militair en civiel bestuur

11. Punt van discussie in Washington (en tussen de VS en het VK) is in hoeverre de internationale troepenmacht ook verantwoordelijk zou moeten zijn voor het civiele bestuur van Irak (ook wel de MacArthur-variant genoemd, naar de Amerikaanse militaire commandant in Japan na de Tweede Wereldoorlog). O.m. het Pentagon is hiervan voorstander, maar het State Department, gesteund door het VK, is zeer gekant tegen deze optie, die ook veel weerstand oproept bij de Irakese oppositie buiten Irak, en diverse groeperingen binnen Irak (over de standpunten van deze laatste is overigens weinig met zekerheid bekend). Het alternatieve model waar zij aan denken is er een van twee aparte zuilen, een militaire en een civiele, met een civiele zuil onder VN-leiding, zoals in Kosovo en Afghanistan.

De voorstanders van Amerikaans leiderschap op zowel militair als civiel terrein stellen dat als de VS het zware werk heeft gedaan, het vanzelf spreekt dat het ook in de post-conflict fase aan het roer staat. De voorstanders van een betrokkenheid van de brede internationale gemeenschap bij het civiele bestuur stellen dat dit een grotere legitimiteit geeft en de kosten voor de VS drukt. Zeker als een militair optreden tegen Irak ondersteund zou worden door een tweede resolutie van de VR, ligt een sterke betrokkenheid van de VN voor de hand. Bij een militair optreden zonder steun van de VR, zal de VS niet instemmen met een civiel bestuur onder VN-leiding; wel zou sprake kunnen zijn van samenwerking met individuele gespecialiseerde organisaties.

Voor een leidende rol van de VN op zowel militair als civiel vlak post-SH -zoals in Oost-Timor- lijkt niemand te pleiten.

151
7
12. Op dit moment lijken de voorstanders van een militair bestuur over Irak het initiatief te hebben. Op het hoofdkwartier van CENTCOM in Tampa vindt de planning plaats van de onmiddellijke "day after". Deze planning gaat er van uit dat in eerste instantie sprake zal zijn van een militair bestuur onder leiding van een Amerikaanse generaal. De coördinatie met internationale organisaties wordt ook in eerste instantie door deze generaal ter hand genomen, waarbij aan Amerikaanse zijde wordt erkend dat dit voor NGO's wel eens een probleem zou kunnen vormen.

De rol van de Irakezen

13. Vraag is dan de mate van Irakese betrokkenheid bij een dergelijke opzet. Gedachten van een regering in ballingschap zijn van tafel, hoogstwaarschijnlijk enerzijds onder invloed van de grote verdeeldheid van de Irakese oppositie (zoals weer tot uiting kwam in de conferentie van oppositiepartijen die in december onder VS auspiciën in Londen plaatsvond) anderzijds omdat de buitenlandse oppositiegroeperingen geen goede afspiegeling vormen van de krachtsverhoudingen in Irak zelf.

14. De Amerikaanse regering gaat op dit moment uit van een "rolling transition" van militair naar civiel bestuur, waarbij het politiek en civiel bestuur stapsgewijs aan de Iraki's wordt overgedragen. Over de wijze waarop bestaan nog verschillende ideeën. Er zou in ieder geval een constitutioneel proces nodig zijn. Ook voor de internationale gemeenschap ("like-minded countries" en evt. de VN of gespecialiseerde organisaties) wordt een rol voorzien. Daarnaast stelt Washington dat bij de opbouw van het nieuwe Irak zeker ook de Irakezen zelf een hoofdrol moeten spelen. Enerzijds de Irakezen die momenteel buiten Irak verblijven, anderzijds Iraki in Irak zelf, waaronder zich naar Amerikaanse mening veel talent bevindt. Daarbij zou zoveel mogelijk van bestaande structuren gebruik gemaakt moeten worden. De VS wil een "bijltjesdag" vermijden.

15. Van de zijde van de Irakese oppositie in het buitenland en in het niet onder controle van Saddam Hoessein staande Noord-Irak wordt krachtig gepleit voor een sterke Irakese betrokkenheid, vanaf het moment van de val van Saddam Hoessein, bij de opbouw van een nieuw staatsbestel in Irak. Er zal veel weerstand zijn, wellicht zelfs gewapend verzet, tegen een langdurige, overheersende Amerikaanse rol in Irak.

Van Amerikaanse zijde wordt gesteld dat men zich hiervan bewust is. Motto is: "We wanna be there as long as necessary; we wanna leave as quickly as possible". Vraag is natuurlijk: wat zijn de criteria voor "necessary" en "possible"? (Het VK gaat er overigens van uit dat Britse troepen nog geruime tijd na het einde van de militaire campagne in Irak aanwezig zullen blijven, maar de Britse positie lijkt daar ook een andere dan de Amerikaanse).

Democratie in Irak?

16. De openlijk uitgesproken voorkeur van de VS en de Irakese oppositie in ballingschap is een democratisch staatsbestel voor Irak. Zowel het State Department als de oppositie besteden veel aandacht aan de voorbereidingen daarvoor. Een dergelijk democratisch bestel zal echter moeilijk te realiseren zijn in een land als Irak en zou een lange aanwezigheid van de internationale gemeenschap vereisen. Immers, ernstige problemen zouden kunnen ontstaan: 1) tussen de Soennitische en Sjiitische bevolkingsgroepen (het is nauwelijks denkbaar dat de kleine groep Soennitische Arabieren zijn huidige macht en privileges zal opgeven); 2) wanneer de Koerdische provincies een grote mate van onafhankelijkheid wensen (hetgeen vooral bij buurlanden als Turkije problemen zal oproepen). Koerdische leiders geven overigens aan dat zij na de val van Saddam Hoessein niet naar onafhankelijkheid zullen streven, maar naar een federale structuur voor Irak, waarbij zij echter in territoriaal opzicht grote ambities hebben voor het noordelijke (Koerdische) deel van de toekomstige federatie, o.m. inzake het olie-rijke gebied rond Kirkuk.

17. Om de eenheid te waarborgen in het geval dat een democratiseringsproces op gang gezet zou worden wordt, vooral door de VS, gewerkt aan het verenigen van de verschillende in het buitenland bestaande Irakese oppositiegroepen. Het gaat hierbij overigens om groepen die tot nog toe zelfs intern weinig samenhang hebben getoond.

In Londen heeft van 13 tot en met 17 december 2002 een conferentie van zo'n 50 Irakese oppositie groeperingen (een totaal van 330 deelnemers), onder het voorzitterschap van Zalmay Khalilzad (VS Special Envoy and Ambassador at large for the free Iraqis). De conferentie is georganiseerd door zes partijen (INC, de Monarchisten, INA, de sjiitische SCIRI en de twee Koerdische partijen PUK en KDP). Na vijf dagen overleg was aan het eind van de conferentie echter vooral sprake van onenigheid en verdeeldheid.

18. Desondanks is de conferentie – onder sterke Amerikaanse druk - beëindigd met twee papers: een “policy statement” dat ingaat op zaken als federalisme, minderheden en het veiligheidsapparaat, en een paper betreffende een zogenaamde Transitional Period Project dat ingaat op de twee eerste jaren na de val van Saddam Hoessein en onder andere het organiseren van verkiezingen voorziet om een democratische staat op te richten. Tevens is een coördinerend Comité van 65 personen opgezet, dat de opdracht heeft gekregen het machtsvacuüm in Irak te vullen als Saddam Hoessein valt en voordat een overgangsautoriteit zal worden ingesteld. Deelnemers aan de conferentie hebben benadrukt dat lokale leiders in Irak nauw betrokken zullen moeten worden bij deze overgangsautoriteit. Tot een vervolgoverleg van de oppositiegroepen is het vanwege interne verdeeldheid echter nog niet gekomen, en het lijkt erop dat de VS geen vertrouwen (meer) heeft dat langs die weg veel resultaten geboekt kunnen worden.

19. Als alternatief voor de pogingen het moeilijk verzoenbare te verzoenen wordt wel eens gedacht aan het herinvoeren van de (hashemitische) monarchie (constitutionele monarchie), maar het is zeer de vraag of de factoren die in de 50-er jaren leidden tot de omverwerping van de monarchie thans niet meer bestaan. Buurlanden lijken hier geen voorkeur aan te geven. De risico's van destabilisatie zijn, in dit scenario, groot.

Berechting

20. Om een streep te kunnen zetten onder het SH-tijdperk zal het ook moeten komen tot een verwerking van de misdaden van het regime van Saddam Hoessein. Vraag is daarbij in hoeverre de internationale gemeenschap daarbij een rol zal spelen, of dat dit zal moeten worden overgelaten aan de Iraki zelf. De VS maakt een onderscheid tussen enerzijds de voornaamste handlangers van Saddam Hoessein plus degenen die bevel gaven WMD te gebruiken, of het bevel voerden, en anderzijds een waarheidscommissie/reconciliatie-proces zoals in Zuid-Afrika. Voor de eerste categorie lijkt de VS niet veel te voelen voor een internationaal tribunaal buiten Irak.

Bij vervolging en berechting in Irak van (medestanders van) Saddam Hoessein zou het om een aanzienlijk aantal mensen kunnen gaan. De opbouw van een onafhankelijke rechterlijke macht en Openbaar Ministerie in Irak zelf is hiervoor een vereiste. Bezien zal moeten worden in hoeverre de internationale gemeenschap hierbij een ondersteunende rol zal kunnen spelen.

Humanitaire hulp en wederopbouw

21. V.w.b. de humanitaire hulp tijdens en na een conflict hebben reeds voorbereidende besprekingen tussen VN-agencies (OCHA), ngo's en de Rode Kruisfamilie plaatsgevonden, zowel in de regio als op de hoofdkantoren. Doel is om tot een gezamenlijk en geconsolideerd plan van aanpak te komen. De contingency planning van de individuele agencies en m.a. van ngo's en de Rode Kruisfamilie is al behoorlijk ver gevorderd. Ook is een eerste contact gelegd tussen de Amerikaanse regering en de Europese Commissie (ECHO). (Zie verder bijlage II, geactualiseerd memo van DMV/HH; hierin wordt nader ingegaan op diverse scenario's, mogelijke aantallen vluchtelingen en IDP's, en financiële aspecten).

22. Voor wat betreft de wederopbouw zijn in de VS 15 voorbereidende werkgroepen opgezet, waarin per werkgroep ingegaan wordt op specifieke deelonderwerpen (o.a. onderwijs, water, olie). Met name op het gebied van water zou Nederland wellicht een bijdrage kunnen leveren.

Een cruciale kwestie zal vanzelfsprekend de financiering zijn. In dat verband is vooral van belang in hoeverre de Irakese olievelden ongeschonden uit een militair conflict tevoorschijn zullen komen (zie hieronder onder: Olie).

Van Amerikaanse zijde is al aangegeven dat men niet verwacht problemen te ondervinden met het vinden van internationale steun voor de reconstructie van Irak. Ook Nederland zal waarschijnlijk gevraagd worden om bijdragen (financieel, expertise).

Olie

23. Irak bezit op Saoedi-Arabië na de grootste oliereserves van de wereld (11%). De potentiële opbrengsten hiervan zouden t.z.t. vooral van groot belang kunnen zijn voor het financieren van de wederopbouwfase van het land. Echter, de huidige Irakese productiecapaciteit en olie-exporten zijn – onder andere wegens jaren sanctieregime en zeer gebrekkig onderhoud - beperkt (3% van de wereld productie, olie-exporten de omvang van de Nigeriaanse olie-exporten). Naar verwachting zal Irak gedurende een decennium vele investeringen nodig hebben om de huidige capaciteit te verdubbelen – afgezien van de eventuele gevolgen van een militaire ingreep op Irak, o.a. de mogelijkheid dat Saddam Hoessein de olievelden in brand steekt, zoals hij bij zijn aftocht uit Koeweit heeft gedaan.

24. In een onstabiele overgangperiode zal de kwestie van de controle over het oliepotentieel cruciaal zijn. Geschillen tussen verschillende Irakese groeperingen zouden kunnen ontstaan m.b.t. het olierijke gebied rondom Kirkuk. De VS zal hoogstwaarschijnlijk in de beginfase (onduidelijk hoe lang) de controle over de Irakese olie in handen willen houden, zodat deze ten goede kan komen aan alle Iraki's, aldus Secretary Powell. Washington mikt erop in de eerste periode het Oil-for-Food programma in stand te houden, waarbij de olie-inkomsten ten goede zouden moeten komen aan humanitaire hulp en reconstructie van Irak.

Verder zal ook het Irakese potentieel voor internationale oliemaatschappijen van groot belang zijn en zullen hun investeringen zowel voor vernieuwing van de olie-infrastructuur als voor exploitatie van de reserves van groot belang zijn. Onduidelijk is nog of de VS tijdens de periode van Amerikaanse controle over de olie over zal gaan tot een nieuwe verdeling van de concessies, waarbij Amerikaanse maatschappijen in een geprivilegieerde positie zouden kunnen komen te verkeren. Indien dit overgelaten zal worden aan een nieuwe Irakese regering, zal deze er waarschijnlijk op uit zijn de eigen handelingsvrijheid, legitimiteit en nationalistische geloofsbrieven te versterken en zou dus -volgens sommige bronnen - een harde onderhandelaar kunnen zijn met de oliemaatschappijen.

25.

B + F.

AANBEVELINGEN

1. De internationale inzet m.b.t. een Irak post-SH dient allereerst gericht te zijn op uitvoering van de in de diverse VR-resoluties vastgelegde eisen aan Irak m.b.t. massavernietigingswapens, de opstelling t.a.v. de buurlanden, steun aan het internationale terrorisme en respectering van de mensenrechten en de rechten van minderheden.
2. De toekomstige staatsvorm is vooral een zaak van de Iraki's zelf. Democratisering is in beginsel nastrevenswaardig, maar de ambities terzake zullen moeten overeenstemmen met de Irakese realiteit; centraal referentiepunt zal daarbij ook moeten zijn behoud van een functionerend staatsverband en de territoriale integriteit van Irak. *en stabiliteit in de regio*
3. In het geval van een **humanitaire noodsituatie** t.g.v. een militair conflict zal Nederland een bijdrage leveren aan de humanitaire assistentie.
4. V.w.b. het Amerikaanse verzoek om een Nederlandse bijdrage aan een post-conflict **internationale stabilisatiemacht** zal de regering een besluit nemen, nadat zij haar standpunt heeft bepaald t.a.v. een militaire operatie tegen Irak.
5. Nederland zal overwegen een bijdrage te leveren aan een internationaal ondersteund DDR-programma voor Irak. *is v. o.v. v.w.?*
6. V.w.b. een mogelijke Nederlandse bijdrage aan een ^{*en de VN dan?*} internationale inspanning t.b.v. de wederopbouw van Irak zal Nederland pleiten voor een maximale betrokkenheid van de VN en diens gespecialiseerde organisaties, en afhankelijk van de behoeften (in het licht van de eigen Iraki olie-inkomsten) zijn bijdrage bepalen. Levering van Nederlandse expertise zou o.m. gericht kunnen zijn op ondersteuning van de water-sector.
7. Nederland zal zich inzetten voor een "level playing field" in de oliesector.

29.1.2003

B + D

311

B + D

BIJLAGE I

ETNISCHE EN RELIGIEUZE GROEPERINGEN IN IRAK

Etnische verdeling:

De belangrijkste kloof is tussen de Koerdische en de Arabische bevolking. De jure maakt het Koerdische Noord-Irak nog deel uit van Irak, maar de facto zijn de twee groepen onder het huidige regime reeds geografisch en politiek van elkaar gescheiden. Sinds de invoering van de noordelijke "no fly-zone" in Irak in 1991 is sprake van een grote mate van zelfbestuur in Noord-Irak. De Koerdische leiding is zich ervan bewust dat in geval van machtswisseling in Bagdad, een streven naar onafhankelijkheid onoverkomelijke tegenstand vanuit de buurlanden (waar eveneens Koerdische minderheden wonen) zou oproepen. Zij beweert daarom niet meer dan zelfbestuur binnen Irak na te streven binnen een federatief model. Daarnaast telt Irak een aantal kleinere etnische minderheden, waaronder de Turkmene.

Religieuze verdeling:

Religieuze diversiteit betreft in eerste instantie het verschil tussen de Soennieten en Sjiïeten. De Koerden zijn grotendeels Soennieten, evenals de kleine minderheid Arabieren uit Centraal-Irak, die sinds zijn ontstaan het land beheersen. De Sjiïeten die binnen geheel Irak (inclusief de Koerden) een meerderheid van 55% vormen, bevinden zich grotendeels in Zuid-Irak, met grote aantallen ook in Bagdad. Ook is er in Irak een aantal kleine religieuze minderheden, waaronder Assyrische Christenen.

Het is niet altijd duidelijk welke "factor" de overhand heeft bij de loyaliteit van de verschillende groepen en voor de individuele Irakees. Religie speelt een belangrijke rol, maar verbanden als de familie en de clan, etniciteit, regionaliteit en sociale klasse moeten niet onderschat worden. Zo bleek de Arabische en regionale loyaliteit van Irakese Sjiïtische soldaten tijdens de oorlog met het Sjiïtische Iran groot te zijn. Aangenomen wordt echter dat waar religie, regionaliteit en/of etniciteit samenkomen, de tegenstelling moeilijk overbrugbaar is. In het algemeen wordt dan ook rekening gehouden met een mogelijke tweedeling van Irak in een Koerdisch/Soennitisch noorden en een Arabisch midden en Zuiden. Aangezien de Sjiïtische groep aanzienlijk groter is dan de Soennitische, wordt ervan uitgegaan dat de Sjiïeten naar de macht over het gehele land (in elk geval het Arabische midden en zuiden) zullen streven.

I. INSCHATTING VAN DE SITUATIE IN DE REGIO POST-GEWAPEND CONFLICT

De humanitaire situatie in Irak is over de hele linie zorgwekkend. De vooruitgang op sociaal-economisch gebied werd grotendeels tot stilstand gebracht door de oorlog tussen Iran en Irak (1980-1988), die enorme schade toebracht aan de Irakese economie en infrastructuur en het land opzadelde met een miljardenschuld. De Golfoorlog (1991) en de daaropvolgende jaren waarin Irak werd onderworpen aan strenge economische sancties omdat het Iraakse regime onder andere op het gebied van ontwapening weigerde mee te werken met de Verenigde Naties, zorgden voor een verdere achteruitgang.

Sinds 1991 draagt Nederland bij aan noodhulp activiteiten in Irak. Sinds de inwerkingtreding van het olie-voor-voedsel-programma loopt, streeft Nederland naar het bieden van aanvullende steun aan dit programma. De humanitaire hulp allocatie voor 2002 voor Irak was 3,2 miljoen euro. Het bedrag is echter niet geheel gecommitteerd vanwege het geringe aantal onafhankelijke NGO's dat in Centraal en Zuid Irak kan opereren, alwaar de noden hoger zijn dan in Noord-Irak.

Gezien de potentiële omvang van een humanitaire noodsituatie als consequentie van een eventuele aanval op Irak hebben de VN en ECHO een *contingency planning* gemaakt, evenals de grootste NGO's (NRK, CARE, Dutch Cons, etc).

VERENIGDE NATIES

In het *Regional Contingency Planning Framework* van de *UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs* (OCHA), het World Food Programme (WFP), UNHCR en Unicef houdt men rekening met een maximaal aantal ontheemden en vluchtelingen van 1,5 miljoen. Het ligt voor de hand dat bij de opvang met andere internationale en nationale hulporganisaties zal worden samengewerkt, zoals het *International Committee for the Red Cross* (ICRC) en haar zusterorganisaties (de Iraanse en Turkse Rode Halve Maan), Artsen zonder Grenzen en de humanitaire tak van de Europese Commissie (ECHO).

De tweede *contingency planning* meeting van VN, ICRC, IFRC en NGO's vond op 12 en 13 januari jl. plaats en heeft volgens betrokkenen ertoe geleid dat de VN meer voorbereid zijn dan ooit op een humanitaire crisis. Echter, geldgebrek belemmert de voortgang van de *contingency planning* Irak en het in stand houden van de *emergency preparedness*. VN-agencies gebruiken, als noodoplossing, eigen reserves en leningen uit het Centraal Emergency Revolving Fund (CERF). Er zijn zeer beperkte toezeggingen van enkele landen en derhalve is het grootste deel van de gevraagde USD 37 miljoen voor *emergency preparedness* en *contingency planning* nog ongedekt. De Verenigde Staten heeft andere landen opgeroepen om eveneens een bijdrage in overweging te nemen. Een Nederlandse bijdrage aan *contingency planning* voor een oorlog die naar Nederlands oordeel dient te worden afgewend wordt thans niet opportuun geacht, zo is ook aan ERC Oshima medegedeeld. Overigens beschikt DMV nu niet over de financiële armslag om een bijdrage te leveren.

Fases van humanitaire hulp

Vorbereiding voor de humanitaire respons door de VN vorderen. Alle grote humanitaire agentschappen en OCHA hebben inmiddels personeel naar de regio gestuurd. Men onderscheidt drie fasen voor humanitaire hulp na het uitbreken van een eventueel militair conflict: een *preparedness* fase, de eerste maand en de eerste zes maanden na het uitbreken van de oorlog. Voor de *preparedness* fase zijn USD 37 miljoen nodig. VN werkt op basis van een "medium impact

scenario”, waarin tussen 4,8 en 9,6 miljoen mensen hulp nodig zullen hebben. Kosten voor noodhulp aan 4,8 miljoen mensen in de eerste zes maanden na het uitbreken van een oorlog worden geschat op 780 miljoen USD, waarvan 190 Miln USD in de eerste maand na uitbreken. Dit scenario is gebaseerd op twee onzekere vooronderstellingen: het Olie-voor Voedsel programma blijft min of meer werken en humanitair personeel in Irak blijft of kan snel Irak weer binnen komen. Echter, voorzover we nu weten is er zonder een aanvullende VR-resolutie geen geld in het olie voor voedsel programma beschikbaar dat direct ter lediging van de humanitaire noden zou kunnen worden ingezet. Er gaat veel geld om in het programma maar dat geld ligt grotendeels vast in contracten. Dat betekent dat de VR ofwel het Olie voor voedsel programma moet wijzigen, ofwel moet afschaffen om dan via een nieuwe constructie de olie-opbrengsten in te zetten voor o.a. humanitaire hulp.

UNHCR

UNHCR gaat, in geval van een militair conflict, uit van *maximaal* 1,45 miljoen Iraakse vluchtelingen die hun toevlucht zullen proberen te zoeken in de regio. De aannames variëren sterk (van 0,5 tot 1,45 miljoen) en zijn afhankelijk van de aard en omstandigheden van een mogelijk conflict. Hierbij de meest recente cijfers voor vluchtelingen en ontheemden in de regio die door OCHA betrouwbaar zijn ingebracht¹ in vergadering met donoren:

Iran:	260.000 - 900.000
Koeweit:	34.000 - 50.000
Jordanië:	34.000 - 50.000
Syrië:	20.000 - 60.000
Turkije:	136.000 - 270.000
Saudi-Arabië	18.000 - 20.000

In het geval van een grootschalige uitstroom en gesloten grenzen met de buurlanden gaat UNHCR ervan uit dat zij de vluchtelingen aan de grens in Irak zal opvangen. Overigens is het geenszins zeker dat er vluchtelingenstromen op gang zullen komen direct volgend op een militair ingrijpen in Irak. UNHCR verwacht geen grote asielstromen naar Europa.

Op dit moment heeft UNHCR hulpgoederen t.b.v. 100.000 mensen “prepositioned”. UNHCR streeft ernaar na medio februari voldoende hulpgoederen voor 300.000 mensen te hebben. UNHCR blijft in overleg met de buurlanden om hen ertoe te bewegen, zonodig de grenzen open te stellen voor vluchtelingen. Alleen in de positie van Jordanië zou wat beweging zitten.

Voorlopige positie van de buurlanden

Vooralsnog hebben buurlanden Koeweit, Jordanië, Saoedi-Arabië en Turkije verklaard wegens veiligheidsoverwegingen hun grenzen met Irak gesloten te houden in geval van een militair conflict en het ontstaan van vluchtelingenstromen naar de grenzen. UNHCR gaat daarbij vanuit dat Jordanië mogelijk toch bereid zal zijn mee te werken bij opvang van vluchtelingen. Syrië heeft als enige buurland reeds aangegeven haar grenzen open te zullen stellen. Ook Iran kondigde aan dat vluchtelingen op Iraaks grondgebied opgevangen zullen moeten worden. Daarentegen werd in de Iraanse media verslag gedaan van de uitnodiging van de Iraanse autoriteiten aan enkele internationale hulporganisatie om locaties op Iraans grondgebied te bezoeken waar vluchtelingen opgevangen zouden kunnen worden. Recentelijk hebben de Turkse autoriteiten aangegeven dat, indien nodig, ook opvang geboden kan worden in de aan Irak grenzende provincies van Turkije, aldus UNHCR.

---

¹ De cijfers lijken aan de hoge kant.

In hoeverre iets verder liggende landen, zoals bijvoorbeeld Libanon, te maken zullen krijgen met de opvang van vluchtelingen hangt mede af van de mogelijkheden van en bereidheid tot opvang in de directe buurlanden van Irak.

Binnenlands ontheemden/ internally displaced persons' (IDP's)

UNHCR verwacht dat veel burgers een veilig heenkomen zullen zoeken binnen de landsgrenzen van Irak, met name op het platteland. UNHCR gaf recent aan rekening te houden met *maximaal* twee miljoen IDP's (er zijn nu al ongeveer 1 miljoen IDP's). De opvang van Internally Displaced Persons (IDP's) valt (indien er geen verzoek wordt gedaan door de Secretaris-generaal van de VN) niet binnen het mandaat van UNHCR; nog niet duidelijk is wie zich zal ontfermen over IDP's. Gewoonlijk wordt dat door de VN-organisaties in onderling overleg bepaald.

ICRC

Voorbereidingen van ICRC – mensen en kapitaal – zijn afgerond; ICRC zal slechts een afzonderlijk appeal lanceren indien een oorlog in Irak daadwerkelijk is uitgebroken. ICRC zegt thans in staat te zijn 100.000 ontheemden bij te staan. ICRC gaat ervan uit dat het in Irak zal kunnen blijven werken. Alleen een serieuze dreiging met niet-conventionele wapens zal tot een massale evacuatie leiden.

Kosten en middelen VN en ICRC

UNHCR heeft met grote bezuinigingen te maken heeft en beschikt derhalve niet over financiële middelen om vluchtelingen uit Irak in de regio op te vangen. OCHA zal in geval van het uitbreken van een crisis in Irak gebruik maken van een bestand van direct inzetbaar personeel en vrijwilligers. Kosten voor noodhulp aan 4,8 miljoen mensen in de eerste zes maanden na het uitbreken van een oorlog worden geschat op 780 miljoen USD, waarvan 190 Miln USD in de eerste maand na uitbreken. Een in Japan uitgelekte schatting van UNHCR spreekt van in totaal 154 miljoen USD voor deze organisatie, gedurende de eerste periode van zes maanden. Wat WFP betreft wordt gewerkt met een low-case scenario waarvoor de totale kosten USD 320 mln bedragen en een medium-case scenario van USD 590 mln. In geval de potentiële crisis langer duurt, dient volgens WFP het Olie-voor-voedsel-programma te worden ingezet ten behoeve van de humanitaire operatie. Dit zal dan wel een aanpassing van het programma vergen in de veiligheidsraad.

ECHO

Met betrekking tot de voorbereidingen door ECHO is het volgende recent aan de lidstaten medegedeeld. Het Global Plan voor Irak loopt van 2 juli 2003 t/m 1 januari 2004. ECHO gaat uit van drie scenario's: 1. Snelle militaire operatie, 2. Langduriger militaire operatie, 3. Catastrofaal scenario met een chemische, biologische of milieu ramp als gevolg. ECHO is bezig met contingency plannen in geval van een oorlog. Daartoe heeft de organisatie een Irak *Task Force* opgezet en de veldkantoren versterkt. E.e.a. wordt afgestemd met andere Commissie-onderdelen, LS en partners in het veld. ECHO kan in geval van oorlog onmiddellijk een *primary emergency decision* voor max. € 3 miljoen nemen (waarschijnlijk t.b.v. UNICEF, Iraakse Rode Halve Maan en ICRC, vermoedelijk de enige partners die in Irak werkzaam kunnen blijven) plus een additionele regionale bijdrage; het totaal komt dan op € 6 miljoen. Vervolgens kunnen indien nodig financieringsbesluiten genomen worden voor grotere bedragen.

Als belangrijkste noden in geval van een oorlog noemt ECHO: water en sanitatie, gezondheidszorg, bescherming en onderdak, voedselhulp na 2-3 maanden. Mogelijk is ook de inzet van civiele beschermingsmechanismen nodig. Het EU kantoor in Amman coördineert de voorbereidingen maar ECHO zal zo spoedig mogelijk in Bagdad een kantoor willen openen. ECHO gaf in de laatste HAC vergadering aan dat in het kader van het olie voor voedselprogramma 43.000 distributiepunten in

CODE BERICHT

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Bureau Berichtenverkeer
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC s-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	Visie
Ag no	
Dossier	

DATUM/TIJD : 03/02/03 - 14:16
REFERENTIENUMMER : loni023/X74

~ 420?
506

gs m s plvs ps dgpz plvdgpz dpz dirdmv dirdvb dirdam

s: nyv was

@#/

Van Londen
Aan DAM, DVB en DPZ
C.c. DMV; Washington, PVVN New York
Datum 31 januari 2003

Betreft Irak post-Saddam Hoessein / Britse visie /
Meningsverschillen met VS

Samenvatting

Het VK voorziet drie fasen voor Irak na een gedwongen vertrek van Saddam Hoessein: stabilisatie onder gezag van de militaire commandant van de internationale coalitie; civiel VN-bestuur dat tevens toezicht houdt op politieke en economische hervormingen, o.a. culminerend in een nieuwe grondwet en verkiezingen; en een fase van VN-steun aan de nieuwe Iraakse regering. De VS wijst een leidende VN-rol echter af en heeft in Britse ogen te grote ambities t.a.v. de democratische en economische hervorming van Irak.

Bericht

1.

4 / 6

loni023

1. Op een codeber. mag telegf. niet in open ta.
2. Afschriften van codeberichten mogen UITSluitend
3. Over de inhoud van, of een reactie op een code
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
den geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen voldaan (zie Richtlijnen)
or het Bureau Berichtenverkeer. Het wordt niet verantwoordig.
mag NIEMER ongebruikt te worden. Het wordt niet verantwoordig.
vragen tzt. 4836.
orden gecorr. respoondeerd

A + B.

voldaan (zie Richtlijnen)
vragen tst. 4836.
orden gecorrpondeerd

den geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen
of de Bureau, berichtenverkeer worden vervaardig
mag NIMMER ongebruikt (telex, telefoon, teletex,
te worden overborgten.

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open tij
2. Afzichten van codeberichten mogen UTSLUI.
3. Over de inhoud van, of een reactie op een codeber.
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden overborgten.

B. Fase II (VN-fase; duur misschien een tot anderhalf jaar):

A + B.

A + B.

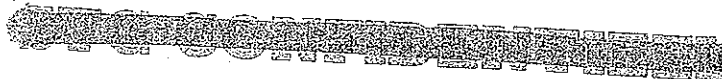
A + B

- 2. Het VK onderscheidt globaal drie fasen na een conflict.
- A. Fase I (coalitiefase):

1. Op een codeber. mag teleggr. niet in open ka.
 2. Afz. berichten van codeberichten mogen Uitsluit.
 3. Over de inhoud van, of een reactie op een code.
 4. Dossiers, welke afz. berichten bevatten, dienen veilig te worden opgebt.

den geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen, w.
 of het Bureau, is
 mag NIMMER ont

voelbaar (zie Richtlijnen)
 waarvan het 2832

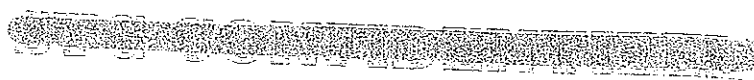
A + B.

Op een codeber. mag teleg. niet in open ver-
1. Afschrijven van codeberichten mogen UITSLUI-
2. Over de inhoud van, of een reactie op een code-
3. Bessies, welke codeber. bevatten, dienen veilig
den geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen
or het Bureau/Berichtenvankeer worden vervaard.
mag NIMMER ongebruikt (telex, telefoon, telef...
voldaan (zie Richtlijnen)
vragen tst. 4336
orden gecorrpondeerd

Fase III: Het gezag wordt overgedragen aan de nieuwe Iraakse regering, maar de VN blijft het Iraakse bestuur een bepaalde tijd ondersteunen,

Commentaar

Het VK lijkt zijn algemene uitgangspunten betreffende de aanpak van post-SH Irak grotendeels te hebben geformuleerd, ook al

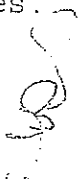
CODE BERICHT

~~TOP SECRET~~

loni023 / 5

zijn niet alle belangrijke vragen beantwoord. De VS-opstelling baart Londen terecht zorgen. Afgezien van de Irakese en Arabische percepties, gaat de Britse positie uit van een grote inzet van de internationale gemeenschap: VN, Wereldbank, IMF, de Club van Parijs en donorlanden. In het licht van de huidige kritiek op de Amerikaanse buitenlandse politiek zal het aanzienlijk eenvoudiger zijn deze steun te genereren indien men het project-Irak niet als een Amerikaanse (machtspolitieke) onderneming ziet, maar deze met de mantel van VN-legitimiteit en niet-westerse betrokkenheid bedekt wordt. Ten slotte is overeenstemming over de doelstellingen vereist, wil er kans zijn op succes.

Londen 023

152
11/17

voldaan (zie Richtlijnen)
vragen tzt. 4836.
orden gecorrpondeerd

ten geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen
of Ber. Bureau, aenrichtingverkeer worden vervaardigd.
mag NIMMER ongebruikt (telex, telefoon, telefax,
worden opgeborgen.

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open taal
2. Afschriften van codeberichten mogen UITSUI
3. Over de inhoud van, of een reactie op een codeber.
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

~~TOP SECRET~~

CODE BERICHT

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Bureau Berichtenverkeer
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC s-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	Visie
Ag no	
Dossier	m 508

DATUM/TIJD : 22/02/03 - 08:47
REFERENTIENUMMER : wasi071/X123

gs m s plvs ps dgpz plvdgpz dirdvb

@#/
~~XXXXXXXXXX~~

Van: Washington
Aan: M
c.c. S, DGPZ
Datum: 21 februari 2003
Betreft: VS/Irak

Essentie

Tweede resolutie wordt op maandag 24/2 ingediend. Turkije accepteert Amerikaans hulppakket. Er wordt thans aan een drietal verklaringen (politiek, economisch, militair) gewerkt waarmee Turkse MP op dinsdag naar het parlement kan gaan. VS herhaalt dat het zeer ingenomen zou zijn met een eventuele ter beschikking stelling door Nederland van een DART-team.

Bericht

Aan gesprek heden met Under Secretary Marc Grossman zij het volgende ontleend.

VN-resolutie

4 + 4

wasi071 / .

1. Op een codeber. mag teleg. niet in ops.
2. Afschriften van codeberichten mogen Off. of het Bureau Berichtenverkeer worden vervaard. mag NIEMER ongebruiceerd (telex, telefoon, telefax, -worden gecorrespondeerd voldaan (zie Richtlijnen) invragen tst. 4836

A + B

Turkije

A + B

Post-Saddam
Ik heb gepleit voor een zichtbare en inhoudsvolle rol voor de VN in de wederopbouwfase.

154
7

A + B

Nederlands DART-team

Aan het einde van het gesprek werd aangegeven hoezeer de VS het op prijs zou stellen indien Nederland op korte termijn een DART-team zou kunnen leveren.

Washington 71

1. Op een codeber. mag telegf. niet in oper. rel. worden geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen wordt voldaan (zie Richtlijnen) 2. Afschriften van codeberichten mogen uit afw. of het Bureau, en uitsluitend voor de afzender worden vervaardigd, n.v.r. 3. Over de inhoud van, of een reactie op een codeber. mag niet worden gecommuniceerd (telex, telefoon, telefax, ...). 4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

A + B

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open
2. Afschriften van codeberichten mogen UITSL.
3. Over de inhoud van of een bericht en aan
4. Postiers, welke codeber. beva

worden geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlij.
wordt voldaan (zie Richtlijnen)
voor het Bureau Berichtenverkeer worden vervaardigd
aan NIMMERS onderhouden. Het is tevens toegestaan
worden gecorrespondeerd

Commentaar

Het lijkt mij dat deze bijeenkomst zijn politieke betekenis ontleent aan het feit dat zij werd gehouden, aan de samenstelling ervan en aan hetgeen ondermeer door Grossman in de discussie naar voren werd gebracht. De VS lijkt er van uit te gaan dat, in het onverhoopte geval dat geen tweede VR-resolutie tot stand zou komen, deze 'core coalition countries' in een post-conflict-situatie 'able and willing' zullen

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 57 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI094 / P12237
Datum/tijd verwerking : 07/03/03 - 08.38

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

m 570

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DCO DES DDE DIE DVF DAM DWH DJZ IOB

DGBEB EZ:DGE

SEINEN BZK:AM BZK-IB BZK-WH AZ

@#/
~~XXXXXXXXXX~~

Van Washington

Aan PlvdGPZ

C.c. DAM, DVF, DPZ, DWH, AZ/KMP / D EZ/DGBEB - D

Datum 6 maart 2003

Betreft VS/Irak/Post-conflict

Essentie

1. Rol VN post-conflict: geen besluit genomen, nog "vigorous debate", zorgen nu bij andere geledingen Administratie dan State aankaarten;
2. Olie: devies blijft "assets of Iraqi people"; lange termijn contracten zullen door toekomstige Iraakse bestuurders uitgegeven worden; VS zal aandringen op "transparency";
3. Olietoevoer: VS vertrouwt op afspraken OPEC, in het bijzonder toezeggingen KSA. Zal niet unilateraal besluiten tot aanspreken strategische reserves.

Bericht

Eerder deze week werd - vanuit "contingency"-invalshoek - gesproken met Assistant Secretary for Economic and Business Affairs, ^D over een aantal post-conflict zaken alsmede over de olietoevoer tijdens een eventueel militair ingrijpen. Daaraan kan het volgende worden ontleend.

1. Rol VN post-conflict

Teruggrijpend op de brede briefing op 25 februari jl. over contingency planning voor Irak op het gebied van humanitaire assistentie en reconstructie (ref. mijn 78) werd dzz. bij ^D de Nederlandse gehechtheid aan een rol voor de internationale gemeenschap, in het bijzonder de VN, in elke fase van een eventuele post-conflict periode onder de aandacht gebracht.

A + B

2. Olie

A + B

3. Olietoevoer

A + B

A + B.

Washington 94

2

2.

1

3.

A + B.

4. De administratie rekent zich dus niet rijk met het Britse amendement en lijkt vooral uit op het binnenhalen van zo veel mogelijk voorstemmen (zelfs 10?) zodat wellicht een resolutie resulteert die formeel niet wordt aangenomen, maar materieel wel breed wordt "ondersteund".

5. Als de resolutie wel wordt aangenomen, dan wordt alle inspecteurs, humanitaire hulpverleners en journalisten gelegenheid geboden Irak te verlaten en als in de VS-optiek Saddam voor 17 maart niet alle vermiste verboden spul op het UNMOVIC-parkeerterrein plaatst en vernietigt, dan is de diplomatieke fase voorbij en begint de uitvoering van de militaire fase. Vergeleken met het scenario onder het hierna volgende punt is dit om vele redenen te prefereren.

6. Wordt de resolutie immers niet aangenomen dan is conform onze eerdere rapportages - de troepen zijn inmiddels op sterkte militaire actie - maar dan op een veel minder brede basis - meteen na de stemming 'imminent'.

7. Hoe zal die militaire fase zijn? Meestal hoor ik hier: kort en succesvol. Maar op uitspraken over een duur van twee weken, overlopende generaals, een coup, Iraki dansend op de straten kan men geen beleid baseren. Ik geloof dat wij daarover niet moeten speculeren en nuchter moeten accepteren dat niemand dat weet. Punt uit.

8. Vervolgens zal, hoe dan ook, dus ongeacht de afloop van de resolutie, een sleutelrol moeten worden toegekend aan de VN, zo bepleiten mijn medewerkers en ik dezer dagen voortdurend bij State, NSC en Pentagon.

A + B

9. Ongeacht nogmaals de uitkomst van de VR-discussie zal er, zo benadrukken wij hier, zo spoedig mogelijk een nieuwe

CODE BERICHT

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Bureau Berichtenverkeer
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC s-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	Visie
Ag no	
Dossier	M 512

DATUM/TIJD : 21/02/03 - 10:36
REFERENTIENUMMER : wasi069/X114

gs m s plvs ps dgpz plvdgpz dirdam dirdvb az (D

s : def cds (D , dab (D

@#/
[REDACTED]

IMMEDIATE

Van: Washington

Aan: PS (strikt persoonlijk) gaarne persoonlijk voor 08.30 in handen

Datum: 20 februari 2003

Betreft: Irak / gesprek met Frank Miller, NSC

A + B

wasi069

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open
2. Afzender van codeberichten mogen Uffs
3. Over de inhoud van, of een reactie op een codeber.
4. De afzender van codeberichten mag Frank Miller ongerubriceerd (telex, telefoon, telefax, ...orden gecorrspondeerd

in den geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen voldaan (zie Richtlijnen) worden vervuld. Vragen est. 4836.

[REDACTED]

A + B

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open worden geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijn. omv. voldaan (zie Richtlijnen)
2. Afschriften van codeberichten mogen UITSL. ND of Het Bureau Berichtenverkeer worden vervaardigd n.v.g. t.s.t. 2000
3. Over de inhoud van of een reactie op een codeb. mag NIMMER ongerubriceerd (telex, telefoon, telefax) worden gecorrpondeerd
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

Volgende week, zo vervolgde Miller, zal een niet al te groot aantal Ambassadeurs te Washington, waaronder de Uwe, worden uitgenodigd voor een ontmoeting met Under Secretaries Marc Grossman (State) en ^D (Pentagon) voor overleg over post-Saddam; alleen landen die een betekenisvolle bijdrage leveren aan de politiek-militaire coalitie zullen worden uitgenodigd,

A + B

W. 155
1/10/7

A + B

A + B.

1. Op een codeber. mag telegf. niet in open l...
2. Afschriften van codeberichten mogen uitsluit...
3. Over de inhoud van, of een reactie op een codeb...
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
...orden geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen...
...of het Bureau Berichtenverkeer worden vervaard...
...mag NIEMER ongeautoriseerd (telex, telefoon, teletax...
...voldaan (zie Richtlijnen)
...nvragen tst. 4836.
...orden gecorrpondeerd

Ik zou het op prijs stellen indien ik voor genoemde
ontmoeting met Grossman en [ ] in aanvulling op te
Uwent opgestelde notitie 'Irak post-Saddam Hoessein',
reeds over enig aanvullend materiaal betreffende de
gedachten te Uwent, respectievelijk instructie zou
kunnen beschikken.

Washington 69

W

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI107 / P13123
Datum/tijd verwerking : 15/03/03 - 08.15

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

27 5/14

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DCO DES DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH IOB
TGRVE

S: BZKIB BZKAM BZKWH DEF:CDS:DAB LON PAR GEV NVV AZ

@#/
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

Van Washington

Aan PlvdGPZ

C.c. DAM, DVB, DMV, DVF, DWH, Londen, Parijs, PV Geneve, PV New
York, AZ/KMP, Def/DAB, Def/CDS

Datum 14 maart 2003

Betreft VS/Irak/Post-conflict

Essentie

- VS zou zich hebben laten overtuigen van noodzaak VN-rol in post-conflict situatie, waaronder VR-mandaten voor humanitaire assistentie (Olie-voor-voedsel) en voor overige post-conflict zaken (w.o. stabilisatiemacht);
- Gedachten gaan nu uit naar UNAMA (Afghanistan)-achtige structuur ter assistentie van Irakees bestuurslichaam;
- Beginnende contacten met Irakezen in Irak;
- Enige zorg over mogelijke onwil bij bepaalde landen mee te werken aan VR-mandaten als geen vervolg-resolutie van 1441 wordt aangenomen.

Bericht

In gesprek van naaste medewerker met Irak-adviseur van de President, die tevens in het interagency-proces de humanitaire kant van een post-conflict situatie coordineert, werd de Nederlandse positie ten aanzien van de noodzaak van een (coördinerende) VN-rol naar voren gebracht..

156
7

A + B

A + B

A + B

Washington 107

107

CODE BERICHT

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Bureau Berichtenverkeer
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC s-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	Visie
Ag no	
Dossier	

nr 515

DATUM/TIJD : 28/03/03 - 09:24
REFERENTIENUMMER : wasi128/X204

gs m s plvs ps dgpz plvdgpz

@#/
[REDACTED]

noten 158+160, 2/10/03

Van Washington
Aan M, S, DGPZ, PlvdGPZ
Datum 27 maart 2003
Betreft De Overste Blom - bijna - revisited
Rmc 126

De essentie van de kwestie Blom blijft ons, in elk geval hier in Washington, achtervolgen.

Medewerkster Politieke Afdeling die, zoals afgesproken, vanmorgen deelnam aan de bijeenkomst op het Pentagon voor de Defats van 23 coalitielanden, besloot de zitting vroegtijdig te verlaten toen haar de mededeling werd aangereikt dat Secretary Rumsfeld, mét cameraploeg, in aantocht was. tussen ons, in elk geval op dit moment, nu ook weer geen geweldig idee.

De bijeenkomst van vanmorgen had betrekking op "fase IV" van de in CENTCOM geplande militaire operatie, i.c. de post-conflict stabilisatiefase. Doel was een aanzet te geven - ook niet meer dan dat - tot het versnellen van de planning voor deze fase waarvoor een zwaar beroep wordt gedaan op een ieder die hieraan een bijdrage wil leveren. Aan de op het Pentagon verzamelde Defats werd gevraagd "to spread the word" aan andere mogelijk in contributies geïnteresseerde landen. Aanwezigen vanochtend in elk geval: Bulgarije, Denemarken, Filippijnen, Italië, Japan, Z-Korea, Letland, Litouwen, Macedonië, Nederland, Nicaragua, Oekraïne, Polen, Roemenië, Slowakije, Spanje, Tjechië, VK, IJsland. Vermoedelijk ook: Australië, Estland en Hongarije.

wasi128 . / .

Op een codeber. mag teleg. niet in openbare berichten worden geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen. Het Bureau berichtenverkeer wordt voldaan (zie Richtlijnen) voor het Bureau berichtenverkeer worden vervaardigd. Mag NIMMER ongebruikt worden (telex, telefoon, telefax) worden gecorrigeerd.

1. op een codeber. mag teleg. niet in openbare berichten worden geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen.
2. Het Bureau berichtenverkeer wordt voldaan (zie Richtlijnen) voor het Bureau berichtenverkeer worden vervaardigd.
3. Mag NIMMER ongebruikt worden (telex, telefoon, telefax) worden gecorrigeerd.
4. op een codeber. mag teleg. niet in openbare berichten worden geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen.

Landen die in beginsel bereid zijn om aan "fase IV" een bijdrage te leveren - de u gisteren gefaxte lijst geeft een indicatie van de sterk uiteenlopende soorten bijdragen die worden gezocht - kunnen dit, zo werd uiteengezet, bij State kenbaar maken. Vervolgens treedt het "coalition integration proces" in werking (terzake uitgereikte sheet gaat u per fax toe) dat zich vooral in CENTCOM voltrekt en waarvoor een "empowered" liaison bij het planningsteam (waarvan 2 vertegenwoordigers eveneens aanwezig waren) in Tampa dan wel noodzakelijk is.

Over het tijdstip waarop "fase IV" in werking zou gaan kon uiteraard niets met zekerheid gezegd, maar het was niet ondenkbaar dat binnenkort al, ook al zouden de vijandelijkheden nog niet overal zijn beëindigd, in delen van Irak het stabilisatiewerk een aanvang zou moeten nemen.

Wat nu?

Nederland doet niet mee aan (planning ten behoeve van) "fase III", de offensieve militaire fase. Eventuele deelname aan een fase IV, een stabilisatiefase, inclusief initiële infrastructurele reconstructiewerkzaamheden, zoals watermanagement, wordt te uwent, voor zover mij bekend, niet uitgesloten, hoewel een mandaterende VR-resolutie daarvoor dringend gewenst is, zeker ook voor een stabilisatiemacht met groene helmen. We moeten er evenwel om allerlei redenen van uitgaan dat zolang er geen VN-rol is, de hele vierde fase onder VS-leiding, i.c. generaal Franks, zal staan.

Wie enigerlei vorm van Nederlandse deelname aan fase IV niet op voorhand totaal wenst uit te sluiten, zal bij de planning nu betrokken willen zijn, zo dunkt me, ook al is dat lastig:

- het politieke en civiele valt nu eenmaal niet helder te scheiden van het militaire; sowieso al niet, maar zeker niet in deze Amerikaanse aanpak;
- een scherp onderscheid tussen fase III en fase IV is in elk geval i n t i j d niet te maken: de overgang is geleidelijk; wel overigens i n d e a a r d van de bijdrage die geleverd kan worden;
- en niet alle categorieën van de lijst behoren in onze optiek door een VS-geleide stabilisatiemacht te worden uitgevoerd; expertise mbt massavernietigingswapens e.d. zou bijvoorbeeld wederom door UNMOVIC en IAEA moeten worden geleverd en dan niet op basis van individuele deskundigen, maar 'qua talis' (vgl mijn 126) en ook meer in het algemeen denkt de VS

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open l. worden gezegd, tenzij aan bepaalde richtlijnen wordt voldaan (zie Richtlijnen)
 2. Afschriften van codeberichten mogen uitsluitend worden gemaakt voor het Bureau Berichtenverkeer. Worden vervaardigd
 3. Over de inhoud van, of een reactie op een codeber. mag NIEMER openbaar (telex, telefoon, teletex) worden gecorrigeerd
 4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

CODE BERICHT

wasil28 / 3

verantwoordelijkheden toe aan het Office van Generaal Garner waarvoor nu juist de VN competent behoort te zijn.

Het gaat mij uitdrukkelijk niet om 'mijn' probleem - wie moet er nu naar dit soort bijeenkomsten? - maar om het achterliggende fundamentele vraagstuk: [stellen wij ons buiten een ons minder welgevallig kader en daarmee buiten het lopende proces mbt de wederopbouw van het na-oorlogse Irak, of laten wij onze stem binnen dat kader horen en zo ja, met welke randvoorwaarden en door wie? Is het politiek denkbaar dat wij wél, vergelijkbaar met november/december, meedoen aan de planning maar per geval beoordelen of concrete commitments kunnen worden aangeaan?

*not 160
K/160 7*

Gaarne reactie.

Washington 128

1. Op een codeber. mag telegf. niet in open
2. Afschriften van codeberichten mogen
3. Over de inhoud van, of een reactie op, een code
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
5. Indien geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen
6. Het Bureau Berichtenverkeer worden overzand
7. mag NIKKER ongerubriceerd (telex, telefoon, teletex)
8. worden gecorrespondeerd
9. voldaan (zie Richtlijnen)
10. aanvragen tst. 4836.

gevraagde bijdragen lopen uiteen van gemechaniseerde infanterie bataljons tot materieel en personeel voor watervoorziening en wegen waterbouw. Van CDS tot en met DGIS als het ware.

Wat hier gebeurt is naar het mij voorkomt dit:

De administratie, die voor de oorlog onder internationale druk, heeft aangegeven dat de VN post-conflict een centrale rol dient te spelen belijdt dit nog steeds, maar ik zie niet veel dynamiek meer, noch concrete aanzetten. Condoleezza Rice was bij de SG in New York, maar naar verluidt had haar boodschap vooral betrekking op de humanitaire hulp. Witte Huis woordvoerder Fleischer zei vanochtend dat er een VN-rol kon zijn op het gebied van humanitaire hulp en reconstructie, maar voegde daar meteen aan toe dat het VN-proces vaak te langzaam was om de noodzakelijke snelle resultaten te boeken.

Deze ambassade heeft de afgelopen periode steeds zeer zwaar gehamerd op de absolute noodzaak van het inschakelen van de VN en de laatste week kreeg ik die bal steeds terug met verwijzing naar (Franse) weigerachtigheid m.b.t. VR-resoluties.

A + B

100
7
Intussen immers gaan de in mijn eerste alinea genoemde krachten met toenemende voortvarendheid aan de slag: er worden reeds contracten aan Amerikaanse firma's gegund, er worden door coalitielanden reeds liaisons geplaatst bij generaal Garner in Koeweit en vanochtend werd ook nog eens benadrukt dat het proces van committeringen van coalitielanden aan de stabilisatie en reconstructie van het naoorlogse Irak bespoedigd diende te worden. De coalitie wordt dus publiekelijk geprezen, maar krijgt ook vragen voorgelegd om bijdragen nog voordat de paraplu van de VN kan worden ontplooid. Nu moet men daar ook weer niet totaal zuur over doen, want er is natuurlijk wel een urgentie om voor de Irakese bevolking zoveel mogelijk alvast te regelen voor het moment dat de oorlog voorbij is. De VS wil ook snel aan de Irakese bevolking (en de wereld) laten zien dat Irak veel beter af is zonder Saddam. Maar toegeven aan die noodzaak en meewerken aan de Pentagon-regie komt per definitie in mindering op de autoriteit van de VN. Anders gezegd: wie iets wil doen voor de op zichzelf zeer legitieme onmiddellijke noden van de Irakese bevolking dient zich te wenden tot het Pentagon-loket zolang dat van de VN nog niet is geopend.

Ik zit natuurlijk met de vraag (zie ook mijn 124) of Nederland, en zo ja door wie, wordt vertegenwoordigd op de Pentagon-bijeenkomst, waarvoor ook de Nederlandse Defat is uitgenodigd. Na overleg met DGPZ gaat medewerkster van mijn politieke afdeling; uit haar verslag zal blijken wat zal worden besproken en hoe andere landen met dit

160
7

probleem omgaan. Ik heb haar gevraagd in elk geval duidelijk te maken 1. dat wij op zichzelf begrip hebben voor de noodzaak van een snelle aanpak, maar dat voor deze materie de VN competent is en daartoe dan ook zo spoedig mogelijk moet worden gemandateerd en dat 2. alleen al gelet op de vereiste expertise, het op een hoop gooien van stabilisatie-bataljons, watervoorziening en veterinaire personeel en materiaal gewoon onwerkbaar is.

Het is, ik weet, een pleidooi voor de bekeerden, maar hoe eerder en krachtiger internationale druk kan worden gegenereerd, ook nu, midden in de oorlog, om in de VR de vereiste legitimatie te verkrijgen voor een heldere gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het post-bellum, hoe beter. Dat is toch ook een Amerikaans belang, zowel gelet op de benodigde fondsen als voor het behoud van minimale steun van de regio en daarbuiten.

Washington 126

A

afgelopen donderdag 12 september in de 57e AVVN was bijna voelbaar. Dat de spanning groot was, wordt misschien wel het beste geïllustreerd door het feit dat SGVN Annan de ongebruikelijke stap nam om zijn speech reeds de dag tevoren aan de media ter beschikking te stellen, om zodoende te voorkomen dat zijn opmerkingen in het mediageweld ten onder zouden gaan. Onder grote aandacht van de media sprak Bush in de 57e AVVN duidelijke taal en maakte hij duidelijk wat de VS verwachtte, maar koos hij voorlopig voor het multilaterale pad. De woorden 'regime change' waren niet terug te vinden in de speech, noch legde hij nu reeds een tijdslimiet vast waarbinnen Saddam Hussein aan de eisen van de VN tegemoet zou moeten zijn gekomen.

De speech van Bush was dan ook met grote zorg samengesteld. Het Amerikaanse eisenpakket was weliswaar lang, maar gebaseerd op wat in VR-resoluties was vastgelegd. Menige waarnemer verzuchtte na afloop wel dat Saddam nooit aan al deze eisen zou kunnen voldoen en dat deze lange opsomming de facto gelijk stond aan 'regime change', zij het niet expliciet uitgesproken. Overigens was duidelijk dat Bush geloofde dat 'regime change' noodzakelijk was, alleen al de opmerking dat het Irakese volk ooit uit de 'captivity' bevrijd zou worden sprak boekdelen.

Hoewel de toonzetting van Annan ('I am a multilateralist') geheel anders was dan die van President Bush, waren ze het erover eens dat de VR zijn verantwoordelijkheid diende te nemen. Annan was zich ervan bewust dat er veel op het spel stond, want als de VS een eigen koers inzake Irak zouden gaan varen zou dat de geloofwaardigheid van de VN een grote slag hebben toegebracht. Annan richtte zich daarom zowel tot de VS als tot Saddam om de weg van de VR te volgen en zette daarmee te toon voor wat veel delegaties in New York voelden.

De eerste reacties op zijn speech waren over algemeen wel positief, zij het dat een rol speelde dat het veel erger (lees: unilateraler) had gekund. Waar het VK zich bij monde van minister Jack Straw zich volmondig achter de VS opstelde, waren de reacties in de Arabische wereld genuanceerder. De liefde voor Saddam is ook daar ver te zoeken, maar men heeft ook te maken met andere overwegingen, zoals het MOVP en de reacties in de 'Arab street'. Toch ziet men ook daar in dat de oproep van President Bush niet genegeerd kan worden en dat de terugkeer van inspecteurs op basis van VR-resoluties in Irak noodzakelijk is om een (ongewenst) gewapend treffen te voorkomen. De Arabische liga sprak zich na een bijeenkomst met SGVN al duidelijk uit en riep Saddam op de inspecteurs terug te doen keren. De Amerikaanse druk wordt duidelijk opgevoerd, zoals ook blijkt uit het feit dat Saoedi-Arabië in zou stemmen met het gebruik van de Amerikaanse bases aldaar voor een eventuele militaire aanval op Irak.

Ook binnen de P-5 werd de Amerikaanse opstelling welwillend ontvangen. De Franse President had in een interview met de NYT al gezegd dat de weg via de VR bewandeld zou moeten worden en daar voldeed Bush volledig aan. Zonder zich overigens nu reeds te committeren sprak Bush in het meervoud over VR-resoluties, wat immers het Franse voorstel is (eerst oproep aan Saddam, dan resoluties over militair ingrijpen). Na de gebruikelijke P-5 lunch tijdens de eerste week van de AVVN zei ook Minister Ivanov tegen de media dat Saddam conform de VR-resoluties de wapensinspecteurs onverwijld diende toe te laten.

Het werk aan een VR-resolutie is inmiddels achter de schermen begonnen. In eerste instantie is dit een zaak van de P-5, daar zullen de anderen nauwelijks aan te pas komen. Ondanks alle mooie woorden, moet de overeenstemming binnen de P-5 ook niet worden overschat. De scheidslijn binnen de P-5 loopt bij 'regime change'. Er is overeenstemming over de wapeninspecteurs, maar zoals de Russische PV opmerkte, daar moet het dan ook wel bij blijven. Het is dan ook niet duidelijk wat er precies in de VR-resolutie zal komen te staan. Als de VS insisteert op een lange opsomming zal overeenstemming moeilijker zijn te bereiken dan wanneer het alleen om toegang van UNMOVIC zal gaan. Inzake de opname van 'deadlines' is inmiddels wel duidelijk dat de VS daarop zal insisteren, dat maakte Bush tegenover de media duidelijk en de 'deadlines' zullen weken en geen maanden de tijd aan Saddam geven tot 'compliance'.

Hoe e.e.a. zich verder zal gaan ontwikkelen is onzeker, maar Saddam heeft een belangrijke kaart in handen, t.w. het al dan niet toelaten van inspecteurs. De druk op hem is groot en mocht hij besluiten de inspecteurs terug te laten komen, dan komt vervolgens de rol van Hans Blix vol in het spotlicht. Blix heeft al gezegd dat UNMOVIC met de volledige medewerking van Irak ongeveer een jaar nodig zal hebben het inspectiewerk te doen. Niemand houdt er serieus rekening mee dat Saddam de rode loper voor inspecteurs zal uitrollen, dus Blix zal moeten beoordelen of UNMOVIC tot betrouwbare inspecties in staat is als Irak een lading grotere en kleinere pesterijen over de inspecties uitstort. Een ding staat echter als een paal boven water: als Saddam de inspecteurs terug laat keren zal de VN geen militaire actie tegen Irak gaan goedkeuren. Als de VS alsdan blijft insisteren om naleving van de andere eisen zal de huidige consensus waarschijnlijk als sneeuw voor de zon wegsmelten. 'Regime change' is in VN-kader onbespreekbaar en blijft de achilleshiel van het Amerikaanse beleid. Mocht Blix echter van mening zijn dat UNMOVIC niet naar behoren kan functioneren onstaat een andere situatie, maar dan zijn we wel geruime tijd verder.

Ook in Irak beseft men terdege dat er een belangrijk beslistmoment nadert. Naji Sabri en Tariq Aziz, de grote crisisbezweerder van Saddam, legden de Amerikaanse eisen naast zich neer met de opmerking dat er geen schijn van bewijs is dat Irak massavernietigingswapens heeft of ontwikkelt. Dat er wel degelijk aanwijzingen bestaan en dat dit mede is te wijten aan het feit dat er al in geen vier jaar inspecteurs Irak hebben kunnen bezoeken, vergaten de heren gemakshalve erbij te zeggen.

Een andere interessante vraag die in de VR-resolutie beantwoord zou moeten worden is of het karakter van de inspecties veranderd moet worden. Zoals ook uit Washington wordt bericht liggen er voorstellen van het Carnegie Endowment for International Peace (vide Washington 280) waarin wordt voorgestelde de inspecties met een militaire poot te versterken. Hoewel de haalbaarheid van dit soort ideeën niet al te hoog moet worden aangeslagen, zou het wel een brug kunnen vormen om terwijl de inspecteurs hun werk doen toch militaire capaciteit in de regio op te bouwen.

De ontwikkelingen zullen de komende dagen en weken zich verder voltrekken. De Amerikaanse diplomatieke machine draait op volle toeren, zowel in New York, maar de komende tijd ook op het bilaterale vlak. De internationale consensus lijkt duidelijk: een harde oproep aan Saddam de inspecteurs terug te laten keren. Maar

voor alles wat daarna komt zal nog veel overleg nodig zijn.

PVVN New York 465

++++

CODE BERICHT

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Bureau Berichtenverkeer
 Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC s-Gravenhage
 Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	Visie
Ag no	
Dossier	M 521

DATUM/TIJD : 11/10/02 - 08:32
 REFERENTIENUMMER : nyvi516/X488

gs m s plvs ps dgpz plvdgpz dpz dvf dam

s: lon par was pek mos

@#/
 [REDACTED]

I M M E D I A T E

Van PV New York
 Aan M, DGPZ, DAM, DVF, DPZ
 C.c. Londen, Parijs, Washington, Peking, Moskou
 C.C. p.k. --
 Datum 10 Oktober 2002
 Betreft VR/Irak/EU HoMs overleg

Gaarne op bureau M en DGPZ om 09.00uur i.v.m. mogelijk open debat in VR op vrijdag 11 oktober.

Samenvatting

In NY niet veel voortgang. Volgende week waarschijnlijk VS-resolutietekst. Open debat in VR, waarschijnlijk volgende week, maar mogelijk reeds vrijdag 11 oktober. Vzschap bereidt momenteel tekst van EU-interventie voor.

Verslag

Op donderdag 10 oktober zijn de EU HoMs bij elkaar gekomen in HoMs alone format. Onderwerp was Irak

A + 2

1516 / .

1. Op een codebeber. mag teleg. niet in open
 2. Als schied. fien van codeberichten mogen UITSLUI
 3. Over de inhoud van of een reactie op een codeg.
 4. Dossiers, welke codebeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
 worden geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen met voldaan (zie Richtlijnen)
 voor het Bureau Berichtenverkeer worden vervaard. anvragen tzt. 4836
 worden gecorrpondeerd (telex, telefoon, telet. ... worden gecorrpondeerd

Op een codeber. mag telegf. niet in open worden geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijn wordt voldaan (zie Richtlijnen)
 1. Afschriften van codeberichten mogen UITSL. en voor het Bureau/Berichtgever/Keer worden vervaad, ad aanvragen tot 28/26
 2. Over de inhoud van of een reactie op een codeber. mag NIMMER ongerubriceerd (telex, telefoon, telefa. worden gecorrespondeerd
 3. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

A + B

Naar aanleiding van vraag Nederland ontstond zich een discussie over het tijdsschema. Als de VR in de week van 21-10 een resolutie

nyvi516 / 3

produceert, zal Blix pas begin november zijn activiteiten kunnen
aanvangen, althans het opstarten daarvan. De Amerikaanse militaire
planning acht om meteorologische redenen een actie in jan/feb 2003
gewenst.

1001
163
1/16/03

1. Op een codeber. mag telegf. niet in open. a. men geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlij. voldaan (zie richtlijnen)
2. Afschriften van codeberichten mogen UTI. b. or het Bureau Berichtenverkeer worden vervaardi. vvragen tot 2830
3. Over de inhoud van of een reactie op een codeber. mag NIMMER ongerubriceerd (telex, telefoon, telefa. worden gecorrespondeerd
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

A + B

PV VN New York 516

++++

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : NYVI520 / P276
Datum/tijd verwerking : 12/10/02 - 08.15

Dir	
Visie	
AS-nc	
Dossier	UNMOVIC

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DCO DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH
IOB

522/AB

S: CFM ADRES

@#/
~~_____~~

From PV VN New York

To M, DGPZ, DVF, DAM, DPZ, DVB

Cc Londen, Parijs, Washington, Peking, Moskou, PV EU

Date 11 October 2002

Re Irak: Gesprek met Hans Blix

Samenvatting

Hoofd UNMOVIC Hans Blix gaat door met planning inspecties, maar vertrek advance party pas na adoptie nieuwe resolutie en reactie - binnen zeven dagen - van Irakese regering. Time-line schuift op. Nieuwe resolutie welkom 'to strengthen our hands', maar geen concessies die geloofwaardigheid van inspecties kunnen ondermijnen. Gesprekken in Washington illustratief voor verdeeldheid binnen VS-administratie over te volgen koers, uiteindelijk aan president Bush om te beslissen of VN-spoor serieuze kans krijgt. Irakese commentaar op brief Blix en Elbaradei is binnen, volgens Blix toegespitst op ontwijking van kosten die Irak zou moeten dragen.

Bericht

A + B

A + B

PVVN New York 520^{11/16}

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : LONI036 / P10995
Datum/tijd verwerking : 22/02/03 - 08.02

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

nr 581

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DCO DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWM DZO DJZ

DJE DUBAI

S:NYV + BZK-IB

@#/
~~BEVEELIGD~~

I M M E D I A T E

Van Londen

Aan DGPZ

C.c. DAM; PVVN New York C.C. p.k.

Datum . 21 februari 2003

Betreft Irak / Tweede resolutie

1. Maandag 24 februari zal de tweede Irak-resolutie worden ingediend, waarschijnlijk door het trio VS-VK-Spanje. Overwogen wordt het tijdstip van indiening in New York zo vroeg te kiezen, dat het VK nog tijdens de RAZEB-lunch nadere uitleg kan geven. Minister Straw zal daarna hoogstwaarschijnlijk een verklaring voor de media afleggen, wellicht samen met zijn Spaanse collega. Premier Blair heeft Aznar over e.e.a. gesproken voor diens vertrek naar de VS, maar FCO wist niet hoe de Spaanse premier gereageerd had.

Het operationele deel van de resolutietekst zal kort zijn en naar verwachting slechts twee paragrafen bevatten: de VR stelt vast dat Irak verzuimd heeft gebruik te maken van de aller-laatste gelegenheid die resolutie 1441 bood, en besluit "to remain seized of the matter". (In de preambule wordt o.a. vastgesteld dat Irak valse en onvolledige verklaringen heeft afgelegd en niet volledig heeft meegewerkt aan de uitvoering van 1441.)

Het VK wil vervolgens dat de Veiligheidsraad rond 7 maart op ministerieel niveau bijeenkomt, en dat Blix en El-Baradei in die vergadering een "compliance report" over Irak afgeven. Enkele dagen later (rond 10 maart) dient de stemming over de resolutie plaats te

~~CONFIDENTIAL~~

vinden. De VS dringt het meeste aan op spoed, maar het VK zelf vindt ook dat de tijdsdruk opgevoerd moet worden; Irak krijgt nog slechts enkele weken. Tot die tijd zal hard gewekt moeten worden aan het verzamelen van voldoende steun voor de resolutie.

2. Vooral de VS, maar n.h.v. ook het VK, heeft er geen vertrouwen meer in dat Blix mee wil werken aan een spoedige conclusie. Deze mening is gebaseerd op diens presentatie van 14 februari en op Amerikaanse en Britse gesprekken die sindsdien met hem hebben plaats gevonden. Blix zou gesproken hebben over inspecties tot juni en zich richten op het tijdschema van resolutie 1284; "all very leisurely", aldus FCO, en niet van toepassing op de huidige situatie.

Londen 036

MS 208, 1/2/7

G

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

1
Filenaam / Referentienummer : MYVI088 / P11658
Datum/tijd verwerking : 01/03/03 - 08.18

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	M/111

m 582

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
PLVDGIS TFICC BS SPL DVL DCO DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH DJZ

S:CFM ADRES BZKIB BZKAM BZKWH

@#/
~~De Wet op de persoonsgegevens~~

Van PV VN New York

Aan DGPZ, DVF, DAM, DPZ, DVB, DMV

C.c. VR-distributie
MO-distributie

C.C. p.k.

Datum 28 februari 2003

Betreft VR/Irak/Kwartaalrapport Blix

Voorkopie van het definitieve kwartaalrapport van Hans Blix over het werk van UNMOVIC in de periode 1 december 2002 tot 28 februari 2003 werd vandaag van VK verkregen en is u per fax toegegaan.

De lunch van Blix met de EU HoMs gaf geen nieuwe inzichten. Blix herhaalde nog eens dat hij slechts de feitelijke stand van zaken probeerde te rapporteren. Hij benadrukte dat elk rapport alleen maar een 'snap shot' was, geen "grading" van de kwaliteit van de samenwerking.

Blix liet nog eens blijken dat wat hem betreft inspecties bepaald nog perspectief boden. Tenslotte was UNMOVIC nog maar drie maanden aan het werk en hij dacht dat met enkele maanden langer een betrouwbaar oordeel over de Irakese MWV mogelijk zou moeten zijn. Daaraan verbond hij nadrukkelijk de kwalificatie dat Irak dan wel volledig zou moeten meewerken. Hij realiseert zich terdege dat deze samenwerking alleen onder grote militaire druk tot stand komt, maar iets meer tijd zou hem toch wel gegeven kunnen worden, leek hij te willen zeggen.

~~SECRET~~

Inmiddels was het clusterdocument van ongeveer 150 pagina's gereed op basis waarvan hij de key disarmament tasks zou gaan formuleren, die hij als een nuttige basis voor verdere inspecties beschouwde. Deze tasks, als onderdeel van het werkprogramma, zouden ook eerder dan 27 maart kunnen worden aangeboden als de VR hem daarom zou vragen. Hij maakte daarmee duidelijk dat hij zelf niet het initiatief zou nemen om eerder te publiceren.

209
7
Over de kwaliteit en omvang van de Irakese MVW wilde Blix geen expliciet oordeel geven, maar hij liet doorschemeren wel enige twijfel te hebben of het Irakese MVW-potentieel nu wel zo indrukwekkend was. Deels leek dit voort te komen uit irritatie over de kwaliteit van de geboden intelligence, tot op heden kreeg hij wel veel bewering over Irakese MVW-capaciteit, maar nauwelijks 'actionable intelligence'.

Al met al lijkt Blix de rol die hij de afgelopen maanden steeds heeft gespeeld vol te houden, zo blijkt ook weer uit dit rapport.. Hij blijft keurig tussen scylla en charybdis laveren, maar al zijn woorden zullen de komende dagen op een goudschaaltje worden gewogen.

PV VN New York 88

++++

Analyse van UNMOVIC's kwartaalrapportage d.d. 28 februari 2003

De belangrijkste elementen uit UNMOVIC's kwartaalrapportage d.d. 28 februari 2003 zijn als volgt.

Blix blijft kritisch over inhoudelijke medewerking Irak, maar schetst perspectief op verbetering

Blix benadrukt dat voor verifieerbare ontwapening onmiddellijke, onvoorwaardelijke en actieve medewerking van Irak noodzakelijk is. Het is Irak's taak om verboden wapens te zoeken en te presenteren en niet de taak van de inspecteurs. De resultaten in termen van ontwapening zijn aldus Blix tot dusver erg beperkt geweest.

Wat betreft medewerking 'on substance' zegt Blix niet met zoveel woorden dat Irak in gebreke is, al komt het daar wel op neer: "Iraq could have made greater efforts to find remaining proscribed items ..." , "Iraq could have made full use of the declaration of 7 december" en "It is hard to understand why a number of the measures which are now being taken, could not have been initiated earlier."

Wel stelde hij vast dat de declaratie van 7 december nagenoeg geen nieuwe informatie bevatte of onopgehelderde ontwapeningsonderwerpen verhelderde. Hetzelfde gold voor de additionele documenten die Irak had overhandigd tijdens het bezoek van Blix op 8 en 9 februari. Recentelijk verstrekte documenten over vermeende unilaterale vernietiging worden nog bestudeerd. Voorts stelde Blix vast dat het presidentiele decreet van 14 februari met het verbod MVWs te produceren niet voldoet aan VN standaard daarvoor.

Tegelijkertijd blijft Blix een perspectief schetsen op verbetering. De Commissie die door Irak is opgericht om te zoeken naar verboden wapens noemt hij "potentially a mechanism of importance", die echter nog niet veel heeft opgeleverd. De tweede door Irak opgerichte Commissie, die op zoek moet naar verdwenen documenten, heeft documenten gevonden die momenteel door UNMOVIC worden onderzocht. Verder stelt Blix "It is only by the middle of January and thereafter that Iraq has taken a number of steps, which have the potential of resulting either in the presentation for destruction of stocks or items that are proscribed or the presentation of relevant evidence solving long-standing unresolved disarmament issues."

Blix noemde Irak's medewerking wat betreft de vernietiging van de Al-Samoud essentieel. Hij stelde vast dat de import van raketonderdelen door Irak een schending van het wapenembargo ex res 687 was.

Wat betreft 'process' is Irak behulpzaam. Toch zijn hier ook nog acties vereist. Belangrijkste actie betreft het houden van interviews. Tot nu toe zijn er geen personen die niet genomineerd waren door Irak, gehoord zonder Iraakse getuige of tape-recorder. UNMOVIC onderzoekt thans de praktische modaliteiten voor het houden van interviews in het buitenland.

Hierdoor is de laatste rapportage van Blix een grabbelton, waar zowel de voorstanders van constatering van 'material breach' als diegenen die de inspecteurs meer tijd willen gunnen argumenten aan kunnen ontleenen.

210
7

Blix vindt ingrijpende versterking inspectieteams niet nodig; lijkt zich te baseren op 1284

Blix meldt dat een 'intern document' wordt gefinaliseerd met een lijst van onopgeloste vragen op ontwapeningsgebied, met daarbij een overzicht van de maatregelen die Irak zou moeten nemen om deze vragen uit de wereld te helpen (dit komt uit res 1284 betreffende "key remaining disarmament tasks"). Niet duidelijk is of dit document zal worden vrijgegeven. Blix suggereert dat deze lijst als meetlat voor Irak's ontwapeningstaken onder res 1441 zou kunnen worden gebruikt.

Over UNMOVIC zelf merkt Blix op dat de capaciteit reeds groter is dan aanvankelijk voorzien, maar dat er nog wel ruimte is voor enige versterking. Hij noemt daarbij als voorbeeld controle op voertuigen. Tevens zouden lidstaten op het gebied van informatie meer assistentie kunnen verlenen; een oproep die Blix eerder ook al deed.

Essentie

De rapportage van de heren Blix en El Baradei bevat een aantal ernstige elementen. Het is duidelijk dat Saddam Hoessein onvoldoende pro-actieve samenwerking biedt die nodig is voor de inspecteurs om hun werk goed te doen. Zorgwekkend is te noemen dat er zelfs sprake lijkt te zijn van een toename van het aantal belemmeringen.

Eveneens zorgwekkend is dat de belangrijkste vragen waarmee de inspecteurs hun werk aanvingen nog onbeantwoord zijn, en dat van Irakese zijde niets in het werk wordt gesteld om het vinden van bevredigende antwoorden te bespoedigen.

Deze zorg wordt verder nog gevoed door de concrete vondsten die zijn gedaan. Daardoor lijkt zich wederom hetzelfde patroon af te tekenen dat er destijds uiteindelijk voor heeft gezorgd dat UNSCOM zijn werkzaamheden niet kon afronden.

Tot slot moet worden opgemerkt dat het hier gaat om de eerste rapportage van de heren Blix en El Baradei, en dat het nog te vroeg is voor een definitief oordeel. De inspectieteams worden nog steeds uitgebreid, en de inspecties gaan voort. Tegelijkertijd wordt steeds duidelijker dat als het bewind in Bagdad niet snel zijn koers bijstelt en actief gaat meewerken aan het succes van de inspecties, iedere volgende vondst van de inspecteurs het karakter zal blijven houden van een toevalstreffer. Daarmee worden de openstaande vragen niet beantwoord, maar wordt de onzekerheid daaromtrent juist verder aangewakkerd.

Achtergrond

De rapportage van Blix en El-Baradei op 27 januari:

Conform Veiligheidsraadresolutie 1441 verzorgden Uitvoerend Voorzitter Blix van UNMOVIC en Directeur-generaal El-Baradei van het Internationaal Atoomagentschap (IAEA) op 27 januari een briefing voor de Veiligheidsraad (VR) over de eerste 60 dagen van de inspecties.

Medewerking op logistiek terrein (co-operation on process)

De logistieke medewerking die Irak aan de inspectieteams verleent werd door de heren Blix en El Baradei als redelijk goed gekwalificeerd. Zo werd toegang verkregen tot alle faciliteiten die zij wensten te inspecteren, en werd hulp geboden bij de oprichting van het UNMOVIC hoofdkwartier in Bagdad en het 'fieldoffice' in Mosul. Niettemin werden ook punten van zorg genoemd. Zo heeft Irak geweigerd de veiligheid te garanderen van overvluchten van U-2 vliegtuigen, die UNMOVIC zouden kunnen helpen door fotomateriaal van verdachte installaties te maken. Resolutie 1441 voorziet expliciet in dergelijke vluchten. Verder is er sprake van recente incidenten waardoor inspecteurs worden gehinderd. Er heeft bijvoorbeeld een aantal demonstraties en 'public outbursts' plaatsgevonden rond geïnspecteerde plaatsen. Volgens Blix is het moeilijk voorstelbaar dat zoiets in Irak gebeurt zonder dat de overheid daartoe de aanzet geeft.

Medewerking op inhoudelijk terrein (co-operation on substance)

Paragraaf 9 uit VR resolutie 1441 draagt de Irakese overheid op actief mee te werken aan de inspecties, niet alleen op logistiek terrein. Van een inhoudelijke, pro-actieve medewerking, waarbij Irak op eigen instigatie bewijzen voor ontwapening levert, is volgens Blix en El-Baradei evenwel geen sprake. Zowel Blix als El-Baradei gaven aan dat er na de rapportage van Irak op 7 december 2002 nog diverse openstaande vragen zijn, met name op het chemische en biologische vlak. Irak weigert bevredigende antwoorden te geven.

Ook op andere terreinen ontbreekt actieve samenwerking. Alle wetenschappers die tot nog toe zijn benaderd (11 door UNMOVIC en 3 door IAEA) hebben geweigerd zonder aanwezigheid van Irakese waarnemers te spreken. Ondanks toezeggingen van de Irakese regering de wetenschappers aan te moedigen tot privé interviews is hierin geen verandering opgetreden.

Blix rapporteerde dat door de gebrekkige informatievoorziening van Irakese zijde nog belangrijke vragen zijn blijven open staan:

- Irak beweert dat het de VX voorraden heeft vernietigd, maar UNMOVIC beschikt over indicaties van het tegendeel;
- Op grond van de huidige documentatie moet worden geconcludeerd dat nog ongeveer 6500 chemische bommen worden vermist, die ongeveer 1000 ton aan chemisch materiaal zouden bevatten;
- Irak heeft nog niet duidelijk gemaakt wat er is gebeurd met ongeveer 8500 liter anthrax, terwijl er aanwijzingen zijn dat Irak meer dan die hoeveelheid heeft geproduceerd;
- Irak heeft een hoeveelheid van 650 kg 'bacteriological growth media' niet in het rapport opgenomen, waarmee eveneens anthrax zou kunnen worden gemaakt;

Naast deze openstaande vragen worden door Blix en El Baradei ook concrete bevindingen gerapporteerd:

- De Al-Samoud 2 en de Al Fatah raket zijn getest tot een maximum van 183 resp 161 km (de grens voor Irak ligt bij 150 km). Irak heeft recent nog 380 raketmotoren geïmporteerd voor de productie van de Al Samoud 2 raket.
- De onlangs gevonden chemische raketkoppen blijken recent naar die bunker verplaatst, in een periode dat Irak dergelijke wapens niet meer had mogen hebben. Volgens Blix is dit mogelijk het 'topje van een ijsberg'.
- De inspecteurs hebben een laboratoriumhoeveelheid thiodiglycol gevonden, een voorloper voor het maken van mosterdgas;
- Irak heeft een belangrijk document onvolledig ingediend en daarbij de nummering van de pagina's veranderd om dit te verdoezelen.
- In de privé woning van een Irakese wetenschapper werden drieduizend pagina's documentatie aangetroffen, waarvan veel betrekking had op laserverrijking van uranium.

El-Baradei gaf aan tot nu toe geen bewijzen te hebben dat Irak zijn nucleaire programma had gereactiveerd. Hij zei bij blijvende Iraakse pro-actieve medewerking nog een aantal maanden nodig te hebben om een afgerond oordeel te kunnen geven ten aanzien van de nucleaire activiteiten van Irak.

Conclusies rapportages Blix en El-Baradei op 27 januari:

- De logistieke samenwerking met Irak (verlenen van toegang) is voldoende;
- Van inhoudelijke, pro-actieve samenwerking is onvoldoende sprake;
- Irak beweert dat het de VX voorraden heeft vernietigd, maar UNMOVIC beschikt over indicaties van het tegendeel;
- Er is documentatie op basis waarvan geconcludeerd kan worden dat Irak nog ongeveer 6500 chemische bommen kan hebben, die ongeveer 1000 ton aan chemisch materiaal zouden bevatten;
- De onlangs gevonden chemische raketkoppen zijn recent verplaatst, in een periode derhalve dat Irak de chemische raketkoppen niet meer had mogen hebben. Volgens Blix is dit mogelijk het 'topje van een ijsberg';
- De inspecteurs hebben op een andere locatie een laboratoriumhoeveelheid thiodiglycol gevonden, een voorloper voor het maken van mosterdgas;
- Irak heeft nog niet duidelijk gemaakt wat er is gebeurd met ongeveer 8500 liter anthrax die het zegt te hebben geproduceerd en vernietigd. Er zijn aanwijzingen dat Irak zelfs meer dan die hoeveelheid heeft geproduceerd en mogelijk nog bezit;
- Irak heeft een hoeveelheid van 650 kg 'bacteriological growth media' niet gedeclareerd. Hiermee zou eveneens 5000 liter anthrax kunnen worden gemaakt;
- Het is nog onduidelijk hoever Irak is gevorderd met de ontwikkeling van raketten met een reikwijdte van meer dan de toegestane 150 km. De Al Samoud 2 en de Al Fatah raket zijn getest tot een maximum van 183 resp. 161 km. Irak heeft recent nog 380 raketmotoren geïmporteerd voor de productie van de Al Samoud 2 raket;
- Er zijn aanwijzingen dat Irak een document onvolledig heeft ingediend en de nummering van de pagina's heeft veranderd om dit te verdoezelen
- In de privé woning van een Irakese wetenschapper werden drieduizend pagina's documentatie aangetroffen, veel met betrekking tot laserverrijking van uranium.
- Interviews met wetenschappers hebben tot nu toe alleen plaatsgevonden onder aanwezigheid van Irakese waarnemers;
- Blix en El-Baradei hebben Irak opgeroepen pro-actiever informatie te geven over 'vergeten' wapens en productiefaciliteiten, het opsporen van 'ontbrekende' documenten, het noemen van geschikte personen voor, en het toestaan van geloofwaardige interviews;
- Vermoedelijk zullen Blix en El-Baradei op 14 februari een volgende briefing geven.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : LONI043 / P12191
Datum/tijd verwerking : 06/03/03 - 18.45

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

M587

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DCO DES DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWM DZO
DWH IOB DGESFSU

SEINEN BZK:AM BZKIB CFM. ADRES

@#/
~~De afzender is niet bekend~~

Van Londen

Aan DPZ en DAM

C.c. Ministeries van AZ en Defensie; DVF, DVB; PUVN New York,
PV-NAVO, PV-EU

Datum 6 maart 2003

Betreft Irak / Tweede resolutie / Britse positie Samenvatting

Het VK acht het mogelijk om voldoende voorstemmen voor de tweede Irakresolutie te krijgen, mits de tekst ervan enigszins wordt aangepast, inbegrepen enkele weken meer tijd voor Irak. De VS zou deze benadering aanvaarden, deels om Blair te steunen deels omdat er vanwege het Turkse probleem meer tijd nodig is voor de troepenontplooiing. In de campagne ter voorkoming van een veto is Rusland het hoofddoel.

Bericht

1. Secretary of State Straw is vandaag naar New York gereisd, waar hij vandaag met SoS Powell zal spreken over een aanpassing van de Amerikaans-Brits-Spaanse ontwerpresolutie inzake Irak en de verder te volgen tactiek, aldus *D* hoofd Irak-afdeling FCO.

A + B

2.

A + B

A + B

3. Straw zal ook deelnemen aan het VR-debat op 7 maart. Het VK lijkt in toenemende mate de ontevredenheid van de VS te delen over UNMOVIC-directeur Blix en diens openbare uitspraken. ¹ veroordeelde Blix' uitspraken op de persconferentie gisteren? het vernietigen van de raketten was "genuine disarmament" e.d. ? als bepaald "unhelpful". Blix zou vast willen houden aan het arbeids-

2/11
7

en rapportageritme van resolutie 1284, hetgeen het inspectieproces zou uitrekken tot diep in de zomer. Voorts zou Blix aan de Amerikaanse PV Negroponte hebben laten weten zich in de VR niet meer zo kritisch over Irak uit te zullen laten als hij op 27 januari had gedaan]

AtB

Londen 043

12

~~SECRET~~

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : BAGI009 / P12487
Datum/tijd verwerking : 10/03/03 - 17.58

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

M 588

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BS SPL DVL DES DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH DJZ IOB TGRVE

S:ABU ALG AMM ANK ATH BEI BLN BRE BRU BRN DMC DJE DBA DUB GEV HEL HSR IST
KAB
KAI KIE KHA KOP KWE LIS LON LUX MAD MOS MUS NYV OTT PAR RAB RAM RIY ROM SAA
STO
TEH TEL TRI TUN WAS WEN BZK:AM BZK-IB

@#/
~~SECRET~~

Van Bagdad

Aan DAM

C.c. DGRC, DGPZ, DVB, MO-distributie

Datum 4 maart 2003

Betreft Irak/UNMOVIC/wapeninspecties

S A M E N V A T T I N G

Blix' hoogste wapeninspecteur in Bagdad, - ^D schetst
het beeld van een weinig pro-actieve opstelling van Bagdad bij de
vernietiging van MVW's en de samenwerking met de inspecteurs. De
Iraakse stap-voor-stap benadering is ingegeven door een tactiek van
tijddrekken, al doet Bagdad ook positieve zetten, bijvoorbeeld op het
gebied van biologische wapens. ^D tamelijk negatieve
boodschap is mogelijk
een voorbode van Blix' VR-presentatie a.s. vrijdag.

B E R I C H T

Vernietiging Al-Samoud II raketten

A + B

Interviews

A + B

A + B

Documenten

A + B

Meer inspecteurs?

A + B

Toegang tot locaties

A + B

Overig

A + B

~~SECRET~~

A+B

Commentaar

A+B

15
17
1
Over mogelijke consequenties van de Blix-speech van a.s. vrijdag Perricos zich evenmin uit, al deed hij het voorkomen dat een oorlog volgens hem onafwendbaar is, en wel op korte termijn ("Het verbaast mij dat u allen nog in Bagdad zit?!") UNMOVIC verwacht dat SGVN 24 uur voor aanvang van militaire actie zal worden geïnformeerd, waarna de wapeninspecteurs en andere overgebleven VN-staf het sein voor vertrek zullen krijgen.

Bagdad 09 (

~~SECRET~~
BAG1005 010 x VER 4

Memorandum

ter informatie

Aan

DGPZ

Datum 6 maart 2003

Van

DVB 1/3

Kenmerk DVB/NN-79/03

Via

C.c.

Piv DGPZ, DVB/NN, DVB/CV, DVB/VD, DAM, DAM/GO

Afgestemd met

Betreft

MVW capaciteiten Irak

nr 590
6-3-03

Aanleiding

Verzoek Minister Donner in MR 28 februari 2003 inzake MVW capaciteiten Irak

Kern/samenvatting

Bijgaand treft u een overzicht van de MVW capaciteiten van Irak, gecompileerd uit verschillende inlichtingenbronnen, te weten UNSCOM/IAEA/UNMOVIC, NAVO, VS, en de eigen inlichtingendiensten. Dit overzicht zou kunnen worden opgenomen in het 'informatiepakket' over Irak t.b.v. de Ministerraad van vrijdag 7 maart 2003.

Bijlagen

1. Overzicht MVW capaciteiten Irak
2. VS non-paper over capaciteiten Irak

Opgesteld door

B+D

- Toestel

B+D

incl.

218

86

7

9

Uit UNSCOM/UNMOVIC/IAEA bron is bekend:

Algemeen:

De doorbraak voor UNSCOM kwam pas nadat Hoessein Kamal, de schoonzoon van Saddam Hoessein, in augustus 1995 met een grote hoeveelheid documenten overliep naar Jordanië. UNSCOM stond toen bijna op het punt te verklaren dat het geen bewijzen kon vinden voor verboden wapenprogramma's.

Sinds de inspecties in Irak in 1991 zijn begonnen heeft Irak een groot aantal keren een 'full, final and complete disclosure' gegeven van zijn wapenprogramma, de laatste op 7 december 2002. Het oordeel van UNSCOM, het IAEA en later UNMOVIC heeft altijd geluid: onvolledig en (op onderdelen) onjuist.

BW

- UNSCOM concludeerde in 1999 dat Irak niet een volledig inzicht had gegeven in zijn BW programma. Ook concludeerde het dat Irak beschikt over de industriële capaciteit en kennis om snel en op grote schaal agentia voor biologische wapens te produceren;
- Irak heeft 8500 liter anthrax gedeclareerd: Irak heeft volgens UNSCOM geen afdoende bewijs geleverd voor de productie en mogelijke vernietiging. UNSCOM had sterke aanwijzingen dat Irak zelfs meer dan die hoeveelheid heeft geproduceerd (mogelijk 25.000 liter);
- Irak heeft 19.000 liter botulisme gedeclareerd, Irak heeft volgens UNSCOM geen afdoende bewijs geleverd voor de productie en mogelijke vernietiging terwijl UNSCOM van mening was dat Irak 38.000 liter had kunnen produceren;
- Onduidelijk is wat er is gebeurd met 650 kg 'bacteriological growth media', waarmee volgens Blix b.v. 5000 liter anthrax zou kunnen worden gemaakt.

CW

- Irak heeft volgens UNSCOM geen afdoende bewijs geleverd voor de productie en mogelijke vernietiging van 1,5 ton VX. UNMOVIC zou informatie hebben die conflicteert met de Iraakse declaratie;
- Onduidelijk is wat er gebeurd is met 550 granaten gevuld met mosterdgas, temeer omdat UNMOVIC een laboratoriumhoeveelheid thiodiglycol heeft gevonden, een voorloper voor het maken van mosterdgas;
- Onduidelijk is wat er is gebeurd met de ongeveer 6500 vermiste chemische bommen uit de Irak - Iran oorlog, die ongeveer 1000 ton aan chemisch materiaal zouden bevatten;
- Blix gaf aan dat de medio januari gevonden chemische raketkoppen mogelijk het topje van de ijsberg van duizenden vermiste chemische raketkoppen betreft;
- UNSCOM concludeerde dat Irak zijn programma voor de productie van 'drop tanks' voor vliegtuigen, gebruikt voor de verspreiding CW/BW onvoldoende had geopenbaard.

Raketprogramma

- Irak heeft de door UNSCOM vernietigde infrastructuur voor de bouw van raketten met een bereik van meer dan 150 km herbouwd;
- De Al-Samoud 2 en de Al Fatah raket zijn beiden getest op een afstand verder dan de toegestane 150 km en zijn dan ook verboden;
- Irak heeft sinds 1998 illegaal 380 raketmotoren bestemd voor de Al-Samoud geïmporteerd.

Nucleair

- Onduidelijk is of Irak in de jaren 90 uranium voor een nucleair programma heeft willen importeren;
- Onduidelijk is of Irak de 30.000 aluminium buizen voor uranium verrijking of voor een (verboden) wapenprogramma wilde gebruiken;

- Onduidelijk is of en zo ja waarom Irak heeft elektromagneten, mogelijk bestemd voor een nucleair programma, heeft willen importeren;
- Irak heeft 32 ton HMX (hoogwaardig explosief) uit door het IAEA verzegelde voorraden verwijderd. De verklaring voor de verdwijning en het gebruik hiervan kan door het IAEA niet worden getoetst.

A + B

A + B

B + C

Spreekpunten M / MP n.a.v. de jongste kwartaalrapportage van de heer Blix en diens briefing aan de VR op 7 maart 2003-03-07

- De heer Blix heeft vandaag namens de wapeninspecteurs rapport uitgebracht aan de Veiligheidsraad over de ontmanteling van het Iraakse arsenaal aan massavernietigingswapens. De Veiligheidsraad heeft de wapeninspecteurs hun opdracht gegeven. Het is nu aan diezelfde Veiligheidsraad om namens de wereldgemeenschap tot een oordeel te komen over de resultaten van de inspecties.
- Dat wil zeggen over de vraag of Saddam Hoessein begrepen heeft wat de wereld van hem verwacht. En dat betekent dat Irak laat blijken onmiddellijk en volledig afstand te doen van zijn massavernietigingswapens. En dat betekent dus niet stukje bij beetje, onder zware militaire druk.
- Er rust een zware verantwoordelijkheid op de Veiligheidsraad en op elke lidstaat van de VN. Immers, het oordeel dat Irak nog steeds in gebreke blijft moet wellicht leiden tot gebruik van militair geweld.
- In 1990, kort na de invasie van Koeweit, heeft de internationale gemeenschap al vastgesteld dat dit Iraakse bewind zonodig met militair geweld tot de orde moet worden geroepen. Toen is ook al begonnen Irak, onder VN-inspecties, van zijn massavernietigingswapens te ontdoen.
- In de 12 jaren daarna is veel werk verzet, ondanks de systematische pogingen van Irak de inspecteurs tegen te werken. De Veiligheidsraad heeft verscheidene pogingen ondernomen om Irak door uitbreiding en aanscherping van de inspecties tot medewerking te brengen, maar ook (in resolutie 1284) uitzicht gegeven op opheffing van de sancties. Ook die kans is door Saddam Hussein niet gegrepen. De wapeninspecteurs heeft hij thans slechts onder militaire druk weer toegelaten.
- Met resolutie 1441 gaf de wereldgemeenschap in november vorig jaar Saddam Hussein de laatste kans. Langer wachten is onverantwoord. Het bewind in Bagdad heeft op keer getoond geweld niet te schuwen. Tegen zijn eigen bevolking, met terreur en gifgas en tegen zijn buurlanden. De dreiging die van dit regime uitgaat moet worden bezworen.
- Dat kan alleen op vreedzame wijze als Irak daaraan zelf zijn actieve medewerking geeft. Saddam Hussein moet op deze wijze de wereld overtuigen dat hij zijn keuze voor ontwapening heeft gemaakt. Als hij dat nalaat, maakt Resolutie 1441 ook duidelijk - door de aankondiging van 'ernstige gevolgen' - wat het alternatief is van actieve medewerking.
- 'Actieve medewerking' is niet slechts stukje bij beetje zijn verboden raketten ontmantelen en de rest achter houden voor het geval het tot militair ingrijpen komt. Raketten die hij in strijd met de door hem aanvaarde verplichtingen heeft kunnen bouwen en die hij vergat op te geven bij zijn verklaring die de grondslag had moeten vormen voor effectieve inspecties. Hoeveel meer zaken is hij vergeten?
- Slechts door het overlopen van zijn later vermoorde schoonzoon kon worden achterhaald wat voor verschrikkelijk wapentuig verborgen werd gehouden, zoals 8500 liter miltvuursporen. Inspecteurs alleen hebben dat niet aan het licht gebracht.
- Dit is slechts één element van het door de inspecteurs gepubliceerde zogeheten 'cluster-document', dat een schokkend overzicht geeft van de verboden activiteiten van Saddam Hussein op wapengebied in de laatste 12 jaar. Zolang heeft de wereldgemeenschap geduld gehad met Irak en dat geduld heeft Saddam Hussein niet gebruikt om te ontwapenen, integendeel!

- Hans Blix geeft ook deze maal weer aan dat de samenwerking van Irak nog onvoldoende is. Tegelijk vindt hij het kennelijk te vroeg om de deur van de inspecties al te sluiten. Maar zonder de volledige en actieve medewerking van Irak heeft het geen zin de inspecties eindeloos door te laten gaan. Bij de eerdere inspecties hebben we gezien waar dat toe kan leiden. Saddam ontkent dat hij verboden wapens bezit en laat het aan de inspecteurs over het tegendeel te bewijzen. Maar niet de inspecteurs moeten iets vinden, Saddam moet zelf ontwapenen. Dat is de zin van de huidige inspecties, die zijn ingesteld onder VR-resolutie 1441.
- Daarom is de regering voorstander van een heldere resolutie n.a.v. de jongste rapportage van de wapeninspecteurs, waarin nogmaals zonder enig misverstand wordt uiteengezet waaraan Saddam zich dient te houden en met een heldere – niet onnodig lange – deadline. Om te bewijzen dat hij oprecht ontwapent is voor Saddam maandenlange voortzetting van de inspecties niet nodig.
- Het Verenigd Koninkrijk werkt aan een nieuwe versie van de voorgelegde resolutie, waarin deze elementen aanwezig zijn. Dit is een ultieme poging om eenheid te bereiken in de Veiligheidsraad over het doel van de wereldgemeenschap: de ontwapening van Irak.
- De regering wil, samen met de Britten en met andere landen, die extra kilometer afleggen om de rijen van de internationale gemeenschap te sluiten en zo mogelijk een oorlog vermijden.
- Maar dat laatste hangt af van Saddam. Hij is aan zet. Als hij werkelijk het beste voor heeft met zijn volk en de regio, dan geeft hij gehoor aan de eisen van de wereldgemeenschap. Dan ontwapent hij. Nu en zonder voorwaarden.
- Als lid van de wereldgemeenschap zal Nederland een eigen onafhankelijke afweging maken op grond van de rapportage van de wapeninspecteurs en het debat in de Veiligheidsraad. De regering zal over het door haar gevoerde beleid rekenschap afleggen aan het parlement in het kader van het voortdurend door haar met beide Kamers gevoerde overleg.

nr 595

Memorandum

Van PS
Aan Ottawa
C.c. S, DGPZ, DGES, Dir DWH, Dir DAM, Dir DVB, AZ,
Mede aan Berlijn; Londen, Rome, Madrid, Parijs, Moskou,
Washington, PV EU, PV NY; PV NAVO
Datum 10 maart 2003
Kenmerk PS-03-62
Betreft Telefoongesprek M met Canadese collega Graham

Aan de vooravond van het verslag van Blix in de Veiligheidsraad sprak M telefonisch met zijn Canadese collega, om te informeren naar de stand van het de Canadese bemiddelingspoging, gericht op overbrugging van de bestaande tegenstellingen binnen de VR

A+B

Gevraagd naar zijn inschattingen van de bijeenkomst van de VR vrijdag jl. zei Graham dat veel zou afhangen van de rapportage van Blix. Hij verwachtte het bekende recept: een glas half vol, half leeg. M zei dat uit vertrouwelijke rapporten een meer zwart dan grijs beeld naar voren kwam. Zowel de inhoud van de rapporten, als het feit dat Blix zijn publieke rapportages niet op dezelfde wijze inkleurde, gaven hem aanleiding tot zorg.

nr 229
11/10/03

A+B

Beide bewindslieden spraken af elkaar op 17 maart a.s. in Geneve en marge van de bijeenkomst van de Mensenrechten-

commissie opnieuw te zullen spreken, of daarvoor als
ontwikkelingen daartoe aanleiding gaven.

_____ Opgesteld door B+D

_____ - Toestel + B+D _____

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Bestandnaam / Referentienummer : NYVI132 / P14391
Datum/tijd verwerking : 28/03/03 - 07.47

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

nr 596

GS M R T S PLVS PS DGPZ NRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DCO DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH VDB ICTAV

SEINEN DGPZ-BCI DCZ-CM-RE VDB VDB-CRISIS2003 BZKIB BZKAM BZKWH BZKAIVD
DEF/CDS/DAB S: CFM ADRES

@#/
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

Van PV VN New York
Aan DGPZ, DVF, DAM, DVB, DMV, DPZ
C.c. VR-distributie
MO-distributie
C.C. p.k.

Datum 27 maart 2003

Betreft VR/UNMOVIC/Gesprek met Blix

Vandaag, 27 maart, had ik een gesprek met Hans Blix, uitvoerend directeur van UNMOVIC, waarin ik hem heb bedankt voor de wijze waarop hij de afgelopen maanden heeft geopereerd. Ik heb waardering uitgesproken voor de openheid waarmee hij informatie heeft gedeeld met de Nederlandse en andere missies en voor de effectieve en efficiënte wijze waarop hij in hoog tempo het inspectie-regiem van de grond had weten te tillen en uitgevoerd

A+B

nr 230
y/

Hij stelde nog eens dat UNMOVIC nooit had gezegd dat Irak over MVW beschikte, louter dat het niet op basis van betrouwbare gegevens harde uitspraken kon doen. Hij was zeer nieuwsgierig naar eventuele vondsten die de militairen nu zouden doen, maar hij zou niet verrast zijn als men niets of erg weinig zou vinden. Hij liet een document zien gedateerd 19 maart (!) waarin Irak nog probeerde duidelijk te maken dat het geen anthrax had.

A+B

A+B

PV VN New York 132

++++

nr 600

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

Bestandnaam / Referentienummer : AMMI028 / P11351
Datum/tijd verwerking : 01/05/02 - 17.27

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
BSG DVL DCO DES DMV DDE DPV DCZ DVE DAM DAO DWM DZO DWH

DGBEB EZEVD

s: NYV

@#/
~~DZ-Verkeerslijst~~

Van Amman

Aan DAM/GO, BEB, EVD

C.c. DAM, DPV/AM, DVE, DCH/HH, PVNY

Datum 24 april 2002 (verstuurd: 1 mei 2002)

Betreft export naar Irak/prioriteitslanden/zwarte lijst

Onderstaand bericht werd ontvangen van TZ Bagdad, die Irak bezocht van 12 tot 30 april jl.

S a m e n v a t t i n g

Bij import van buitenlandse producten geeft de Iraakse regering om politieke redenen prioriteit aan bepaalde landen. In tegenstelling tot veel andere Europese landen komt Nederland niet voor op de Iraakse voorkeurslijst, maar evenmin op de fictieve 'zwarte lijst' (zoals VS, VK). Nederlandse bedrijven kunnen in beginsel dus zeker exporteren naar Irak, al zal bij levering aan de Iraakse overheid wellicht worden overwogen of contracten/leveringen direct of via voorkeurslanden moeten lopen.

Irak importeert overigens voor een groot deel buiten het VN-kader van 'Oil-for-Food'/MoU/VRR-986 om. Ook vanuit Nederland wordt geleverd in het kader van deze 'cash component'. Bij levering aan Iraakse zakenlieden buiten het VN-kader wordt niet of minder de hand gehouden aan de door de politiek gedicteerde voorkeurslanden.

B e r i c h t

Nederlandse bedrijven die willen exporteren naar Irak moeten er rekening mee houden dat Irak om politieke redenen bepaalde landen een voorkeursbehandeling geeft. Dergelijke prioriteitslanden prijken op een (overigens niet officieel gepubliceerde) voorkeurslijst die is gekoppeld aan het 'Oil-for-food' programma, en vanuit het

presidentieel paleis wordt gedikteerd aan de Iraakse vakministeries. Vice-president Taha Yasin Ramadan coordineert de samenstelling van de prioriteitslijst, onder toezienend oog van de president.

Landen kunnen aan de lijst worden toegevoegd of ervan worden verwijderd al naar gelang hun betrekkingen met Irak (waaronder diplomatieke presentie in Bagdad), hun relaties met Israël en de VS, hun stemgedrag in de VN bij resoluties die het MiddenOosten betreffen, uitspraken terzake van politici, etc. Omgekeerd tracht Irak met de voorkeurslijst sommige landen voor zich te winnen en hun politiek ten opzichte van Irak te beïnvloeden.

In Bagdad circuleren de meest uiteenlopende verhalen over de lijst, de betekenis die er in de praktijk aan moet worden toegekend en de landen die erop voorkomen.

Voorkeurslanden

Afgezien van Koeweit (en wellicht ook Saoedi-Arabië) komen alle Arabische landen in aanmerking voor een voorkeursbehandeling. Daarnaast blijken veel Aziatische landen (Pakistan, Thailand, Vietnam, India) op de prioriteitslijst te staan net als een beperkt aantal Latijnsamerikaanse en Afrikaanse. Om evidente politieke redenen staan de P5-lidstaten China, Rusland en (iets lager) Frankrijk prominent op de lijst, net als Turkije. Andere Europese landen die blijkbaar een voorkeursbehandeling genieten zijn Italië, Spanje, België en de BRD, alsmede de meeste voormalige Oostbloklanden. Met de buurlanden Jordanië, Syrië en Turkije heeft Irak speciale handelsprotocollen (barter trade) gesloten. Producten uit die landen worden geruild tegen goedkope Iraakse olie.

'Zwarte lijst'

Een importembargo daarentegen zou gelden voor een beperkt aantal landen, al is er officieel geen sprake van een zwarte lijst. In Bagdad wordt algemeen aangenomen dat naast uiteraard Israël, de VS en het VK een aantal andere landen is uitgesloten van export naar Irak. Het betreft op de eerste plaats de Tsjechische Republiek, omdat de oppositionele Radio Free Iraq haar uitzendingen vanuit Praag verzorgt. Bovendien hebben de Tsjechen een aantal andere problemen met Irak, waaronder wederzijdse uitwijzing van diplomaten en een Iraakse schuld van \$ 1,5 mld. Vanwege Irak onwettelijke uitspraken van Poolse en Canadese politici staan ook Polen en Canada op de denkbeeldige zwarte lijst. Aangenomen wordt dat Koeweit ook na de top in Beiroet zich nog in hun gezelschap bevindt. Ten slotte is Noorwegen als voorzitter van het 661-comite geen acceptabele handelspartner voor het Baath-regime.

Tussencategorie

Nederland bevindt zich in een moeilijk definieerbare tussencategorie, zo lijkt het. Het gaat om een groep landen die voorkeursland noch embargoland zijn. Ook Iran en Japan bevinden zich mogelijk in deze categorie.

Handelspraktijk

In de praktijk blijkt dat de import uit voorkeurslanden groot is. In een aantal gevallen blijken voorkeurslanden bovendien als

WV 235
Hd 7
 doorvoorhaven of tussenstation te fungeren voor goederen afkomstig uit landen uit de twee overige categorieën. Zo vindt men zonder veel moeite (deels) Amerikaans of Britse producten in Irak. Ook Nederlandse producten/bedrijven kunnen via prioritaire landen als Rusland, Turkije, Marokko, België of Jordanië toegang krijgen tot de Iraakse markt, zonder dat dit op Iraakse bezwaren stuit, ook al werkt de omweg flink kostenverhogend.

WV 235
Hd 7
 Echter, directe export naar Irak vanuit Nederland en andere landen uit de tussencategorie is eveneens mogelijk; naast politieke voorkeur is immers een aantal andere factoren van belang. Uiteraard speelt een gunstige prijs/kwaliteit-verhouding een rol, waarbij een zeer lage prijs in het verleden een aantal malen doorslaggevend bleek bij levering van bijvoorbeeld installaties voor elektriciteitsvoorziening. Goedkope Chinese en Russische leveringen voor de energiesector boden veel ruimte voor 'commissies' aan corrupte ambtenaren. Corruptie en de bereidheid tot betaling van commissies zijn bekende fenomenen op de Iraakse markt. Daarnaast zijn eerdere leveringen aan Irak, en de beschikking over goede contacten of een goed ingevoerde agent een pre.

De embargo-landen ten slotte blijken ook direct te kunnen leveren, al gaat het daarbij vaak om contracten van beperkte omvang. Zo kunnen Amerikaanse unieke onderdelen voor reeds in Irak aanwezige Amerikaanse machines e.d. rechtstreeks uit de VS betrokken worden. In het verleden is het zelfs voorgekomen dat onderdelen van irrigatie-apparatuur werden ingevoerd, waarvan de verpakking de Israëlische oorsprong vermeldde. Dit probleem kon met een 'donatie' aan de betrokken douanier worden opgelost.

'Cash component'

De Iraakse regering hecht er aan dat haar politieke voorkeur voor (handel met) Rusland, China, Arabische landen e.d. zichtbaar is. Iraakse import in het VN-kader van 'Oil-for-Food'/MoU-VRR986 (alle contracten staan op de VN-website vermeld) vindt daarom voor een belangrijk deel uit of via de voorkeurslanden plaats. De contracten worden veelal gesloten met Iraakse ministeries of andere overheidsinstanties.

Irak importeert voor een groot deel buiten het 'Oil-for-Food'/MoU-VRR986 om. Import gefinancierd uit deze 'cash component' (zie mijn 30) echter is veel minder zichtbaar en lijkt zich weinig van politieke voorkeuren aan te trekken; Iraakse zakenlieden importeren via Syrië, Jordanië, Turkije en de Golfstaten dan ook producten vanuit de gehele wereld, inclusief Nederland.

B+D

15000 15004

NR 602

DERDE LANDEN

Memorandum

VERTROUWELIJK

Van CDP / AMMAN

Aan DAM / GO

C.c. DPC/AM, Ankara, Damascus, Washington, PV New York, Brasilia, Beb, Evd

Datum 29 augustus 2001

Kenmerk AMM/IMM/272/2001

Betreft Irak: heropening ambassade Brazilië

5/9

Beleidsmedewerker asiel en migratie vernam onlangs van Braziliaanse (tijdelijke) plv Cdp h.t.s. dat Brazilië inderdaad voornemens is haar ambassade op korte termijn in Bagdad te heropenen, zoals onlangs door persberichten is gemeld. Het besluit hiertoe zou op 24 augustus jl door Braziliaanse autoriteiten officieel bekend zijn gemaakt. Brazilië heeft de diplomatieke betrekkingen met Irak in 1990 niet verbroken; wel heeft het land vanwege de Iraakse bezetting van Koeweit haar ambassade in Bagdad toen gesloten.

Brazilië heeft gedurende de afwezigheid in Irak haar gehuurde kanselarij immer aangehouden en deze wordt beheerd door een lokale medewerker van Braziliaanse nationaliteit. Een administratieve missie zal binnenkort Bagdad bezoeken voor het treffen van voorbereidingen in verband met de heropening van de ambassade.

Volgens zegsman geschiedt de heropening van de Braziliaanse ambassade voornamelijk op aandrang van de Iraakse autoriteiten. Irak is in Brazilië immers op het hoogste niveau vertegenwoordigd. Bovendien gaan steeds meer landen over tot heropening van hun ambassades in Irak, zoals onlangs nog Portugal, en zijn landen zoals Spanje, Italië en Griekenland al veel langer in Bagdad vertegenwoordigd. Voor de (tweede) Golfoorlog was Irak een belangrijke handelspartner van Brazilië en was sprake van intensieve commerciële/economische banden tussen beide landen. Brazilië leverde talloze goederen en diensten aan Irak en betrok van

EU-land

238

Irak voornamelijk olie. De jaarlijkse handel met Irak bedroeg ca. 2,5 miljard US Dollar.

Met de heropening van de ambassade hoopt Brazilië in de toekomst door de Iraakse autoriteiten binnen het MOU in bezit te worden gesteld van omvangrijke commerciële opdrachten c.q. een betere kans te maken op onder meer de gunning van tenders. Heropening van de ambassade zou echter geen wijziging inhouden van de Braziliaanse houding ten aanzien van het Irak sanctiebeleid. Brazilië zou het geldende sanctie-regime dan ook blijven respecteren.

Of de ambassade in Bagdad ook visa gaat verlenen, dient nog te worden gezien. Visumafgifte aan Iraakse onderdanen is thans zeer gering. Wekelijks worden door de Braziliaanse ambassade in Amman gemiddeld vier visumaanvragen in ontvangst genomen.

De heropening van de Braziliaanse ambassade te Bagdad zal vermoedelijk begin volgend jaar zijn beslag krijgen. Aan het hoofd ervan zal waarschijnlijk een Charge d'affaires komen te staan (met als standplaats Bagdad), bijgestaan door een tweede diplomaat.

Commentaar

De rij van diplomatieke vertegenwoordigingen in Bagdad wordt als maar langer en het Iraakse internationale isolement kleiner. Economische motieven vormen hierbij de belangrijkste overweging. Interessant is of deze economische "bevrijding" op den duur ook zal leiden tot afbrokkeling van het politiek isolement waarin Irak nog immer verkeert.

Opgesteld door B+D

- Toestel B+D

Memorandum

Week

mbo

Van DAM en DPC
Aan M via DGRE, DGES, DGPZ en S
Cc. DGPZ/VR, DVN/PZ, DPC/AM, DMV/HH, HMA Amman, HMA Ankara, HMA Berlijn, HMA Londen, PV New York, HMA Parijs, HMA Washington, BEB, EVD, FEL, DAC/D
Datum 26 april 2000
Kenmerk DAM-215/00
Bijlage 1
Betreft Irak / Vertegenwoordiging naar Duits model

Hoewel de diplomatieke betrekkingen tussen Nederland en Irak nimmer zijn verbroken, wordt Nederland sedert januari 1991 niet meer ter plaatse vertegenwoordigd. Momenteel worden de Nederlandse belangen in Bagdad door HMA Amman behartigd, terwijl HMA Ankara over Noord-Irak rapporteert en contacten onderhoudt met vertegenwoordigers van de Iraaks-Koerdische partijen in Turkije. Behartiging van de Nederlandse belangen verloopt zeer moeizaam, ook omdat de Iraakse autoriteiten steeds minder geneigd zijn visa af te geven aan Nederlandse diplomaten die Irak willen bezoeken. Reguliere bezoeken aan Irak zijn om een viertal redenen van eminent belang:

1- Asielproblematiek

Sedert lange tijd vormen Irakezen met afstand de grootste instroomgroep asielzoekers in Nederland. DPC heeft op verzoek van de IND vanaf begin 1998 een recordaantal (500!) individuele Iraakse asioldossiers behandeld. Bij Justitie bestaat een grote behoefte aan accurate en specifieke informatie over Irak. In deze groeiende behoefte kan alleen worden voorzien door frequent bezoeken af te leggen aan Irak.

2- Monitoring humanitaire situatie

Met het oog op de groeiende binnenlandse (o.m. parlement) en internationale (Veiligheidsraad en elders binnen de VN) belangstelling voor de humanitaire situatie in Irak wordt meer eigen rapportage noodzakelijk geacht, ook na afloop van het huidige VR-lidmaatschap.

M
3/

hulpprojecten ten behoeve van de noodlijdende Iraakse bevolking. Monitoring van de uitvoering ter plaatse vindt thans evenwel zeer sporadisch plaats.

3- Politieke rapportages

Onafhankelijke rapportages over Irak zijn zeer beperkt voorhanden. Andere informatie uit het land is veelal gekleurd door oppositiegroeperingen en derhalve weinig betrouwbaar. Regelmatige bezoeken aan Irak zullen kunnen voorzien in de behoefte die op het Departement (m.n. DAM, DPC, DMV) bestaat aan informatie uit de eerste hand inzake de politieke ontwikkelingen.

4- Bedrijfsleven

Het Nederlandse bedrijfsleven heeft - in vergelijking tot het bedrijfsleven uit andere EU-lidstaten die wel op overheidsniveau zijn vertegenwoordigd in Bagdad - tot op heden niet of nauwelijks de legitieme mogelijkheden van Olie-voor-Voedsel-programma kunnen benutten. Verdieping van de economische belangen in Irak zal zonder vertegenwoordiging ter plaatse niet haalbaar zijn. De behoefte hieraan bestaat wel bij Nederlandse bedrijven, zo bleek bij recent bezoek van medewerkers DPC en DAM aan Bagdad.

Voorstel

Nederland behoort tot een van de weinige landen binnen (alsmede buiten) de EU die op geen enkele wijze zijn vertegenwoordigd in Bagdad. Zo hebben Duitsland, Frankrijk, Spanje, Griekenland, Portugal, Italië, België, Canada, Japan, Noorwegen, Oostenrijk en Zweden diplomaten (mede-)geaccrediteerd in Irak. De VS, Griekenland, Frankrijk, Italië, Portugal, Duitsland en Spanje beschikken er over een 'interest section' dan wel een ambassade met aan het hoofd een TZ. Voorts laat het VK zijn belangen behartigen door de Russische ambassade te Bagdad.

Nederland blijft hierbij achter. DPC en DAM stellen derhalve voor om in navolging van o.m. Duitsland een TZ voor Irak te detacheren bij HMA Amman, speciaal belast met het Irak-dossier. Deze diplomaat zou zich dienen te laten accrediteren bij zowel de Jordaanse als de Iraakse autoriteiten. E.e.a. zal vanwege de zware DPC-component van de werkzaamheden kunnen worden gefinancierd uit extra DPC-fondsen (asielgelden Voorjaarsnota).

Gaarne uw akkoord.

van bernaaf
Opgesteld door : BTD - Toestel BTD en
BTD ; BTD - Toestel BTD

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : AMMI042 / P13680
Datum/tijd verwerking : 27/05/02 - 10.36

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG DVL DCO DES DDE DMV DPV DCZ DVB OPCW DIE DVF DAM IOB
VDE

EZBEB EZEVD LNV DJE DUBAI

S:ABU ALG ANK ATH BET BLN BRE ERU BRN DMC DUB GEV HEL HSR IST KAB KAI KIE
KHA KOP KWE LIS LON LUX MAD MOS MUS NYV OTT PAR RAB RAM RIY ROM SAA STO TEH
TEL TRI TUN WAS WEN

@#/
~~DZ-afzenderovername~~

Van Amman

Aan DAM

C.c. MO-distributie, BEB, EVD, LNV

Datum 18 mei 2002 (verstuurd: 26 mei 2002)

Betreft Irak/kennismakingsgesprek minister Naji Sabri/
bilaterale betrekkingen

Van TZ Bagdad

S a m e n v a t t i n g

Iraakse minister van BuZa Naji Sabri noemt bilaterale betrekkingen met Nederland goed, maar het in zijn ogen klakkeloos volgen van de anti-Iraakse politiek van Washington en Londen in VN-verband, stuit Bagdad tegen de borst. Aanstelling van een TZ in de Iraakse hoofdstad met mede-accreditatie in Amman is een goed teken na meer dan elf jaar diplomatieke afwezigheid htl, maar eigenlijk is een zwaardere presentie wenselijk, zo meent Sabri. Hij stelde andere West-Europese landen als voorbeeld, en gaf daarnaast aan dat ook Nederlandse bedrijven welkom zijn in Bagdad.

B e r i c h t

241
7

A + B

Bilaterale politieke betrekkingen

A + B

Economische betrekkingen

A + B

A + B

Overigen

A + B

B + D

1. Op een codeber. mag teleggr. niet in open taal
2. Afschriften van codeberichten mogen UITSLUITEND
3. Over de inhoud van, of een reactie op een codeber.
4. Bossiers, welke codeber. daarvan verspreiden
5. worden
6. mag NIEMER ongebruikt (telex, telefoon, telefax,
7. worden (zie Richtlijnen, w.
8. vragen t.st. 4856
9. worden gecorrigeerd

A + B

Bij de huidige stand van zaken komt het mij voor dat geen grote haast gemaakt moet worden bij het selecteren van een kandidaat.

A + B

g 253
11/05/77

Het lijkt mij daarom verstandig een intensieve poging te doen om additionele kandidaten te identificeren

A + B

PV NAVO 175

1294 /

A+B

4 ex-Minister Jozias van Aartsen.

254 Kross 7

A+B

voedaan (zie Richtlijnen)
vragen tst. 436
worden gecorrespondeerd

en geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen w
or het Bureau berichtenverkeer worden vervaardigd
mag WIMMER onderbreekt (telex, telefoon, telefa.
e worden opgeborgen.

- 1. Op een codeber. mag teleg. niet in open taal
- 2. Afschriften van codeberichten mogen UITSLUITEN
- 3. Over de inhoud van of een reactie op een codeber.
- 4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veil.

brni294 /

brni294 / 3

ten geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen voldaan (zie Richtlijnen) worden gecorrigeerd of het Bureau Berichtenvoer worden vervuurd. In vragen tst. 4836 worden gecorrigeerd (telex, telefoon, teletex) worden gecorrigeerd mag NIMMER ongerubriceerd te worden opgeborgen.

Op een codeber. mag teleg. niet in open taal. Afschriften van codeberichten mogen UITSLUITEL. Over de inhoud van, of een reactie op een code. Bossiers, welke codeber. dienen veilig te worden opgeborgen.

A+0

Commentaar

De vier namen die genoemd werden circuleren al enige maanden. In de wandelgangen maar ook door de opbouw van zijn interventie wekt de VS-collega de indruk dat Washington al een keus heeft gemaakt voor

254
10/17

De naam Van Aartsen is door mij nimmer naar voren gebracht doch is opgekomen in Washington en Ottawa.

brni294 /

brni294 / 4

Gaarne uw instructies hoe om te gaan met het feit de naam van deze bekende Nederlander thans openlijk als mogelijke kandidaat circuleert.

254

11/0007

A + B

Op een codebeber. mag teleggr. niet in open taal. Afschriften van codeberichten mogen uitsluitend worden afgegeven aan de afzender van de berichten of aan de afzender van de berichten, welke codebeber. bevatten, dienen vel. te worden opgeborgen. mag NIMMER ongerubriceerd (telex, telefoon, telet. worden gecorrespondeerd invzagen t.s.t. 4336 voldaan (zie Richtlijnen)

- 1. Op een codebeber. mag teleggr. niet in open taal.
- 2. Afschriften van codeberichten mogen uitsluitend worden afgegeven aan de afzender van de berichten of aan de afzender van de berichten, welke codebeber. bevatten, dienen vel. te worden opgeborgen.
- 3. mag NIMMER ongerubriceerd (telex, telefoon, telet. worden gecorrespondeerd invzagen t.s.t. 4336 voldaan (zie Richtlijnen)
- 4. worden gecorrespondeerd

CODE BERICHT

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Bureau Berichtenverkeer
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC s-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	Visie
Ag no	
Dossier	

nr 61

DATUM/TIJD : 12/06/03 - 11:01
REFERENTIENUMMER : brni335/X352

gs m s plvs ps dgpz plvdgpz dirdvb hfddvbcv

S: Mindel

@#/
^
v
^
v
^
v
^
v
^
v
^
v
^
v
^
v

~~SECRET~~

Van PV NAVO
Aan Minister van BZ
Cc: Minister van Defensie en DGPZ
Datum 11 juni 2003
Betreft opvolging SG NAVO Robertson

rmc 294

Op dinsdag 17 juni a.s. vindt de tweede restraint zitting van NAVO-Ambassadeurs plaats over bovengenoemd onderwerp. Ten opzichte van mijn laatste bericht ontwikkelt het beeld zich als volgt.

brni335 / .

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open t.
2. Afschriften van codeberichten mogen UITSLU
3. Over de inhoud van of een reactie op een code
4. Dossiers, welke codeber., bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
den geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijne.
or het Bureau Berichtenverkeer worden vervaardig
mag NIMMER openbaar teeleed (teleex, telefoon, telefax
worden gecorrespondeerd
voldaan (zie Richtlijnen)
vragen tst. 4336
worden gecorrespondeerd

~~SECRET~~

A + B.

1. Op een codeber. mag teleggr. niet in open ta...
2. Dossiers, welke codeber., bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
3. Dossiers, welke codeber., bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
4. Dossiers, welke codeber., bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
5. Dossiers, welke codeber., bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
6. Dossiers, welke codeber., bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
7. Dossiers, welke codeber., bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
8. Dossiers, welke codeber., bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
9. Dossiers, welke codeber., bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
10. Dossiers, welke codeber., bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

Ik wil nadrukkelijk vermelden dat ik recentelijk meermalen door collegas ben aangeschoten met de vraag of Nederland echt geen kandidaat wil stellen, waarbij uitdrukkelijk geïnformeerd wordt naar de beschikbaarheid van Minister De Hoop Scheffér. Deze ouvertures beantwoord ik tot nog toe met de afgesproken lijn. Voor het overige bereiken mij in de wandelgangen geen berichten over mogelijke nieuwe namen.

not 257
257

A+B

Mocht W=ton volharden in haar afwijzing, dan ontstaat er een situatie dat deze kwestie voor de zomer niet tot een oplossing komt en dat in september vanwege de toenemende urgentie deze zaak op hoog politieke niveau zal worden opgepikt. Ik sluit niet uit dat dan de druk op Nederland zal toenemen om alsnog een kandidaat te stellen. Ik leid dit af uit het basisgegeven dat ons land een traditionele atlantische orientatie combineert met de status als founding member van de EU. Daarnaast bestaat veel waardering voor onze operationele output bij vredes- en stabilisatie operaties (Eritrea, TFF, ISAF, Irak) en de constructieve middenpositie die Nederland heeft ingenomen tijdens de politieke Irak-crisis.

idem

not 264
264

N.a.v. het bovenstaande ontvang ik gaarne aanwijzingen voor het Ambassadeursgesprek van dinsdag 17 juni.

PV Navo 335

brni335 . / .

6

A+B

Ik vermeld nog dat Duitse collega opmerkte dat in Berlijn als mogelijke kandidaat de naam van ex-Premier Wim Kok is gevallen en dat de Italiaanse collega uitdrukkelijk informeerde naar de beschikbaarheid van Minister De Hoop Scheffer. Ik heb de met u afgesproken lijn herhaald (er is geen Nederlandse kandidaat) terwijl ik tevens heb aangegeven dat van de twee beschikbare namen onze voorkeur uitgaat naa

not 259
afdel 7

D

A+B

PV NAVO 355

1. Op een codeber. mag telegf. niet in open t...
2. Afschriften van codeberichten mogen Uffsl...
3. Over de inhoud van, of een reactie op een...
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

... voldaan (zie Righthlijnen) ...
... worden vervaardigd, aanvragen tst. 4835.
... worden gecorrpondeerd (telex, telefoon, teletax)

... len gaantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijn...
... voor het Bureau, berichtenv...
... mag NIMMER ongetuigd...
... worden opgeborgen.

CODE BERICHT

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Bureau Berichtenverkeer
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC s-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	Visie
Ag no	
Dossier	

m 62

DATUM/TIJD : 03/09/03 - 17:53
REFERENTIENUMMER : brni427/X494

gs m s plvs ps dgpz dirdvb

@#/
^
v
^
v
^
v
^
v
v
~~geheim~~
<>
<>

Van PV NAVO
Aan Minister de Hoop Scheffer
SG BuZa
DGPZ
Datum 3 september 2003
Betreft opvolging SG NAVO

Op basis van contacten met **A+B** benaderde de **A+B** collega mij met het volgende.

A+B
D beseft echter dat **D** het niet zal halen en zoekt naar een passende gelegenheid om **D** terugtrekking bekend te maken. **D** denkt dat het beschikbaar komen van Minister De Hoop Scheffer daartoe een goede gelegenheid biedt.

moed 26
Lid 7

A+B

Brni 427

D

brni427 / .

1. Op een codeber. mag telegf. niet in open
2. Afschriften van codeberichten mogen Uffs.
3. Over de inhoud van, of een reactie op een coc
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen ver.
rden geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlij.
voor het Bureau Berichtenverkeer worden vervaard.
aanvragen tzt. 4855
worden gecorr. respondeerd
mag NIMMER ongebruikt (telex, telefoon, tele.)
te worden opgeborgen.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : BRNI451 / P2135
Datum/tijd verwerking : 22/09/03 - 17.46

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

m 624

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMDO DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES PLVDGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DVB TFOVSE OPCW

SEINEN CFM ADRES AZ DEF/CDS/DAB

@#/
~~DZ - Verantwoordelijk~~

IMMEDIATE

Wort 263, 264, 265

Van PV NAVO

Aan M, R, T, S, DGPZ, DVB, PVVN New York (a.u.b. terstond
doorgeleiden aan M), Min. v. AZ, Min.v.DEF (MinDef, CDS)

C.c. Alle posten

Datum 22 september 2003

Betreft M benoemd tot SG NAVO.

Na informele consultaties hedenochtend kwam de NAVO-Raad hedenmiddag formeel bijeen over de benoeming van de nieuwe SG. DSG Rizzo gaf het woord aan de dean, PV Kovanda van de Tsjechische Republiek, die zei dat consensus was bereikt over de benoeming van M, dat M bekend was met de voorwaarden van de benoeming en bereid was deze te aanvaarden. Op verzoek van DSG Rizzo bevestigde ik dit.

- Op voorstel van de DSG werden daarop de volgende besluiten aanvaard:
1. The Council agrees to appoint Mr. Jaap de Hoop Scheffer, currently Minister of Foreign Affairs of the Netherlands, as Secretary General of NATO and Chairman of the North Atlantic Council, in succession to Lord Robertson.
  2. The Council notes that Mr. De Hoop Scheffer will assume his functions as Secretary General as from 1 January 2004.
  3. The Council notes that the term of office for which Mr. de Hoop Scheffer is appointed is 4 years with an option for a 5th year.
  4. The Council agrees on the following press line, which will be

nr 628

MEMORANDUM

Van: Ass.JURA (D

Datum:28.07.92

No:32/92

Aan: DPV/OV

Visie:JURA

Cc: DGPZ

DAM

DPV

Onderwerp: Irak / Implementatie resolutie 687

Naar aanleiding van Uw vraag of zander nader besluit van de Veiligheidsraad naleving door Irak van Resolutie 687 met militaire middelen kan worden afgedwongen hierbij het volgende.

- 1) Bij zijn resolutie 678 van 29 november 1991 verleende de Veiligheidsraad machtiging aan "Member states co-operat- ing with the Government of Kuwait, , to use all necessary means to uphold and implement resolution 660 (1990) and all subsequent relevant resolutions and to restore international peace and security in the area."
- 2) Deze resoluties hebben in het algemeen gesproken betrekking op de bezetting door Irak van Koeweit, op de dien- tengevolge uitgevaardigde sancties, op de behandeling door Irak van onderdanen van derde landen (inclusief diplomaten) in Irak en Koeweit. De machtiging was dus een beperkte, want in feite slechts gericht op de beëindiging van de illegale bezetting van Koeweit door Irak.
- 3) Nadat deze doelstelling bereikt was heeft de Veiligheidsraad in resolutie 687 aan Irak een aantal verplichtingen opgelegd. Op.par 33 van deze resolutie bepaalt dat nadat Irak de SGVN en de VR officieel zal hebben bericht dat het de verplichtingen aanvaardt, "a formal cease-fire is effective between Iraq and Kuwait and the Member states cooperating with Kuwait in accordance with resolution 678 (1990). Irak heeft de verplichtingen aanvaard en een formeel bestand is derhalve thans van kracht.
In Op.par 34 van resolutie 687 besluit de VR "to remain seized of the matter and to take such further steps as may be required for the implementation of this resolution and to secure peace and security in the area." Hiermee geeft de VR aan dat hij over eventuele maatregelen met betrekking tot de implementatie van de resolutie nader zal besluiten,

- 5) Gelet op het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de machtiging verleend in resolutie 678 niet geacht kan worden zich uit te strekken voor ingrijpen manu militari in Irak teneinde naleving van resolutie 687 af te dwingen. Hiervoor zou een nieuw besluit van de VR nodig zijn. De VR zal dan dienen te overwegen of door specifiek handelen of nalaten van Irak de vrede en veiligheid worden bedreigd.

WV 49
1/10/8

Legitimatie 'Desert Fox'

Er is geen specifieke Resolutie die het Brits-Amerikaanse militair optreden van december jl. autoriseert. De juridische basis voor gebruik van geweld wordt geadstrueerd uit het geheel van de Veiligheidsraadresoluties betreffende Irak. Met name de vermelding in Resolutie 687 dat Resolutie 678 (die geweld autoriseert voor de bevrijding van Koeweit) ook nog geldig is om de doeleinden te bereiken van Resolutie 687 (o.a. de ontwapening van Irak). Verder zijn er in de loop der jaren meerdere resoluties aangenomen die Irak veroordelen voor het feit dat het land zijn verplichtingen niet nakomt. Verwezen kan worden naar Resoluties 1194 en 1205.

N.B. Het begrip legitimatie ware op te vatten als een combinatie van juridische en politieke overwegingen.

Het Iraakse regime blijft onbetrouwbaar, gevaarlijk en onvoorspelbaar. De Iraakse burgers worden daardoor het hardst getroffen, maar bij gebrek aan een reële oppositie in het land zelf, als gevolg van de genadeloze terreur, is er geen alternatief voor voortgezette druk van buitenaf en indringende inspecties. De Nederlandse regering stelt zich, evenals de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, op het standpunt dat het militaire optreden wordt gelegitimeerd door het geheel aan resoluties van de Veiligheidsraad vanaf 1991 inzake Irak, en door de specifieke omstandigheden die zich hebben voorgedaan (bijv. in december 1998).

Zoals o.m. neergelegd in mijn brief aan de Tweede Kamer van 17 december jl., was het militair optreden onontkoombaar, aangezien Irak niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan. Er zijn duidelijke aanwijzingen dat Irak niet bereid is af te zien van de ontwikkeling van massavernietigingswapens. In het verleden heeft Saddam Hoessein getoond bereid te zijn die ook te gebruiken. Daaraan moet

een einde komen.

Legitimatie 'Desert Fox'

is weliswaar dun, doch kan worden geadequaat
Er is geen specifieke Resolutie die het Brits-Amerikaanse militair optreden van december jl. autoriseert. De juridische basis voor gebruik van geweld bestaat uit het geheel van de Veiligheidsraadresoluties betreffende Irak. Met name de vermelding in Resolutie 687 dat Resolutie 678 (die geweld autoriseert voor de bevrijding van Koeweit) ook nog geldig is om de doeleinden te bereiken van Resolutie 687 (o.a. de ontwapening van Irak). Verder zijn er in de loop der jaren meerdere resoluties aangenomen die Irak veroordelen voor het feit dat het land zijn verplichtingen niet nakomt.

Ondanks het feit dat de volkenrechtelijke basis voor het militaire optreden dun is, zijn er voldoende politieke argumenten om operatie 'Desert Fox' te rechtvaardigen.

De Nederlandse regering stelt zich, evenals de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, op het standpunt dat het militaire optreden wordt gelegitimeerd door het geheel aan resoluties van de Veiligheidsraad vanaf 1991 inzake Irak, en door de specifieke omstandigheden ^{zich heten v. d. d. (Kv. in.)}
~~Naar het oordeel van de Nederlandse regering, zoals o.m.~~
neergelegd in mijn brief aan de Tweede Kamer van 17 december jl., was het militair optreden onontkoombaar, aangezien Irak niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan. Er zijn duidelijke aanwijzingen dat Irak niet bereid is af te zien van de ontwikkeling van massavernietigingswapens. In het verleden heeft Saddam Hoessein getoond bereid te zijn die ook te gebruiken. Daaraan moet een einde komen.

Het Iraakse regime blijft onbetrouwbaar, gevaarlijk en onvoorspelbaar. De Iraakse burgers worden daardoor het hardst getroffen, maar bij gebrek aan een reële oppositie in het land zelf, als gevolg van de genadeloze terreur, is er geen alternatief voor voortgezette druk van buitenaf en indringende inspecties.

Door DAN/GO opgesteld 2/2/93

gezien door BZ/H (D D)

Hv. HO (Jossor LFPZ) 11/2/93

nr 641

Memorandum

Van DAM
Aan M via DGPZ en S
C.c. PS, DVB, DWH, DJZ, HMA Amman, Ankara, Damascus, Teheran, Washington
Datum 5 september 2002
Kenmerk dit is nog een concept, dat per email aan DVB, DWH en DJZ gaat. Dossier moet 16.00 uur bij DGPZ zijn.
Betreft Spoeddebat inzake Irak (5 september 2002)

Hierbij bied ik U het dossier aan dat dzz. is samengesteld m.o.o. het spoeddebat van heden. Dit dossier is gebaseerd op het voorlopige dossier dat U gisteren op verzoek van PS spoedshalve is toegegaan.

Het debat vindt plaats nadat de Kamer de door het lid Koenders cs. gevraagde brief is toegegaan. In Uw brief bent U al ingegaan op vrijwel alle punten die door betrokken Kamerleden in schriftelijke vragen en tijdens de 'Regeling der werkzaamheden' zijn aangeroerd. Het door U op 19 augustus jl. vastgestelde stuk 'Iraakse massavernietigingswapens: elementen voor een Nederlandse positie' bevat voorts de kern van de benadering. De uitgangspunten daarvan werden in het door U op 19 augustus jl. goedgekeurde memorandum (Kenmerk DAM - 381/02) als volgt geformuleerd:

1. De dreiging die van Irak/Saddam Hoessein uitgaat is reëel;
2. Het antwoord daarop moet gebaseerd zijn op de diverse resoluties van de VR m.b.t. Irak;
3. Eerste prioriteit is daarbij terugkeer van de inspecteurs, pas daarna komt de mogelijkheid van militair optreden tegen Irak aan de orde (waarover de VS op dit moment overigens nog geen besluit heeft genomen);
4. De bestaande VR-resoluties bieden voor militair optreden naar Nederlandse mening een voldoende (overigens niet

onomstreden) juridische basis, dat geldt evenwel niet voor "regime change";

5. Het gaat echter niet alleen om een juridische, maar evenzeer om een politieke afweging (en vanzelfsprekend een militaire, maar dat is allereerst een zaak van de VS zelf), daarbij is de positie van de buurlanden van cruciaal belang;
6. Naar Nederlandse opvatting is mede in dat licht een actieve VS-inzet om een politieke oplossing voor het Israelisch-Palestijns conflict te bevorderen van groot belang;
7. Nederland acht daarom ook, in het geval van VS militair optreden tegen Irak, een VR-resolutie politiek wenselijk, hoewel juridisch niet absoluut noodzakelijk;
8. Nederland hecht zeer aan intensieve consultatie met de VS in de komende maanden, zowel bilateraal als in NAVO-verband, en parallel daaraan een nauwe EU-afstemming.

Voorzover op dit moment valt te voorspellen zouden bij het debat o.m. de volgende - kritische - vragen kunnen worden gesteld:

- Vragen: Wat is eigenlijk die dreiging die van Irak uitgaat? Waar is het bewijs voor het bezit van massavernietigingswapens (MVW)? Waarom moet er nu opeens tegen Irak worden opgetreden na zo 'n vijf jaar 'containment'?
- Antwoord: Nederland gaat evenals EU-partners en NAVO-bondgenoten uit van het gereede vermoeden dat Saddam Hussein na het vertrek van UNSCOM in 1998 de draad van de ontwikkeling van MVW weer heeft opgepakt. Dit geldt met name biologische en chemische wapens. Maar hij bleek bij de UNSCOM-inspecties ook op nucleair gebied angstwekkend ver gevorderd. Hij had veel en het meeste is onder toezicht van UNSCOM vernietigd. Maar de capaciteit voor ontwikkeling van deze wapens bestaat - m.n. bij biologische wapens - grotendeels uit de kennis van technici en die is beschikbaar gebleven. De tijd werkt daarbij in zijn voordeel en in het nadeel van de internationale gemeenschap.
- Vragen: Waarom spreekt de regering zich niet uit tegen het Amerikaanse wapengekletter gericht op 'regime change', zoals de Duitse Bondsrepubliek doet. Laten we ons niet achter het Amerikaanse unilaterale karretje spannen, om via het mores

leren van SH voor eens en altijd duidelijk te maken wie de lakens uitdeelt?

- Antwoord: De VS gaat zorgvuldig te werk en heeft herhaaldelijk toegezegd zijn vrienden en bondgenoten te consulteren. De dreiging van de Iraakse MVW is immers niet alleen voor de VS een probleem. Het gaat ons allen aan. Voor wat betreft de vraag hoe de internationale gemeenschap hierop moet reageren behoren Nederland en de EU tot degenen die aandringen op het volgen van het VN-traject, dat is gericht op het doen naleven van de VN-resoluties door Irak. Regime change als zodanig staat daarbij niet op de agenda. Wel is het zo dat thans niet bij voorbaat kan worden uitgesloten dat militaire actie aan het einde van die weg noodzakelijk wordt. Regime change kan daarvan een gevolg zijn.
  - Vragen: Wat is de internationale legaliteit van militaire actie die is gericht op het omverwerpen van het regime van een ander land?
  - Antwoord: Nederland stelt zich niet achter 'regime change'.
  - Vraag: Wat is eigenlijk de juridische basis voor eventueel militair optreden tegen Irak?
  - Antwoord: Geweld om het naleven van VR-resoluties af te dwingen wordt door het Handvest zelf voorzien. In het geval van Irak bestaat bovendien een corpus van VR-resoluties, waarbij op eerdere resoluties wordt teruggegrepen en die derhalve alle relevant zijn. De belangrijkste is VR-resolutie 678 (1990) die de lidstaten van de VN machtigde om 'alle noodzakelijke middelen' - dat sluit dus gebruik van geweld in - te gebruiken "to uphold and implement resolution 660 (beeindigen van de bezetting van Koeweit) and subsequent relevant resolutions and to restore international peace and security in the area.
- Daarnaast is VR-resolutie 687 (1991) van belang die o.m. de medewerking van Irak eiste aan de vernietiging van zijn (massavernietigings)wapenarsenaal en eiste dat Irak zich niet nucleair of chemisch zou herbewapenen. Deze resolutie bevestigde voorts VR-resolutie 678, die immers een verband

legde tussen zichzelf ("alle middelen kunnen worden ingezet") en opvolgende VR-resoluties.¹

De laatste resolutie is VR-resolutie 1284 (2002) die m.o.o. de ontmanteling van de Iraakse massavernietigingswapens eist "immediate, unconditional and unrestricted access" voor het team van wapeninspecteurs dat klaarstaat. Die resolutie grijpt uiteindelijk ook weer terug op de oorspronkelijke resolutie 678 (N.B. door de verwijzing naar VR-resolutie 687, die zelf weer naar 678 verwijst).

Ik wil er op wijzen dat het door de VN gelegitimeerd gewapend optreden in de Golfoorlog is beëindigd door een staakt-het-vuren, dat overeengekomen was onder voorwaarde van volledige nakoming van onder andere de inspectieverplichtingen. Dit is nog steeds de situatie.

- Maar waarom vraagt U dan om een nieuwe VR-resolutie? U beschikt toch al over alle legitimatie die nodig is?
- Antwoord: Inderdaad. Maar nogmaals, lees mijn brief. De regering acht een nieuwe resolutie politiek gewenst omdat daarmee het politieke draagvlak voor eventuele actie tegen het regime van SH zo breed mogelijk kan worden gemaakt. Strikt juridisch gezien is een nieuwe VR-resolutie inderdaad niet onontbeerlijk.

Opgesteld door

D

- Toestel

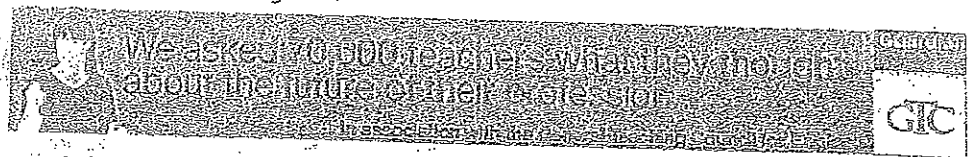
D

---

¹ Het voor het Irak beleidsdocument geschreven memorandum van DJZ van 27 mei 2002 noemt de rechtsbasis voor militaire actie tegen Irak flinterdun, maar dit sloeg op 'regime change'. De redacteur noemt echter wel VR-resolutie 678 'temporeel ongelimiteerd' en spreekt van een 'carte blanche voor het gebruik van geweld' door het 'bijna onbegrensde doel' ("to restore peace and security in the area"). Daarmee wordt voor het doel van het afdwingen van het naleven van alle relevante VR-resoluties door het verband tussen enerzijds VR-resolutie 678 en anderszijds VR-resoluties 687 en 1284, een rechtsbasis gelegd.

12 mei 62
11 mei 8

→ bylage 1

Login

Go to: [Guardian Unlimited home](#)

Home	Higher	Schools news	FE news	TEFL news	Choose a degree	Jobs	Talk	Help
	Comment	Courses	Research	Worldwide	Interactive guides	Careers	Links	

Letters

War would be illegal

Friday March 7, 2003
The Guardian

Search this site

Subjects

- Sciences
- Arts and humanities

We are teachers of international law. On the basis of the information publicly available, there is no justification under international law for the use of military force against Iraq. The UN charter outlaws the use of force with only two exceptions: individual or collective self-defence in response to an armed attack and action authorised by the security council as a collective response to a threat to the peace, breach of the peace or act of aggression. There are currently no grounds for a claim to use such force in self-defence. The doctrine of pre-emptive self-defence against an attack that might arise at some hypothetical future time has no basis in international law. Neither security council resolution 1441 nor any prior resolution authorises the proposed use of force in the present circumstances.

Find a job

[Detailed search](#)

Before military action can lawfully be undertaken against Iraq, the security council must have indicated its clearly expressed assent. It has not yet done so. A vetoed resolution could provide no such assent. The prime minister's assertion that in certain circumstances a veto becomes "unreasonable" and may be disregarded has no basis in international law. The UK has used its security council veto on 32 occasions since 1945. Any attempt to disregard these votes on the ground that they were "unreasonable" would have been deplored as an unacceptable infringement of the UK's right to exercise a veto under UN charter article 27.

A decision to undertake military action in Iraq without proper security council authorisation will seriously undermine the international rule of law. Of course, even with that authorisation, serious questions would remain. A lawful war is not necessarily a just, prudent or humanitarian war.

Prof Ulf Bernitz, Dr Nicolas Espejo-Yaksic, Agnes Hurwitz, Prof Vaughan Lowe, Dr Ben Saul, Dr Katja Ziegler
University of Oxford

Prof James Crawford, Dr Susan Marks, Dr Roger O'Keefe
University of Cambridge

Prof Christine Chinkin, Dr Gerry Simpson, Deborah Cass

Ministerie van Buitenlandse Zaken

nr 689

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI293 / P23187
Datum/tijd verwerking : 20/09/02 : 07.24

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PIVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGIS DGIS TWICG BSG SPL DVL DCO DES DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH DJZ
VDB

SEINEN CFM ADRES DEF/CDS/DAB

@#/
~~Beveiligingsniveau~~

Van Ambassade Washington

Aan M

Cc DGPZ, plvdGPZ, DAM, DVF, DVB, DPZ, DWH, KMP/AZ, Def/DAB, PV
New York, PV Wenen, Moskou, Londen, Parijs, Berlijn, Tel
Aviv, Amman, Ankara

Datum 19 september 2002

Betreft VS/Irak/A view from the Pentagon

Inleiding
Gesprek hedenochtend op het Pentagon met openhartige Bill Luti,
Deputy Assistant Secretary of Defense for Near Eastern Affairs,
leverde inzicht op in het denken van een van de naaste adviseurs va
Secretary of Defense Rumsfeld op het Irak-dossier. Luti is
de verpersoonlijking van de neoconservatieve lijn binnen de
Administratie. Zijn betoog kenmerkte zich door een welhaast
fysieke gedrevenheid en een uitgesproken badinerende houding ten
aanzien van actoren en instituten die - in Luti's visie - het
probleem Irak niet op zijn dreigende waarde willen schatten.

Een aantal saillante elementen uit het gesprek volgt hieronder.

1. VN-route/Iraakse brief/Internationale & interne reacties

A+B

2. Inspecties

A/D

Er waren slechts twee opties; ofwel de VS zou zichzelf verdedigen (zie hierboven de opmerking over art. 51), bijgestaan door een "coalition of the willing"; ofwel de VR zou een inspectieregime als bovengenoemd goedkeuren, inclusief goedkeuring voor "enforcement", waarna bezien zou moeten worden waar dat op uit zou lopen.

MA 20
16

B/D

A+B

3. Coalition-building

Ondanks een gering vertrouwen in de internationale gemeenschap, toonde D zich toeschietelijk en pragmatisch op het gebied van het opbouwen van een coalitie: "the more people that are with us, the sooner it is done."

100-20
1/11-10

A+B

A+B

4. Positie Israel

A+B

5. Militaire planning

A+B

6. Visie op de regio

A+B

A+B.

Commentaar

D vertegenwoordigt een denklijn die door een aantal belangrijke politieke functionarissen binnen deze administratie niet altijd zo openlijk wordt uitgesproken, maar wel degelijk wordt gedragen: Vice-President Cheney, diens stafchef Libby, SoD Rumsfeld, Deputy SoD Wolfowitz, Under Sec. of State D Under Sec. of Defense D voorzitter van de Defensieadviesraad D en anderen. Dit is de stroming die t.a.v. Irak het liefst unilateraal had willen handelen. Internationale druk en twijfels in het Congres en onder de Amerikaanse publieke opinie, hebben de gematigder lijn-Powell in de interne discussie versterkt en President Bush bewogen de VN-route toch te bewandelen. Wil de lijn-Powell zich kunnen doorzetten, dan zal de VN-route -een stevige VR-resolutie- op korte termijn resultaat moeten opleveren. President Bush houdt vooralsnog verschillende opties open. De ontwerptekst die vandaag door het Witte Huis aan het Congres is gestuurd, waarmee de President de ruimste handelingsbevoegdheid zou worden verleend ten aanzien van Irak, moet dan ook deels gezien worden als het opvoeren van maximale druk, zowel op de VN, als op Irak. In begeleidend mondeling commentaar stelde Bush cryptisch dat "If you want to keep the peace, you've got to have the authorization to use force".

Washington 283

A+B.

voldaan (zie Richtlijnen)
nyraen tst. 4836.
orden gecorrpondeerd

pv navo 425

(Handwritten mark)

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open taak.
2. Alsch. f. sp. va. codeber. richt. ten. UTS. U. f. f. n.
3. Over de inhoud van de berichten op een codeber. mag NIET worden gecorrpondeerd (telex, telefoon, teletax).
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

wordt gevraagd:

- a. access, overflight, basing rights;
- b. combat forces;
- c. combat services support;
- d. stability forces (t..b.v. periode post-militair ingrijpen);

aan de welvarender landen zal tevens gevraagd worden vast na te denken over mogelijkheden voor financiering van de reconstructie.

4. In meeste gevallen zal alleen om (a) worden gevraagd.

5. In een aantal gevallen, waaronder Nederland, zal om meer worden gevraagd. Voor Nederland betrof dit thans de categorieën (b) en (c). Specifiek noemde Miller TMD en NBC-decontamination units.

6. Als landen andere dan de gevraagde middelen ter beschikking willen stellen, zal VS dit gaarne in overweging nemen.

A+B

In zijn reactie stelde SG Barth dat Nederland het verzoek serieus zou bezien en dat hij op voorhand niets wilde uitsluiten. Hij wees erop dat de demissionaire status van het kabinet implicaties kon hebben voor de besluitvorming.

21/10
2/10

A+B

Commentaar

Deze vooraankondiging van Amerikaanse zijde geeft een duidelijke indicatie van waar de VS hoopt dat Nederland dienstig kan zijn: in eerste instantie ten behoeve van de opbouw van militaire druk op het Iraakse regiem, teneinde Saddam te bewegen de weg van medewerking met de VR-eisen te kiezen, in laatste instantie bij een militair ingrijpen in Irak. Dit stelt Nederland in de gelegenheid een eerste

Op een codeber. mag teleg. niet in open taal wr-ten geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen wordt voldaan (zie Richtlijnen) 1. Afschriften van codeberichten mogen UITSLIJFEND of het Bureau berichtenverkeer worden vervaardigd. 2. Over de inhoud van of een reactie op een codeber. mag NIET opgerubriceerd (telex, telefoon, telefax) worden gecorrpondeerd 3. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

wasi346 / 3

reactie te formuleren. Miller ging in het gesprek niet in op zaken als militaire scenario's, de regionale context of een specificatie van de overige landen die benaderd zouden worden.

Omdat delen van deze Administratie er voordeel in zouden kunnen zien om informatie over deze nieuwe fase van coalition-building te laten uitlekken, lijkt het dienstig indien Nederland zich voorbereidt op woordvoering.

Washington 346

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open taal
2. Afschriften van codeberichten mogen UITSLIJTEL.
3. Over de inhoud van, of een reactie op een codeber.
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
ien geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen wo
or het Bureau/Berichtenvoer worden vervaardigd
mag NIMMER onderbreekt (telex, telefoon, telefa
worden gecorrespondeerd
voldaan (zie Richtlijnen)
invragen tst. 4836.

~~SECRET~~
Irak - demarche VS d.d. vrijdag 15 november 2002

M.S. DGPZ
M...
AZ
BZK: BIVD

Essentie

VS wenst voor Top van Praag "credible insight" in Nederlandse positie ten aanzien van medewerking aan de voorbereidingen op een militaire reactie op een tekortschieten van Saddam Hoessein in de uitvoering van VNVR 1441.

A B

verslag

A B

daadwerkelijke Nederlandse medewerking is echter een serieuze zaak, die politieke goedkeuring vereist.

Toezeggingen over

A B

10
gevraagde militaire middelen stelde Hiv Cdp VS dat het hier geen "X-mas shopping list" betrof, maar een lijst van middelen die NL volgens de VS redelijkerwijs zou moeten kunnen opbrengen.

A B

Ten aanzien van de aanleiding om tot militaire actie over te gaan gaf DGPZ aan dat er een serieuze mogelijkheid moet worden geboden dat de missie van Blix/UNMOVIC succes heeft. Dit zal een belangrijke factor in NL besluitvorming zijn.

31
Wass
10

Piv CdP VS concludeerde dat NL twee aspecten zal uitwerken:

1. wat kan Nederland militair bijdragen;
2. onder welke omstandigheden (niet: voorwaarden) is inzet van deze middelen mogelijk.

DGPZ zegde ten slotte toe zsm op de kwestie terug te zullen komen.

President Bush has clearly and forcefully laid out our deep concern over the Iraqi Regime.

Its refusal to comply unconditionally with UNSC resolutions, especially its refusal to disarm verifiably its weapons of mass destruction and prohibited ballistic missile capabilities, its repeated aggression against its own people and the region, and its ongoing sponsorship of terrorism, all constitute a unique and growing threat to international peace and security.

In an effort to resolve the matter peacefully, the United States has worked diligently in the UNSC to produce a new resolution that would offer Iraq a final opportunity to disarm peacefully and verifiably through unconditional and complete cooperation with UN weapons inspectors.

If the Iraqi regime refuses to cooperate with UN weapons inspectors and give up its WMD, The United States is determined to lead a coalition to disarm it.

As the last 12 years of dealing with Iraq have made clear, only the credible threat of force and serious consequences are likely to elicit Iraqi cooperation and compliance with UNSC resolutions. In order for UN weapons inspections to have the best chance of successfully and peacefully resolving this matter, we must collectively demonstrate that we are prepared to act militarily to disarm Iraq if it does not cooperate and disarm verifiably.

To this end, we believe the planning for potential military action is both necessary to increase the pressure on Iraq to comply with the will of the international community and prudent in the event it again refuses to do so.

The United States seeks support from the broadest possible international coalition.

For this reason, we request that your government assist or participate in this military effort in the following way:

- 1 > Full access, basing and overflight for the U.S. and other coalition partners
- 2 > Theater missile defense/air defense

↑
Patrol

feile
def

- Civil military operations as part of the post-conflict stability effort
- Consequence management and NBC capabilities to include hazardous material expertise, military police, engineers, medical assets and oil spill/containment clean up teams.

40
Cosh

The U.S. will handle access and beddown issues for any requests involving Dutch personnel.

In addition, we would like to discuss with you what types of capabilities you have including those listed below that you might make available to us that we could factor into planning for military operations.

- Maritime mine countermeasures.
- Airlift support.
- Air assets, including F-16S, Precision Guided Munitions, transport aircraft, Apache squadrons and patriots.
- Land assets, including an Air Mobile Brigade, mechanized division, and a remotely piloted vehicle company.
- Naval assets, including frigates, maritime patrol aircraft, mine warfare units and submarine(s) for intelligence and warning operations.
- Medical and intelligence support.
- Ground and/or underwater EOD assets.
- Constabulary forces
- Enhanced force protection at bases within The Netherlands.
- Humanitarian assistance.

Your air assets, particularly patriots, could prove invaluable. The Netherlands has exceptionally good missile defense capability. Such assets could prove vital in a conflict with a regime that in the past has been willing to launch scud missiles against its neighbors.

➤ Special forces!

If there are any other contributions that your government is prepared to offer, I would be pleased to relay this information to my government.

Your support and participation will both increase the chances of our success by diplomatic means, and also ensure that there will be a successful military outcome should application of force become necessary.

On behalf of my government, I take this opportunity to note again our gratitude for Dutch participation in OEF and in peacekeeping operations in the Balkans and your decision to co-lead ISAF. We recognize that this participation involves substantial commitment of resources. If the Dutch government vies it as useful, we would be prepared to discuss with you how we might work together to match our assets against different priority needs.

707

DATE/TIME
REFERENCENUMMER

20 11 42 08
312567

GE M S OLV S PS ODDZ GY S OLV DZ D D O B

[REDACTED]

SCHAKEN DER/DAB [REDACTED] /ODS [REDACTED]

[REDACTED]

Van Washington

Aan M (persoonlijk)

CC: S DEE/IVB/ [REDACTED] AZ/RMP [REDACTED] DEE/DAB [REDACTED]
DEE/CDS [REDACTED] (ALLEN, persoonlijk)

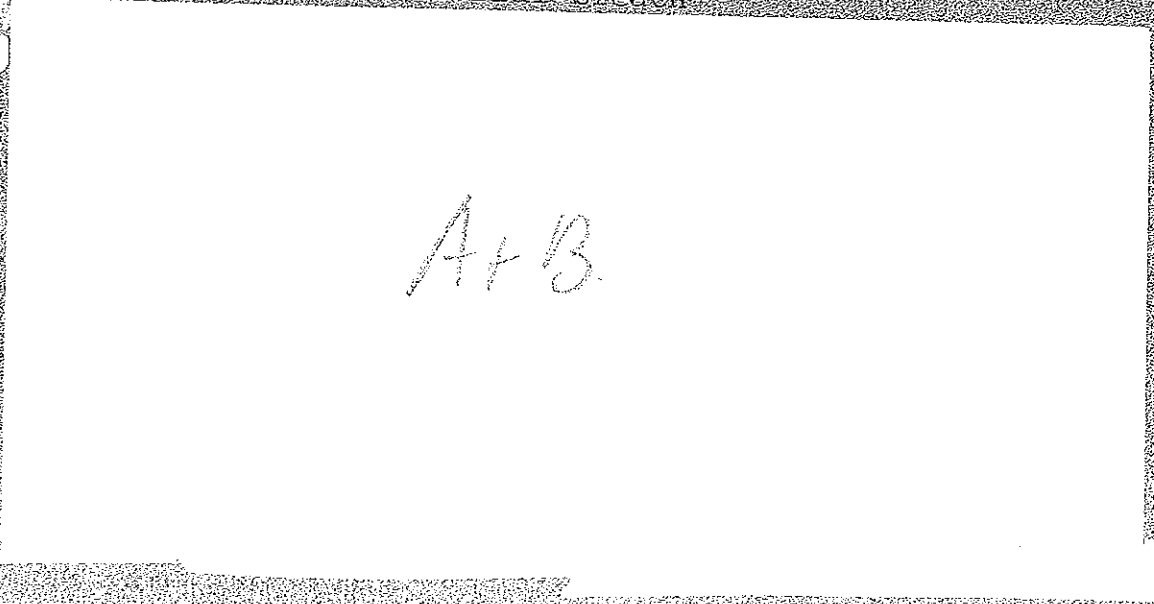
Datum: 25 november 2000

Onderwerp: Vervolg

Pmc 346

Aan onderhoud leden met Ben Maller, Directeur trak op de NSC, kan volgende worden ontleend. Alles te beschrijven als achtergrondinformatie

1. Criteria voor 'material breach'

A+B

A + B

2. Consultaties

A + B

3. Gevraagde bijdragen

van de 50 landen die zijn aangegrepen is een zeer gering aantal (VK, Australië, Polen, Nederland en

was 1350

34 / b

CODE BERICHT

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Bureau Berichtenverkeer
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC s-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	Visie
Ag no	
Dossier	

M 709

DATUM/TIJD : 17/12/02 - 21:31
REFERENTIENUMMER : loni275/X620

gs m s plvs ps dgpz dpz plvdgpz dirdvb dirdam dirdwm

seinen was def/cds/dab

@#/

Van Londen

Aan DVB, DAM en DPZ

C.c. DWM, DVF; Defensie (CDS/DAB); Washington

Datum 10 December 2002

Betreft Irak / Britse deelname aan militaire actie

Samenvatting

Het Britse PJHQ is druk bezig met het opstellen van diverse 'contingency'-plannen voor militair optreden tegen Irak. De grootst voorziene Britse bijdrage aan een landoperatie is divisie-minus. De voorbereidingstijd is teruggebracht van vier naar twee maanden. Irak heeft zijn militaire doctrines aangepast sinds de Golfoorlog. De inzet van de UK/NL Amphibious Force is voor het VK aantrekkelijk.

Bericht

1. Tijdens een bezoek op 9 december aan het Britse Permanent Joint Headquarters (PJHQ) had ik een gesprek met de Chief of Joint Operations (CJO), Luitenant-generaal **D**. De CJO is namens de Chef Defensiestaf belast met de planning, voorbereiding en uitvoering van alle operaties waarbij de Britse krijgsmacht is betrokken, een enkele uitzondering daargelaten. In die hoedanigheid is hij ook verantwoordelijk voor de planning van mogelijke operaties tegen Irak. Tijdens de Golfoorlog was Generaal **D** Chief of Staff van de toen ingezette Britse divisie.

Handwritten notes:
Went 34, 21 Dec 10 (?)
+ went 53, 21 Dec 10

t voldaan (zie Richtlijnen)
aanvragen tst. 4836
) worden gecorrigeerd

den geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen
door het Bureau Berichtenverkeer worden verward
af. mag NIMMER ongebruikt (telex, telefoon, tele

Op een codeber. mag teleggr. niet in open tea
Afschriften van codeberichten mogen uitsluit
Over de inhoud van, of een reactie op een co
Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

loni275 / .

CODE BERICHT

loni275 / 2

Het PJHQ is op dit moment bezig met het opstellen van acht uiteenlopende 'contingency'-plannen voor evt. Britse deelname aan militaire operaties tegen Irak. De personele inzet bij uitvoering van het in omvang grootste plan komt neer op circa 40.000 militairen van alle drie betrokken krijgsmachtdelen. Uit een eerder gevoerd gesprek op Headquarters Land kan worden afgeleid dat voor wat betreft de landstrijdkrachten dit de inzet betekent van ten grootste een divisie-minus, d.w.z. twee gevechtsbrigades met ondersteuning. Zeer vermoedelijk zou een grote amfibische operatie deel uitmaken van het militaire optreden tegen Irak. De CJO meende dat de United Kingdom/Netherlands Amfibious Force daar uitstekend in zou passen gezien de veelgeroemde samenwerking in dit verband.

not 53
afdel 10

De zorg van de militaire planners is dat de tijd tussen het politieke besluit om mee te doen aan een militaire actie tegen Irak en het moment van de daadwerkelijke operationele inzet minder zal zijn dan in het geval van de Golfoorlog. Daarom wordt op dit moment de tijd die de eenheden nodig hebben om zich na het politieke besluit inzetgereed te maken ('notice') in stappen teruggebracht van vier naar twee maanden, aldus Generaal B. Eind december dient de 'notice' van twee maanden te zijn bereikt.

2.

A + B

Londen 275

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open ta.
2. Afschriften van codeberichten mogen uitsluitend worden verspreid.
3. Over de inhoud van, of een reactie op een codeber. mag NIEMER ongepubliceerd (telex, telefoon, tele) worden gecorrespondeerd.
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen verspreid te worden opgeborgen.
5. Het geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen voldaan (zie Richtlijnen) aanvragen tst. 4836, worden gecorrespondeerd.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : KOP1115 / P4147
Datum/tijd verwerking : 27/11/02 - 16.03

Dir	
Visie	
Ag. no.	
Dossier	

VS. J...

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DCO DVB TFOVSE OPCW DIE DAM DWM DZO DWH

m 710

S. ANK ATH BDP BEL BEN BKR BLN BRN BRU BTL HEL KIE LIS LJU LON LUX MAD MOS
OSL OTT PAR PRA RIG ROM SKO SOF STO TAL VIL WAR WAS WEN WEC DEF/CDS/DAB

@#/
~~DZ-Vertrouwelijk~~

Van Kopenhagen

Aan DVB, DPZ, DWM, Defensie

C.c. NAVO-distributie

Datum 27 november 2002

Betreft Denemarken-Irak

Op 20 november heeft het Folketing met overgrote meerderheid een gekwalificeerd groene licht gegeven voor een Deense bijdrage aan eventuele militaire actie tegen Irak. Slechts enkele uiterst linkse partijtjes spraken zich tegen deelname uit.

*35
10*

Premier Rasmussen, in onderhoud met EU HoM's op 25 november, bevestigde dat een Amerikaans verzoek tot deelname aan een gezamenlijke actie was ontvangen, waarop de regering in beginsel bereid was positief te reageren. Bij het verzoek was een "shopping list" gevoegd. Een keuze uit de lijst was nog niet gemaakt. In beginsel stond Denemarken open voor een bijdrage van iedere soort: dat kon gaan van materieel tot de inzet van speciale eenheden. Absolute voorwaarde was dat militair ingrijpen "een VR basis" zou hebben. Dat hing samen met de geloofwaardigheid van de internationale rechtsorde, een van de hoekstenen van Deens buitenlands beleid, maar vermoedelijk ook met de voorwaarde die de oppositie aan de steun voor dit belied had verbonden.

De gedoodverfde nieuwe oppositieleider Lykketoft had zich in een separate EU-bijeenkomst weliswaar kritisch uitgelaten over de "appeasement"-politiek van de Deense regering ten opzichte van de VS, maar moest anderzijds beamen dat zijn partij het Irak-beleid van de regering had gesteund. Hij vond dat DK bij een gemandateerde militaire actie niet aan de zijlijn mocht blijven staan. Door met militaire actie te dreigen had de VS, via de Veiligheidsraad, immers bereikt dat de inspecteurs weer toegang hadden tot Irak, iets wat waarschijnlijk op geen enkele andere manier was gelukt.

Kopenhagen 115

Kan met agenda in Mindef maar hij is veel te laag voor je punt van 1 1/2 uur. Bovendien vindt ik 554L anderewerpen als NAVO uitbreiden en Irak anderewerpen met kan duidelijk politiek papier, ter beslissing

Memorandum

ter beslissing

Aan

Datum 30 augustus 2002

Van

Kenmerk DVB/VD-165/02

Via

DGPZ en S

C.c.

Afgestemd met

Betreft

Geannoteerde agenda voor uw overleg met Mindef op 5 september a.s. en daaraan voorafgaand departementaal vooroverleg op 2 september

Aanleiding

Overleg tussen u en Mindef op donderdag 5 september a.s. en daaraan voorafgaand departementaal vooroverleg op maandag 2 september.

Gevraagd besluit

Uw instemming met ontwerp-agenda alsmede ontwerp geannoteerde agenda ten behoeve van het gesprek tussen u en Mindef.

Kern/samenvatting

Op donderdag 5 september a.s. zult u om 9.00 uur een gesprek hebben met Mindef, waarbij, naast uzelf, namens BZ zal worden deelgenomen door DGPZ en DVB. Van de zijde van Defensie zullen naast minister Korthals, CDS Kroon en Directeur Algemene Beleidszaken, Castelijns, aan het gesprek deelnemen.

Na overleg met Defensie is een ontwerp-agenda voor 5 september voorgesteld, waarop als hoofdonderwerpen de voorbereiding 1) NAVO Top Praag, 2) vredesoperaties jo., 3) HGIS en 4) Irak zullen figureren. Gaarne uw akkoord met deze ontwerp-agenda.

Op basis van genceemde ontwerp-agenda volgt de volgende geannoteerde agenda.

- 1. Voorbereiding NAVO Top van Praag
  - a. Militaire capaciteiten.

Wort 49, 10

Handwritten initials and signatures

Handwritten initials

m 726

Handwritten signature

m 2003

2188/k

Handwritten text at bottom right

E.

b Herziening NAVO-commando- en strijdkrachtenstructuur.

E.

c Uitbreiding NAVO

E.

B

B

d NAVO Response Force (NRF).

E

B

e Missile Defense.

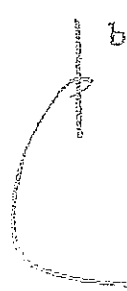
E

2. Vredesoperaties

a Task Force Fox Macedonië.

E

b. SFOR Bosnië.

E

B.

c Afghanistan

B

E

3. Belangrijk aandachtspunt is de financiering van vredesoperaties.

2

E

B

]

4 Irak (zou Mindef willen opbrengen).

Dreiging die van Saddam/Irak uitgaat is reëel. Het antwoord daarop moet gebaseerd zijn op diverse VR-resoluties m.b.t. Irak. Bestaande VR-resoluties bieden voor militair optreden naar NI. oordeel een voldoende (maar niet onomstreden) juridische basis [hetgeen evenwel niet geldt t.a.v. 'regime-change']. I.g.v. militair optreden tegen Irak acht NI. een VR-resolutie politiek wenselijk, hoewel juridisch niet absoluut noodzakelijk. Intensieve consultaties met VS (bilateraal, NAVO) zijn van groot belang evenals nauwe EU-afstemming terzake.

N.B. Opmerking DVB t.a.v. aantekening terzake van DJZ/IR. Aanmerkelijke bezwaren tegen trits van redeneringen in dit in kopie ontvangen memo:

- 1) "geen sprake van aanzienlijke mensenrechtenschendingen"
geen DJZ competentie om dit vast te stellen; DJZ heeft ook niet de relevante info.
- 2) "geen dreiging" (geen intentie, alleen capaciteit.
wederom geen DJZ competentie/geen info.
- 3) conclusie: "gaat dus alleen om regime-change" is dus "vals".

Toelichting

Geen

Bijlagen

1.

Opgesteld door B+D - Toestel (B+D)

*DVB had dit
in het gesprek
met de vorder
toelichten.
Hij zegt nog
relevant
bijlagen 0
van
304
[B+D]*

was 179/20

benaderde landen met het oog op praktisch alle landen die waren verzocht om overzichten van gasang rights reddent posten te gecodeerd

A+B

A+B

12 stelde zeer concreat te zija met het vorige week in Den Haag door M met Under Secretary Grossman besprokene, waarbij hij met name het belang van TMD onderstreepte

A+B

Binnen de Administratie werd aandacht over mogelijke taken voor de NAVO [redacted] kon zich voorstellen dat Nederland op bilaterale basis dat is ter beschikking zou stellen, maar wellicht in een later stadium of andere bijdrage om in NAVO verband zou willen leveren. Het Pentagon zou overigens terughoudend zijn t a v een te grote rol voor de NAVO

2. verklaring aangeen te worden op

A+B

A+B

UNMOVIC/INTelligence Sharing

A+B

A+B

was 279 /

A+B

5. Israel

E

Washington 379

On een rodder mag de heer niet in de open straat
A. V. S. d. g. m. de adreessen en namen van de
Over de inkomsten van een rodder is op een con-
Postreus welke rodders? B. V. d. g. m. d. g. m. d. g. m.

geene voor de tenz. in de openbare
in het bureau van de heer van de
in het bureau van de heer van de
in het bureau van de heer van de

aan de heer van de
aan de heer van de
aan de heer van de

Patriots

Er zijn onvoldoende Patriot systemen (Entre-units) beschikbaar om alle daartoe in aanmerking komende locaties te bedienen. Om een zo grote mogelijke spreiding te bereiken zal de VS voor sommige locaties volstaan met ontplooiing van 1 systeem (rap v. 2)

Volgens de Nederlandse belangstelling voor plaatsing van Patriot systemen in Jordanië. Uit gesprekken met Amman was gebleken dat Jordanië met Amerikaanse eenheden prefereerde. Conform het mandaat werd door de delegatie aangegeven dat NL een voorkeur heeft voor stationering van Patriots in Turkije, mits de Turkse regering om deze steun vraagt.

Plaatsing van Patriots in Israël bleek door Ankara dat overigens zeer grote waarde hecht aan deze vorm van luchtverdediging. Niet nodig geacht te worden. Zoals vanwege het beperkte bereik van de Al-Hoesseini raketten. De prioritaire locaties bevinden zich verder naar het Oosten. Daarvan vormt Divarbakir voor Nederland om militair-logistieke redenen de meest aantrekkelijke optie. Desgevraagd zijn 2 systemen aangeboden, waarbij NL het zeetransport voor eigen rekening zal nemen (de overbruggingstijd is 14 à 16 dagen. Leek geen probleem voor de VS). CENTCOM zal onderzoeken of er mogelijkheden zijn voor het ter beschikking stellen van GM+ raketten. Ook Force Protection dient nog geregeld te worden. Wat betreft de locatie is Ankara nu aan zet om Nederlandse steun te vragen.

P-16/S

A+B

SOP

A+B

A + B .

A + B .

Bridge Observations

Startpunt van de CENTCOM-meting (laat n. per e. ma. toe) was het consorenkstrake Amerikaanse wensendijstie. Opvallend was dat over een aantal assets (in n. grondtroepen) in het geheel niet meer is gesproken. Waarschijnlijk is de VS. inschakeling gelijde ook opmerkingen van

[Redacted] **AtB** [Redacted]

dat het in dit stadium niet zinvol meer is om hierover met AL in discussie te treden.

Mel Patriots in Turkije en F-16's en SOF in OEF zijn Nederlandse bijdrage heel behoorlijk. Ons land hoort zonder 'boots on the ground' echter niet tot de 'inner circle' m.b.t. Irak. Het is de vraag of een voldoende zal zijn om ons land een plaats aan de tafel te bezorgen als straks over de toekomst van Irak wordt gesproken. Om zoveel mogelijk aansluiting te behouden zou overwogen kunnen worden om een 'liaison' (militair of civ. polad) te plaatsen bij het Forward deployed HQ van CENTCOM in Qatar. **0** deed deze suggestie en meldde daarbij dat begin februari weer een nieuwe hoofdkwartier oefening zal plaatsvinden in Qatar. Ditz is onbekend of bestaande (SOFA-)regelingen met Qatar een snelle plaatsing van een Liaison mogelijk maken. Anders verdient het wellicht aanbeveling om daartoe de nodige voorbereidingen te treffen teneinde alle opties open te houden.

CENTCOM houdt bewust een strikte scheiding aan tussen Irak en OEF teneinde landen die enkel in OEF participeren niet in een politiek moerlijke situatie te brengen. Ook de wens om Irak gerelateerde informatie tot een zeer select gezelschap te beperken is een belangrijke drijfveer.

Voorzover te uwen de budgettaire consequenties van bovengenoemde inzet nog niet voldoende zijn afgedekt, kan wellicht worden overwogen om nog eens naar ons maritieme aandeel te kijken. Gezien de vrij lichte Amerikaanse reactie t.a.v. maritieme middelen, kan daar wellicht worden gesneden zonder dat zulke operationeel tot ongewenste consequenties leidt.

Bericht separaat over een aantal OEF-gerelateerde zaken.

Washington 25

(Handwritten mark)

NOTITIE INZAKE IRAK
Woensdag 22 januari 2003

1. Verslag Nederlandse militaire besprekingen bij US Central Command

Conform het besluit van de Regering van 6 december 2002 inzake het Amerikaanse verzoek om een Nederlandse bijdrage aan de planning voor een mogelijk militair optreden tegen Irak, en de brief daarover aan de Tweede Kamer, heeft een Nederlandse militaire delegatie besprekingen gevoerd op US Central Command om de modaliteiten te verkennen van elementen van het Amerikaanse verzoek. Zoals bekend heeft de delegatie daarvoor een schriftelijke instructie ontvangen.

Tijdens de besprekingen spraken de VS allereerst hun dankbaarheid uit voor de positieve beginselbereidheid ten aanzien van Host Nation Support en overvlieg rechten. Verder kennen de VS de hoogste prioriteit toe aan:

- Patriot-raketverdedigingssystemen voor Turkije. Volgens VS is er zowel in Turkije als Jordanië een behoefte aan raketverdedigingscapaciteit. Turkije stelt goede raketverdediging als voorwaarde voor steun aan VS. Conform de schriftelijke instructie heeft de Nederlandse delegatie militair-logistiek de voorkeur uitgesproken voor (het oosten van) Turkije. Nederland heeft gesteld eventueel twee systemen te kunnen leveren (voor de condities waaronder: zie volgende pagina).
- Het verlengen van de Nederlandse F-16's voor Enduring Freedom. Inzet van Nederlandse F-16's boven Irak is niet aan de orde geweest. Wel heeft de VS Nederland (alsmede Denemarken en Noorwegen) verzocht de inzet van F-16's vanaf Manas te verlengen, zodat de VS hiervoor geen capaciteit hoeft vrij te maken. (NB: dit is dus geen 'backfill' in formele zin, doch in materiële zin lijkt dit moeilijk vol te houden.) De VS zullen druk uitoefenen op Denemarken en Noorwegen om hun F-16's op Manas te handhaven.
- De inzet van Nederlandse 'special forces' voor Enduring Freedom in Afghanistan. Dit verlicht de druk op de Amerikaanse 'speciale forces' en compenseert het tekort dat is ontstaan omdat enkele coalitie-landen hun bijdragen wegens capaciteitstekorten hebben moeten beëindigen of verminderen.

Zowel voor de F-16's als voor de 'special forces' geldt dat de VS deze verzoeken in het kader van operatie Enduring Freedom al enige tijd geleden hebben gedaan. Ten aanzien van een bijdrage aan eventueel militair optreden tegen Irak hebben de VS dus alleen gevraagd om 'pre-deployment' van Nederlandse Patriot-systemen.

Verder is aan de orde gekomen:

- De VS hebben behoefte aan eenheden op gebied van 'consequence management' (d.w.z. militaire noodhulp). Nederland heeft gesteld te beschikken over een Disaster Assistance Response Team (DART, 5-10 man) en een (op de situatie toe te snijden) Militaire Noodhulp Eenheid (max. 300 man). De VS hebben voorkeur voor 'pre-deployment' van een DART naar de regio. Wat Nederland betreft zou inzet in Irak alleen aan de orde zijn na een specifiek besluit van de Regering dat sprake is van 'material breach' door Irak. De eenheid blijft in beginsel met een korte reactietijd gereed staan in Nederland.
- De VS stellen geen dringende behoefte te hebben aan aanvullende maritieme eenheden. Mogelijk zou het Nederlandse fregat dat thans in het kader van operatie Enduring Freedom opereert in de wateren rondom het Arabische schiereiland, ook ingezet kunnen worden ter ondersteuning van een eventuele operatie tegen Irak. Hetzelfde zou kunnen gelden voor de onderzeeboot. De operationele taken zouden niet veel veranderen. De VS hebben geen dringende behoefte aan mijnenjagers.
- De VS stellen het op prijs concrete toezeggingen te krijgen voor een post-conflict stabilisatiemacht. Nederland heeft de bereidheid uitgesproken mogelijkheden te onderzoeken.

maar daarbij aangetekend dat eventuele bijdrage aan Irak kan worden beperkt door inzet in andere operaties en dat te zijner tijd de prioriteiten zullen worden bepaald.

- o VS hebben gevraagd naar luchttransportmiddelen. Nederland stelde de C-130's zelf nodig te hebben voor eigen missies, in het bijzonder ISAF.

2. Vervolgtraject nationale besluitvorming

Eerst vrijdag 24 januari a.s. zal het toegezegde verslag aan de Ministerraad gedaan kunnen worden van de militaire besprekingen in Tampa. Daarbij kunnen de opties worden geschetst voor het vervolgtraject (zie hieronder).

Algemeen:

In het eerdere besluit van de Ministerraad (zoals weergegeven in de Kamerbrief van 6 december jl.) is gesteld dat de beginselbereidheid omgezet zou kunnen worden in een "meer concreet aanbod voor planningsdoeleinden", zodra meer bekend zou zijn over de modaliteiten. Met dat doel zijn de militaire besprekingen in Tampa gevoerd. Een besluit tot "feitelijke ter beschikking stelling" van Nederlandse eenheden, waaronder dus ook de Patriots, zal volgens het besluit van de Ministerraad van 6 december jl. pas genomen worden na een eigen beoordeling of er sprake is van 'material breach' door Irak. De optie van 'pre-deployment' – uitzending van een militaire eenheid voorafgaand aan de constatering van 'material breach' – is daarin dus niet meegenomen.

NB: Het is moeilijk te voorspellen wanneer het zal komen tot een constatering dat Irak in 'material breach' is.

Patriots

Allereerst is een formeel Turks verzoek een voorwaarde. Wat betreft de 'timing' van de besluitvorming voor de uitzending van de Patriot-raketverdedigingssystemen kunnen twee opties worden onderscheiden:

- (1) wachten op Turks verzoek en op de constatering van 'material breach' door Irak. Deze optie is in lijn met het eerdere besluit van de Ministerraad, maar heeft als belangrijk nadeel dat de uitzending dan wel eens (te) laat zou kunnen zijn.
- (2) wachten op Turks verzoek maar niet op constatering van 'material breach'. Deze optie kan naar verwachting sneller ten uitvoer worden gebracht, maar is niet met zoveel woorden voorzien in het eerdere besluit van de Ministerraad (waarover ook met Kamer is gediscussieerd). De rechtvaardiging van deze afwijking kan worden gevonden in de bondgenootschappelijke solidariteit en een mogelijk beroep door Turkije op artikel 51 van het VN-Handvest (inzake zelfverdediging).

Bij beide opties geldt de vraag wanneer Turkije het verzoek aan Nederland zal richten. In totaal zouden er bij de uitzending van twee systemen ongeveer 300 militairen worden meegezonden. Voorafgaand aan besluitvorming (en informatievoorziening aan de Tweede Kamer) dienen nog wel enige aspecten te worden uitgewerkt, bijvoorbeeld ten aanzien van de bevelstructuur. Ook dient een verkenningsmissie naar Turkije te worden gestuurd.

De additionele uitgaven voor een eventuele uitzending van twee Patriot-systemen gedurende zes maanden zouden, volgens de eerste ramingen, neerkomen op een bedrag van 15 m€. Bij de huidige stand van zaken is dit te accommoderen binnen de ramingen voor de post vredesoperaties in de HGIS voor 2003. NB: dit gaat ervan uit dat de eindejaarsmarge van 2002 kan worden meegenomen naar 2003.

F-16's

Voorgesteld wordt de besluitvorming over de verlenging van de F-16's (van april 2003 tot september 2003) verder binnen het reguliere kader van operatie Enduring Freedom te plaatsen. Vanwege de noodzakelijke voorbereidingstijd zou een besluit begin februari wenselijk zijn. Voorwaarde is wel dat er meer duidelijk is over de positie van Denemarken en Noorwegen. De additionele uitgaven die

gemoeid zijn met een dergelijke verlenging kunnen bij de huidige stand van zaken worden geaccommodeerd binnen de post vredesoperaties van de HGIS. Ter zake zal een nota worden voorbereid.

SF

Voorgesteld wordt de besluitvorming over uitzending van 'special forces' voor Enduring Freedom naar Afghanistan (waarvoor al in 2002 een verzoek is ontvangen) voor te leggen aan de ministeriële kerngroep Speciale Operaties. Indien gewenst zou Algemene Zaken op korte termijn een bijeenkomst kunnen convoceren. Ter zake is een separate nota opgesteld. De uitzending van SF dient t.z.t. in algemene termen aan de Kamer gemeld te worden. De additionele kosten kunnen worden geaccommodeerd binnen de post vredesoperaties van de HGIS.

DART

Voorgesteld wordt dat het DART, eventueel gevolgd door een op de situatie toegesneden Militaire Noodhulp Eenheid, voor planningsdoeleinden kan worden aangeboden aan de VS. Deze blijven op afroep beschikbaar in Nederland met een reactietijd van respectievelijk 24 en 72 uren. Wel is het (wat de VS betreft) wenselijk op korte termijn liaisonofficieren uit te zenden naar het Amerikaanse hoofdkwartier in Koeweit, zoals bijvoorbeeld ook Duitsland al heeft gedaan.

Amerikaanse verzoek d.d. 21 januari II. (démarche Amerikaanse ambassade bij DVB)

NBC-verdediging

Van VS is onlangs (21-1-03) separaat verzoek ontvangen voor een bijdrage op het gebied van de bestrijding van massavernietigingswapens. Defensie onderzoekt daarvoor de mogelijkheden. (Amerikaanse verzoek gaat in bijlage). N.B. Het gaat hier om eenheden die in Irak eventueel ook tijdens gevechtshandelingen (maar niet in een gevechtsrol) zouden optreden.

SECRET RELEASABLE TO THE NETHERLANDS

m747

Paul Patriot

A

des

Q

politiek een beslissing dient te nemen. De politiek vreest dat de publieke opinie nog niet rijp is en de regering wil gezichtsverlies in het parlement voorkomen. Naast uitgebreide berichtgeving over Gul's regionale vredesinitiatief verschijnen echter steeds meer berichten in de pers over militaire voorbereidingen. Het lijkt erop dat men het publiek langzaam voorbereid op 'de wending'.

Terughoudendheid militairen

Nov 71
16.10 Collega op Amerikaanse ambassade bevestigde het verzoek van de VS tot stationering van 80.000 troepen, waarvan 30.000 logistieke ondersteuning. Turkaut hebben nog geen toezegging gedaan. Naar verluidt zou men niet meer dan 20.000 troepen willen toestaan.

A + B

Economische bezwaren

Turkse participatie

A + B

Commentaar

Het ongemak van Ankara met een Amerikaanse interventie in Irak wordt steeds meer zichtbaar. Duidelijk is dat zowel de politici als de militairen denken hierbij weinig te winnen te hebben. Alhoewel de militairen inmiddels druk op de politiek uitoefenen binnenkort een beslissing te nemen, laten zij het aan de politiek over welke dat is. Hiermee vijzelt Turkije tevens haar imago als democratisch land op, niet in de laatste plaats tegenover het kritische Europa. De regering wil echter zijn vingers ook niet branden en zal een voorstel tot samenwerking met de VS eerst in het parlement brengen als zeker is dat het parlement ook accoord gaat. Turkaut bereiden een publieke opinie echter wel langzaam voor op een eventueel oorlogsscenario en de verplichtingen die het Transatlantische bondgenootschap met zich mee brengt.

Ankara 13

753

Ministerie van
Buitenlandse Zaken

NOTE VERBALE

The Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of The Netherlands presents its compliments to the Embassy of the Republic of Turkey and has the honour to inform the Embassy of the Republic of Turkey of the following.

The Dutch Government has received the Turkish bilateral request for deployment of Patriot missiles in Turkey in the context of contingency planning for the defence of Turkish facilities against possible Iraqi missile attacks. The Dutch Government has decided to comply with this request and will start preparations for the deployment of Patriot missiles to Turkey immediately. Technical details regarding the deployment will need to be worked out between the respective military authorities.

The Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of The Netherlands avails itself of the opportunity to renew to the Embassy of the Republic of Turkey the assurances of its highest consideration.

The Hague, 7 February 2003.

73
10

Memorandum

Handwritten: m755
ter informatie

Aan *plv DGPZ → Df 12/4*
 Van *DVB 1/2*
 Via -
 C.c. Plv DGPZ
 Afgestemd met -
 Betreft Turkije, vervoer Patriots.

Datum 13 februari 2003
 Kenmerk DVB/VD-036/03

Handwritten: 1/18 → 1) versie
 Alle
 2) (circled)

Aanleiding

SMO van heden.

Handwritten: B

Kern/samenvatting

'Handigheidje' DCBC (Omvlaggen Cypriotisch schip naar schip uit St. Vincent) kan
 leiden tot gevoelige reactie Turkije met als uiterste mogelijke consequentie dat de
 Nederlandse Patriots niet worden toegelaten tot Turkije.

Toelichting

Gezien de potentiële gevoeligheid van de materie hierbij een kort overzicht van de
 gang van zaken aangaande de inhuur van een (Grieks-)Cypriotisch schip voor het
 transport van Nederlandse Patriots aan Turkije.

DCBC heeft in eerste instantie gemikt op inhuur van Noorse scheeps capaciteit door
 overname van 'dormant contracts' die de Noorse marine heeft met een aantal Noorse
 reders. DVB en HMA Oslo hebben op de vraag voor ondersteuning om deze capaciteit
 voor Nederland te verwerven zeer snel en adequaat gereageerd, waardoor ook aan
 Noorse zijde snel een positieve beslissing kon worden genomen.

Toen bij nader onderzoek bleek dat de Noorse scheeps capaciteit toch niet aan de
verwachtingen van het DCBC voldeed v.w.b. de inhoud, de prijs en de 'response time'
(dat had het DCBC wellicht ook eerder beter kunnen uitzoeken), moest uitgezien
 worden naar alternatieven.

DCBC kwam daarop bij DVB met de vraag of BZ bij de Turkse autoriteiten zou
 kunnen informeren of het een probleem was als het transport van de Patriots zou
 gebeuren door een (Grieks-)Cypriotisch schip, hoewel toen al door ambassadeur
 Gosses via de defat Ankara aan DCBC was doorgegeven dat dit niet mogelijk was.
 Desalniettemin heeft ambassadeur Gosses na mijn verzoek daartoe op de dag van het
 offerslachtfeest de Turkse plv DVB telefonisch gesproken die bevestigde dat een
 (Grieks-)Cypriotisch schip niet een Turkse haven zou kunnen binnenlopen.

Handwritten: DVB 6/2/03

DCBC heeft daarop een optie uitgewerkt waarbij de Patriots in een Cypriotische haven zouden worden overgeladen op een ander schip dat de Patriots vervolgens naar Iskendrun zou brengen. Aan DCBC ([D]) is hierop door medewerker DVB (op verzoek van DVB) meegedeeld dat het hele idee om een Cypriotisch schip waar dan ook in het traject in te zetten verlaten diende te worden. Op de vraag van D of dit een formeel advies van BZ was is door betrokken medewerker positief geantwoord.

DCBC heeft vervolgens een doorzichtig 'handigheidje' uitgehaald door het schip ('Rosanna') via Lloyds in Londen van vlag te laten verwisselen, waardoor het schip thans onder dezelfde naam onder de vlag van St. Vincent vaart. Dit is niet meer met DVB gecommuniceerd, medewerker DVB kwam daar bij toeval achter tijdens overleg in het DCBC. De Turkse ambassade had inmiddels echter aan hoofd VD aangegeven dat zij op de hoogte waren van de naam van het schip (de 'Rosanna'). Er is tegenover Turkse Ambassade aangegeven dat, gezien de Turkse gevoeligheid, geen transport met een (Grieks) Cypriotisch schip zal plaatsvinden

Deze gang van zaken meld ik omdat ik mij grote zorgen maak over de Turkse reactie op dit 'handigheidje'. Mijn vrees is dat de uitvoerende organen van het DCBC dermate onder druk staan om het allemaal snel voor elkaar te maken, dat ze de politieke gevoeligheden van Turkije over het hoofd zien. De houding is vooral: "Ze moeten niet zeuren, ze hebben ons immers nodig". Dat is een weinig subtiele, maar bovendien niet helemaal correcte weergave van de realiteit die volledig voorbij gaat in hoe men in de regio met dit soort zaken omgaat.

Dit 'handigheidje' kan zo leiden tot een gevoelige reactie van Turkije die het effect van onze bondgenootschappelijke steun zou kunnen overschaduwen, met zelfs als uiterste consequentie een weigering van Turkije om de 'Rosanna' met de Nederlandse Patriots aan boord niet toe te laten in een Turkse haven. Om die reden heb ik dit ook opgebracht in het SMO van heden.

De kern van deze boodschap is ook weer (per e-mail) doorgegeven aan het DCBC.

Opgesteld door

B + D

- Toestel

B + D

naaf 75
2/10/10

Memorandum

des.
Nr. 709
ter beslissing

Aan M, via DGPZ en S Datum 6 maart 2003
Van ⁴⁶
DVB/3 Kenmerk DVB/NN-081/03
Via
C.c. Plv DGPZ, DAM, DVB/NN, DVB/CV, DAM/GO,
Afgestemd met
Betreft NBC bijstand buurlanden Irak

Aanleiding

Amerikaans verzoek NBC bijstand buurlanden Irak d.d. 20 februari

Gevraagd besluit

Uwerzijds contact opnemen met uw collega van VWS teneinde een lijst met NL capaciteit NBC-bijstand op te laten stellen.

Kern/samenvatting

VWS is afhoudend in beantwoording van het bijgaande VS verzoek.

Toelichting

Bijgaand treft u aan de reactie van overigens coöperatief VWS op het verzoek van de VS naar mogelijkheden voor NBC bijstand aan buurlanden van Irak. Uit de reactie wordt niet in detail duidelijk hoeveel personen, of materieel beschikbaar zijn.

De reactie signaleert twee punten van zorg: allereerst de onrust die gecreëerd zou worden wanneer concreet lijsten met namen worden opgevraagd bij ondersteunende externe organisaties (artsen en anderszins, veelal geen rijksambtenaren). Ambtelijk VWS dringt op dit punt aan op een politiek besluit inzake principiële houding NL t.a.v. dit verzoek.

Ten tweede geeft VWS de overweging mee dat vermelding van de Nederlandse capaciteiten op dit gebied ook eventuele kwetsbaarheden blootlegt.

Dezerzijds worden beide argumenten als niet afdoende beschouwd. Deze mogen althans geen beletsel zijn om tot meer concrete beantwoording van het VS verzoek over te kunnen gaan.

Bijlagen

1. Reactie VWS
2. Verzoek VS d.d. 20 februari 2003

VERTROUWELIJK HNS

Nr. 770

Memorandum

ter beslissing

D. 1/10/03

Aan M
Van DVB^{12/}/S
Via DGPZ en S
cc PL- D GPZ
Betreft Beslissing over 3 VS verzoeken.

Datum 12 maart 2003

Kenmerk DVB/MJ 010/03

Aanleiding

Demarche VS ambassade (D , D en D)

Gevraagd besluit

- 1) Permissie operationele overflights (B-52's).
- 2) Hoort NL bij coalitie of (nog) niet? (zie US Note in bijlage).
- 3) E

Kern/samenvatting

D wilde via mij beslissing van Nlaut vragen over bovenstaande drie onderwerpen. Alle drie besluiten hadden de nodige haast wat VS betreft.

Toelichting

Ik zei bij wijze van preliminaire reactie dat besluiten over dergelijke onderwerpen voor het politieke niveau zijn, maar dat dzz duidelijk was dat e.e.a. urgent is en ik mijn best zou doen besluiten z.v.m. te helpen bespoedigen.

Ad 1)

Zeï op persoonlijke titel dat het mooi zou zijn als een dergelijk besluit gedekt zou worden door de brief van 6 december aan de Kamer. Kon mij ook voorstellen dat dergelijke overvluchten onder het beslag van oordeel NL regering over "material breach" zou vallen.

Ad 2)

Zeï bij wijze van eerste commentaar dat precies de vraag in de derde tick van onderen het moeilijkst te beantwoorden zou zijn, maar de vraag in de vierde tick van onderen waarschijnlijk eenvoudiger lag.

DVB 130/03

Ad 3)
Beslissing zou eveneens interdepartementale afstemming vragen.

Gaarne Uw beslissing.

Bijlagen 2

Opgesteld door B+D - Toestel B+D

Fiche

Juridische verplichtingen rond de doorvoer van VS materieel

A + B

Relevante overeenkomsten:

A+B

Concept

M. 771

Ministerie van
Buitenlandse Zaken
Postbus 20061
2500 EB 's-Gravenhage
Telefoon 070-3486486

Ministerie van
Defensie
Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage
Telefoon 070-3188188

Aan:
de Voorzitter van de
Tweede Kamer der
Staten-Generaal
Binnenhof 4
's-Gravenhage

I.a.a.:
de Voorzitter van de
Eerste Kamer der
Staten-Generaal
Binnenhof 22
's-Gravenhage

Uw brief

Uw kenmerk

Ons nummer

Datum
maart 2003

Geachte Voorzitter,

Op 21 november 2002 hebben de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Defensie het parlement geïnformeerd over het Amerikaanse verzoek aan de Nederlandse regering om bij te dragen aan de planning ten behoeve van een mogelijk militair optreden voor het geval Irak niet of onvoldoende meewerkt aan de uitvoering van resolutie 1441 van de VN-Veiligheidsraad (23 432, nr. 64). Dit verzoek werd gedaan om de druk op Irak op te voeren gericht op uitvoering van zijn verplichtingen uit hoofde van deze en voorgaande resoluties. De regering deelde mee dat zij het Amerikaanse verzoek ernstig neemt, en zou onderzoeken of en in hoeverre zij hieraan gevolg kan en wil geven.

Op 6 december 2002 hebben de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Defensie het parlement geïnformeerd over het besluit van de regering in beginsel positief te reageren op het Amerikaanse verzoek (23 432, nr. 65). Deze beginselbereidheid betrof het verlenen van overvliegvergunningen en het faciliteren van doorvoer over het Nederlandse grondgebied, alsmede planning inzake ondersteunende en defensieve taken zoals het Patriot-raketverdedigingssysteem. Over aanvullende bijdragen wilde de VS met Nederland in contact blijven.

Mede met het oog op nader overleg met uw Kamer informeren wij u hierbij over het eigen oordeel van de regering over de vraag of sprake is van "material breach" door Irak en welke gevolgen zij hieruit trekt. In verband hiermee lichten wij u, op grond van artikel 100 van de Grondwet, aan de hand van het Toetsingskader 2001, tevens in over het besluit van de regering d.d. xxx maart 2003 jl. om een Nederlandse militaire bijdrage te leveren aan de internationale troepenmacht ter afdwinging van de naleving door Irak van VN-Veiligheidsraadresolutie 1441.

Kern van het besluit

Gronden voor deelneming

Voorgeschiedenis

Op 2 augustus 1990 bezette Irak zijn buurland Koeweit en ging vervolgens over tot annexatie ervan als 19e provincie van Irak. De VN-Veiligheidsraad veroordeelde deze invasie in Veiligheidsraadresolutie 660 als schending van de internationale vrede en veiligheid en eiste onmiddellijke terugtrekking van de Irakese troepen uit Koeweit. Daarop stelde de VN-Veiligheidsraad op 6 augustus economische maatregelen in tegen Irak (Veiligheidsraadresolutie 661). Op 29 november 1990 werd, ex Hoofdstuk VII van het VN Handvest, Veiligheidsraadresolutie 678 aangenomen, waarin de lidstaten van de VN werden gemachtigd "all necessary means" te gebruiken om naleving door Irak van Veiligheidsraadresolutie 660 alsmede van "all subsequent relevant resolutions" af te dwingen om de internationale vrede en veiligheid in het gebied te herstellen.

Gemachtigd door het gebruik van geweld ex resolutie 678 dwong een internationale coalitie onder leiding van de VS met operatie "Desert Storm" de naleving van Veiligheidsraadresolutie 660 af door Koeweit te ontzetten. Op 3 april 1991 werd resolutie 687 aangenomen, waarin gesteld werd dat Irak zijn arsenaal aan massavernietigingswapens en ballistische raketten moest ontmantelen. Een dergelijke ontmanteling gold als voorwaarde voor het bereiken van een wapenstilstand met Irak in 1991. In

dezelfde resolutie werden UNSCOM en het IAEA aangewezen om de ontwapening van Irak te verifiëren.

In de 12 jaar sedertdien is het uitermate moeilijk gebleken informatie over het Irakese massavernietigingswapensprogramma boven tafel te krijgen. De enige reden daarvoor was Irak's onwil om mee te werken aan zijn ontwapening. De Iraakse onwil manifesteerde zich met name in het verstrekken van onjuiste of onvolledige informatie, waardoor de wapeninspecteurs waren aangewezen op hun eigen rekerchewerk. Daarnaast werd het werk van de wapeninspecteurs actief tegengewerkt. Wapens en informatie werden verborgen, inspecteurs werden tegengewerkt en de toegang tot bepaalde faciliteiten werd onmogelijk gemaakt.

Irak heeft sinds het begin van de inspecties in 1991 een groot aantal keren een 'full final and complete disclosure' ingediend van zijn wapenprogramma, de laatste keer op 7 december 2002. Het oordeel van UNSCOM, het IAEA en, later, UNMOVIC over de Iraakse naleving heeft altijd geluid: onvolledig en (op onderdelen) onjuist. Begin 1995 hebben UNSCOM en het IAEA op het punt gestaan te verklaren dat Irak geen verboden massavernietigingswapens meer had, toen een doorbraak kwam. Niet omdat het Iraakse bewind opeens actief begon mee te werken, maar vanwege een overloper, Hoessein Kamal, de schoonzoon van Saddam Hoessein, in augustus 1995. Mede dankzij zijn documenten kwam een uitgebreid nucleair en biologisch programma aan het licht. Uit deze documentatie bleek eveneens dat Saddam Hoessein een uitgebreid verbergingsmechanisme had opgebouwd om de inspecteurs om de tuin te leiden. UNSCOM kreeg er dan ook een taak bij, te weten de ontrafeling van het Iraakse verbergingsmechanisme.

De inspecteurs van UNSCOM en het IAEA hebben tot 1998 hun werk kunnen doen, maar in een steeds verslechterend klimaat als gevolg van voortdurende obstructie door Irak. Eind 1998 hebben de inspecteurs Irak verlaten, omdat hen de uitvoering van hun werkzaamheden volledig onmogelijk werd gemaakt. Belangrijke onopgehelderde vragen bleven bestaan. Uit de ervaringen van UNSCOM werd duidelijk dat ontwapeningsinspecties alleen maar konden slagen indien Irak zelf volledige openheid van zaken zou geven. Totdat sprake is van volledige openheid door Irak is iedere vondst een toevalstreffer. Dergelijke toevaltreffers, of het nu verboden raketten of chemische raketkoppen zijn, hebben bestaande vragen niet weggenomen, maar de ernst van de zaak des te meer benadrukt.

Op 8 november 2002 heeft de VN-Veiligheidsraad resolutie 1441 met unanimiteit aangenomen. In deze resolutie werd onmiddellijke en volledige ontwapening van Irak geëist. Irak moest actieve medewerking verlenen aan de wapeninspecteurs van UNMOVIC om zo aan de wereldgemeenschap te bewijzen dat het vreedzame ontwapening verkoos. Zou Irak in gebreke blijven, dan volgden "serious consequences".

Onopgeloste kwesties

B

Beoordeling regering

3

B

Politieke aspecten

Politieke en economische situatie in Irak

Feitelijk is de macht in Irak in handen van Saddam Hussein, zijn naaste verwanten en zijn verdere - uit de omgeving van Tikrit afkomstige - clan. Sinds vele jaren gaat de Irakese bevolking gebukt onder een uitzonderlijk zware en gewelddadige dictatuur. Elke poging tot verzet door de bevolking wordt in bloed gesmoord. Van binnenlandse oppositie partijen of groeperingen in Irak is voor zover bekend geen sprake. Wel is de bevolking verdeeld tussen onderling rivaliserende kampen. Er ontbreekt in Irak een maatschappelijk middenveld dat als draagvlak kan dienen voor de beoogde opbouw van een democratische moderne samenleving. In de Irakese samenleving wordt veel belang gehecht aan stammen en familieverbanden. Aanzienlijke aantallen goed opgeleide Irakezen vergroten de kans dat de beoogde modernisering van de Iraakse samenleving zal slagen. Vele aanhangers van Iraakse oppositie partijen, onder andere het shi'itische SCIRI en het Iraqi National Accordleven in ballingschap en zijn slechts actief in het buitenland. Hun invloed op de politieke situatie in Irak is niet duidelijk maar lijkt echter zeer beperkt. In het semi-autonome Noord-Irak zijn twee Koerdische partijen (PUK en KDP) feitelijk aan de macht. De VN-Veiligheidsraad heeft op 6 augustus 1990 economische strafmaatregelen tegen Irak ingesteld. Deze maatregelen behelsden een importverbod voor alle staten van alle goederen (hoofdzakelijk olie) afkomstig uit Irak, alsmede een exportverbod van alle goederen, met name wapens en militair materieel, naar Irak. Vanaf de afkondiging van de economische maatregelen werd op humanitaire gronden een uitzondering gemaakt voor de import door Irak van voedsel en medicijnen. Om Irak in staat te stellen die invoer te betalen werd een controlesysteem voor gelimiteerde export van Irakese olie ingesteld, het 'Olie voor voedsel programma'.

Niettemin gingen deze economische maatregelen ten koste van de bevolking van Irak, die met een ernstige verslechtering van haar levensomstandigheden werd geconfronteerd. De leden van het Irakese regime verdienden daarentegen goed aan de smokkel ter ontduiking van de economische maatregelen. Zo'n 60 procent van de Irakese bevolking is thans afhankelijk van distributie van voedsel en medicijnen onder het 'Olie voor voedsel programma'. In 2002 is het stelsel van economische strafmaatregelen verfijnd door de invoer van Irak niet langer aan het in 1991 ingestelde sanctiecomité te onderwerpen, maar te aan een lijst van verboden zogenaamde 'dual use' goederen.

Humanitaire situatie; vluchtelingen

B

Wederopbouw

B

Regionale dimensie

B

B

De politieke situatie en politieke risico-analyse

B

Mandaat

B

Invoel op de besluitverwing

B

Militaire aspecten

B

B

NAVO

R

De minister van Buitenlandse Zaken

Mr J. de Hoop Scheffer

De minister van Defensie

H.G.J. Kamp

Nr. 774

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	
Visie	
Ag.no	
Dossier	

Filenaam / Referentienummer : WASU021 / H22091
Datum/tijd verwerking : 28/03/03 - 20.08
Minuut gearafaerd door : PS/DGPZ
Redactie : PS

VS-NL kabinet

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DCO DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH VDB ICTAV

SEINEN DGPZ-BCI DCZ-CM-RE VDB VDB-CRISIS2003 BZKIB BZKAM BZKWH BZKAIVD

@#/
~~BZ Vertrouwelijk~~

Van PS

Aan Washington

C.c. Berlijn, Parijs amb, Londen, Brussel PV NAVO, PV New York,
def/cds/dab. AZ

Datum 28 maart 2003

Betreft Bezoek ambassadeur Sobel aan M

Inleiding

Woensdagmorgen jl. ontving M op diens verzoek de Amerikaanse
ambassadeur h.t.s. Sobel. Het gesprek was geheel gewijd aan de
kwestie Irak.

Bericht

VS-Ambassadeur informeerde allereerst naar mogelijke
wijzigingen in het standpunt van de Nederlandse regering inzake Irak
naar aanleiding van het recente akkoord tussen CDA en PvdA in het
kader van de informatiebesprekingen. Sobel doelde daarbij met name
op de mogelijkheden voor de inzet van een dart-team (op korte
termijn) en voor backfill. M gaf aan dat de brief die het kabinet op
18 maart aan de Kamer heeft gestuurd nog steeds het geldende
kabinetsbeleid weergeeft.

DART

V.w.b. de inzet van een Nederlands DART-team heeft M nog eens helder
aangegeven dat de inzet daarvan op dit moment niet opportuun is.
Zulks zowel uit humanitair oogpunt, als tegen de achtergrond van het
feit dat het Nederlandse DART-team een militair team is (i.t.t. de
civiele VS DART-teams). M gaf aan dat wel wordt gezien of een
Nederlands DART-team in de post-conflict fase een bijdrage zou
kunnen leveren. Nederland geeft er volgens M overigens de voorkeur
aan dat, binnen de centrale rol van de VN die Nederland in de

Handwritten initials/signature

Handwritten text at the bottom of the page

~~CONFIDENTIAL~~

post-conflict-fase voor ogen staat, (goedkopere) teams van de VN opereren. Een definitief besluit over de inzet van een Nederlands DART-team, zo hield M Sobel voor, zal eerst genomen worden nadat daarvoor een concreet verzoek is binnengekomen.

OFF

De aandacht richtte zich vervolgens op de onderhandelingen in New York over een resolutie terzake het Oil for Food Program (OFF), die vooralsnog moeizaam verlopen. M gaf aan te hechten aan een snelle aanpassing van het OFF om zo spoedig mogelijk tegemoet te komen aan de noden van het Iraakse volk. DGPZ wees ambassadeur Sobel er daarbij op dat de onderhandelingen wellicht bespoedigd zouden worden indien de VS meer duidelijkheid zouden geven over hun intenties v.w.b. de rol van de VN in de zgn. vierde fase.

A+B

Turkije/Noord-Irak

A+B

bekleuntoonde dat de Patriots een defensief wapen zijn, bedoeld om de Turkse bevolking te beschermen tegen raketaanvallen van het Iraakse leger. Ze blijven dus in beginsel operationeel. Niettemin zal Nederland in geval van een versterkt Turks militair optreden in Noord-Irak in NAVO-verband bezien welke gevolgen zo'n optreden zou moeten hebben voor de huidige, in NAVO verband getroffen, voorzieningen.

Uitwijzing Iraakse diplomaten

A+B+C

bz 21 +++

Memorandum

10-03-03

mede van wege noodzaak van snelle informatie
Uitendacle bij M. van 14 maart 2003

Aan: M.
Van: DVB
Via: DFBZ
CC: IS, DGBZ
Afgestemd met: Defensie
Betreft: Amerikaanse verzoeken aan Nederland

Datum: 14 maart 2003
Kenmerk: DVB/VD051/03

Aanleiding

VS heeft 12 maart 2003 drie verzoeken aan Nederland gedaan inzake instemming met operationele overvlucht van onder andere B-52 bommenwerpers door Nederlands luchtruim (mondelinge) uitbreuk van Nederland over declaratie aan de coalitie tegen Irak

Gevoelensbestaan

VS leden informeren over Nederlandse instemming met operationele overvluchten van VS door Nederlands luchtruim
Belang van deelname aan de coalitie tegen Irak zal pas later kunnen worden bescheiden, afhankelijk van het eigen voordeel van de RLP om over al dan niet vaststelling van further national breach

Taakstelling

Instemming voor operationele overvluchten van VS door Nederlands luchtruim van onder de algehele toestemming voor overvluchten zoals genoemd in de brief aan de Tweede Kamer van 9 december 2002. België en Frankrijk hebben inmiddels ingestemd met een eensgezind verzoek

01-03-03

Handwritten notes and initials on the right margin.

Handwritten notes and initials on the right margin.

Large redacted area at the bottom of the page.

E.

Omdat op de lijst slechts verzoeken van de velds in een later stadium kan worden
gevoegd, zou het aan te bevelen zijn om de overvlicht van P-52 te laten weten
met gaait op de Amerikaanse velds zo snel mogelijk in voorkomende velds, een actie
te geven, bijvoorbeeld door te doen van PVD.

Erkentelijk voor uw, indien mogelijk, spoedige beslissing.

Opgesteld door **BTD**

toesicht **BTD**

~~VERBODEN TOEGANG~~

Nr. 818

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASII23 / P14092
Datum/tijd verwerking : 25/03/03 - 16.40

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M S PLVS PS DGPZ DPZ PLVDGPZ BSG DVL DIRDVB DIRDVF DVFPJ DIRDAM DIRDWH

SEINEN DEF/CDS/DAB AZ/KMP

@#/

Van Washington

Aan M

C.c. S, DGPZ, Plv DGPZ, DAM, DVB, DPZ, DVL, DVF, DWH, Def/DAB,
Def/CDS, AZ/KMP

Datum 25 maart 2003

Betreft De Overste Blom

Leg voor de goede orde nog vast dat ik jl. zaterdag 22 maart n.a.v. de verschijning van de Nederlandse Lt.Kol. Jan Blom bij een persbriefing van Gen. Franks in het kader van de operatie Iraqi Freedom op uw instructie Under Secretary Grossman nog eens onder de aandacht heb gebracht dat Nederland politieke steun geeft aan deze operatie, maar geen militaire, zodat de aanwezigheid van de Overste bij deze en dergelijke briefings ongepast is. Deze Overste vervult een alleszins legitieme functie als Patriot liaison officier bij Generaal Franks, doch had zich niet in het kader van een militaire briefing over Irak bij Gen. Franks dienen aan te sluiten. Ik heb aangegeven dat de verantwoordelijkheid voor dit incident in eerste aanleg bij de Nederlandse autoriteiten ligt, maar dat van de VS wordt verwacht dat ook hunnerzijds nauwlettend zal worden toegezien dat zoiets niet nog eens gebeurt.

Grossman begreep de boodschap.

Washington 123

W123,
Lfdet.10

~~VERBODEN TOEGANG~~
WASII23 blz 1 van 1

(P33)

D
From: *D*
Sent: Thursday, 13 February 2003 3:36 PM
To: *D*
Subject: FW: Uitgewerkte tekst persbriefing M

Handwritten notes

-----Original Message-----

From: *D*
Sent: Tuesday, 11 February 2003 4:14 PM
To: *D*; Siblesz, HH
Cc: *SK D*
Subject: RE: Uitgewerkte tekst persbriefing M

Nog 2 aanvullende opmerkingen i.v.m. toekomstige dossiers en spreekpunten:

- onze stellingname m.b.t. het niet juridisch noodzakelijk zijn voor militair optreden van een tweede resolutie, baseert zich (ook) op de eerdere VR-resoluties, zoals o.m. bleek uit de stellingname van het kabinet Kok-II t.a.v. het Amerikaans/Britse optreden in 1998;
- de verzending van onze Patriots naar Turkije is niet gekoppeld aan een constatering van material breach.

D

-----Original Message-----

From: *D*
Sent: Tuesday, 11 February 2003 3:53 PM
To: Siblesz, HH
Cc: *3x D*
Subject: FW: Uitgewerkte tekst persbriefing M

mooi verhaal, maar jammer dat M spreekt over Patriots, waarvoor instemming van parlement nodig is..

-----Original Message-----

From: *D*
Sent: Tuesday, 11 February 2003 1:55 PM
To: DGPZ; PLV-DGPZ; DVB; *D*
Subject: Uitgewerkte tekst persbriefing M

not 49. 2/d. 11

Bij deze de uitgewerkte tekst van de persbriefing van M (vanmorgen 11.00 uur).

Met vriendelijke groet,

D
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Directie Voorlichting en Communicatie (DVL)
Afdeling Persvoorlichting (PE)
T: *D* F: *D*
E: *D* @minbuza.nl

NY. 833

Persbriefing minister De Hoop Scheffer
Dinsdag 11 februari 2003, 11.00 uur
Ministerie van Buitenlandse Zaken

Dank voor uw aller aanwezigheid. Deze persbriefing voorziet kennelijk in een bepaalde behoefte. Laat ik even kort nogmaals uiteenzetten, en dat zal nu hier gebeuren maar ik ben ervan overtuigd dat dat binnen korte tijd ook weer in de Tweede Kamer zal gebeuren, hetzij vanmiddag, hetzij later deze week, wat de lijn is die de Nederlandse regering ten aanzien van Irak al enige tijd, moet ik zeggen, in grote consistentie aanhoudt.

(Resolutie 1441)

We hebben resolutie 1441. Dat wordt in het huidige debat door sommigen weleens vergeten. Er is een resolutie unaniem aangenomen, 1441, en het is volstrekt duidelijk dat Irak, op dit moment, ook volgens de rapportage van de wapeninspecteurs, met name de heer Blix, niet voldoet aan datgene wat resolutie 1441 vraagt. En zoals u weet zal aanstaande vrijdag de heer Blix weer nader rapporteren in de Veiligheidsraad.

Dat VN-spoor, dat spoor van 1441 moet, ik herhaal dat nog eens een keer, tot het einde worden afgelopen. Formeel is het zo, dat bij schending, *material breach* zoals dat dan heet in het jargon, van 1441 niet een tweede resolutie, nadere resolutie nodig zou zijn in de Verenigde Naties, in de Veiligheidsraad, omdat 1441 zelf al, door het noemen van de *serious consequences*, en iedereen weet wat dat betekent, die autorisatie zou geven.

Desalniettemin vond en vindt de Nederlandse regering dat het zeer wenselijk is dat indien, ik onderstreep indien, *material breach* van resolutie 1441 zou worden vastgesteld, ook dat zal gebeuren in en door de Veiligheidsraad, mede op basis van de rapportage van de wapeninspecteurs, indien *material breach* zou worden vastgesteld, is het zeer wenselijk dat er een nadere resolutie van de Veiligheidsraad zal komen.

Als ik dus nu geluiden hoor, met name ook uit Berlijn en Parijs, dat men zo'n nieuwe resolutie liever niet zou zien, dan begrijp ik die geluiden niet, maar wij krijgen mogelijk volgende week maandag in Brussel de gelegenheid om dat ook in Europees verband met elkaar uit te praten. Dat is dus punt één. 1441 en het vraagstuk van de volgende resolutie van de Veiligheidsraad.

Tweede lijn, tweede hoofdlijn is, dat oorlog, militair ingrijpen in Irak, dient te worden voorkomen. Oorlog als, zoals ik in de Kamer vorige week heb gezegd, het alleruiterste middel, *ultimum remedium* voor de Latinisten onder u. Hoe doe je dat? Hoe doe je dat? Dat doe je door enerzijds het spoor van de wapeninspecteurs verder te volgen en anderzijds maximale politieke, maar ook militaire druk, maximale politieke en militaire druk, op Saddam Hoessein en zijn regime te hanteren.

Omdat er maar één middel is om hem te dwingen te voldoen aan 1441 en dat is maximale politieke, maar vooral ook militaire druk. Ik bevind mij hier overigens in goed gezelschap van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, de heer Kofi Annan, die in iets andere woorden hetzelfde heeft gezegd enige dagen geleden als datgene wat ik nu zeg.

Er is maximale militaire druk nodig om Saddam Hoessein te krijgen waar wij hem willen hebben en dat is dus ontwapening. En hij heeft, zoals wij weten, op een aantal fundamentele vragen rond ontwapening, ik verwijs weer naar het rapport van Blix, niet een begin van een antwoord gegeven.

Dat zijn dus die twee sporen, het diplomatiek-politieke, maar ook het spoor van de militaire druk. Militaire druk betekent dus ook militaire planning. Je kunt niet militaire druk hanteren en vervolgens zeggen: 'ik ben tegen iedere vorm van militaire planning'. Daar kun je niet pas mee beginnen op het moment dat dat te laat is, zeg ik tegen die politieke groepsringen in Nederland die tegen de regering

zeggen: 'u mag niet instemmen met militaire druk'. Wij stemmen daar dus wel mee in, hebben dat gedaan, zullen dat blijven doen.

(Patriots)

De Patriots voor Turkije. Turkije heeft een bilateraal verzoek gericht aan de Nederlandse regering, van land tot land, van Ankara naar Den Haag op grond van het argument dat Turkije zich kennelijk, een Turkse afweging, bedreigd voelt vanwege een mogelijk naderende fase van militair geweld aan zijn oostgrenzen.

Of je het nou wel of niet eens bent met een mogelijke inzet van geweldsinstrumenten in Irak, ik heb net de voorwaarden aangegeven waaronder de Nederlandse regering dat verantwoord zou vinden, of je het daar nou wel of niet mee eens bent, acht ik niet relevant voor het besluit dat de Nederlandse regering heeft genomen, naar aanleiding van een bilateraal verzoek, om Patriots ter beschikking te stellen aan Turkije.

Want ook als je tegen iedere vorm van militair geweld zou zijn, nogmaals dat is op dit moment niet aan de orde, dan nog kun je niet nee zeggen op het verzoek van een NAVO-bondgenoot die in dit geval Nederland vraagt om puur defensieve systemen.

En dat die redenering, ondanks het verschil in politieke positie tussen Nederland en Duitsland, ook bij onze oosterburen wordt gevolgd, mag blijken uit de omstandigheid dat er, als de Nederlandse lanceerinrichtingen eenmaal in Turkije er staan, als het parlement in Nederland daar uiteraard mee instemt, als die lanceerinrichtingen in Turkije zullen staan, er ook Duitse Patriot-missielen, -raketten, uit die Nederlandse lanceerinrichtingen zullen worden afgevuurd.

Duitsland zal geen personeel leveren, maar Duitsland levert wel, omdat ze een nog modernere versie van de Patriot hebben dan Nederland, Duitsland is wel voornemens missielen te leveren, raketten te leveren zagezegd, het is zoals u weet een anti-raket-raket, die Patriot, puur defensief, je kunt er niks offensiefs mee doen, en Duitsland is ook bereid, zoals u weet, Patriot-raketten aan Israël te leveren of heeft dat reeds gedaan.

(NAVO)

Dat is de reden dat dus de Nederlandse regering positief heeft gereageerd, als ook in de brief naar de Kamer vastgelegd die wij gisteren hebben gestuurd, op het verzoek van Turkije tot het ter beschikking stellen van de Patriots. Daarom begrijp ik ook niet de positie van de landen die op dit moment in de NAVO de consensus blokkeren ten aanzien van, wat dan in het NAVO-jargon heet, *prudent military planning*. Ook daar gaat het om militaire planning, en de *material breach* moet eerst worden vastgesteld, ik herhaal dat nog eens een keer. Uiteraard moet dat gebeuren, en binnen de VN en ook, ik herhaal dat nog eens een keer te zeggen, hier in Nederland, in de Trêveszaal en in het Nederlands parlement. Maar daarom begrijp ik dus de blokkerende minderheid binnen de NAVO niet omdat ook, en dan zeg ik nogmaals, indien je tegen iedere vorm, *ultimum remedium*, van militair geweld zou zijn, je Turkije toch moeilijk kunt ontzeggen dat dat land zich bedreigd voelt.

En ik beschouw het dus als een bondgenootschappelijke plicht, binnen het Atlantisch bondgenootschap, om aan zo'n verzoek te voldoen. U weet dat de bondgenoot Turkije ook artikel 4 van het NAVO-verdrag nu heeft ingeroepen, voor het eerst in de geschiedenis, om formele consultaties binnen de NAVO te gaan beginnen over de positie waarin Turkije zichzelf op dit moment ziet. En dan kun je zeggen: 'daar ben ik het niet mee eens', of: 'daar ben ik het wel mee eens', ik vind dat een bondgenootschappelijke verplichting op ons rust om aan dat verzoek te voldoen.

(VN)

Wat is nu de huidige situatie? De heer Blix en de heer El-Baradei zullen aanstaande vrijdag, zoals u weet, hun nadere rapport uitbrengen aan de Veiligheidsraad. Wij wachten die nadere rapportage af. Ik

hoor gemengde berichten op dit moment uit Irak over datgene wat de wapeninspecteurs zouden vinden. Laten wij nu maar afwachten wat de heer Blix aan de Veiligheidsraad zal rapporteren.

En laten wij het VN-spoor blijven volgen. Ik zeg dat nog een keer, omdat afgelopen weekend in de media allerlei berichten opdoken over al dan niet vermeende Frans-Duitse vredesplannen, tussen aanhalingstekens. Er leek aanvankelijk een plan te zijn, ik heb uit de woorden van de Duitse minister Struck toch opgetekend dat er serieus werd nagedacht over een vredesplan, ik hoorde iets later op zondag de Franse minister van Defensie, mevrouw Alliot-Marie, dat tegenspreken. Er was geen plan. Toen was er weer wel een plan. Uiteindelijk is er geloof ik geen plan.

Wat er ook van zij, ik vind, en de Nederlandse regering vindt, het afwijken van het spoor wat we, ik onderstreep nog eens een keer, unaniem in de Veiligheidsraad hebben afgesproken rond resolutie 1441, het Iraakse regime excuses biedt om onder hun verplichtingen uit te komen. En het triomfantelijke geluid wat de Iraakse minister Tariq Aziz gisteren op de verschillende schermen hield, vind ik het beste bewijs daarvoor.

De druk op Irak moet maximaal gehouden worden en dat kan alleen via het spoor van resolutie 1441. En alle plannen, hoe goedbedoeld of minder goedbedoeld ook, die daaraan afbreuk doen, die zullen dus niet op de instemming van de Nederlandse regering kunnen rekenen. Nog afgezien van de inhoud van die plannen. Ik ga daar nu niet nader op in, want er is kennelijk geen plan. Maar gedachten over een grote macht blauwhelmen lijken mij bepaald niet de goede wijze om Saddam Hoessein op de knieën te dwingen, en dat moet gebeuren, voor wat betreft de ontwapening.

Ook daar bevind ik mij weer in goed gezelschap, want ook de heer Blix zelf heeft gezegd dat delen van Franse voorstellen, die zouden neerkomen op een verdubbeling of verdriedubbeling van de inspecteurs bepaald niet datgene is wat zou moeten gebeuren. Wat moet gebeuren is, ik herhaal het nogmaals, Saddam Hoessein moet voldoen aan datgene wat resolutie 1441 van hem vraagt. En dat betekent dus niet het laten rondlopen met een zaklampje van allerlei inspecteurs in gebouwen en schuren en het licht aandoen, zeg ik nogmaals. En dat heeft hij tot op heden toe nog niet gedaan.

(EU)

Dat is de positie, in het kort geschetst, van de Nederlandse regering. Ik betreur ten eerste, ik betreur ten eerste, dat we op dit moment geconfronteerd worden met een verdeelde NAVO, een verdeelde Europese Unie en een dreiging, dat is nog niet het geval want iedereen staat achter 1441, al hebben sommige landen wel eens de neiging die resolutie te vergeten, de dreiging van een verdeelde Verenigde Naties, dat is in die zin een slecht en kwalijk beeld dat het Iraqi-regime, de dictator Saddam Hoessein, die de Koerden vergastte, die de Sjieten bombardeerde, die oorlog tegen Iran voerde met massavernietigingswapens, die man wordt in de kaart gespeeld door die verdeeldheid en daarom heeft de Nederlandse regering en heb ik ook persoonlijk, tot op de dag van vandaag, er alles aan gedaan, en ik geef toe, dat is tegen een hele steile berg oplopen, alles aan gedaan om een bijdrage, hoe bescheiden ook, te leveren om Europa op één lijn te brengen.

Ik ga daarmee door, wij gaan daarmee door, omdat het essentieel is dat Europa op één lijn komt. En ik heb vorige week tegen mijn collega Powell in Washington gezegd: 'dat is niet alleen een Europees, dat is ook een Amerikaans belang', dat Europa op één lijn zit en dat Europa op één lijn komt. Daar is een heleboel voor nodig, daar is een heleboel voor nodig en ik heb nu begrepen, al staat alles nog niet helemaal vast, dat aanstaande maandag in Brussel in ieder geval de ministers van Buitenlandse Zaken van de Europese Unie bijeen zullen komen om te bezien of Europa op één lijn kan komen. Dat daar mogelijk, ik zeg het met grote reserve, mogelijk, een vergadering van de Europese regeringsleiders op zal volgen, maar dat de noodzaak bestaat om alles uit de kast te halen om één Europese positie te realiseren, dat staat buiten twijfel. Zoals het ook buiten twijfel staat, dat de NAVO zijn uiterste best moet doen om de verdeeldheid die daar nu is ontstaan, maar ik heb daar het mijne van gezegd.

Nederland staat dus zeer duidelijk aan de kant van de grote meerderheid binnen de NAVO, dat ook binnen die NAVO pogingen moeten worden gedaan de verdeeldheid op te lossen.

Want nogmaals, en daar sluit ik mee af: er is één man en één regime dat profiteert van onze verdeeldheid en dat is Saddam Hoessein en Irak.

Dank tot zover.

Memorandum

dossier *hang* - *nr* *838*

ter beslissing

Spoed vanwege Debat 19 febr. Kamer
Uiterlijk bij M op 18.2 avond

Aan	M	Datum	18 februari 2003
Van	DVB	Kenmerk	DVB/VD41-03
Via	DGPZ		
C.c.	PlvDGPZ		
Afgestemd met	DJZ-IR		
Betreft	Juridische verplichtingen rond doorvoer VS-materieel		

Aanleiding

Uw verzoek voor nadere analyse van juridische aspecten van de doorvoer van VS-materieel

Gevraagd besluit

Kern/samenvatting

Bijgevoegd analyse van de juridische aspecten van de doorvoer van VS-materieel, alsmede relevante verdragen.

Toelichting

Aantekening is door Defensie opgesteld (tevens toegevoegd aan dossier). Bijlagen bij dit memo bevatten verder de relevante relevante verdragen, waarvan enkele geheime verdragen zijn.

Bijlagen

1. Aantekening en relevante verdragen

Opgesteld door *BTD* - Toestel *BTD*

not 55, Rfdst. 11

fiche

Banden tussen Irak en Al Qaida

MR. J. J. J.

- In zijn toespraak voor de Veiligheidsraad van 5 februari presenteerde Powell informatie ter illustratie van de banden tussen Al Qaida en het bewind in Bagdad.
    - Al-Zarkawi, een in Jordanië geboren Palestijn die onder de Taliban een trainingskamp leidde in Afghanistan, heeft nu een gif- en explosieven-trainingskamp in Noord-Oost Irak;
    - Al-Zarkawi is mei 2002 naar Bagdad vertrokken voor een medische behandeling en is daar twee maanden verpleegd;
    - Het terrorismenetwerk van al-Zarkawi heeft vertakkingen in Europa die hem in direct verband brengen met een aantal recente arrestaties in de VK (ricine), de BRD, Frankrijk, Spanje en Italië;
    - Twee dozijn handlangers van al-Zarkawi houden kantoor in Bagdad, van waaruit zij de bewegingen van mensen, goederen en geld binnen het terrorismenetwerk coördineren.
  - Het gebied waar al-Zarkawi zich bevindt ligt in de Noordelijke no-fly zone en wordt niet door Bagdad gecontroleerd maar door de radicale moslimbeweging Ansar al-Islam. Powell merkt hierover op dat Bagdad een hooggeplaatste agent heeft in Ansar al-Islam. Deze agent zou reeds in 2000 aan Al Qaida een veilige haven hebben aangeboden in dit deel van Irak. Nadat de VS Al Qaida uit Afghanistan had verdreven zou een aantal leden van deze terreurorganisatie zijn ingegaan op dit aanbod, en daar tot op de dag van vandaag gebruik van maken.
- 80
g
- *Ter info: Nederland (AIVD) beschikt niet over gegevens die wijzen op het bestaan van dergelijke banden. Dat bewijst uiteraard niet dat dergelijke banden niet zouden kunnen bestaan.*

Bezoek aan Washington

- Tegenover minister Powell heb ik bevestigd dat de Nederlandse regering de opvatting deelt dat Irak onvoldoende meewerkt aan de inspecties van UNMOVIC en IAEA, en deze zelfs bewust tegenwerkt.
- Met het oog op de noodzakelijke politieke legitimatie van eventueel militair optreden tegen Irak hecht Nederland sterk aan een uitspraak van de VR, en wacht daarom ook met spanning op de verdere rapportage van de heren Blix en El-Baradei, voorzien voor 14 februari a.s. Collega Powell bevestigde dat ook in de VS publieke steun voor optreden toenam indien dat optreden plaatsvond in multilateraal kader. De VS had zich mede daarom bij monde van de president uitgesproken voor een tweede VR- resolutie, bij voorkeur een die op een zo groot mogelijk aantal stemmen in de VR zou weten rekenen.
- Met Powell en in gesprek met plaatsvervangend veiligheidsadviseur van de president, Hadley, is aandacht gevraagd voor de noodzaak reeds nu voorbereidingen te treffen voor de periode volgend op eventueel militair optreden, zowel in termen van noodhulpvoorzieningen, als ook in termen van wederopbouw van Irak.
- VS stemt in met groot belang van deze kwesties. De administratie is dan ook bezig met de ontwikkeling van verschillende scenario's. Beslissingen zijn echter nog niet genomen.
- Ik heb melding gemaakt van de Nederlandse zorg dat in Washington onvoldoende aandacht werd besteed aan een oplossing van het MOVP. Alleen de VS heeft voldoende gewicht hebben vis a vis Israël om het te overtuigen van de noodzaak van concessies die in samenhang met het beëindigen van het terroristisch geweld van Palestijnse kant zouden kunnen leiden tot een door Europa en de VS bepleitte oplossing: twee staten die in veiligheid naast elkaar bestaan.
- Powell en Hadley bevestigden het belang dat zij aan zo'n oplossing hechtten. Beiden veronderstelden ook dat zo'n oplossing naderbij zou worden gebracht door een regeling van de kwestie-Irak -vreedzaam of anderszins.

- o Powell en Hadley zijn ingelicht over het Kabinetsbesluit van 7 februari om Patriot-batterijen ter beschikking te stellen van de Turkse regering met het oog op eventuele repercussies van een militair optreden tegen Irak. Ik heb ook aangekondigd dat mijn collega van Defensie en ikzelf volgende week aan de Ministerraad verdere voorstellen zouden voorleggen in reactie op eerdere concrete verzoeken van de VS om bij te dragen aan ondersteunende en defensieve taken.

Verslag vergadering Stuurgroep Militaire Operaties
4 februari 2003, 11.30 uur bij Defensie.

Aanwezig: Kroon (CDS), Casteleijn (DAB), Van Osch (SCO), medew.DAB), Schaper (Plv.DGPZ), Jochems (DVB), Flamaand (DVB/CV) en om 12.00 uur Swartbol (AZ).

1. Vergadering geopend.
2. Agenda vastgesteld.
3. Verslag vorige vergadering

Bij het verslag van de vorige vergadering wordt een aantal opmerkingen genlaatsf:

- N.a.v. het verslag:
  - CDS wijst erop dat inmiddels een Patriot-deskundige is toegevoegd aan het NLTC in Tampa.

- Dat

4. Irak

- Ten aanzien van de verplaatsing van de Patriots naar Turkije geeft CDS aan dat luchttransport door de VS niet mogelijk is. Die benutten zelf hun volledige capaciteit. Het huren van Antonovs kost ongeveer 10 tot 15 miljoen euro; de huur van een schip kost ongeveer 600.000 euro. Plv.DGPZ wijst erop dat het tijdschema van de VS iets verruimd lijkt te zijn ten opzichte van de eerdere berichten dat medio februari al een beslissing genomen zou worden. Ten aanzien van het Turkse verzoek wijst DAB op het bericht dat dit in Turkije formeel aan het parlement wordt voorgelegd. Plv.DGPZ meldt dat net bevestigd is dat MinBuZa op vrijdag spreekt met Powell. Van DAB-zijde wordt daar aan toegevoegd dat de StasDef op dezelfde dag een bezoek brengt aan de VS.

- Op 31-1 heeft de MR de ministers gemachtigd een brief te sturen over het uitzenden van Patriots naar Turkije in het geval er een Turks verzoek komt. Daarnaast heeft MinDef de overige elementen genoemd, zo meldt DAB. In de MR van 7-2 zal gesproken worden over een draaiboek met veiligheidsmaatregelen in Nederland, uit voorzorg tegen terroristische dreiging. AZ wijst op een 'sense of urgency' van de MP op dit punt. Hij wil de bevolking over de mogelijke binnenlandse gevolgen informeren.

- Daarnaast wordt ernaar gestreefd, zo concludeert de vergadering, ook de overige militaire aspecten van het Amerikaanse verzoek inzake Irak te behandelen in de MR van 7 februari. Het voordeel hiervan is dat eventuele besluiten nog kunnen worden doorgegeven aan de minister van Buitenlandse Zaken die op dat moment in Washington is. Het gaat om:

- (1) DART, NBC-eenheid, maritieme middelen. Beschikbaarstelling na eigen oordeel van 'material breach'. T.a.v. van de eerste twee elementen geldt als voorwaarde dat de eenheden alleen na een staakt-het-vuren in Irak ingezet kunnen worden.

Ministerie van Defensie

Nota bestemd voor

Directie Juridische Zaken
Afdeling Internationale en Juridische
Beleidsaangelegenheden

de Minister
d.t.v. de Secretaris-Generaal
de Directeur Algemene Beleidszaken
i.a.a. de Staatssecretaris
de Chef Defensiestaf

Nummer:
98000413
C 98/229

Datum
12 februari 1998

Onderwerp:
Noodzaak voor nieuwe veiligheidsraadresolutie
i.v.m. mogelijk militair optreden tegen Irak

15/2

Dere telst is ook aan
Min Brui'za, Min Pres,
Min OS en Min Briza gezonden

1. In het kader van de beraadslagingen rond een eventuele Nederlandse deelname aan militaire operaties tegen Irak heeft U de vraag gesteld of een nieuwe Veiligheidsraadresolutie noodzakelijk zou zijn om een nieuw militair optreden te legitimeren. Deze nota wijdt daaraan een beschouwing, mede in het licht van een aantal publicaties.

2. Brief aan het Parlement van 5 februari

In de brief van 5 februari wordt aangegeven dat - in het licht van het feit dat het wellicht onmogelijk zal blijken een nieuwe veiligheidsraadresolutie die expliciet aan deelnemende landen het gebruik van geweld toestaat, te aanvaarden - het de voorkeur zou verdienen dat de Veiligheidsraad vaststelt dat de bestaande resoluties door Irak worden geschonden. De passage in de brief laat zich niet uit over de mogelijkheid of in een dergelijke vaststelling (mogelijk in de vorm van een presidential statement of een persverklaring) ook zou moeten worden ingegaan op een mogelijk gebruik van geweld.

De brief verwijst terecht naar het feit dat resolutie 687 van 3 april 1991 het staakt-het-vuren formeel bestendigt onder voorwaarde dat onder andere het inspectie-regime wordt geëerbiedigd en nagekomen. Daarmee ontstaat - mede gelet op het feit dat paragraaf 1 van resolutie 687 de ononderbroken geldigheid van resolutie 678 van 19 november 1990 (de basis voor het gebruik van geweld tegen Irak vanaf 15 januari 1991) vaststelt - de mogelijkheid om te beargumenteren dat een hernieuwde resolutie niet noodzakelijk is aangezien via resolutie 687 het staakt-het-vuren kan worden opgeheven en hernieuwde militaire maatregelen ("all necessary means") mogelijk zijn.

3. Positie VS

Bijlage
1

Opsteller

Kabinet Minister		Toestelnummer
Ingek.: 120298		
Tarug:		
No. 218		

~~STG. CONFIDENTIEEL~~

8-87

Defensie

bureau secretaris-generaal
secretariaat SG/DG-
tel.

Besluitenlijst van het
SG/DG-beraad van
2001

Aanwezig: secretaris-generaal (voorzitter)

D
D
D
plv. secretaris-generaal
directeur algemene beleidszaken

directeur juridische zaken
plv. directeur voorlichting
hfd. bureau secretaris-generaal

- 1. Besluitenlijst SG/DG-beraad d.d. 21 januari 2003

Vastgesteld.

- 2. Actuele ontwikkelingen, dossiers en beraden

N.V.T.

d

EZ

Defensie

Irak/Afghanistan:

DAB meldt dat in de NAVO de zogenaamde prudent planning ter hand is genomen. Er is nog geen sprake van formele verzoeken om een bijdrage te leveren. Pas dan start de besluitvorming. Er wordt gedacht over host nation support, inzet van Patriots, backfill in Afghanistan e.d.

PDV wijst op het gereedstellen van eenheden in de Peel. Extra activiteiten op de basis leiden lokaal en daarna in de landelijke pers al snel tot geruchtvorming over mogelijke inzet, vooruitlopend op besluitvorming. SCP van de Defensiestaf zegt dat de Patriot-eenheden op dit moment op een gereedheidsstatus staan van 5 dagen notice to move. DJZ zegt dat de minister van Buitenlandse Zaken al mededelingen heeft gedaan over de wenselijkheid van resoluties e.d. Daarover heeft in de MR nog geen discussie plaatsgevonden. DJZ zegt dat de minister van Defensie in het kader van de besluitvorming ten aanzien van vredesoperaties een zelfstandige rol heeft.

Na verdere discussie concludeert de SG dat:

- DAB met CDS en DJZ een bundel zullen maken voor de bewindslieden ten behoeve van overleg in het Kabinet en met de TK.

3. Interne en externe veiligheid

N.V.T.

Steller:

10-19 10-19

Defensie

KOPIE

Nota

Aan

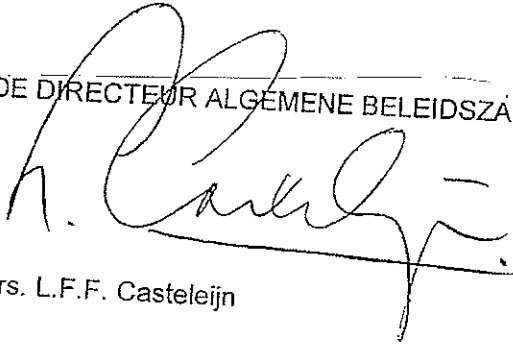
✓ De minister
De staatssecretaris
d.t.v. de SGW
i.a.a. de CDS

13/9

Datum 11 september 2002
Ons kenmerk D02/732
Onderwerp Verslag gesprek Defensie en Buitenlandse Zaken 5 september 2

Bijgaand bied ik U het verslag aan van het gesprek op 5 september jl. tussen bewindslieden van Buitenlandse Zaken en Defensie.

DE DIRECTEUR ALGEMENE BELEIDSZAKEN

Drs. L.F.F. Casteleijn

Kabinet Minis
Ingek.: 12
No: 1048

Bij beantwoording datum, ons kenmerk, en onderwerp vermelden.

Bur. Secretaris-Generaal

Defensie

Ministerie van Defensie

Directie Algemene
Beleidszaken

Datum 11 september 2002
Ons kenmerk D02/732

N.v.T.

10-45

~~STC CONFIDENTIEEL~~

Defensie

VERSLAG POLITIEK BERAAD 18 NOVEMBER 2002

Aanwezig: Vz. (de Min), Stas, SG tevens wvd DGPM, DGF&C, CDS, DV, DAB, BDZ, BLS, BDL, BDM, CDICO, DMPC, Hkab, Phkab, Adj. Sec.

Aanwezig bij:
Agendapunt 6: De heer

3. Mededelingen uit de Ministerraad

De vz. meldt dat *en marge* van de MR is gesproken over Irak. Naar verluidt komt de VS op zeer korte termijn met een schriftelijk verzoek om medewerking. De MP dient hierop voorbereid te zijn t.b.v. de Navo-top in Praag.

- De vz. vraagt de DAB om in overleg met AZ en BZ denkbare scenario's met passende reacties in een nota op te sommen.

4. Parlementaire aangelegenheden

Hoofdstuk 10, punt 47

Defensie

Ministerie van Defensie

Directie Algemene
Beleidszaken

Steller:

Nota

Aan de Minister
de Staatssecretaris ✓
i.a.a. de SG
de CDS

Datum 15 november 2002
Ons kenmerk D02/904
Onderwerp Irak

Referte Nota DAB 02/861 en telegram Washington 346

Overeenkomstig Uw verzoek leg ik U hierbij mede namens de CDS enkele overwegingen voor met betrekking tot mogelijke Nederlandse betrokkenheid bij een militaire operatie tegen Irak.

- Alle aandacht zal de komende weken uitgaan naar de uitvoering van de inspecties in Irak op grond van Veiligheidsraadsresolutie 1441 van 8 november jl.. Ter herinnering volgen de relevante data: op 15 november moest Irak instemmen met de resolutie (is - tandenknarsend - gebeurd); uiterlijk op 8 december moet Irak alle programma's, materialen en plaatsen bekendmaken voor de vervaardiging en ontwikkeling van NBC-wapens; de VN-inspecteurs beginnen uiterlijk op 23 december hun werkzaamheden; na zestig dagen, uiterlijk 21 februari 2003 rapporteren de inspecteurs aan de Veiligheidsraad. Zolang de uitvoering van de VN-resolutie niet op majeure problemen stuit, zal het politieke draagvlak voor toezeggingen aan de VS voor concrete militaire bijdragen onvoldoende zijn. Tegelijkertijd zal de VS met het oog op de planning van een operatie willen weten waarop kan worden gerekend. Vooralsnog lijkt het maximaal haalbare het verschaffen van inzicht aan de VS wat Nederland afhankelijk van nadere politieke besluitvorming en rekening houdend met het verloop van de inspecties, aan een eventuele operatie tegen Irak zou kunnen bijdragen.
- Voor de financiering van een eventuele bijdrage aan een operatie tegen Irak moet een afzonderlijke voorziening worden getroffen; de HGIS of de Defensiebegroting komen hiervoor niet in aanmerking. Dit punt moet van meet af aan duidelijk zijn
- Rekening houdend met het bovenstaande kan (zonder prioriteitsvolgorde) worden gedacht aan de volgende bijdragen, waarbij directe inzet van Nederlandse grondtroepen bij een operatie tegen Irak buiten beschouwing is gelaten:

Bij beantwoording datum, ons kenmerk, en onderwerp vermelden.

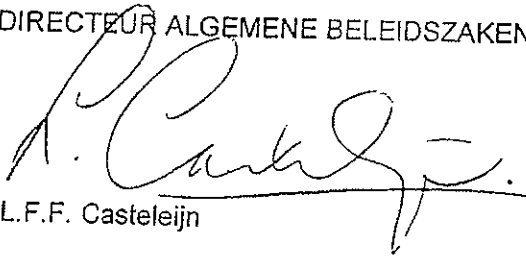
15/11/02

Datum 15 november 2002
Ons kenmerk D02/904

- het in voorkomend geval verlenen van toestemming van doorvoer over Nederlands grondgebied van Amerikaanse troepen en materieel en toestemming voor overvluchten; hiervoor bestaat waarschijnlijk ook nu reeds voldoende politiek draagvlak.
- een fregat voor de beveiliging van "high value assets" in de regio;
- maritiem transport (de Rotterdam) voor materieel en troepen;
- mijnenjagers voor het vrijhouden van de scheepvaartroutes in de regio;
- een NBC-ontsmettingspeloton;
- Patriot luchtverdedigingssystemen;
- een genie-hulpbataljon (inclusief beveiliging) van nader te bepalen samenstelling voor hetzij de humanitaire hulpverlening in de regio tijdens de operatie (vluchtelingenstromen), hetzij na afloop van een operatie tegen Irak (zie Provide Comfort 1992);
- activiteiten in Navo-verband. In een verkennend onderzoek zonder officiële status heeft Shape gewezen op de noodzaak van bescherming van Navo-hoofdkwartieren en bondgenootschappelijke eenheden (in verband met mogelijke vergeldingsacties) en op de noodzaak van "backfill": het vervangen van Amerikaanse en Britse troepen op de Balkan. Ook andere Navo-landen zouden troepen kunnen onttrekken aan Navo-operaties. Rechtstreekse ondersteuning van de VS door de Navo noemt Shape onwaarschijnlijk: de VS zal zich vooral bilateraal van steun willen verzekeren. Wel wordt rekening gehouden met een artikel 5 scenario; mogelijk zal Irak Turkije of maritieme Navo-eenheden in het oostelijke deel van de Middellandse Zee bestoken met Scud-raketten. Shape acht het wenselijk te gaan plannen ten aanzien van "force protection", "backfill" en een mogelijke aanval op Turkije (inclusief preventieve stationering).

DE DIRECTEUR ALGEMENE BELEIDSZAKEN,

Drs. L.F.F. Casteleijn

Hoofdstuk 10-63

Defensie

Ministerie van Defensie

Defensiestaf
Afdeling operatiën

Postbus 20701
2500 ES DEN HAAG
Telefoon +31 (0) 70-31
www.mindef.nl

Nota

Aan Minister
Staatssecretaris
d.t.v. Secretaris-Generaal

Datum 10 januari 2003
Ons kenmerk 52003000107

Uw brief

Uw kenmerk

Onderwerp

1. Vrijdag 17 januari a.s. voert een Nederlandse delegatie een bilateraal militair overleg met de Amerikaanse strijdkrachten over een mogelijke militaire operatie tegen Irak. Deze delegatie staat onder leiding van de sous-cl Operatiën (SCO) en heeft plaats op het hoofdkwartier van het Amerikaanse 'Central Command' (Centcom) in Tampa, Florida. Van de delegatie maken een specialist van de MIVD, een luitenant-kolonel van de Koninklijke Luchtmacht en een medewerker van Buitenlandse Zaken deel uit.
2. Zoals is vastgelegd in het kabinetsbesluit ter zake van 6 december jl. zijn ten behoeve van nadere politieke besluitvorming verdere besprekingen nodig tussen Nederlandse en Amerikaanse militairen, voordat een meer concreet planningsaanbod kan worden gedaan en eventueel kan worden overgegaan tot het gereedstellen van Nederlandse militaire eenheden. De besprekingen in Tampa bieden hiervoor gelegenheid. Er komen condities en planningsaspecten van een eventuele Nederlandse militaire bijdrage aan de orde.
3. Bijgevoegd treft u het mandaat waarmee de delegatie de besprekingen zal voeren. Het is in overleg met het ministerie van Buitenlandse Zaken opgesteld. Een afschrift van het mandaat wordt hedenmiddag tevens aan de Minister President en de Minister van Buitenlandse Zaken ter beschikking gesteld.
4. Deze nota is afgestemd met DAB.

De Chef Defensiestaf,

L. Kroon,
Luitenant-admiraal.

Bij beantwoording datum, ons kenmerk, en onderwerp vermelden.

~~STG-GEHEIM~~

Ministerie van Defensie
Notitie ten behoeve van Ministerraad
Datum: 31-1-2003

Amerikaans verzoek militaire bijdrage in het kader van Irak

Op 29 januari is van de VS een concreet verzoek ontvangen voor een gespecificeerde bijdrage aan de planning ten behoeve van een mogelijk optreden tegen Irak teneinde druk te zetten op het Iraakse regime om volledige uitvoering te geven aan de relevante resoluties van de Veiligheidsraad. Vorig week is de ministerraad op de hoogte gebracht van de militaire besprekingen tussen Nederland en de VS bij US Central Command in Tampa, Florida. Het huidige verzoek vloeit daar uit voort.

- Het meest dringend werd gevraagd om beschikbaarstelling van twee Patriot-systemen ('prepare') voor uitzending naar Turkije en te overwegen een derde daar aan toe te voegen. Daarover zou heden een besluit genomen kunnen worden (zie in bijlage concept-Kamerbrief voor meer informatie).
- Verder werd gevraagd in de planning rekening te mogen houden met een Disaster Assistance Response Team (10-15 man) en een Militaire Noodhulp Eenheid (maximaal 300 man). Deze teams zouden in Nederland stand-by blijven.
- Er werd gevraagd de huidige Nederlandse maritieme middelen (een fregat, een onderzeeboot en een maritiem patrouillevliegtuig) in Enduring Freedom te handhaven en eventueel in te zetten in het kader van Irak ('omlabelen'). De taken zouden gelijk blijven (escortering en beveiliging in internationale wateren).
- In een separaat verzoek hebben de Verenigde Staten Nederland gevraagd te overwegen personeel beschikbaar te stellen voor ontmanteling en beveiliging van NBC-wapens en NBC-faciliteiten in Irak. Het gaat om specialisten en beveiligingspersoneel.

Heden zou alleen een voorwaardelijk besluit genomen kunnen worden over de beschikbaarstelling van drie Patriot-systemen voor Turkije. Aangezien het gaat om defensieve, preventieve middelen op verzoek van een Bondgenoot, kan dit besluit genomen worden vooruitlopend op een eigen oordeel over 'material breach' door Irak. Een formeel Turks verzoek is wel een voorwaarde.

De overige elementen van het Amerikaanse verzoek zullen in een volgende vergadering in aanwezigheid van de minister van Buitenlandse Zaken nader besproken worden.

De totale uitgaven die gemoeid zijn met alle hier genoemde eenheden kunnen niet betaald worden uit de HGIS zonder dat de eindejaarsmarge van 2002 wordt overgeheveld naar 2003. Voor de uitgaven die uitsluitend met de Patriots gemoeid zijn, is ook zonder de eindejaarsmarge voldoende dekking in de HGIS post vredesoperaties.

DAB/Defstaf

Ministerie van Defensie
Ministerie van Buitenlandse Zaken

Notitie ten behoeve van Ministerraad
Datum: 13-2-2003

Militaire bijdrage in het kader van Irak en operatie Enduring Freedom

Inleiding

Eerder is in de ministerraad verslag gedaan van het op 29 januari jl. ontvangen gespecificeerde Amerikaanse verzoek om een bijdrage aan de planning voor een mogelijk militair optreden tegen Irak, teneinde de druk op het Irakese regime op te voeren om uitvoering te geven aan de relevante resoluties van de Veiligheidsraad. Daarin werd het meest dringend gevraagd om ter beschikking stelling van drie Patriot-systemen voor Turkije. Inmiddels is op 6 februari jl. een verzoek van Turkije ontvangen. Vorige week heeft de ministerraad het besluit tot uitzending bekrachtigd. Deze week bleek hiervoor bij een meerderheid in de Tweede Kamer steun te bestaan.

Voorts hebben de VS gevraagd om in het kader van Irak in de planning rekening te mogen houden met een militair Noodhulp Verkenningsteam (en daarmee verbonden een Militaire Noodhulp Eenheid) en varende maritieme eenheden die thans in het kader van operatie Enduring Freedom in de regio actief zijn.

.. Separaat van het verzoek van 29 januari jl. is eerder ook door de VS gevraagd om specialisten en eenheden die terreinen in Irak waarop zich mogelijk NBC-wapens bevinden tijdens of na een geallieerd optreden kunnen beveiligen en/of ontmantelen.

Voor het vervolg wordt voorgesteld operatie Enduring Freedom gescheiden te benaderen van de planning in het kader van Irak. Besluitvorming over militaire bijdragen aan de planning voor een mogelijk militair optreden tegen Irak is heden niet aan de orde.

I. F-16's in operatie Enduring Freedom

II. Irak

De volgende stap van Nederland richting de VS in antwoord op hun verzoek om een bijdrage te leveren aan de militaire planning voor een eventueel militair optreden tegen Irak, kan bestaan uit een aanbod voor planningsdoeleinden. Conform de besluitvorming van de ministerraad van 6 december jl. zou voor dit concrete planningsaanbod gelden dat feitelijke ter beschikking stelling pas volgt na een eigen oordeel of sprake is van 'material breach' door Irak. De volgende eenheden komen hiervoor in aanmerking:

- (1) Een Noodhulp Verkenningsteam (10 tot 15 militairen) en een Militaire Noodhulp Eenheid (maximaal 300 militairen), vooralsnog alleen voor inzet (gedurende zes weken) in de buurlanden van Irak maar in een later stadium mogelijk ook in Irak na een staakt-het-vuren. Dit team en de eenheid zijn niet voor NBC-verkenning of -ontsmetting.
- (2) De huidige Nederlandse varende maritieme eenheden in Enduring Freedom (een fregat en een onderzeeboot), die na een besluit daartoe tevens ingezet zouden kunnen worden in het kader van Irak.
- (3) Personeel voor beveiliging en ontmanteling van nucleaire, biologische en chemische wapens en locaties in Irak, echter alleen nadat een staakt-het-vuren tot stand is gekomen.

Het ligt in de rede wat betreft de eerste twee verzoeken een positieve houding aan te nemen. Wat betreft het derde verzoek is nader overleg met de VS nodig om te bezien of, en zo ja in hoeverre, Nederland hieraan kan voldoen.

Toelichting**(1) Noodhulp Verkenningsteam¹ en Militaire Noodhulp Eenheid**

Als vervolg op de militaire gesprekken tussen Nederland en de Verenigde Staten in het kader van het Amerikaanse verzoek aan Nederland om bij te dragen aan de planning ten behoeve van een mogelijk militaire operatie voor het geval Irak niet of onvoldoende meewerkt aan de uitvoering van Resolutie 1441, hebben de VS gevraagd om in hun planning rekening te mogen houden met een Nederlands Noodhulp Verkenningsteam en een Militaire Noodhulp Eenheid. Conform de besluitvorming van 6 december jl. zal feitelijke ter beschikking stelling pas volgen na een eigen oordeel of sprake is van 'material breach' door Irak. Deze eenheden worden vooralsnog alleen aangeboden voor inzet in de buurlanden van Irak. In geval van een gewapend optreden tegen Irak kunnen zich immers in de buurlanden – en na een staakt-het-vuren in Irak zelf – situaties voordoen waarbij noodhulp geboden is.

Een Noodhulp Verkenningsteam bestaat uit 10 tot 15 specialisten op verschillende terreinen (transport, geneeskundig, infrastructuur, verbindingen, beveiliging) die op korte termijn naar een rampgebied kunnen worden uitgezonden om te onderzoeken welke hulp Nederland eventueel zou kunnen bieden. Op basis van de analyse van dit team wordt vervolgens een Militaire Noodhulp Eenheid samengesteld van maximaal ongeveer 300 militairen, waarvan bijvoorbeeld naast genie, ook mariniers deel uit kunnen maken. Het Noodhulp Verkenningsteam blijft in Nederland, maar kan binnen 24 uur na een besluit daartoe worden ingezet. Een Militaire Noodhulp Eenheid kan binnen drie dagen gereed zijn voor ontplooiing. Volgens het noodhulp-concept wordt de Militaire Noodhulp Eenheid in beginsel uitgezonden voor een periode van zes weken.

(2) Maritieme middelen

De VS hebben gevraagd om in hun planning rekening te mogen houden met inzet van Nederlandse varende maritieme eenheden die thans al in het kader Enduring Freedom rondom het Arabische schiereiland opereren. Het gaat om het Nederlandse fregat dat thans in de Perzische Golf en de Arabische Zee vaart. Als gevolg van nadere prioriteitsstelling van de VS zou dit fregat dan kunnen worden ingezet voor escorte- en beveiligingstaken in internationale wateren als onderdeel van maritieme operaties in het kader van Irak. Het commando over het fregat zou dan overgaan naar een ander onderdeel van de regionale maritieme commandant van de VS. Daarnaast is gevraagd om de Nederlandse onderzeeboot, die voor vier maanden gedurende 2003 is aangeboden in het kader van Enduring Freedom, en zich thans overigens in Nederland bevindt, in te zetten voor inlichtingenvergaring in het kader van Irak.

(3) Personeel voor beveiliging en ontmanteling van nucleaire, biologische en chemische wapens en locaties in Irak

Separaat hebben de VS gevraagd om in hun planning rekening te mogen houden met personeel voor de beveiliging en de ontmanteling van NBC-wapens en -installaties in Irak. Het gaat om specifieke deskundigen en/of om eenheden die kunnen worden ingezet ter bewaking en beveiliging van verdachte terreinen in Irak. Gelet op de schaarste van de

¹ In het Engels: Disaster Assistance Response Team (DART).

gevraagde specialismen zijn er geen deskundigen beschikbaar voor inzet in Irak. Ten aanzien van eenheden voor bewaking worden volgens het schriftelijke verzoek specifieke eisen gesteld waaraan Nederlandse eenheden mogelijk niet of zeer moeilijk zouden kunnen voldoen. Van de Amerikaanse ambassade is mondeling vernomen dat er behoefte is aan eenheden voor bewaking in een post-conflict situatie.

III. Financiering

Hetzelfde
geldt voor inzet van het Noodhulp Verkenningsteam en Militaire Noodhulp Eenheid, alsmede voor militairen voor beveiliging van MVW-terreinen. Ramingen voor de inzet van deze twee eenheden zijn echter, gelet op het grote aantal onzekere factoren, moeilijk te maken.

Ministerie van Defensie
Ministerie van Buitenlandse Zaken

Notitie ten behoeve van Ministerraad
Datum: 20-2-2003

Militaire bijdrage in het kader van Irak

Inleiding

Eerder is in de ministerraad verslag gedaan van het op 29 januari jl. ontvangen gespecificeerde Amerikaanse verzoek om een bijdrage aan de planning voor een mogelijk militair optreden tegen Irak, teneinde de druk op het Irakese regime op te voeren om uitvoering te geven aan de relevante resoluties van de Veiligheidsraad. Ten aanzien van dat verzoek is thans besluitvorming aan de orde wat betreft de vraag van de VS om in de planning rekening te mogen houden met een militair Noodhulp Verkenningsteam (en daarmee verbonden een Militaire Noodhulp Eenheid) en varende maritieme eenheden die thans in het kader van operatie Enduring Freedom in de regio actief zijn.

van het verzoek van 29 januari jl. is eerder ook door de VS gevraagd om specialisten en eenheden die terreinen in Irak waarop zich mogelijk NBC-wapens bevinden tijdens of na een geallieerd optreden kunnen beveiligen en/of ontmantelen. Separaat

Voor het vervolg wordt voorgesteld operatie Enduring Freedom gescheiden te benaderen van de planning in het kader van Irak.

Gevraagd besluit

De volgende stap van Nederland richting de VS in antwoord op hun verzoek om een bijdrage aan de militaire planning voor een eventueel militair optreden tegen Irak, bestaat een aanbod voor planningsdoeleinden. Conform de besluitvorming van de ministerraad van 6 december jl. geldt voor dit concrete planningsaanbod dat feitelijke ter beschikking stelling pas volgt na een eigen oordeel of sprake is van 'material breach' door Irak. Het gaat om de volgende twee eenheden:

- (1) Een Noodhulp Verkenningsteam (10 tot 15 militairen) en een Militaire Noodhulp Eenheid (maximaal 300 militairen), vooralsnog alleen voor inzet in de buurlanden van Irak, maar na een staakt-het-vuren mogelijk ook in Irak. Dit team en de eenheid zijn zelf niet belast met NBC-verkenning of -ontsmetting. Volgens het noodhulp-concept wordt de Militaire Noodhulp Eenheid in beginsel uitgezonden voor een periode van zes weken.
- (2) De huidige Nederlandse varende maritieme eenheden in Enduring Freedom (een fregat en een onderzeeboot), die na een besluit daartoe ook ingezet zouden kunnen worden in het kader van Irak. Deze eenheden zijn thans alleen toegezegd tot 1 juli 2003.

De ministerraad wordt gevraagd met het aanbod voor planningsdoeleinden van deze eenheden in te stemmen.

Ten aanzien van het separate verzoek om personeel voor beveiliging en ontmanteling van nucleaire, biologische en chemische wapens en locaties in Irak, dient in overleg met de VS nader onderzocht te worden welke modaliteiten en mogelijkheden aan de orde zijn.

Informatievoorziening aan de Kamer

Het genomen besluit kan in een (korte) brief aan de Kamer worden gemeld. Voor de brief zal gebruik worden gemaakt van tekstdelen die in de toelichting zijn verrat. Benadrukt dient te worden dat dit nog geen brief is in het kader van artikel 100 van de Grondwet; die volgt pas na een eigen beoordeling of sprake is van 'material breach' door Irak op basis waarvan de eenheden feitelijk ter beschikking worden gesteld.

Financiering

In beginsel zullen de additionele uitgaven van de genoemde eenheden ten laste komen van de post vredesoperaties van de HGIS. Ramingen voor de inzet van het Noodhulp Verkenningsteam alsmede de Militaire Noodhulp Eenheid zijn in dit stadium, gelet op het grote aantal onzekere factoren, moeilijk te maken. De additionele uitgaven voor de inzet van de maritieme eenheden zijn alleen voorzien tot 1 juli 2003. Gelet op de huidige ramingen, en nog afgezien van dit jaar nog te nemen besluiten in het kader van ISAF en Enduring Freedom is de thans beschikbare financiële ruimte binnen de post vredesoperaties praktisch nihil. Het kan derhalve moeilijk worden om voldoende dekking te vinden voor de eventuele inzet van het Noodhulp Verkenningsteam en Militaire Noodhulp Eenheid. *Voorgesteld* wordt de financiering bij de definitieve beschikbaarstelling nader aan de orde stellen.

Toelichting

(1) Noodhulp Verkenningsteam¹ en Militaire Noodhulp Eenheid

Als vervolg op de militaire gesprekken tussen Nederland en de Verenigde Staten in het kader van het Amerikaanse verzoek aan Nederland om bij te dragen aan de planning ten behoeve van een mogelijk militaire operatie voor het geval Irak niet of onvoldoende meewerkt aan de uitvoering van Resolutie 1441, hebben de VS gevraagd om in hun planning rekening te mogen houden met een Nederlands Noodhulp Verkenningsteam en een Militaire Noodhulp Eenheid. Conform de besluitvorming van 6 december jl. zal feitelijke ter beschikking stelling pas volgen na een eigen oordeel of sprake is van 'material breach' door Irak. Deze eenheden worden vooralsnog alleen aangeboden voor inzet in de buurlanden van Irak, maar in een later stadium, dat wil zeggen na een staakt-het-vuren, mogelijk ook in Irak zelf. In geval van een gewapend optreden tegen Irak kunnen zich immers ook in de buurlanden – en na een staakt-het-vuren in Irak zelf – situaties voordoen waarbij noodhulp geboden is.

Een Noodhulp Verkenningsteam bestaat uit 10 tot 15 specialisten op verschillende terreinen (transport, geneeskundig, infrastructuur, verbindingen, beveiliging) die op korte termijn naar een rampgebied kunnen worden uitgezonden om te onderzoeken welke hulp Nederland eventueel zou kunnen bieden. Op basis van de analyse van dit team wordt vervolgens een Militaire Noodhulp Eenheid samengesteld van maximaal ongeveer 300 militairen, waarvan bijvoorbeeld naast genie, ook mariniers deel uit kunnen maken. Het Noodhulp Verkenningsteam blijft in Nederland, maar kan binnen 24 uur na een besluit daartoe worden ingezet. Een Militaire Noodhulp Eenheid kan binnen drie dagen gereed zijn voor ontplooiing.

¹ In het Engels: Disaster Assistance Response Team (DART).

Nota

Hoofdstuk 10, noot 97

430

Ministerie van Defensie
Directoraat-Generaal Materieel
Directie Plannen en Internationale
Materieelbetrekkingen
afdeling Internationale Materieelbetrekkingen

Nota bestemd voor:
Zie verzendlijst

Nummer
M99000167

Datum
11 januari 1999

Onderwerp
Implementing Arrangement
for US-NL Mutual Logistic Support

In 1950 is tussen de VS en Nederland het z.g. Mutual Defense Assistance Agreement gesloten voor het verlenen van wederzijdse militaire hulp. Deze overeenkomst is op 22 februari 1983 aangevuld, met name voor het wederzijds leveren van logistieke ondersteuning en diensten, en vervolgens in maart 1992 geamendeerd. Voor de nationale implementatie is indertijd Aanwijzing DGM nr.4009-22, gedateerd 2 januari 1984, uitgegeven.

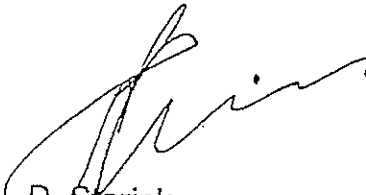
Bij mijn nota van 19 januari 1998 nr.M98000240 werd U in de gelegenheid gesteld bij te dragen aan het updaten van de bestaande overeenkomst door middel van een Implementing Arrangement.

Bij de opzet hiervan is van de gelegenheid gebruik gemaakt de structuur, procedures en financiële afhandeling van de logistieke steunverlening te vereenvoudigen en overzichtelijker te maken.

Ik verzoek U vanaf heden gebruik te maken van bijgaand Implementing Arrangement.

No.:	364/99
Voor Sectie:	BSP
Code:	26-16
Datum:	12 JAN. 1999

De Directeur-Generaal Materieel,
voor deze
De Directeur Plannen en Internationale
Materieel Betrekkingen,

D. Starink,
Commodore

IMPLEMENTING ARRANGEMENT
(EC-NL-01)

BETWEEN

THE DEPARTMENT OF DEFENSE
OF THE UNITED STATES OF AMERICA

AND

THE MINISTER OF DEFENSE
OF THE KINGDOM OF THE NETHERLANDS

CONCERNING

MUTUAL LOGISTIC SUPPORT

IMPLEMENTING ARRANGEMENT
(EC-NL-01)
BETWEEN
THE DEPARTMENT OF DEFENSE
OF THE UNITED STATES OF AMERICA
AND
THE MINISTER OF DEFENSE
OF THE KINGDOM OF THE NETHERLANDS

PREAMBLE

The United States Department of Defense and the Netherlands Minister of Defense, hereinafter referred to as the Parties, desiring further rationalization, standardization, interoperability, and readiness of their respective forces through increased logistic cooperation, agree to the mutual exchange of logistic support, supplies, and services, pursuant to the "Mutual Support Agreement" between the Government of the United States of America and the Kingdom of the Netherlands dated 22 February 1983 as amended on 20 March 1992, and the terms and conditions of this Implementing Arrangement.

ARTICLE I
TERMS, CONDITIONS, AND DEFINITIONS

1. The Parties understand that under this Implementing Arrangement, the United States Department of Defense agrees to transfer logistics support, supplies, and services to the Military Forces of the Netherlands in return for the reciprocal provision of logistic support, supplies, and services by the Netherlands Ministry of Defense to the United States Armed Forces.
2. The Parties agree not to retransfer logistic support, supplies, and services obtained through this Implementing Arrangement to any third party without the prior written consent of the supplying Party.
3. The Parties agree to use reciprocal pricing principles as explained in Article III of this Implementing Arrangement.
4. The term "logistic support, supplies, and services" means, in addition to the definition given to this term in the Mutual Support Agreement, airlift, calibration services, and airport and seaport services. This term includes temporary (lease or loan) use of general purpose vehicles and other nonlethal items of military equipment which are not designated as significant military equipment on the United States Munitions List promulgated pursuant to Section 38(a)(1) of the Arms Export Control Act (AECA).
5. The term "transfer" means selling (whether for payment in currency, replacement-in-kind, exchange of supplies or services of equal value), leasing, loaning, or otherwise temporarily providing logistic support, supplies, and services under the terms of a cross-servicing agreement.

Algemeen Overleg Irak 3 december 2002

1. IRAK ALGEMEEN

De Regering heeft de Kamer tijdig geïnformeerd over het Amerikaanse verzoek tot het leveren van een bijdrage aan de planning ten behoeve van een mogelijk militair optreden tegen Irak. Dit verzoek is gedaan in het kader van het opvoeren van de druk op Irak om uitvoering te geven aan Resolutie 1441. De Regering neemt het verzoek ernstig en onderzoekt of en in hoeverre zij gevolg kan geven aan het Amerikaanse verzoek. Met het oog daarop zal onder meer overleg worden gevoerd met de VS en andere bondgenoten. *Er zijn nog op generlei wijze toezeggingen gedaan aan de VS, noch heeft Nederland op een andere manier deelgenomen aan de militaire voorbereidingen van de VS (zie ook bij inzet Walrus).*

Met het oog op die positiebepaling zal de regering onder meer overleg voeren met de VS en andere bondgenoten. Op dit moment staat de regering nog onvoldoende informatie ter beschikking, zodat ook geen zorgvuldige inhoudelijke discussie met de Kamer kan worden gevoerd. Dat laatste is niet in het belang van de zaak zelf en evenmin in het belang van de Kamer.

NB: met ministerie van Buitenlandse Zaken (DGPZ) is afgesproken geen opening te geven over de inhoud van het verzoek, of de Nederlandse reactie daarop. Daarover gaat de Kamer zo spoedig mogelijk na besluitvorming in de ministerraad een brief toe.

Vergaderjaar 2002–2003

23 432

De situatie in het Midden-Oosten

Nr. 64

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 21 november 2002

Op 8 november jl. aanvaardde de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties unaniem resolutie 1441 over de ontmanteling van massavernietigingswapens in Irak.

De Regering heeft eerder gewezen op de noodzaak de druk op Irak op te voeren om uitvoering te geven aan zijn verplichtingen uit hoofde van deze en voorgaande VR-resoluties.

Met het oog op het opvoeren van de druk hebben de Verenigde Staten een verzoek gericht aan de Nederlandse regering om bij te dragen aan de planning ten behoeve van een mogelijk militair optreden voor het geval Irak niet of onvoldoende meewerkt aan de uitvoering van resolutie 1441.

De Regering neemt dit verzoek ernstig en onderzoekt of en in hoeverre zij hieraan gevolg kan en wil geven. Met het oog hierop zal onder meer overleg worden gevoerd met de VS en andere bondgenoten.

Over de uitkomst van bedoeld onderzoek wordt de Kamer ingelicht.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. G. de Hoop Scheffer

De Minister van Defensie,
A. H. Korthals

Spoedlevering

Datum : 21 november 2002
Zender : TV
Omroep : RTL 4
Rubriek : Nieuws
Tijdstip : 19u30
Tijdsduur : 3 minuten
Registratienummer : 21710
Onderwerp : De heer Van der Knaap.

Mf

Nieuwslezer:

Maar eigenlijk is Nederland al betrokken bij de militaire voorbereidingen van een eventuele oorlog tegen Irak.

Nieuwslezeres:

En die voorbereidingen zijn al in volle gang. Een Nederlandse onderzeeër, de Walrus, wordt in het Midden Oosten gebruikt om de Amerikanen te helpen om informatie te verzamelen. De onderzeeër is al een paar weken actief in het gebied. Hij ligt nu in de haven van Dubai, in de Verenigde Arabische Emiraten, maar heeft uitgebreid gepatrouilleerd in de wateren bij Irak. Dit soort spionagemissies van onderzeeërs gebeurt meestal in het diepste geheim. Onze verslaggever Roel Geeraedts was een dagje welkom op de Walrus.

Reporter:

Je ziet ze amper en hoort ze bijna niet. Het zijn de spionnen van de oceanen. De Marine maakt een keer een uitzondering en nam ons mee naar de Walrus in Dubai, net terug van een geheime missie, want vrijwel alles wat deze onderzeeër doet gebeurt in het geniep.

De heer Libregs (commandant de Walrus):

Hierbij zijn we voornamelijk om inlichtingen te verzamelen. Daartoe varen wij doorgaans vlak onder het wateroppervlakte zodat we masten kunnen opsteken, bijvoorbeeld de periscopen, maar ook radiomasten of antennes om radaruitzendingen te onderscheppen. Op die manier proberen zoveel mogelijk informatie binnen te krijgen.

Reporter:

Met deze geavanceerde afluisterapparatuur tapt de Walrus telefoongesprekken en radioverkeer af. Hier in het Midden Oosten werden de onderzeeboten van Iran bespioneerd, voor de Amerikanen, zodat ze de mogelijke aanval op Irak kunnen voorbereiden.

De heer Van der Knaap:

Ja, de Amerikanen zijn heel druk bezig om te kijken van hoe is dit gebied. Het ligt vlakbij Irak. Het is de toegangsweg tot Irak, dus het is heel duidelijk dat ze zo goed mogelijk van alle activiteiten in dit gebied dat ze daar kennis van willen nemen, dat ze daar een scenario over willen maken en in dat kader moet u ook deze activiteiten van deze onderzeeboot zien.

Reporter:

Er zaten zelfs vier Amerikaanse af luisteraars aan boord, die zowat ieder Arabisch dialect kunnen verstaan en door ruimtegebrek sliepen ze pal tussen de torpedo's.

De heer Libregs:

Ja, we hebben twee torpedo's eruit gehaald en we hebben twee torpedobedjes geplaatst. Op deze manier kunnen we dus extra personeel meenemen.

Reporter:

Iedere vierkante centimeter aan boord van deze onderzeeër wordt benut. Moet ook wel. Met 50 bemanningsleden is het krap. In deze ruimte slapen 16 mensen.

Spreker:

Als je echt met z'n vieren tegelijk naar bed moet, dan is het effe krap effe douwen en eh, maar als je er eenmaal in ligt, niks aan de hand.

Reporter:

Onder water opereert de zeeboot muisstil. Voor de vijand bijna onvindbaar. De onderzeeër loopt het meeste gevaar als ie boven water is, zoals hier in de haven van Dubai. De terroristische dreiging is hier erg hoog en als er een aanslag wordt gepleegd, gebeurt dat met kleine supersnelle speedboats. Ter beveiliging is het Nederlandse Fregat de Vanes ook in Dubai en kan de bemanning van de onderzeeboot zich even ontspannen, een biertje drinken, want morgen vertrekken ze weer en onder water is de enige ontspanning deze hometrainer.

-0-0-0-0-0-

2. ONDERZEEBOOT / PERZISCHE GOLF

Spreektekst Walrus

Geachte voorzitter,

Vorige week tijdens het Algemeen Overleg met de Kamer over ISAF heb al enige woorden gezegd over de inzet van de Nederlandse onderzeeboot. Ik begrijp uit uw vragen dat daarover nog enige onduidelijkheden bestaan. Ik stel het op prijs uiteen te zetten in welke kader de Nederlandse onderzeeboot daar opereerde. Daarbij moet u begrijpen dat ik weinig in kan gaan op details, aangezien de inzet van de onderzeeboot aan strikte geheimhouding gebonden is.

In het kader van Enduring Freedom heeft Nederland op verzoek van de VS een onderzeeboot uitgezonden voor inzet in de wateren rondom het Arabische schiereiland. De onderzeeboot, zo is ook de Kamer destijds gemeld, wordt ingezet voor inlichtingenvergaring. In het kader van de strijd tegen het terrorisme heeft deze inlichtingenvergaring tot doel een veiligheidsbeeld op te bouwen van de druk bevaren wateren rond het Arabische schiereiland. In dat kader is het ook van groot belang om goed te weten wat er gebeurt in de Perzische Golf en de Straat van Hormoez, waar vele schepen van de internationale coalitie passeren en waar ook veel commerciële scheepvaart voorbij komt. De inzet van de onderzeeboot maakt op die manier deel uit van de maritieme operaties in het kader van Enduring Freedom. De Regering heeft destijds aangegeven dat de maritieme operaties bedoeld zijn om de waterwegen te beveiligen en open te houden voor reguliere scheepvaart. De aanslag op de Franse olietanker in Aden (de havenstad van Jemen) heeft laten zien dat dat niet overbodig is. Daarnaast zijn de maritieme operaties erop

gericht te voorkomen dat verdachten of contrabande uit Afghanistan zouden worden weggesmokkeld.

De inlichtingen die de onderzeeboot heeft vergaard, komen voor een deel ter beschikking van de VS. Het inlichtingenbeeld dat wordt opgebouwd komt ten goede aan de maritieme operaties in de wateren rondom het Arabische schiereiland. Ik heb in het AO van vorige week maandag de nadruk gelegd op inlichtingenverzameling voor de strijd tegen terrorisme, dus in het kader van Enduring Freedom, en dus in relatie tot Afghanistan. Dat neemt niet weg dat ook in algemene zin gebruik kan worden gemaakt van de verzamelde inlichtingen, als daartoe aanleiding bestaat. In die zijn is de benutting van de informatie niet exclusief voor Afghanistan.

Achtergrond

Art. 11 WOB

100

100

100

100

○

○

Art. 11 WOB

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

368

Vragen van het lid **Van Bommel** (SP) aan de ministers van Defensie, van Buitenlandse Zaken en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over *het Amerikaanse militaire bevoorradingsschip in de Eemshaven*. (Ingezonden 18 oktober 2002)

1

Is het waar dat sinds begin oktober 2002 in de Eemshaven het Amerikaans militair bevoorradingsschip, «de Major Stephen W. Pless» is afgemeerd en dat dit schip militaire goederen inlaadt?¹ Zo ja, om wat voor goederen gaat het precies?

2

Komen deze goederen uit depots op Nederlands grondgebied? Zo ja, om welke depots gaat het en onder wiens verantwoordelijkheid vallen deze depots? Zo nee, uit welk(e) land(en) worden ze wel aangevoerd en over welke Nederlandse (spoor-)wegen gebeurt dat?

3

Zijn op het transport van deze goederen de regels voor vervoer gevaarlijke stoffen van toepassing en worden deze regels nageleefd?

4

Wat is de bestemming van het schip en de goederen?

5

Heeft de komst van het schip naar de Eemshaven iets te maken met Amerikaanse voorbereidingen voor een aanval op Irak?

¹ Noordnieuws 12 oktober jl. (www.rtvnoord.nl)

Antwoord

Antwoord van minister **Korthals** (Defensie), mede namens de ministers van Buitenlandse Zaken en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. (Ontvangen 18 november 2002)

1 en 2

Het Amerikaanse bevoorradingsschip «Major Stephen W. Pless» heeft van 7 tot en met 17 oktober 2002 een routinebezoek gebracht aan de Eemshaven voor onderhoud, bevoorrading en recreatie van de bemanning. Het schip heeft geen militaire goederen geladen, maar gebruiksgoederen voor eigen gebruik en dat van andere marineschepen van het vlootdeel waarvan het schip deel uitmaakt. Deze goederen komen niet uit militaire depots.

3

Ook op gebruiksgoederen kunnen de regels op vervoer van gevaarlijke stoffen van toepassing zijn. De naleving van deze regels is een verantwoordelijkheid van de individuele leverancier.

4

Dit schip maakt deel uit van de Amerikaanse 6e Vloot in de Middellandse Zee en is behoudens havenbezoeken permanent op zee ter bevoorrading van andere marineschepen. De bestemming is onbekend.

5

Hierover is geen informatie bekend.

4. ENKELE VRAGEN EN ANTWOORDEN (UIT DOSSIER BZ)

A. Material Breach

- Definitie

Vraag:

Hoe wordt "material breach" gedefinieerd? Bent u van mening dat elke vorm van obstructie door Irak automatisch leidt tot "material breach"?

Antwoord:

In OP4 van resolutie 1441 heeft de Raad material breach gedefinieerd. De VR heeft "besloten" dat ernstige schendingen "onjuiste verklaringen of onachtzaamheden in de door Irak ingediende verklaring" kunnen zijn, evenals het feit dat Irak "op welk moment dan ook niet voldoet aan, en volledig samenwerkt met, de uitvoering" van resolutie 1441.

Daarnaast heeft Hoofd UNMOVIC Hans Blix ernstige schendingen, of 'material breach', van Irak duidelijk gedefinieerd als "a consistent pattern of behaviour of non-compliance", hetgeen door geen enkel lid van de Veiligheidsraad is tegengesproken.

De heren Blix en El-Baradei (van IAEA) hebben dan de taak een dergelijke schending te constateren en onmiddellijk de VR hierover te informeren. In dit geval treden de operationele paragrafen 11 en 12 van resolutie 1441 in werking, die een duidelijke modus operandi voorschrijven.

"11. Directs the Executive Chairman of UNMOVIC and the Director-General of the IAEA to report immediately to the Council any interference by Iraq with inspection activities, as well as any failure by Iraq to comply with its disarmament obligations, including its obligations regarding inspections under this resolution;

"12. Decides to convene immediately upon receipt of a report in accordance with paragraphs 4 or 11 above, in order to consider the situation and the need for full compliance with all of the relevant Council resolutions in order to secure international peace and security;

• VS/VK standpunt

Vraag:

Deelt U het VS en VK standpunt dat 'material breach' niet alleen door de VN-wapeninspecteurs aan de VR gerapporteerd kan worden, maar ook door een lid van de Veiligheidsraad?

Antwoord:

Ja. Wel interpreteer ik VR-resolutie 1441 zodanig, dat in het geval een dergelijke 'material breach' door een VN-lidstaat wordt aangekaart in de Veiligheidsraad, in ieder geval de heren Blix en El Baradei ook hun visie dienen te geven.

Indien discussie meer technisch wordt:

In operationele paragraaf (OP) 4 van VR-resolutie 1441 staat dat nalatigheid van Irak 'will be reported to the Council for assessment in accordance with paragraphs 11 and 12 below'. Er staat dus nergens dat dit alleen door UNSCOM of IAEA kan en mag worden gedaan. Mocht een lidstaat inderdaad een 'material breach' aan de orde stellen, dan geldt OP 12 dat 'in accordance with paragraphs 4 or 11 above' de VR onmiddellijk bijeen dient te komen. Ingevolge OP 11 dienen dan ook UNMOVIC en het IAEA te worden gehoord.

Het feit dat in OP 12 twee procedures worden genoemd (die van OP 4 en die van OP 11) onderstreept dat er twee routes zijn waarlangs de VR van 'material breach' op de hoogte kan worden gesteld.

Vraag:

Bent u niet bang dat de VS, dankzij de onduidelijkheid omtrent wie "material breach" rapporteert en dankzij het gebrek aan een duidelijke definitie van "material breach", te gemakkelijk een dergelijke schending zal rapporteren en hiermee een legitimatie voor een militair ingrijpen zal zoeken?

Antwoord:

Er bestaat geen onduidelijkheid over dat schendingen aan de Veiligheidsraad moeten worden gerapporteerd, die zich vervolgens hierover zal moeten beraden. Er is dus geen automatisme, maar het heeft weinig zin om over een discussie in de Veiligheidsraad te speculeren.

Daarnaast heeft de Britse PV VN Greenstock er op 8 november op gewezen dat indien een schending van Irak door een lidstaat aan het licht wordt gebracht, de VR tijdens zijn overleg ingevolge OP12 altijd naar de mening van de heren Blix en El-Baradei zal vragen.

B. WAPENINSPECTIES

• Tijdpad inspecties

Vraag:

Wat is het tijdpad?

Antwoord:

In de nieuwe resolutie wordt een aantal belangrijke termijnen genoemd:

- Vanaf het moment van aanneming (8 november jl.) heeft Irak 30 dagen om een accurate, volledige en complete opgave te doen van alle belangrijke gegevens ten aanzien van zijn verboden wapens en wapenprogramma's. Op 8 december zal duidelijk zijn of Irak deze datum heeft gehaald.
- UNMOVIC en het IAEA zijn verder opgedragen om uiterlijk 45 dagen na aanneming van de resolutie te beginnen met inspecties. Inmiddels zijn de inspecties al begonnen.
- Uiterlijk 60 dagen na aanvang van de inspecties dienen UNMOVIC en IAEA de VR een rapport voor te leggen over de eerste fase van de inspecties.

• NL standpunt m.b.t. VS opstelling

Vraag:

Bent u niet bang dat de VS met een nieuwe resolutie slechts een legitimatie voor een militair ingrijpen zoeken, bijvoorbeeld door Irak onmogelijke eisen te stellen?

Antwoord:

De regering beschouwt de onderhandelingen in de VR en het uiteindelijk bereikte resultaat als een duidelijk bewijs van de bereidheid van de VS om het VN-spoor te volgen en van anderzijds die van de VR om zijn belangrijke rol te blijven spelen bij het verzekeren van internationale vrede en veiligheid.

Daarnaast is er geen sprake van onmogelijke eisen. De heer Blix heeft na aanvaarding van 1441 te kennen gegeven dat deze resolutie de grondslag legt voor een succesvolle ontmanteling van het Iraakse wapenarsenaal, hetgeen niet het geval zou zijn indien onmogelijke eisen aan Irak zouden zijn gesteld.

• Oorlogsplannen VS

Vraag:

Geeft de in uw brief geciteerde uitspraak van Bush niet aan dat, als het overleg in de VR in de tweede fase vastloopt op verschil van mening tussen de P 5-leden over de opportuniteit van het gebruik van geweld, de VS daartoe zelf zal overgaan; acht u dat dan nog altijd gelegitimeerd?

Antwoord:

Ik wil niet graag op die situatie vooruitlopen. Tot nu toe is gebleken dat de VS de samenwerking in de VR serieus neemt en alles op alles zet om met de andere leden tot overeenstemming te komen. Ik heb geen reden om aan te nemen dat dat zou veranderen. SoS Powell heeft immers op 10 november jl. gesteld dat "I can assure you that if (Saddam Hussein) doesn't comply this time we are going to ask the UN to give authorization for all necessary means".

Vraag:

Indien Irak in 'material breach' is, moet de VN Veiligheidsraad dan een nieuwe resolutie aannemen om het gebruik van geweld tegen Saddam Hoessein te legitimeren?

Antwoord:

In dat geval kan teruggerepen worden op de bestaande reeks Veiligheidsraadresoluties om die actie te legitimeren. Ik wijs erop dat in resolutie 1441, voor het eerst sinds 1991, weer expliciet wordt verwezen naar resolutie 678, de oorspronkelijke resolutie die het gebruik van geweld tegen Irak legitimeerde, toen maar ook daarna.

Vraag:

Loopt de Amerikaanse president niet te hard van stapel door plannen voor het eventuele gebruik van militair geweld nu al goed te keuren? Toont dit niet aan dat Bush een vreedzame oplossing van de crisis en het volgen van het VN-spoor niet serieus neemt? Uiteindelijk doet hij immers toch wat hij wil?

Antwoord:

Deze plannen, die een Amerikaanse aangelegenheid vormen, passen in het kader van het uitoefenen van druk op Irak. Saddam heeft slechts onder militaire dreiging stappen richting VN gezet. Zoals ik reeds in de Kamer heb gezegd, moet derhalve de druk die van deze dreiging uitgaat in stand blijven en het goedkeuren van oorlogsplannen dient hiertoe. Goedkeuring is dan ook geen afbreuk aan het door president Bush ingezette VN-spoor, maar juist een versterking daarvan.

Koninklijke Landmacht

Nationaal Commando
Operatiën
Host Nation Support

Bezoekadres:
Prins Willem Alexanderka
Groen van Prinsterersingel
Postadres:
MPC 60 A
Postbus 1081
2800 BB Gouda
www.landmacht.nl

Intern memorandum

Aan C-NATCO

Datum 13 JAN. 2003

Ons kenmerk 1729/2003

Onderwerp NL steun aan troepenverplaatsingen VS

Steller:
Lkol
Telefoon (t
Fax
MDTN (t
Mobiel (t

1. Ter informatie van u en de leden van de Legerraad bied ik u de navolgende gegevens en de start van zaken aan met betrekking tot de Nederlandse steun aan verplaatsingen van Amerikaanse eenheden in het kader van de mogelijk komende operatie tegen Irak.
2. Op verzoek van het Amerikaanse 1st Transportation Movement Control Agency hebben hoofd Sectie G3 NATOPS en steller op 9 januari jl. een vergadering bijgewoond in Kaiserslautern (D). Tijdens deze vergadering waren tevens vertegenwoordigers aanwezig van de Amerikaanse, Belgische en Duitse krijgsmacht, de Deutsche Bundesbahn Cargo, Raillion (Nederlandse Spoorwegen), SNCB (Belgische spoorwegen), MCT Rotterdam en DVVO. Doel van de vergadering was om genoemde instanties ter zake te informeren over de geplande verplaatsingen van Amerikaanse eenheden.

3.

10,1,b en 10,2,a w03

4. |
/ |
t |
e |
z

5. |

10,1,b w03

Koninklijke Landmacht

Datum
Ons kenmerk

6.

7.

10,1,b, WOB

- 8. Op 13 januari jl. is door NATCO/OPN een coördinerende vergadering belegd met LAS IV/11' DV en de Koninklijke Marechaussee ten einde de organisatie van de verkeerscontrole, de begeleiding van de colonnes, de force protection en dergelijke vast te stellen.
- 9. NATCO/OPN zal als "single point of contact" voor Host Nation Support (HNS) de operatiekamer buiten de normale werktijden activeren en klok rond gaan optreden zodra de operaties dit noodzakelijk maken.
- 10. Ter voorbereiding op mogelijke operaties zijn dezerzijds briefings voorzien op 16 en 30 januari a.s. teneinde interdepartementaal de omvang en impact van HNS-operaties (generiek) vast te stellen de diverse departementen te betrekken bij deze operaties.

Hoofd Afdeling Operatiën

M _____

Kolonel

10-109

Koninklijke Landmacht

Nationaal Commando
Operaties
G3 NATOPS

Bezoekadres:
Prins Willem Alexanderke
Groen van Prinsterersing
Postadres:
MPC 60 A
Postbus 1081
2800 BB Gouda
www.landmacht.nl

Steller:
Lkol
Telefoon (0182)
Fax (0182)
MDTN (548)

Intern memorandum

Aan : C-NATCO

Datum : 27 01 03
Ons kenmerk : 2/671/2003
Onderwerp : HNS aan de VS

1. Met dit IM informeer ik u ten behoeve van de Legerraad over de stand van zaken per 27 januari 2003 van de Nederlandse steun aan de doorvoeroperatie van Amerikaanse eenheden door Nederland.
2. De benodigde HNS voor het ontladen en beladen van de USNS Soderman in de Eemshaven (2 maart – 2 mei) wordt op 27 januari te Gouda besproken met vertegenwoordigers van CEGE, MTMC, 80 ASG (SPOC HNS van VS), VS Ambassade en RMC Noord. Aanvullend is op 28 januari een verkenning en briefing in de Eemshaven gepland.
Noot: Deze activiteit valt niet onder de verantwoordelijkheid van 21 TSC (Kaiserslautern).
3. Op vrijdag 24 januari 2003 is te Kaiserslautern een HNS vergadering gehouden.

10,1, b 2
10,2, a WOB

4. Mij is verzocht om de mogelijkheden via Rotterdam, als contingency, nader te willen onderzoeken
- 5.

[Handwritten signature]
Hoofd Stie G3 NATOPS

COI

10-110

4

EMBASSY OF THE
UNITED STATES OF AMERICA

No. 011

The Embassy of the United States of America presents its compliments to the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands and would like to express its appreciation for the basing, access and overflight privileges granted by the Kingdom of the Netherlands in response to our December 2002 demarche. Further to that demarche, the United States European Command intends to transport sensitive military equipment through the Kingdom of the Netherlands. These shipments will begin on 17 February 2003 and continue until 30 June 2003. Current United States Department of Defense security policies require that armed escorts accompany this equipment from the garrison location until it is loaded on either ships or aircraft at the port of departure. The Embassy of the United States of America requests that the Kingdom of the Netherlands provide armed escorts for these shipments as they transit through the Kingdom. United States Military Liaison personnel will provide details of each shipment directly to the National Command.

The Embassy of the United States of America takes this opportunity to renew to the Ministry of Foreign Affairs the assurances of its highest consideration.

Embassy of the United States of America
The Hague, January 27, 2003

NOTE VERBALE

The Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands presents its compliments to the Embassy of the United States of America and has the honor to communicate to the Embassy of the United States the following response to its diplomatic note of 27 January 2003 regarding host nation support.

The Dutch government will allow the United States of America to transport sensitive military equipment through the Kingdom of the Netherlands between 17 February and 30 June 2003.

The exact nature of the transport will determine the nature and level of the armed escort provided by the Dutch authorities. Details regarding the transports will need to be discussed on a case by case basis between the appropriate Netherlands authorities (Point of contact: National Command (NATCO)) and their American counterparts.

The Ministry of foreign affairs of the Kingdom of the Netherlands avails itself of the opportunity to renew to the Embassy of the United States of America the assurance of its highest consideration.

The Hague, 6 February 2003

10-23

Defensie

Intern Memorandum

Aan: CDS
d.t.v. PCDS
i.a.a.

Datum 14 maart 2003
Ons Kenmerk S2003001518
Onderwerp Juridische bescherming van militairen in de VAE en Koeweit

Bijlage

Ministerie van Defensie

Defensie Staf
Defensie Crisis
Beheersings Centrum
Afdeling Operatiën

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage
Tel.: 070
Fax. 070
dcbc@mindef.nl

Steller:

Inleiding

Ten behoeve van Operatie Enduring Freedom en Operatie Display Deterrence is het gewenst om een Nederlandse officier uit te zenden naar de Verenigde Arabische Emiraten respectievelijk Koeweit. Dit memorandum heeft als doel U te informeren omtrent de specifieke problemen aangaande de juridische bescherming van deze twee uitzendingen en sluit af met een aantal aanbevelingen.

Co-ordination Officer in de VAE

NUT

Liaison Officier in Koeweit

Ten behoeve van de coördinatie van de commandovoering over de in Turkije gestationeerde Patriot eenheden is het wenselijk dat een Nederlandse liaison officier wordt uitgezonden naar het Amerikaanse 32 Army Air and Missile Defence Command (32 AAMDC), gestationeerd in Koeweit. Naar aanleiding hiervan is majoor (KLu) aangewezen om per 26 maart 2003 deze functie te gaan vervullen. Deze datum is gesteld omdat BuZa dan pas een diplomatiek paspoort voor majoor kan verzorgen.

Gezien de huidige stand van zaken omtrent de operationele informatievoorziening van de Patriot eenheden in Turkije is uitzending van majoor gewenst. Echter, afhankelijk van de ontwikkelingen rondom een offensief tegen Irak en het stationeren van Amerikaanse Patriot eenheden in Turkije, is het mogelijk dat de behoefte tot het hebben van een liaison officier bij de 32 AAMDC t.b.v. de Patriot eenheden minder urgent wordt.

Aangezien Nederland ook met Koeweit geen SOFA heeft afgesloten, is de rechtsbescherming van majoor in dat land ook niet zeker gesteld. Voor wat betreft accreditatie bij de ambassade in Koeweit gelden dezelfde termijnen en beperkingen als in de VAE. Dit geldt ook voor de juridische bescherming bij het gebruik van een diplomatiek paspoort zonder accreditatie. De militaire autoriteiten in Koeweit hebben inmiddels bij de DEFAT aangegeven dat men niet als sponsor van majoor kan optreden maar dat e.e.a. via de wederzijdse ministeries van Buitenlandse Zaken moet worden gecoördineerd.

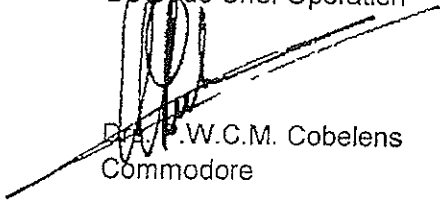
Aanbevelingen

N.V.T.

3. Nadere besluitvorming omtrent de uitzending van majoor naar Koeweit uit te stellen tot 24 maart, aangezien dan waarschijnlijk een beter beeld is ontstaan omtrent de daadwerkelijke noodzaak van het plaatsen van een Nederlandse liaison officier bij de 32 AAMDC.
4. De administratieve handelingen voor de uitzending naar Koeweit van majoor vooralsnog voort te zetten, zodat hij na definitieve besluitvorming op korte termijn kan afreizen.

Dit memorandum is afgestemd met DJZ.

De Stus Chef Operatiën

D.A. P.W.C.M. Cobelens
Commodore

10-137

~~Ste. Geheim - persoonlijk~~

Hieronder volgt een overzicht van de meldingen en de contacten die hebben geleid tot de aanwezigheid van luitenant-kolonel Blom bij de persconferentie van generaal Franks op 22 maart jl. over Irak.

Daartoe zijn gesprekken gevoerd met de volgende functionarissen: luitenant-kolonel Blom (DS/LO), commodore (DS/SCO), kltz (DS/DCBC), majoor (DS/ hoofd dienstploeg DCBC, (DV), (DV).

Vrijdag 21 maart
(alle tijden zijn Nederlandse tijd)

6.00: gesprek medewerker CENTCOM met luitenant-kolonel Blom

Een medewerker van CENTCOM verzoekt Blom om samen met de andere *senior national representatives* op het podium plaats te nemen wanneer generaal Franks een "rede" – de eerste na aanvang van operatie *Iraqi Freedom* – houdt. Onduidelijk is op dat moment nog of generaal Franks zijn "rede" die dag dan wel de volgende dag houdt.

11.00: Melding luitenant-kolonel Blom in situatierapport 034 aan DCBC

Blom maakt melding van het verzoek in zijn situatierapport dat hij naar het DCBC stuurt. De tekst luidt als volgt:

"Speech COMCENTCOM, General Franks. General Franks heeft alle coalitie-SNRs verzocht bij hem op het podium plaats te nemen als hij zijn eerste rede na aanvang van de operatie 1003V houdt."

15.15: telcon luitenant-kolonel Blom – majoor

Blom belt luitenant-kolonel _____, die echter afwezig is. Hij krijgt majoor _____ aan de lijn, die desgevraagd bevestigt dat hij situatierapport 034 heeft ontvangen. Blom vraagt aandacht voor de bovengenoemde passage in het situatierapport. Hij legt de volgende vraag voor: "Is het een probleem als ik die persconferentie bijwoon of is dit te (politiek) gevoelig?" _____ zegt hierover geen oordeel te kunnen vellen. Na het telefoongesprek maakt hiervan geen melding.

16.45 telcon Blom -- kltz

Blom belt kltz _____. Hij vraagt nogmaals of zijn aanwezigheid bij de persconferentie vanuit politiek oogpunt bezwaren oproept. Volgens zijn logboek vraagt hij: "is het politiek gevoelig om naast, achter General Franks plaats te nemen bij een persconferentie." antwoordt dat hij deze vraag zal voorleggen aan SCO/DS en dan zal terugbellen.

Contact kltz _____ - SCO _____

Contact kltz _____ - _____ le (DV)

Contact _____ de - \ _____

_____ belt niet terug.

427029

→PAZ

23

MEMORANDUM

Beantwoord
dmo mijn notitie
nr. 1528.
4 maart 2002 8/3

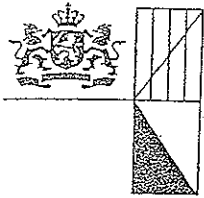
VAN : DE MINISTER-PRESIDENT

AAN : ✓

Nu enkele pogingen om via de MR van BZ wat nadere informatie los te krijgen over wat zich achter de schermen afspeelt in Washington m.b.t. Irak zijn mislukt, zou ik enige informatie rechtstreeks van BZ des te meer op prijs stellen.

Als basis kunnen o.m. dienen:

- ambassadecodes uit Washington;
- NAVO-informatie;
- informatie uit relevante hoofdsteden, met name Londen/Berlijn/Parijs;
- berichtgeving (persanalyse).

Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

439-434
40.

Notitie

Aan
de minister-president

Van
S/g

Auteur

C.C.

Datum
5 september 2002

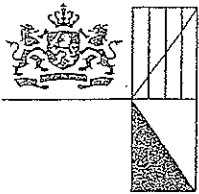
Kenmerk
045 02M438085

Betreft
Kamerbrief inzake Irak

Ten aanzien van de Kamerbrief van de minister van buitenlandse zaken over Irak vraag ik uw aandacht voor het volgende.

1. Ofschoon de inhoud van de brief binnen de parameters valt die tot nu toe zijn gesteld voor passieve woordvoering over een eventuele militaire aanval op Irak, wordt mede door de gebezigde stellige woordkeuze althans de indruk gewekt dat een nieuwe beleidslijn ten aanzien van Irak is vastgesteld. Het is in ieder geval de eerste keer dat de huidige regering zich in een brief aan de Kamer uitspreekt over bijvoorbeeld de wenselijkheid (maar geen noodzaak) van een veiligheidsraadresolutie.
2. De brief is inmiddels aanleiding geweest voor de Kamerfractie van de PvdA een interpellatiedebat over het regeringsstandpunt t.a.v. Irak aan te vragen. Dat debat is door de voorzitter van de Kamer vastgesteld voor hedenavond (tenzij de Kamercommissie voor buitenlandse zaken - thans bijeen - anders besluit).
3. Gelet op de internationale en nationale gevoeligheden rond het Irak-vraagstuk, alsmede de mogelijk vergaande implicaties van een regeringsstandpunt terzake (bondgenootschappelijke verhoudingen, art.100 problematiek), was het beter of in ieder geval verstandiger geweest dat de MR als geheel tot een afweging terzake was gekomen.
4. Wil u in overweging geven dit, mede in verband met hetgeen is gesteld in de notitie van collega van heden, in de ministerraad van morgen naar voren te brengen.

46.
I 31203
447 858

Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

Notitie

Aan De minister-president, via
Van
Auteur
C.C.

Datum 12 november 2002
Kenmerk 101 / 02 21443633
Betreft Overleg Irak

PAZ

STG-GEHEIM

Inleiding

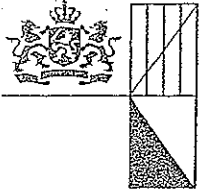
- Op donderdag 14 november heeft u een kort overleg met de ministers Remkes, De Hoop Scheffer en Korthals over Irak.
- Belangrijkste doelstelling van het overleg: het starten van de voorbereidingen op eventueel noodzakelijke besluitvorming naar aanleiding van de marsroute die afgelopen vrijdag in Veiligheidsraadresolutie 1441 is vastgelegd (zie hieronder). Drie elementen zijn daarbij te onderscheiden: de politieke lijn, eventuele militaire inzet, (binnenlandse) veiligheidsaspecten

De uitgangspunten

- VN Marsroute:
  - * Irak moet uiterlijk aanstaande vrijdag een notificatie van acceptatie afgeven
  - * Irak moet uiterlijk 7 december een volledige opgave doen van alle productie (en -middelen) van massavernietigingswapens;
  - * UNMOVIC-inspecteurs moeten uiterlijk 22 december zijn toegelaten
  - * De VR verwacht uiterlijk 22 februari een rapport van de inspecteurs
- Daar tussendoor speelt de politieke agenda:
  - * donderdag 14 november AO NAVO-Top (Irak als mogelijk onderwerp)
  - * 22 november lunch NAVO-Top met Irak als onderwerp
  - * De komende dagen/ weken: Amerikaans diplomatiek offensief tot coalitievorming
  - * reeds eerste sondages door Amerikaanse militairen voor eventueel gebruik voor gebruik Haven Rotterdam (transit militair materieel)

447058
47.

Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

Notitie geheim

Aan
De minister-president, via SG
Van
Auteurs
C.C.

Datum
19 november 2002
Kenmerk ~~02.9~~ 444472
105-stg/118/56 02.9444473
Betreft
Overleg met vice-premiers
Over Irak

STG. GEHEIM

Ten behoeve van uw overleg met de vice-premiers vragen wij uw aandacht voor het volgende.

Richting beide vice-MP's:

Tijdens het Torentjesoverleg van afgelopen donderdag over Irak werd afgesproken dat u vandaag vice-premier De Boer op de hoogte zou stellen van het overleg, en hem tevens zou informeren over de politieke lijn die richting de VS zal worden aangehouden. Dit betreft vooral uw korte ontmoeting met President Bush op de aanstaande NAVO-Top.

Richting de beide vice-MP's kunt u stellen dat voorlopig wordt gedacht aan de volgende lijn, die u morgen (op weg naar Praag) in overleg met de ministers van defensie en buitenlandse zaken nader zal preciseren:

- De Nederlandse regering is altijd voorstander geweest van een heldere en robuuste resolutie richting Irak;
- Thans ligt er zo'n resolutie, die unaniem door de Veiligheidsraad is aanvaard;
- Irak is nu aan zet en heeft een laatste kans aan haar verplichtingen te voldoen;
- Indien dat niet gebeurt, zal dat 'ernstige consequenties' hebben (letterlijke woorden resolutie). Daaronder valt ook een mogelijk militair optreden ter ontmanteling van massavernietigingswapens en productiefaciliteiten.
- Ook Nederland zal bij vaststelling van 'material breach' door Irak van het gestelde in resolutie 1441, haar verantwoordelijkheid als lid van de internationale

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Ministerie van Defensie

Eerste Nederlandse reactie op het Amerikaanse verzoek inzake Irak
Notitie ten behoeve van de ministerraad
6 december 2002

MD 447855
54
19/11
PAZ

Inleiding

Zoals bekend heeft de Nederlandse regering op 15 november jl. een verzoek ontvangen van de Amerikaanse regering om bij te dragen aan de planning ten behoeve van de voorbereidingen op mogelijk militair optreden tegen Irak. Dit verzoek past nadrukkelijk in het streven de druk op Irak op te voeren om te voldoen aan resolutie 1441 van de VN-Veilighedsraad. Tevens wordt met het verzoek beoogd de reactietijd te bekorten indien militaire acties noodzakelijk worden na de beoordeling dat Irak niet of onvoldoende meewerkt aan de uitvoering van de Resolutie.

Het verzoek van de VS valt in twee delen uiteen:

1. Het eerste deel betreft een verzoek om bijdragen op vier ondersteunende en defensieve terreinen: (1) "full access, basing and overflight" voor de VS en andere coalitiepartners, (2) raketverdediging (bijvoorbeeld 'Patriots'), (3) civiel-militaire operaties als onderdeel van het stabiliseringsproces na het (eventuele) conflict en (4) "consequence management and NBC capabilities" (expertise op het gebied van gevaarlijke stoffen, militaire politie, genisten, medische teams en teams ter bestrijding van de gevolgen van olie lekkages).
2. Het tweede deel betreft een verzoek "to discuss" welke (meer offensieve) militaire capaciteiten Nederland beschikbaar zou willen en kunnen stellen aan de VS om in de militaire planning te worden betrokken. Daarvoor zouden vele onderdelen van de Nederlandse krijgsmacht in aanmerking komen.

Op 5 december jl. heeft de Amerikaanse onderminister voor Buitenlandse Zaken, de heer Grossman, Den Haag bezocht en gesproken met de minister van Buitenlandse Zaken.

Zoals besloten in de vergadering van de ministerraad op 29 november jl. bereidt een kerngroep bestaande uit de minister-president, de beide vice-ministers-president en de ministers van Defensie en van Buitenlandse Zaken verdere besluitvorming voor. De besluiten worden vervolgens genomen door de voltallige ministerraad, tenzij de procedure voor speciale militaire operaties van toepassing is. (Speciale militaire operaties zijn operaties die worden gekenmerkt door de noodzaak tot strikte geheimhouding. Besluitvorming is dan in handen van de genoemde kerngroep. Informatievoorziening aan de Staten-Generaal geschiedt op vertrouwelijke basis).

Voorstel

1. Ten aanzien van het eerste deel van het verzoek wordt voorgesteld de VS in beginsel "full access, basing and overflight" te verlenen. Over de exacte invulling hiervan zullen op militair niveau nadere afspraken worden gemaakt. Voorts zal worden bezien welke additionele nationale veiligheidsmaatregelen getroffen moeten worden.
2. Tevens wordt voorgesteld in beginsel en voor planningsdoeleinden positief te reageren op het verzoek om raketverdedigingsmiddelen en de overige elementen van het eerste deel van het verzoek. Militaire experts zullen meer gedetailleerd overleg voeren over de exacte Amerikaanse wensen en Nederlandse mogelijkheden in dezen. Zodra dit overleg leidt tot concreet resultaat, zal de ministerraad hierover worden geïnformeerd. Een belangrijke vraag in dit verband is hoe een tijdige beschikbaarheid van betrokken middelen zich verhoudt tot de noodzaak dat Nederland een eigen oordeel velt of Irak al

- dan niet heeft voldaan aan resolutie 1441. Deze beoordeling is voorbehouden aan de voltallige ministerraad
3. Ten aanzien van het tweede deel van het Amerikaanse verzoek zijn in dit stadium nog geen besluiten aan de orde. Ter voorbereiding op een Nederlandse positiebepaling ten aanzien van dit deel van het verzoek zal op korte termijn met de VS. van gedachten worden gewisseld over de Nederlandse (on)mogelijkheden. Over het verloop van deze besprekingen zal in de Ministerraad verslag worden gedaan.
  4. De demissionaire status van het kabinet vormt geen beletsel voor het aannemen van bovengenoemde voorstellen. Het zijn geen onomkeerbare stappen; het gaat om planning en gereedstelling in het kader van het opvoeren van de druk op Irak. Een besluit tot uitzending wordt pas genomen na beoordeling of Irak al dan niet heeft voldaan aan resolutie 1441. Indien die situatie zich voordoet, dan zijn de omstandigheden van dien aard dat het kabinet gerechtigd is om – rekening houdend met de opvatting in de Staten-Generaal – te handelen in het belang van het koninkrijk. α
  5. In beginsel zullen de additionele uitgaven die gemoeid zijn met een mogelijke Nederlandse militaire bijdrage niet ten laste komen van de HGIS, noch van de begroting van Buitenlandse Zaken of Defensie. α
  6. De betrokken ministers worden gemachtigd in overleg met de bovengenoemde ministeriële kerngroep de Staten-Generaal op korte termijn te informeren over de conclusies van de Ministerraad.

Informatievoorziening aan de Kamer

Primair is, althans in dit stadium, naleving van het corpus van VN-resoluties inzake Irak, en in het bijzonder resolutie 1441, aan de orde. Dit betekent dat het besluit van het kabinet ten aanzien van het eerste deel van het Amerikaanse verzoek valt onder de reikwijdte van artikel 100 van de Grondwet. Op basis van artikel 100 is de regering gehouden de Staten-Generaal voorafgaand inlichtingen te verschaffen over het ter beschikking stellen van de krijgsmacht ter handhaving of bevordering van de internationale rechtsorde, tenzij dwingende redenen dat verhinderen. Er kunnen zich echter ontwikkelingen voordoen (bijvoorbeeld indien Irak NAVO-bondgenoten aanvalt), die maatregelen vereisen in het kader van verdediging (artikel 5 van het NAVO-verdrag).

Ministerie van Defensie
Notitie ten behoeve van Ministerraad
Datum: 31-1-2003

Amerikaans verzoek militaire bijdrage in het kader van Irak

Op 29 januari is van de VS een concreet verzoek ontvangen voor een gespecificeerde bijdrage aan de planning ten behoeve van een mogelijk optreden tegen Irak teneinde druk te zetten op het Iraakse regime om volledige uitvoering te geven aan de relevante resoluties van de Veiligheidsraad. Vorig week is de ministerraad op de hoogte gebracht van de militaire besprekingen tussen Nederland en de VS bij US Central Command in Tampa, Florida. Het huidige verzoek vloeit daar uit voort.

- Het meest dringend werd gevraagd om beschikbaarstelling van twee Patriot-systemen ('prepare') voor uitzending naar Turkije en te overwegen een derde daar aan toe te voegen. Daarover zou heden een besluit genomen kunnen worden (zie in bijlage concept-Kamerbrief voor meer informatie).
- Verder werd gevraagd in de planning rekening te mogen houden met een Disaster Assistance Response Team (10-15 man) en een Militaire Noodhulp Eenheid (maximaal 300 man). Deze teams zouden in Nederland stand-by blijven.
- Er werd gevraagd de huidige Nederlandse maritieme middelen (een fregat, een onderzeeboot en een maritiem patrouillevliegtuig) in Enduring Freedom te handhaven en eventueel in te zetten in het kader van Irak ('omlabelen'). De taken zouden gelijk blijven (escortering en beveiliging in internationale wateren).
- Voorts werd herinnerd aan de eerder gedane verzoeken om de inzet van zes F-16's boven Afghanistan in operatie Enduring Freedom na 1 april a.s. te verlengen, alsmede uitzending van *special forces* naar Afghanistan te overwegen.
- In een separaat verzoek hebben de Verenigde Staten Nederland gevraagd te overwegen personeel beschikbaar te stellen voor ontmanteling en beveiliging van NBC-wapens en NBC-faciliteiten in Irak. Het gaat om specialisten en beveiligingspersoneel.

Heden zou alleen een voorwaardelijk besluit genomen kunnen worden over de beschikbaarstelling van drie Patriot-systemen voor Turkije. Aangezien het gaat om defensieve, preventieve middelen op verzoek van een Bondgenoot, kan dit besluit genomen worden vooruitlopend op een eigen oordeel over 'material breach' door Irak. Een formeel Turks verzoek is wel een voorwaarde.

Verder kan opgemerkt worden dat besluitvorming voor de verlenging van de F-16's binnenkort aan de orde kan zijn. Een verzoek tot verlenging is door de VS al op 5 december 2002 ingediend. Dit verzoek krijgt nieuwe betekenis in het kader van de militaire voorbereidingen voor een mogelijk optreden tegen Irak. De F-16's blijven echter exact dezelfde missie vliegen. Afhankelijk van de besluitvorming van de overige landen in het samenwerkingsverband, te weten Denemarken en Noorwegen, zou het aantal F-16's kunnen worden uitgebreid tot twaalf.

Stg. Geheim

De overige elementen van het Amerikaanse verzoek zullen in een volgende vergadering in aanwezigheid van de minister van Buitenlandse Zaken nader besproken worden.

De totale uitgaven die gemoeid zijn met alle hier genoemde eenheden kunnen niet betaald worden uit de HGIS zonder dat de eindejaarsmarge van 2002 wordt overgeheveld naar 2003. Voor de uitgaven die uitsluitend met de Patriots gemoeid zijn, is ook zonder de eindejaarsmarge voldoende dekking in de HGIS post vredesoperaties.

Stg. Geheim

Van: .....
Verzonden: woensdag 26 februari 2003 8:48
Aan: .....
Onderwerp: RE: witte huis

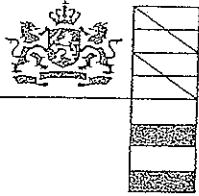
OK

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: .....
Verzonden: woensdag 26 februari 2003 08:47
Aan: .....
Onderwerp: witte huis

zojuist, 08.30, belde uit Washington; Bush wil telefonisch contact met MP a.s. vrijdag 28/2 om 13.35 uur ned.tijd. MP zou dan even uit MR moeten lopen. hij moet nog worden teruggebeld voor bevestiging, (00 1)

Bel jij hem terug?

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

76
I-31960
456654

Notitie

Aan
De minister-president

Datum
5 maart 2003

Van

Kenmerk

172 / 162

03MY51735

Auteur

Betreft

Gesprek morgen 09.00 uur (6/3)

Inzake Irak

C.C.

1.a. bespreking buitenlands beleid / tweede resolutie ten behoeve van besluitvorming in MR

Gebaseerd op bronnen in VS en VK zal de tweede resolutie snel na de briefing van Blix worden ingediend, maar pas als men ervan overtuigd is dat een meerderheid van 9 voorstemmen in het vooruitzicht ligt.

De volgende scenario's kunnen zich dus voordoen, waarbij als vooronderstelling geldt dat de VS/VK in alle gevallen tot militaire actie overgaan:

1. Tweede resolutie wordt niet ingediend, militaire actie wordt gebaseerd op 1441.
2. Tweede resolutie wordt ingediend, maar gevetoed.
3. Tweede resolutie wordt ingediend en haalt meerderheid zonder veto's maar met 2 à 3 onthoudingen van P-5 leden.
4. Tweede resolutie wordt ingediend en ruim gesteund.

Alleen het laatste scenario geeft aanleiding tot een vrijwel automatische politieke en/of militaire steunbetuiging van Nederlandse zijde.

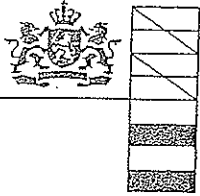
Voor de andere scenario's gelden de volgende algemene overwegingen.

- Nederland heeft steeds gesteld dat een tweede resolutie wenselijk, maar niet strikt noodzakelijk was.
- Die redenering was gebaseerd op de situatie waarin een tweede resolutie als optie (dubbel beslismoment) nog onderwerp van discussie was. Dat stadium zijn we echter voorbij. Er ligt immers een conceptresolutie. Niet-indiening of verwerping verandert juridisch niets aan de consistentie van de Nederlandse lijn, maar (binnenlands)politiek is er wel degelijk een verschil. Hier wringt zich de schoen dus.
- Ook als de resolutie wordt aangenomen, maar met bijvoorbeeld 3 onthoudingen van P-5 leden, kan zich de vraag voordoen van legitimiteit. Niet juridisch (de

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

.....
..... Het dreigingsbeeld zoals dit door de AIVD – in de laatste RIV van dinsdag 4 maart
..... jl. – is geschetst, geeft het volgende beeld: Irak doet een oproep om de Jihad te
..... voeren tegen de tegenstanders van Irak. Dit betekent een hoge dreiging met
..... betrekking tot terroristische aanslagen in de USA, UK en West-Europa, zonder dat
..... voorspelbaar kan zijn of vastgesteld kan worden waar deze aanslagen zullen
..... plaatsvinden, om reden dat vanwege de actie in Afghanistan en de daaropvolgende
..... arrestaties, sprake is van verzelfstandiging van cellen en deze onvoorspelbaar zullen
..... kunnen optreden.
.....

..... Volgens het Nationaal Handboek Crisisbeheersing is de rijksoverheid
..... verantwoordelijk ingeval het betreft bescherming van vitale belangen, te weten: de
..... [inter]nationale rechtsorde, de openbare veiligheid en de economische veiligheid.
.....

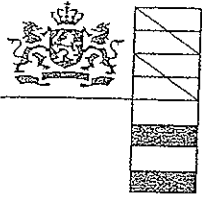
..... Op grond hiervan is het juist om in de kwestie Irak zowel de leidraad als de lijst met
..... vitale objecten ter besluitvorming voor te leggen aan de MR.
.....

..... In de ministeriële stuurgroep is door de DG BZK en DG Ju herhaaldelijk
..... aangegeven dat de capaciteit van de politie ontoereikend is om de bewaking op zich
..... te nemen van personen en objecten op politiek, diplomatiek en vitaal/economisch
..... terrein. Het is op grond daarvan dat door BZK en Ju is gekozen voor een aanpak,
..... waarbij de verantwoordelijkheid gelaten wordt op lokaal niveau en eerst actief tot
..... bewaking van objecten wordt overgegaan ingeval een concrete hoge bedreiging is te
..... benoemen op deze objecten. Dit geldt naast de getroffen bewakingsmaatregelen ten
..... behoeve van Koninklijk Huis en reeds eerder vastgestelde diplomatieke objecten en
..... personen.
.....

..... In het regeringsstandpunt Cie Van den Haak van december vorig jaar, wordt
..... onderkend dat het noodzakelijk is om zowel mbt personen als tav objecten de
..... verantwoordelijkheid op rijksniveau uit te breiden, ook naar die situaties, waarin op
..... basis van gemaakte risicoanalyses gevreesd moet worden voor “een situatie waarin een
..... ongewenste gebeurtenis disproportioneel schade toe zou brengen aan het vertrouwen in de continuïteit
..... en integriteit van de openbare sector”. De regering gaf aan dat daar waar de lokale overheid
..... tekortschiet in de uitvoering van haar taak, zij de rijksoverheid om bijstand kan
..... vragen.
.....

..... Gelet op de onvoorspelbaarheid van de geconstateerde dreiging door de AIVD,
..... alsmede gelet op het overstijgende belang van enkele vitale objecten en de
..... verantwoordelijkheid van de rijksoverheid op dit terrein, zoals hierboven aangegeven,
..... eea bezien in het licht van de discussie rond Fortuyn, zoals in december van het vorig
..... jaar gevoerd, is naar mijn oordeel het standpunt van BZK niet geheel juist.
.....

..... Naar mijn oordeel dient de regering voor enkele bijzondere objecten weldegelijk de
..... verantwoordelijkheid te nemen. Die verantwoordelijkheid dient erin te bestaan dat
.....

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

BZK tav enkele objecten overleg voert met de lokale bestuurders om te komen tot een vorm van preventieve bewaking/beveiliging. Daarmee kan voorkomen worden dat op al te eenvoudige wijze een aanslag zal kunnen plaatsvinden. Voorts kan worden bereikt dat ook zichtbaar is dat voorbereidingen zijn getroffen, zoals dit ook in de media is aangegeven. Tot slot voert Nederland daarmee een gelijkwaardig beleid op dit terrein als de ons omringende landen.

Criteria zullen dan geformuleerd moeten worden op grond waarvan deze objecten worden gekozen. Doch daarbij kan worden aangesloten bij de in het Handboek opgenomen groepen van vitale objecten. Gedacht kan worden aan het Koninklijk Huis, enkele bijzondere diplomatieke objecten, bij het parlement, en enkele economische objecten van internationale/Europese betekenis, waaronder de luchtvaart. Hier kunnen dan bijzondere maatregelen getroffen te worden. Dit betekent inderdaad dat militaire eenheden, onder het gezag van de burgerlijke autoriteiten geplaatst, bijstand dienen te geven aan de uitvoering van de bewakingstaken.

Bent u het met deze benadering eens dan brengt dit u tot de volgende vragen in de MR:

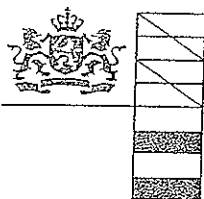
Aan de minister BZK:

- in welke gevallen is naar uw oordeel sprake van een rijksverantwoordelijkheid voor de bewaking/beveiliging van vitale objecten?
- Hoe verhoudt zich deze met de in het Handboek opgenomen regeling?
- In welke situatie bent u van oordeel dat er door U tot preventieve bewaking/beveiliging dient te worden besloten?
- Hoe ziet u de verhouding daarmee tot het regeringsstandpunt, zoals vastgesteld in de kwestie Fortuyn?

Aan de MR:

- heeft iedere minister inmiddels vanuit de eigen verantwoordelijkheid de nodige maatregelen genomen op het terrein van bewaking en beveiliging?
- Heeft ieder kunnen instemmen met de criteria, op grond waarvan de lijsten zijn samengesteld alsmede met de lijsten met vitale objecten zelf?
- Deelt u de opvatting van de BZK dat eerst ingeval van een concrete hoge dreiging tot preventieve bewaking/beveiliging moet worden besloten, zodat tot dat moment er geen preventieve bewaking/beveiliging plaatsvindt op de in de lijst opgenomen vitale objecten?

Ingeval de MR van oordeel is dat er wel tot preventieve bewaking moet worden gekomen, dan zal aan de hand van een nader uitgewerkt voorstel, dit besproken

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

..... moeten worden in een extra MR, die uiterlijk woensdag zal moeten worden
..... gehouden. Ook kan worden besloten om dit te delegeren aan de Stuurgroep, die
..... hierover dan nader beraad voert met de meest betrokken ministers.

..... Wordt deze opstelling door u onderschreven dan kan ten behoeve van de MR nadere
..... voorbereiding worden getroffen.

..... **3. overleg met parlement:**

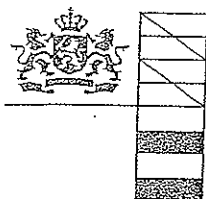
..... De vraag is gerezen of in deze fase [te weten na de MR en voor de stemming in de
..... VN over de USA-resolutie] de TK vertrouwelijk moet worden geïnformeerd. Het is
..... zeer ongebruikelijk om deze benadering te kiezen. Ervoor pleit het argument dat er
..... sprake is van een bijzondere situatie, die een bijzondere aanpak vraagt met betrekking
..... tot de informatievoorziening aan de TK. Het bijzondere karakter van de te
..... verschaffen informatie moet dan wel de reden zijn om voor de afwijkende procedure
..... te kiezen. In ieder ander geval moet ervan worden afgezien.

..... Ten aanzien van de te bespreken onderwerpen, noemen wij de volgende:

- ..... • aangegeven kan worden welke waardering de regering heeft inzake rapportage
..... Blix alsmede welke de verwachtingen zijn omtrent de uitkomst van de stemming
..... van de resolutie USA;
- ..... • informatie kan worden verschaft op het terrein van de bewaking en beveiliging
..... op grond van de door de AIVD gemaakte analyses;
- ..... • worden aangegeven welke de situatie is van onze militaire eenheden in het
..... buitenland, waarover in de RIV is gesproken;
- ..... • worden aangegeven op welke momenten de regering de TK nader zal informeren
..... [mede art 100];
- ..... • worden aangegeven hoe de regering de militaire actie zal volgen en begeleiden en
..... op welke momenten de TK zal worden geïnformeerd;

..... Wordt hiervoor gekozen dan ligt het in de rede dat de TK-voorzitter alsmede alle
..... fractievoorzitters door MP, vergezeld van de meest betrokken bewindslieden, bijeen
..... geroepen worden voor dit vertrouwelijk overleg, nadat met de TK-voorzitter
..... overeenstemming is bereikt over de afspraken, waaronder een dergelijke bijeenkomst
..... zal plaatsvinden.

..... Ten aanzien van de vraag vanuit de EK om deze te informeren, ^(art 196, 100 § 2) bericht ik u dat aan
..... BZ en BZK is gevraagd hoe hiermee om te gaan. Morgenochtend is het antwoord
..... beschikbaar.

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

4. schets mogelijke gang van zaken in de komende week tav MR en TK

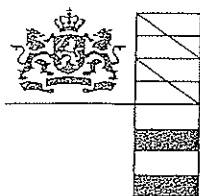
- Vrijdag 7 maart: MR; rapportage Blix
- Zondag 9 maart: tussentijdse verkiezingen in Turkije;
- Dinsdag 11 maart: mogelijk gesprek met fractievoorzitters;
- Dinsdag 11 maart: verkiezingen NL;
- Woensdag 12 maart: mogelijk extra MR ter bespreking laatste stand van zaken op buitenlands en binnenlands terrein;
- Woensdag 12 maart: mogelijk stemming VN-resolutie;
- Donderdag 13 maart: ingeval van stemming extra MR voor standpuntbepaling tav positie NL tov resolutie alsmede reactie militaire verzoeken USA .
- ..... maart: na ingezette actie: extra MR, zie hieronder. alsmede mededeling in TK / EK [?] van regeringsstandpunt en bespreking ervan.

Bijgevoegd is een concept agenda voor een extra MR, ingeval een militaire actie is ingezet. [bijlage 3]

5. mediabeleid

- Ingeval de MR besluit om preventief en vanaf het moment van de start van de militaire actie enkele objecten te bewaken/beveiligen, dient dit door minister BZK nader te worden begeleid. Immers het doet blijken van een verdere fase in de door U aangekondigde pakket van maatregelen.
- Daarnaast dient de minister BZ vrijdag [of in het weekend] te reageren op de rapportage van Blix, hetgeen afstemming vraagt.
- Wanneer inderdaad woensdag/donderdag de resolutie van de USA in stemming wordt gebracht vergt dit eveneens een voorbereid persbericht, waarin is aangegeven op welk moment de regering een standpunt zal hebben ingenomen en de TK zal informeren. Het verdient aanbeveling om hierover de TK schriftelijk te berichten.
- De uitkomst van de stemming geeft aanleiding voor een extra MR, waarna u mededeling doet van de reactie van de regering op de uitkomst van de stemming.
- Mogelijk valt dit moment samen met een militaire actie. Indien niet dan vergt een militaire actie opnieuw een MR met aansluitend enkele mededelingen aan de pers van uw kant.

BZK heeft voor het moment van de militaire actie een persbericht geformuleerd, die u hierbij aantreft. [bijlage 4].

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

dlp

450'258 91.
I 317 dlp

Notitie

Aan
De minister-president

3/2

Datum
3 februari 2003

3/2

Van

Kenmerk
3905 / 03 R 449131

Auteur

Betreft
Irak

C.C.

CONFIDENTIEEL

Intern beraad over de stand van zaken Irak met collegae en
brengt ons tot het volgende:

In oktober jl. hebt u door tijdige actie uw collegae zowel op het buitenlands als op het binnenlands terrein gealerteerd. Dat heeft op verschillende punten tot activiteit geleid, zowel extern de reactie op het verzoek van de VS, als intern het opstellen van draaiboeken voor bewaking en beveiliging, volksgezondheid etc.

(Ook al zijn die maatregelen nog lang niet allemaal adequaat te noemen.)

In oktober ging het nog om het nemen van de verantwoordelijkheid voor tijdige voorbereiding "voor het geval dat". Dat station is nu gepasseerd. De regering kan zich in zijn verantwoordelijkheid niet meer verschuilen achter het feit dat er nog niet tot een daadwerkelijke militaire actie is besloten. De indicatoren wijzen allemaal dezelfde richting uit en bovendien wijzen zij op een zeer korte termijn van enkele weken (zie hierover ook het bericht van aan het eind van de notitie).

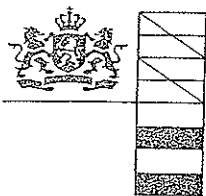
Het scenario-denken moet dus nu plaatsmaken voor serieuze voorbereiding op korte termijn. Vergezichten van een Nederland dat in 2004-2006 klaar is met de draaiboeken voor de vitale objecten (zie het ministersoverleg van vrijdag jl.) zijn daarvoor niet meer relevant (ze moeten overigens wel doorgaan).

Ook al hoopt iedereen nog op een wonder, de regering kan zich niet veroorloven om op een wonder beleid en verwachting te bouwen. Dit geldt des te sterker nu we sinds 11-09 weten dat een oorlog die ver weg lijkt zich ook direct hier in Nederland kan manifesteren!

Dit vraagt om regie en sturing door de MP. Dat is ook mijn ervaring uit eerdere crises (Golf, 11 september, etc.) Vakministers hebben namelijk de neiging om zich in zo'n geval terug te trekken op hun afgeschermd beleidsterrein, waardoor zij de verbanden (die juist dán zo vitaal zijn) minder snel onderkennen.

Uw hoofdlijn zou o.i. nu moeten zijn: activeren naar binnen en alerteren naar buiten.

Kabinet van de Minister-President.
Ministerie van Algemene Zaken

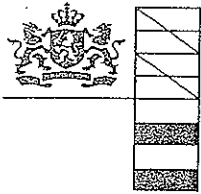
Hieronder zijn enkele punten uitgewerkt.

Prioriteit dient te liggen bij:

1. **Bewaking en beveiliging** op risicobasis van meest bepalende objecten en personen op het terrein van *diplomatie*, bijv. gebouwen en meest betrokken diplomaten van UAS en UK, en *vitale infrastructuur met Europese functie*, bijv. schiphol en europoort; te beginnen vanaf slotbehandeling in de VN m.b.t. verdere beoordeling situatie Irak; samen met BZK;
2. Vaststelling van de lijst meest aannemelijke **ncb-~~risico~~'s**; vaststelling welke draaiboeken daarop gereed zijn en welke acties in gang gezet kunnen worden; samen met VWS, BZK;
3. Een gesprek tezamen met minister BZK met **burgemeester drie grote steden en Hoofddorp** [?] t.a.v. vraag of voorbereidende maatregelen en rampbestrijdingsplannen op elkaar afgestemd zijn, zodat een soortgelijke reactie verwacht mag worden en betrokkenen op gelijke wijze voldoende geïnformeerd en doordrongen zijn van situatie; samen met BZK;
4. Gesprek met **delegatie werkgevers** samen met BZK en Ezminister mbt voorgaande punt;
5. Vaststelling van **communicatiebeleid**, inhoudelijk en qua timing met als boodschap: er zijn risico's maar de overheid heeft de nodige waakzaamheid opgezet, qua tijd in de pas lopend met zichtbare bewaking;
6. Concreet vaststellen, wie van het kabinet optreedt in **NCC-verband, tijdens aanval en oorlog** alsmede tijdens terr. aanslag in Nederland;
7. **Formeel gesprek met minister BZK en Ju** over: *capaciteit politie, brandweer, ambulancediens* en eventueel te treffen maatregelen [in 2^e instantie met Def.] alsmede over situatie in *Antillen* [vergt onze verantwoordelijkheid aldaar nog maatregelen.
8. Gesprek met Fi m.b.t. extra kosten en dekking ervan.

Dit alles formeel en vastgelegd t.b.v. weergave in ministerraad.

Notitie

Aan
De Minister-President

Datum
2 maart 2007

Auteur
C.C.

Kenmerk
3032043

Betreft
Irak - Positie PvdA - 2003

Advies

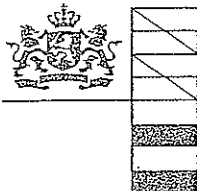
Kennis nemen van feitelijke gang van zaken op 18 maart 2003, toen de PvdA uiteindelijk politieke steun onthield aan VN inval in Irak (maar een D66 motie waarin dit werd vastgelegd niet steunde en een eigen vager verwoorde motie indiende).

Toelichting

Naar aanleiding van voorbereiding Irak debat gisteravond tijdens het debat over de regeringsverklaring, bleek dat niet meer helemaal duidelijk was wat de PvdA positie indertijd nu precies was geweest. Niet meer van direct operationeel nut, maar wel mogelijk van belang voor "het achterhoofd", hierbij korte weergave:

- aan de formatietafel zou indertijd een compromis zijn afgesproken waarin wel politieke maar geen militaire steun werd toegezegd;
- in die tijd is PvdA leider Bos ook gebriefd door
- uiteindelijk bleek (althans volgens toen betrokken ambtenaren) dat de PvdA fractie toch niet met politieke steun zoals door de regering gedefinieerd kon instemmen;
- Bos claimde dat politieke steun zoals hij het had begrepen, alleen zou betekenen dat Nederland niet in het kamp van Saddam Hoessein zou terechtkomen;
- Maar de regering definieerde politieke steun als steun voor de inval in Irak;
- De PvdA steunde uiteindelijk een motie van Dittich niet ("verzoekt de regering om geen politieke steun te verlenen aan een aanval op Irak");
- Maar diende een eigen motie in "verzoekt de regering, actieve steun te onthouden aan het besluit militaire middelen in te zetten tegen Irak" die overigens ook werd verworpen.

In bijlage volgen betrokken passages uit de Handelingen.

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

Notitie

Aan
De minister-president

Datum
6 maart 2003

Van

Kenmerk
174

Auteur

Betreft
Statement inzake Irak
(MR 07-03-2003, punt 3)

Hierbij treft u aan de Statement ten behoeve van de MR van morgenochtend

Statement tbv ministerraad 07 maart 2003-03-06 inzake Irak agendapunt:

Buitenland:

- Vanavond zal de rapportage van Blix worden verwacht. Ambtgenoot BZ en ik zullen ons beschikbaar houden voor een reactie. Zo direct vernemen wij van collega BZ welke ~~verwachting hij heeft mbt de gang van zaken rond de USA-resolutie. Het is vanochtend~~ van belang te spreken over de verschillende aspecten van standpuntbepaling die van ons de komende week wordt verwacht.
- Wat wij zien is een verdeeld Europa. ambtgenoot BZ sprak van een uitzonderlijke teleurstelling toen Frankrijk ons verzocht hun initiatieven te steunen.
- Dit wil in mijn opvatting niet zeggen dat wij blindelings de VS zullen volgen. Ik herhaal dat wij eerst zullen moeten vaststellen wat de VN zal kunnen besluiten, alvorens wij een standpunt zullen innemen.
- Dit zal desnoods gebeuren in een apart daartoe belegde MR. De kwestie is daarvoor ernstig genoeg en de opvattingen lopen zo uiteen dat zorgvuldig overleg en beraad nodig is om tot goede besluitvorming te komen.
- Ook binnen de Raad kunnen de meningen uiteen lopen. Toch spreek ik de verwachting uit dat wij, wanneer wij alle aspecten van de voorliggende vraag op zorgvuldige wijze zullen hebben doorgenomen en ons goed en volledig hebben geïnformeerd, in staat zullen zijn om in eensgezindheid tot een eindbeslissing te komen, daarbij rekening houdend met de sterk uiteenlopende opvattingen, die leven in ons land en binnen de Europese Unie.
- Laat voor u duidelijk zijn, dat voor mij nog meerdere opties open liggen, afhankelijk van de stemming over de resolutie. Alleen wanneer deze met brede steun wordt aangenomen ligt het volgen van de USA onmiddellijk voor de hand.
- Om die reden is ambtgenoot BZ gevraagd ons te voorzien met een overzicht van de verschillende beslissingen, die aan de hand van scenario's genomen kunnen worden, zodat wij ons kunnen voorbereiden en elkaar daarover kunnen bevragen.
- Daarbij gaat het niet alleen om de procedurele kanten van de gang van zaken, maar weldegelijk ook – zoals collega Donner en Hoogervorst vorige week in de MR zich de vraag stelden – de inhoudelijke onderwerpen. Zoals bijvoorbeeld de vraag: waar zijn de massavernietigingswapens gebleven of wat is nu precies de aanleiding van een militair ingrijpen. Daarover spreken wij direct verder.

Binnenland:

- Tevens spreken wij in dit verband over een andere zeer wezenlijke vraag, nl in hoeverre hebben wij de juiste voorbereidende maatregelen getroffen.
- Daarbij zal met name vandaag de vragen van bewaking en beveiliging aan de orde zijn.
- Laat duidelijk zijn dat het hier gaat om onderwerpen, die behoren tot de verantwoordelijkheid van de ministers van BZK en Ju. Geen enkel misverstand daarover.
- Doch nu het betreft onderwerpen, die onmiddellijk ook vergaande gevolgen hebben voor andere departementen is het juist om hierover te spreken. Wanneer daarover andere meningen bij u aanwezig zijn, dan zal hierover gesproken moeten worden, hetgeen aanleiding kan zijn tot bijstelling door BZK en Ju van het beleid;
- Immers de vraagstukken die hier spelen raakt de regering als geheel. Een blokkade in of aanslag op de Nieuwe Waterweg raakt [bijvoorbeeld mbt de olieotevoer] ook de belangen van collega EZ, maar ook die, vanwege de internationale gevolgen, van BZ of V&W.

- Bespreking van de leidraad, waarin het beleid van BZK en Ju is neergelegd, alsmede kennisneming van de gekozen vitale objecten, als uitvoering van dit beleid, dient ertoe om:
  - Inzicht te hebben hoe wij ons op een terroristische aanval hebben voorbereid;
  - Vast te stellen welke keuzen gemaakt zijn;
  - Misverstanden uit de weg te ruimen;
  - In te schatten welke consequenties dit beleid heeft voor ieders vakgebied;
  - En in te schatten welke gevolgen dit beleid eventueel heeft op internationaal terrein.

- daarbij merk ik ten behoeve van de bespreking het volgende op:

Het dreigingsbeeld zoals dit door de AIVD – in de laatste RIV van dinsdag 4 maart jl. - is geschetst, geeft het volgende beeld: in een eventuele oorlog met Irak is opgeroepen om de Jihad te voeren tegen de tegenstanders van Irak. Dit betekent - zo zei de directeur van de AIVD - een hoge dreiging met betrekking tot terroristische aanslagen in de USA, UK en West-Europa, zonder dat voorspelbaar kan zijn of vastgesteld kan worden waar deze aanslagen zullen plaatsvinden, om reden dat vanwege de actie in Afghanistan en de daaropvolgende arrestaties, sprake is van verzelfstandiging van cellen en deze onvoorspelbaar zullen kunnen optreden.

Wettelijk is het de burgemeester die verantwoordelijk is voor de bewaking en beveiliging van objecten. Volgens het Nationaal Handboek Crisisbeheersing is de rijksoverheid eerst verantwoordelijk ingeval het betreft bescherming van vitale belangen, te weten: de [inter]nationale rechtsorde, de openbare veiligheid en de economische veiligheid.

In de ministeriële stuurgroep is door de DG BZK en DG Ju herhaaldelijk aangegeven dat de capaciteit van de politie ontoereikend is om de bewaking op zich te nemen van personen en objecten op politiek, diplomatiek en vitaal/economisch terrein.

In het regeringsstandpunt Cie Van den Haak van december vorig jaar, wordt onderkend dat het noodzakelijk is om zowel mbt personen als tav objecten de verantwoordelijkheid op rijksniveau uit te breiden, ook naar die situaties, waarin op basis van gemaakte risicoanalyses gevreesd moet worden voor *“een situatie waarin een ongewenste gebeurtenis disproportioneel schade toe zou brengen aan het vertrouwen in de continuïteit en integriteit van de openbare sector”*. De regering gaf aan dat daar waar de lokale overheid tekortschiet in de uitvoering van haar taak, zij de rijksoverheid om bijstand kan vragen.

- Het is dit managen van publiek vertrouwen dat een essentiële betekenis kan hebben in een te nemen maatregel van preventief bewaken. Burgers zien dat uitvoering gegeven wordt aan de aangekondigde maatregelen. Wij laten zien de terroristische dreiging serieus te nemen. Dit tonen wij ook internationaal.
- Kortom; ook hier liggen er belangrijke vragen die beantwoord moeten worden. Het leek mij goed deze opmerkingen te maken ter introductie op de bespreking van de onderwerp.
- Het is mogelijk dat de uitkomst van dit beraad met zich brengt dat enkele punten door de RVD – in de wekelijkse briefing, na afloop van de MR worden betrokken.

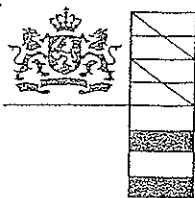
Einde statement

Voor u:

Suggesties tbv briefing:

- de ministerraad heeft gesproken over de complexe internationale situatie die is ontstaan mbt de beoordeling van de vraag in hoeverre Irak voldoet aan de resolutie 1441.;
- de Raad betreurt het dat de standpunten in Europa zo uiteen lopen; de regering houdt vast aan het gekozen uitgangspunt dat het eerst aan de VN is om te beslissen op de vastgestelde conclusies van de heer Blix. Tot nu heeft de regering zich welbewust onafhankelijk opgesteld. Zoals destijds de regering ervan heeft afgezien de brief te tekenen van een aantal Europese landen, ter ondersteuning van de door de VS ingenomen standpunten, zo heeft de regering het betreurd dat Frankrijk nu reeds een standpunt heeft willen innemen, terwijl vanavond eerst de heer Blix zal rapporteren.
- in de komende dagen zal de MR nauwgezet iedere ontwikkeling volgen.

377
I 30736
447858

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

Notitie

Aan
De minister-president

V-v

Auteurs

Datum
12 september 2002

Kenmerk
0049

Betreft
Irak/VS/VK

02 M-439104

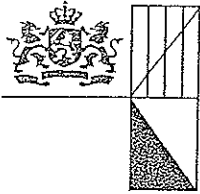
Vertrouwelijk / Ter informatie.

1.

Recente en aanstaande ontwikkelingen inzake Irak

3. Vandaag zal President Bush de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York toespreken. Verwachting is dat hij de internationale gemeenschap (de VN) zal oproepen haar verantwoordelijkheid te nemen ten aanzien van Irak. Het is niet uitgesloten (maar nog niet zeker) dat daarbij een ontwerp-resolutie in het vooruitzicht wordt gesteld, mogelijk in te dienen door het VK. In de resolutie zou een zeer scherpe tijdslimiet worden gesteld voor het wederom toelaten door Irak van wapeninspecteurs. Hiermee zouden de VS en het VK de internationale steun voor een eventuele militaire actie willen vergroten.
4. Op 5 november vinden in de VS verkiezingen plaats (het gehele Huis van afgevaardigden zal worden herkozen, alsmede 1/3 van de Senaat). Daartoe zal het Congres reeds begin oktober op verkiezingsreces gaan en niet eerder terugkeren dan bij de inauguratie in januari 2003. President Bush zal hoogstwaarschijnlijk voorafgaande aan het reces (dus eind deze maand) het Congres vragen hem de autoriteit te verlenen zoodoorg een militaire operatie te beginnen (via de War Powers Act heeft grondwettelijk alleen het Congres de

Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

Fax

Aan
- PlvDGPZ, DVB, BSG, PS
Cc: Defensie/DAB
Faxnummer

Datum
24 juli 2003

Van

Kenmerk
a240703
Betreft
Uitspraken MP inzake WMD/Irak

Postadres
Postbus 20001
2500 EA Den Haag

Totaal aantal pagina's
7

Bezoekadres
Binnenhof 19, Den Haag

Telefoon
070 - 3564391

Fax
070 3633214

Zoals besproken in de Stuurgroep Militaire Operaties van hedenochtend, bijgaand:

- 1) overzicht uitspraken MP over Irak/MVW
- 2) inbreng MP in Kamerdebat Irak van 18 maart.

Vriendelijke groet,

[Handwritten signature]

Relevante uitspraken van minister-president Balkenende over (mogelijke) Iraakse massavernietigingswapens: citaten uit letterlijke radio- en tv-teksten en uit de pc MP en quotes uit kranten uit de periode september 2002 tot en met 20 maart 2003 (start Amerikaans-Britse invasie van Irak).

- RTV-deel pc MP, 6 september 2002:

'Het is goed om ook die mogelijkheid van militaire dreiging boven de markt te laten houden. Waarom, omdat inmiddels lijkt vast te staan dat Irak in het bezit is van massavernietigingswapens die een geweldig grote dreiging kunnen betekenen voor het welzijn van veel mensen.'

- Berichtgeving ANP n.a.v. pc MP op 6 september 2002:

'Hij (MP, red.) voegde er aan toe dat Nederland nog geen instemming heeft betoond met een eventuele Amerikaanse aanval op Irak. Eerst moet komen vast te staan dat Irak inderdaad over massavernietigingswapens beschikt en die over de grens kan inzetten.'

- Interview MP met ANP, 9 september 2002

'Als blijkt dat hij massavernietigingswapens heeft, moeten we hem keihard aanpakken, gewoon omdat wij Saddam op dat punt niet vertrouwen.'

- Berichtgeving ANP n.a.v. ontmoeting Europese christen-democratische leiders op Sardinië, 10 september 2002

'In de wandelgangen kwam echter ook de kwestie-Irak ter sprake. Volgens Balkenende zijn al zijn collega's het erover eens dat een Amerikaanse aanval op dit land tot de mogelijkheden behoort als blijkt dat Irak massavernietigingswapens heeft en als het blijft weigeren wapeninspecteurs toe te laten.'

- RTV-deel pc MP, 6 december 2002

'We hebben steeds gezegd: wat gebeurt in Irak en de mogelijke aanwezigheid van massavernietigingswapens is ernstig - we weten bovendien wat voor regime er zit in Irak, we weten dat er gebruik is gemaakt van deze wapens, ook tegen de eigen bevolking; dat is een realiteit - en in die zin moet je de zaak ernstig nemen.'

- Verkiezingsdebat Radio 1, 12 januari 2003

'Wanneer de VN zouden vaststellen dat er massavernietigingswapens zijn, dan kun je zeggen: dan onderneem je actie of niet.'

- Interview MP bij Barend en Van Dorp, 13 januari 2003

‘Wat doet zich voor? De internationale vraag is: heeft Irak massavernietigingswapens? Daarom zijn er inspecteurs. Er zijn afspraken gemaakt bij de Verenigde Naties hoe dat getoetst zal worden. Er zal worden gerapporteerd en dan komt de vraag aan de orde: moeten er acties volgen? En wat heeft Nederland nu gezegd? We bewandelen het spoor van de VN; er moet militaire druk op Irak worden uitgeoefend. En als de zaken zijn vastgesteld, dan zullen we zonodig onze verantwoordelijkheid nemen.’

- Toelichting van MP, in RTL Nieuws, op presentatie Powell in Veiligheidsraad over Iraakse massavernietigingswapens, 5 februari 2003

‘De bewijzen die vandaag zijn aangedragen door de heer Powell zijn buitengewoon ernstig te nemen. En ik denk dat Irak nu weet wat het te doen staat: ofwel men geeft nu eindelijk de informatie die nodig is en men ontmantelt de wapens, of er volgen serieuze consequenties. En precies die serieuze consequenties zijn belichaamd in de bekende resolutie 1441.’

- Toelichting in Met het oog op morgen, 5 februari 2003

‘Het interessante was dat de heer Powell zei: alles wat ik zeg kan worden gestaafd met onderliggend materiaal. Met uitspraken van personen die getuige zijn geweest, met beeldmateriaal, met satellietfoto’s. Ik vond dat hij een goede beschouwing heeft gegeven over wat er gebeurt in Irak als het gaat om het proberen verduisteren van bewijsmateriaal. Datgene wat naar voren kwam was denk ik heel erg helder. Het feit dat er zowel indicaties zijn gegeven over het niet willen meewerken aan de resolutie van de VN, het feit dat er indicaties zijn gegeven over het veranderen van militaire installaties, het feit dat er informatie is over hoe chemische wapens kunnen worden geproduceerd, dat zijn allemaal gegevens die denk ik behoorlijk hard zijn. Natuurlijk is het zo dat wij de informatie van de heer Blix en de zijnen afwachten. Maar als het gaat om de bewijsvoering zijn we denk ik wel een stuk verder.’

- Berichtgeving in De Telegraaf n.a.v. de presentatie van Powell en de reactie van MP, 6 februari 2003:

‘Premier Balkenende vindt het Amerikaanse bewijs tegen Irak „behoorlijk overtuigend”.

- Verslag non-RTV-deel pc MP, 7 februari 2003

‘De informatie die Powell gaf, heeft het beeld versterkt van een land dat ernstig tekort schiet in de verplichtingen die de internationale gemeenschap het heeft opgelegd. Ik zeg het nogmaals: het is aan Irak om medewerking te verlenen aan de inspecteurs, het is aan Irak om zich te ontwapenen.’

- Verklaring MP na extra MR over crisis Irak, 17 maart 2003

‘Het gezamenlijke doel is: onvoorwaardelijke, onmiddellijke en actieve medewerking van Saddam Hoessein bij het onschadelijk maken van zijn wapens. Dat is vastgelegd in resolutie 1441.’

• Verklaring MP n.a.v. aanval op Irak, 20 maart 2003

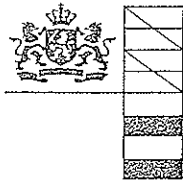
'(...) Zo heeft hij (Saddam Hoessein, red.) nog steeds niet aangegeven waar zijn grote voorraden chemische en biologische wapens zijn gebleven.'

1
5

Van:
Verzonden: vrijdag 15 augustus 2003 12:27
Aan:
Onderwerp: Mediauitspraken mp inzake mww Irak

Dank voor het mij toegestuurde overzicht; wanneer ik het goed zie heeft mp dus in geen van de gevallen zich in stellige zin uitgelaten over de aanwezigheid van mww in Irak? Klopt dit?
Het overzicht ziende, heeft uberhaupt mp weinig zich in de media uitgelaten over dit onderwerp.
Met een vriendelijke groet

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

Confidentieel

I 31976 489

Notitie

Aan
De minister-president

Van

AuteurD

C.C.

Datum
6 maart 2003

Kenmerk
00164

Betreft
Britse positie Irak

13/3
6/3

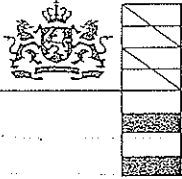
9 PAZ
1 039451422

Had hedenochtend telefonisch overleg met Sir David Manning, internationale veiligheidsadviseur van MP Blair, over de Britse positie ten aanzien van Irak.

- Manning zei dat binnenkort door Blix het zogenaamde 'cluster-document' wordt geopenbaard (op basis van resolutie 1284, niet te verwarren met de presentatie morgen in de VR). Het clusterdocument geeft in ongeveer 170 pagina's een totaalbeeld van de Irakese ongehoorzaamheid in de afgelopen 12 jaar. Volgens Manning is het een 'very important document'.

- Voor wat betreft de Nederlandse houding heb ik gezegd dat de huidige impasse dramatische gevolgen heeft voor de internationale verhoudingen. Daarom is iedere

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

Stg. Confidentieel

I 32006

490

Notitie

Aan
Minister-President via de SG

Van

Auteur D

C.C.

Datum
10 maart 2003

Kenmerk
167

1039451727

Betreft
Irak / Gesprek met Colin Budd

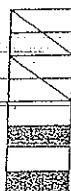
Urgent

Sprak vanmiddag uitgebreid met Britse Ambassadeur Colin Budd over Irak.

Pa2. u eigen map
458028

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken
Secretaris-Generaal

21/3

Notitie

aan
De minister-president

Datum
28 februari 2003

van
22/2/03

Kenmerk
11/2003 / 03 9452473

aan de
a

Betreft
Irak: buizen voor nucleair wapen?

GEHEIM

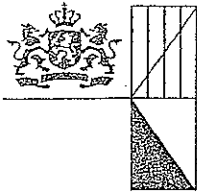
Vandaag, vrijdag 28 februari 2003 van de AIVD het volgende vernomen:

In zijn presentatie voor de VR op 5 februari jl. is minister Powell ingegaan op de Irakese import van "High tolerance" aluminium buizen die, volgens de Amerikaanse experts, bedoeld zijn voor gebruik in een centrifuge voor verrijkt uranium en daarmee een essentieel onderdeel zijn bij de ontwikkeling van nucleaire wapens. Deze zaak is aan de IAEA in onderzoek gegeven.

De AIVD heeft uit betrouwbare bron vernomen dat de AIEA tot de conclusie is gekomen dat de buizen op geen enkele manier toepasbaar zijn voor de ontwikkeling van een nucleair wapen. Bovendien zou gebleken zijn dat Irak niet over de technieken beschikt om de buizen daarvoor geschikt te maken. Het Irakese verhaal, dat de buizen bestemd waren voor het verschieten van raketten vanuit helikopters (overigens wel verboden onder het bestaande sanctieregime) wordt daarmee door de AIEA bevestigd. (Uit: Brandpunt Irak d.d. 28 februari 2003)

783 I 31203
447858

Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

Notitie

Aan De minister-president, via 14/11
Van 12/11
Auteur
C.C.

Datum
12 november 2002

Kenmerk
101 / 02 443633

Betreft
Overleg Irak

PAZ

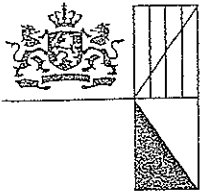
STG-GEHEIM

Inleiding

- Op donderdag 14 november heeft u een kort overleg met de ministers Remkes, De Hoop Scheffer en Korthals over Irak.
- Belangrijkste doelstelling van het overleg: het starten van de voorbereidingen op eventueel noodzakelijke besluitvorming naar aanleiding van de marsroute die afgelopen vrijdag in Veiligheidsraadresolutie 1441 is vastgelegd (zie hieronder). Drie elementen zijn daarbij te onderscheiden: de politieke lijn, eventuele militaire inzet, (binnenlandse) veiligheidsaspecten

De uitgangspunten

- VN Marsroute:
  - * Irak moet uiterlijk aanstaande vrijdag een notificatie van acceptatie afgeven
  - * Irak moet uiterlijk 7 december een volledige opgave doen van alle productie (en -middelen) van massavernietigingswapens;
  - * UNMOVIC-inspecteurs moeten uiterlijk 22 december zijn toegelaten
  - * De VR verwacht uiterlijk 22 februari een rapport van de inspecteurs
- Daar tussendoor speelt de politieke agenda:
  - * donderdag 14 november AO NAVO-Top (Irak als mogelijk onderwerp)
  - * 22 november lunch NAVO-Top met Irak als onderwerp
  - * De komende dagen/weken: Amerikaans diplomatiek offensief tot coalitievorming
  - * reeds eerste sondages door Amerikaanse militairen voor eventueel gebruik voor gebruik Haven Rotterdam (transit militair materieel)

De Nederlandse voorbereidingen op besluitvorming

De politieke lijn

- rekening houdend met de VN-marsroute en de politieke agenda dient een politieke lijn worden vastgesteld.
- Inhoudelijke vraagstukken daarbij: steun resolutie, opbouw (politieke) coalitie, relatie met Arabische wereld, etc.
- Politiek-tactische vraagstukken: overleg met de Kamer, bondgenoten, etc.

De militaire lijn

- Er dient een eerste inventarisatie van mogelijke militaire scenario's te worden gemaakt;
- Daarnaast dient een mogelijk Nederlandse militaire betrokkenheid te worden gezien: wat is militair-technisch mogelijk

De binnenlandse veiligheidssituatie

- Er dient een inventarisatie te komen van gevoelige objecten bij verhoogde spanning (personen, ambassades, havens, vliegvelden, etc) en mogelijkheden tot beveiliging
- Tevens noodzakelijke beveiliging van doorvoergebieden van militair transport (Rotterdam)
- Inlichtingenvraagstuk (terroristische activiteiten, minderheidsgroepen uit regio, etc.)
- *persoonsbeveiliging Minsk/M.P (N-B+Rapport a.d. Haak medisch sec.)*

Uitvoering komende periode

- Betrokken bewindslieden dienen op korte termijn (uiterlijk volgende week dinsdag) bovengenoemde zaken inventariseren. Grote discretie noodzakelijk.
- Daarna samenkomst van de groep in huidige samenstelling voor bespreking afzonderlijke resultaten.
- Vervolgens productie samenhangend document, dat via RVV of CVIN naar MR kan worden doorgeleid.

Kabinet van de Minister-President

Ministerie van Algemene Zaken

Stg. CONFIDENTIEEL

Datum: 12 juli 2002

Kenmerk: 02G434875

Rubr. ambt:

Einddatum rubr.: aanw. 18

Aan de leden van het CVIN:

Ju

AIVD

MIVD

BuZa

AZ

r AZ

Agendapunten 1 t/m 3

EZ

V&W

Besluitenlijst van de CVIN-vergadering van vrijdag 21 juni 2002, gehouden van 14.00 uur - 16.30 uur in Commissiekamer van het Kabinet MP.

6. Dreigingsbeeld Al Qa'ida (notitie AIVD)

en

6a Radicale islamitische partijen en groeperingen in Centraal Azië (nagekomen en toegevoegde notitie MIVD)

M.b.t. de notitie Dreigingsbeeld Al Qa 'ida wordt het volgende opgemerkt:

- a. de inhoud van de notitie sluit niet geheel aan op de titel;
- b. uit de derde alinea op pagina 4 spreekt de suggestie dat, indien terughoudendheid met Irak betracht zou worden, dit leidt tot verminderende terroristische dreiging. Het is de vraag of dit een logische stelling is;
- c. het zou nuttig zijn om in te gaan op de effecten en het bereik van de preken van radicale imams en op relatie van z.g. rekruteurs met de radicale imams, c.q. de besturen van hun moskeeën.

M.b.t. de notitie Centraal Azië is het CVIN geïnteresseerd in mogelijke verbanden tussen het ontstane terrorisme aldaar en de rol van de VS in de regio. kan het zijn dat de radicalisering in Nederland in relatie staat tot ontwikkelingen in Centraal Azië?

Het CVIN besluit dat het van groot belang is om de MICIV in nieuwe samenstelling spoedig te informeren over de internationale en nationale ontwikkelingen inzake terrorisme. Dit ware te doen middels een presentatie van een 'wereldkaart van het terrorisme' die een bredere focus heeft dan slechts het islamistisch terrorisme. In die presentatie ware tevens in te gaan op de bredere verbanden die gelegd kunnen worden, zoals de voedingsbodems voor terrorisme, de radicaliseringstendenzen, de relaties met tussen terrorisme en criminele activiteiten, de rol van (delen van) de Nederlandse economie daarin (Schiphol, havens e.d.), financieringsstromen etc. De AIVD en de MIVD bereiden gezamenlijk de elementen voor die kunnen worden gebruikt bij het informeren van de MICIV.

853

Kabinet van de Minister-President

Ministerie van Algemene Zaken

Coördinator I & V

Stg. Confidentieel

COMITÉ VERENIGDE
INLICHTINGEDIENSTEN
NEDERLAND (CVIN)

Kenmerk: 02G440414

Besluitenlijst 20-9-02

Besluitenlijst van de CVIN-vergadering, gehouden op vrijdag 20 september 2002 van 14.00 - 16.00 uur in de Commissiekamer van het Kabinet van de minister-president.

Aanwezig:

(DGRh),
DGPZ) en

-BZK),

AIVD),

MIVD),

- voorzitter).

Secretaris:

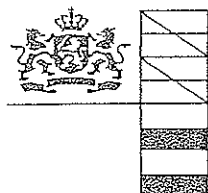
(AZ)

2. Besluitenlijst van de CVIN-vergadering van 30 augustus 2002

Aanvaard.

Naar aanleiding van de besluitenlijst wordt het volgende opgemerkt
pt. 5: BZ merkt op dat het zich, in het overleg met de bondgenoten, bij voortduring
op de hoogte houdt van de stand van zaken t.a.v. een mogelijke aanval op Irak

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

3. Irak

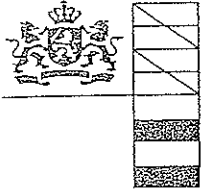
Opgemerkt wordt dat de doelstellingen van Al Qa'ida en Saddam Hussein allerm minst parallel lopen. Het is derhalve geen vanzelfsprekendheid dat Saddam Hussein Al Qa'ida zal kunnen inschakelen tegen de V.S. en coalitiepartners.

T.a.v. de notitie inzake de Irakese oppositie in Nederland merkt BZ op dat inmiddels een formeel verzoek tot medewerking voor het houden van een conferentie in Nederland is ontvangen. Het CVIN concludeert dat:

Gelet op het feit dat het tijdstip van de voorgenomen conferentie in de maand oktober valt en gelet op de lange voorbereidingstijd die een aanval op Irak vergt het onaannemelijk is dat deze gebeurtenissen samenvallen. Op grond daarvan behoeft er geen bijzonder bezwaar te zijn tegen een eenmalige bijeenkomst van de Irakese oppositie. Dit komt anders te liggen indien:

- a. de bijeenkomst de opmaat zal zijn voor een reeks van vergaderingen van de Irakese oppositie in Nederland;
- b. de kiem wordt gelegd voor een permanent in Nederland te vestigen "Irakese regering in ballingschap".

Dat zou een ongewenste ontwikkeling zijn. BZ beraadt zich op een ontmoedigende brief aan de organisatoren.

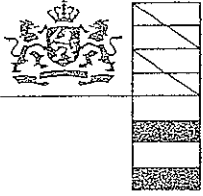

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

De coördinator van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten,

[Handwritten signature]

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

4. Bijzondere onderzoeksonderwerpen voor AIVD en MIVD

De AIVD reikt twee Vestzaknotities uit te weten

- a. Inbreng van de AIVD in de meningsvorming binnen GED/TEC betreffende een mogelijk militair ingrijpen van de Verenigde Staten in Irak (nr. 1926325/01)
- b. Risicoanalyse Irak d.d. 5 december 2002 (nr. 1927344/01)

De MIVD reikt uit de notitie Bijdrage MIVD/AAR/Team Irak voor CVIN van 9 december 2002.

Het CVIN neemt met waardering kennis van deze notitie en de daarin geschetste rolverdeling/samenwerking tussen MIVD en AIVD. De volgende kanttekeningen worden geplaatst:

- a. De gekozen opzet is zeer ruim en veelomvattend. Het is noodzakelijk om met name op het I&V-deel scherp in te zoomen en berichtgeving daarop te filteren.
- b. Er dient expliciet aandacht te worden geschonken aan Al Qa'ida in relatie tot de bescherming van de Nederlandse troepen in Afghanistan en de mogelijke rol van A.Q. in Irak.

Voor het overige gaat het CVIN akkoord met de in de notitie geschetste werkwijze en verdeling. Voor wat betreft de wijze van rapporteren wordt deels verwezen naar agendapunt 5.

5. Gezamenlijke CVIN-rapportage:

Een voorstel van BZ dienaangaande wordt ter vergadering uitgereikt (kenmerk DVB/VD-245/02)

De leden van het CVIN staan positief ten aanzien van het voorstel van DGPZ en plaatsen daarbij de volgende kanttekeningen:

- a. De combinatie van kennis die beschikbaar is bij BZ, AIVD en MIVD is bij uitstek geschikt om gebundeld aan de betrokken ministers aan te bieden en is behulpzaam bij besluitvorming van de ministers.
- b. Bij een eventueel uiteenlopende appreciatie van de diensten/BZ dient er ruimte te zijn voor expliciete vermelding van de verschillende appreciaties.
- c. Indien er sprake is van concrete dreiginginformatie rapporteren de diensten primair via de NCC-lijn.
- d. Gelet op de aard van de informatie wordt de coördinator en het CVIN nadrukkelijk bij de rapportage betrokken.
- e. In het CVIN van 13 december a.s. zullen nadere afspraken worden gemaakt over de procedure en vormgeving van de rapportages. Dit zal geschieden aan de hand van een dan gereed zijnde eerste proeve van rapportage.
- f. De gezamenlijke rapportage laat onverlet dat het informeren van de afzonderlijke ministers via de gebruikelijke kanalen doorgang blijft vinden.

Stg. Confidentieel

Kabinet van de Minister-President

Ministerie van Algemene Zaken

Coördinator I & V

COMITÉ VERENIGDE
INLICHTINGENDIENSTEN
NEDERLAND (CVIN)

Kenmerk: 02G446182

Besluitenlijst 13-12-02

Besluitenlijst van de CVIN-vergadering, gehouden op vrijdag 13 december 2002 van 14.00 - 15.45 uur in de Commissiekamer van het Kabinet van de minister-president.

Aanwezig:

Secretaris:

I (AZ)

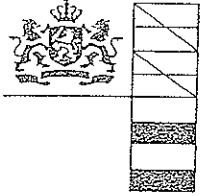
b. Besluitenlijst van de extra CVIN-vergadering van 9 december 2002
Aanvaard.

Naar aanleiding van agendapunt 3 wordt het volgende opgemerkt:

- de reactie van Blix op de rapportage van Irak vindt plaats in de week van 16 december;

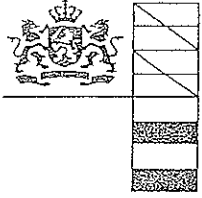
- de PV-New York houdt rekening met de presentatie van van de 1e tussenrapportage op 27 januari 2003

- het constateren/presenteren van een "material breach" door Irak is overigens op ieder moment mogelijk en hoeft niet te wachten op tussen-/eindrapportages.

6b. Gezamenlijke rapportage

Ter vergadering wordt een format voor tweewekelijkse rapportage inzake Irak uitgereikt. Het CVIN stemt in met de daarin aangegeven onderwerpen en procedure. In de rapportage wordt aangegeven dat deze is opgesteld op verzoek van het CVIN. De leden van het CVIN ontvangen afschrift van de rapportages. Het ministerie van BZ zal e.e.a. coördineren. Bij eventuele verschillen van inzicht wordt de rapportage eerst in het CVIN ingebracht.

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

7. Evaluatie nationale en internationale dreiging

AIVD: Bijeenkomst Irakese oppositie te Londen

MIVD: Notitie een toekomstig Iraaks bestuur (wordt
meegezonden)

8. Overige onderwerpen/rondvraag

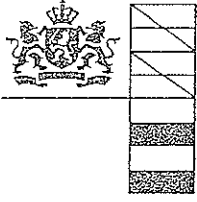
Het CVIN besluit om vaker bijeen te komen indien de situatie Irak dit vereist.

De coördinator van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten,

872

I 30759

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

Coördinator I & V

Deq.

Notitie

Aan
De minister-president
Van
De coördinator I&V
Auteur
C.C.

BZK
11/9

Datum
16 september 2002
Kenmerk
3844 - 029 439380
Betreft
Irak

GEHEIM

Bijgaand treft u een afschrift aan van een pakket documenten dat u door de minister van BZK zal worden toegezonden. Kern daarvan is een nota van de CIA waarin deze inlichtingendienst ingaat op de bewijzen en aanwijzingen inzake de beschikbaarheid van massavernietigingswapens door Irak.

Op mijn verzoek heeft de AIVD een oordeel gegeven over de notitie van de CIA. Dit oordeel is weergegeven in de brief van uw ambtgenoot van BZK en luidt kortweg dat de AIVD de door de CIA gepresenteerde aanwijzingen herkent en onderschrijft maar niet de stelligheid van de door de CIA getrokken conclusies.

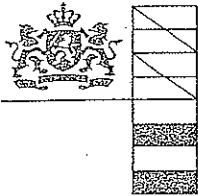
Ik constateer dat het al met al blijft ~~het~~ bij aanwijzingen, zij het dat deze soms zeer gedetailleerd zijn. Concrete bewijzen voor de aanwezigheid van NBC-wapens in Irak worden niet gegeven, hetgeen overigens ook niet te verwachten was.

Inmiddels is duidelijk dat ook de Britse regering zich voorbereid op verdere stappen. U sprak daarover met premier Blair. Deel daarvan is het publiek maken van aanwijzingen en -wellicht bewijzen - die een gewapend optreden rechtvaardigen. Ik zou willen voorstellen dat ik, als coördinator van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, de AIVD en de MIVD eveneens vraag om de regering te voorzien van materiaal dat te gebruiken is in eventueel overleg in de TK over een regeringsstandpunt t.a.v. een aanval op Irak. Indien u daarmee instemt zal ik dit met de hoofden van de diensten bespreken en verder voorbeiden.

M. M. M.

873

I 20841

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

Coördinator I & V

olep

Notitie

Aan
De minister-president
Van
De coördinator I&V
Auteur
C.C.

12/9
25/9

Datum
25 september 2002

Kenmerk
3850 OZJ:440703 b7 bay

Betreft
Irak: Britse intelligence 27-
retour

GEHEIM

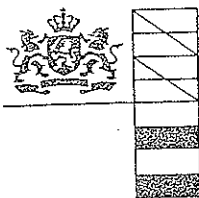
5/10

Bijgaand treft u twee intelligence-rapporten aan, afkomstig van de Britse geheime dienst. De rapporten zijn uitsluitend bedoeld voor uw kennisname (PM-to-PM only). en de Britse ambassade verzoekt de rapporten na lezing retour, hetgeen ik heb toegezegd. Het ministerie van BZ, de AIVD en de MIVD beschikken nog niet over deze informatie. Zij worden een dezer dagen separaat en minder gedetailleerd geïnformeerd

De belangrijkste conclusies vindt u in de key-judgements, de meer uitgebreide berichtgeving zit daarachter. Ik merk hierover het volgende op.

- Daar waar gesproken wordt over bewijs betreft het bewijs dat via de methoden van de geheime dienst is verworven. Bronbescherming en geheimhouding van methodieken verhinderen een nadere toelichting. Alhoewel, indien in deze rapporten over bewijs wordt gesproken, wij ervan uit kunnen gaan dat de Britten ook inderdaad op goede gronden die conclusies trekken, is het te verwachten dat niet iedereen dit ook als "bewijs " zal willen beschouwen.

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

Coördinator I&V

876 463920

Notitie

Aan
De minister-president
Van
De coördinator I&V
Auteur
C.C.

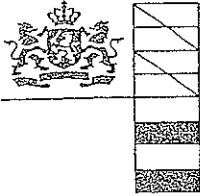
Datum
30 januari 2003
Kenmerk
03@455682
Betreft
Pilot Vertr. info M.O./Terrorisme

VERTROUWELIJK

Irak

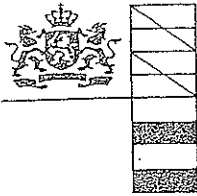
N.B. Er is deze keer voor gekozen om de meest recente beschikbaar gekomen vertrouwelijke informatie te concentreren op Irak. Zulks mede in het licht van de toegenomen kans dat de VS binnen afzienbare tijd Irak daadwerkelijk zal aanvallen (ref. uw gesprek met president Bush).

- De Amerikaanse troepenopbouw in de Golfregio is inmiddels zodanig dat de aanwezige militaire capaciteit die tijdens de Golfoorlog van 1991 beschikbaar was als ruimschoots wordt overtroffen. Inzet daarvan zal, mede gelet op de enorme kosten die daarmee gepaard gaan, alsmede de druk die uitgaat van het hooghouden van het moreel en het verslechteren van de klimatologische omstandigheden, niet lang meer op zich laten wachten. Luchtaanvallen kunnen op ieder gewenst moment starten. Een grondoorlog is medio februari reeds denkbaar. (AIVD-rapportage d.d. 20 januari 2003)
- De Irakese Soennieten trachten, met behulp van Saoedi-Arabië te voorkomen dat zij de macht zouden moeten afstaan aan Koerden en Sjiieten. In het meest negatieve geval kan dit uitmonden in een burgeroorlog tussen Soennieten en Sjiieten (AIVD-rapportage d.d. 20 januari 2003)
-
- Het Irakese leger beschikt over zogenaamde Unmanned Aerial Vehicles (UAV's), die geladen kunnen worden met chemische en/of biologische wapens.
-

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

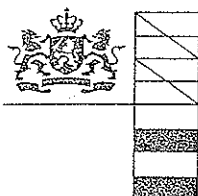
- Een voor 15 januari 2003 geplande vervolgconferentie van Irakese oppositiegroeperingen is vertraagd. Discussie over de plaats van samenkomst (voorzien in Noord-Irak) is hiervan mede de oorzaak. Vooral nog is het onduidelijk of, waar en wanneer de Irakese oppositie nog bijeenkomt. De gang van zaken is illustratief voor het gebrek aan homogeniteit binnen de oppositie (Defensie Situatierapport d.d. 20 januari 2003)
- Belgische dokwerkers worden in België door de vredesorganisatie Vonk opgeroepen om geen Amerikaanse schepen te laden en lossen. Voor 1 maart a.s. heeft de organisatie een demonstratie afgekondigd onder het motto "Antwerpse haven wapenvrij". (Defensie Situatierapport d.d. 20 januari 2003)
- Er zijn aanwijzingen dat Bagdad, bij een VS-aanval, op grote schaal gebruik wil maken van menselijke schilden. Inmiddels hebben zich reeds Arabische en Westerse vrijwilligers voor dit doel gemeld. Bagdad zou ook plannen hebben om VN-inspecteurs te gebruiken bij het beschermen van belangrijke gebouwen. Verder zouden Koerden gedwongen worden om als menselijk schild te dienen in en rond Saddam's geboortestad Tikrit. (Dagelijkse briefing MIVD)

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

- Turkije en vijf andere landen in de regio hebben een gemeenschappelijke verklaring afgelegd over Irak. Naast het voorkomen van oorlog lijkt het gemeenschappelijke doel de handhaving van de geografische, staatkundige en religieuze status quo van Irak. Turkije begint onder premier Gül een actief buitenlands beleid te ontwikkelen (Amb. Ankara, 17 januari 2003)
-
- Voorbereidingen van de VN op een humanitaire crisis in Irak vorderen gestaag, maar worden gehinderd door geldgebrek. Tot dusverre heeft slechts de VS beperkt financieel bijgedragen. VN-agentschappen gebruiken hun eigen reserves en leningen en doen een klemmend beroep op de donorgemeenschap thans over te gaan tot het effectief ter beschikking stellen van financiële bijdragen. VN planning gaat uit van 600.000 vluchtelingen in de regio, waarvan 136.000 in Turkije/Noord-Irak. UNHCR verwacht geen grote asielstromen naar Europa. (PV Genève, 10 januari 2003)

401 4670 35
A

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

Secretaris-Generaal

Memo

Aan

Datum

18 juli 2003

Van

Betreft

WMD's Irak 2002-2003

Auteur

04my68442

C.C.

04my68441

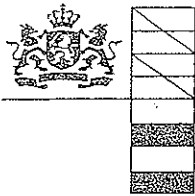
In aanvulling op mijn memo van 17 juli 2003 het volgende.

Alle dossiers onderzocht die betrekking hebben op de RIV/CVIN, de ambtelijke en ministeriele stuurgroepen Irak (+ Resolutie 1441), rapportages van de I&V-diensten, notities en door opgesteld t.b.v. de coördinator. In de Pilots vertrouwelijke informatie is diverse malen info van binnen- en buitenlandse I&V-diensten aan de MP verstrekt, echter zonder daaraan een advies te verbinden.

Mijn conclusie n.a.v. deze documenten is dat daarin geen adviezen aan MP zijn verstrekt t.a.v. in te nemen posities over wmd's.

Onderstaand de relevante documenten waarin wordt gesproken over wmd's.

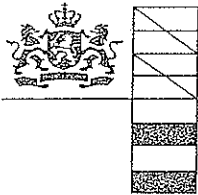
1. In de RIV van 15 oktober 2002 meldt D.MIVD dat Irak over chemische wapens beschikt en wellicht ook over biologische wapens.
2. Sitrep 19-12-02: Irak onderstreept dat het geen programma's heeft op het terrein van WMD's; Londen en Washington zijn sceptisch hierover. De IAEA heeft nog geen aanwijzingen gevonden voor nucleaire activiteiten. In bijgevoegde AIVD-rapportage (1927567/01 d.d. 5 december 2002) staat vermeld: Er zijn aanwijzingen dat Irak beschikt over massavern. wapens en dat het land ook in staat is om deze in te zetten. (Deze rapp. is o.m. rechtstreeks aan de MP toegezonden)
3. Sitrep nr. 2 d.d. 3 januari 2003, verzonden aan MP: Blix van Unmovic verklaart dat de Irakese opgaven inzake wmd's bevatten weinig bewijs en laat vele vragen open. De samenwerking met Irak typeert Blix als onvoldoende als het gaat om het verstrekken van informatie en bewijzen over de vernietiging van wmd's.. Unmovic en IAEA kunnen bij inspecties tot dan toe ongestoord hun gang gaan
4. 30-01-03: Pilot vertr. Info van coördinator aan MP (3903): De rapporteert dat het Irakese leger beschikt over zg. unmanned Aerial; Vehicles die geladen kunnen worden met chemische en/of biologische wapens en dat "verboden materialen" zijn ondergebracht in prive-boerderijen van vooraanstaande Irakezen.
5. Min. Stuurgroep Irak d.d. 7 feb. 2003:

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

6. 28-02-03: Pilot vertr. Info van plv. Coördinator aan MP (nr. 167 -)
Irakese wetenschappers werken onvoldoende mee met Unmovic, die concludeert dat er sprake is van intimidatie door het Irakese regime; de meldt dat Irak enkele vissersschepen zou hebben uitgerust met zg. vuile bommen
7. 28-02-03: notitie aan MP (nr 11): de AIVD heeft uit betrouwbare bron vernomen dat door Irak geïmporteerde aluminiumbuizen, die vlg's Powell bedoeld zijn voor centrifuge voor verrijkt uranium, op geen enkele manier toepasbaar zijn voor de ontwikkeling van een nucleair wapen
8. Kort verslag van de Min. Stuurgroep van 28 febr. 2003, agdapunt 3:

9. 03-03-03: notitie van aan MP (3905) adviseert aan MP sterke regie en sturing en informeren van de burgers. Geen verwijzing naar wmd's
10. Sitrep 6 d.d. 5 maart 03, verzonden aan MP: Blix blijft kritisch over de medewerking van Irak. Wmd's niet aangetroffen, wel is sprake van bezit van raketten die Irak feitelijk niet zou mogen hebben. BZ commentaar hierop is dat de rapportage een grabbelton is waar zowel de voorstanders van constatering van further material breach als degenen die voortzetting van de inspecties voorstaan hun argumenten aan kunnen ontleen.
11. In Brandpunt Irak van 12 maart 2003 (gezonden aan MP) meldt de AIVD dat El Baradei (IAEA) concludeerde dat de documenten die moesten bewijzen dat Irak tussen 1999 en 2001 uranium in Niger had aangekocht, niet authentiek waren.

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

887

462076
I 33117

2818

Notitie

Aan
de Minister-President
Van
C.C.

27/10

Datum
27 augustus 2003
Kenmerk
260 039459393
Betreft
Irak-debat morgen
(massavernietigingswapens)
GEHEIM/SPOED

Ter kennisneming en advisering.

De vraag speelt in hoeverre destijds de aanwezigheid van massavernietigingswapens (mvw) in Irak een rol gespeeld heeft in de besluitvorming.

Met name legt de TK het accent op de beantwoording van de vraag in hoeverre de regering door inlichtingendiensten is geïnformeerd m.b.t. de aanwezigheid van mvw in Irak. In het bijzonder richt de vraag zich op het punt in hoeverre misinformatie een rol heeft gespeeld in de besluitvorming van de regering.

De volgende bevindingen leggen wij u voor:

1. De regering heeft gedurende een half jaar frequent aandacht besteed aan de kwestie Irak, zowel in de MR zelf, als in de Stuurgroep 1441, later de stuurgroep Irak genoemd.

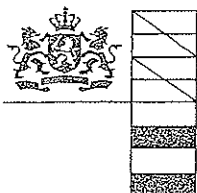
De inlichtingendiensten hebben enkele malen aan u gerapporteerd, zowel schriftelijk als mondeling (RIV). Daarbij is gesproken over opbouw van mvw door Irak.

Voorts is u het rapport van [ ] alsmede de beide rapporten van de [ ] aangereikt. De AIVD en MIVD hebben afstand genomen van de stelligheid van de beweringen en gezegd dat er aanwijzingen zijn dat Irak mvw heeft en kan inzetten.

In de voorbereiding op de oorlog heeft MP Blair met u gesproken over openbaarmaking van de gegevens van rapporten van de geheime diensten. De openbaar gemaakte gegevens zijn evenwel andere dan de bovenstaande.

SRM-2003

3. Bepalend is de vraag welke argumenten zijn gebezigd door de regering richting TK en media.

M.b.t. de TK is steeds gesteld, dat er mvw aanwezig waren, dat er geen bewijzen zijn waaruit blijkt dat Irak zich heeft ontwapend, wel in de rapportage blijkt dat Irak vernietigde installaties heeft herbouwd, zodat de conclusie moet zijn dat Irak niet voldoet aan de gestelde eisen.

Als bijlage C treft u aan de belangrijkste brieven, beantwoording kamervragen en uitspraken tijdens AO TK.

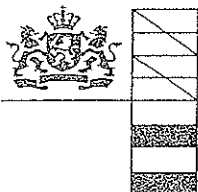
M.b.t de media:

U spreekt steeds over de mogelijkheid tot aanwezigheid van mvw.

Alleen in uw verklaring n.a.v. de aanval op Irak, d.d. 20 maart zegt U: 'Ze heeft hij nog steeds niet aangegeven waar zijn grote voorraden chemische en biologische wapens zijn gebleven'

Als bijlage D treft u aan het door de RVD samengestelde overzicht.

4. Dit betekent dat de regering ten tijde van besluitvorming is uitgegaan van de aanwezigheid van mvw. Dit is de TK ook bericht. De grondslag hiervan ligt in de vaststelling van de aanwezigheid van mvw in het begin van de jaren '90, alsmede de vaststelling dat Irak niet bereid is gebleken inzage te geven in het al dan niet vernietigd zijn van deze wapens en van hernieuwde opbouw. Rapportage van AIVD en MIVD, alsmede van buitenlandse inlichtingendiensten spreken hierover. De AIVD en MIVD bevestigen de rapportage van deze diensten, doch nemen afstand van de stelligheid hiervan. Daarnaast is er nog de bijlage van de rapportage van Unmovic die niet gepubliceerd is en waarover BZ spreekt in de MR.

Kabinet van de Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

De conclusie moet zijn dat wel kennis is genomen van informatie vanuit het buitenland over mvw in Irak, doch deze informatie geen doorslaggevende betekenis heeft gehad in de besluitvorming.

5. Ambtelijke voorbereiding van het debat van morgen laat zien dat niet alle informatiestromen bij u en de betrokken bewindslieden gelijkelijk bekend zijn.

Wij adviseren u voorafgaande aan het debat morgenochtend met M te spreken om deze zaken door te nemen. M zelf kan DEF voorts informeren.

Voorkomen moet worden dat ontkend wordt in de TK dat bepaalde gegevens de regering bekend zouden zijn geweest, terwijl deze bij één van de betrokken ministers bekend waren.

Voorts moet helder zijn dat de besluitvorming veel meer basis heeft gehad dan een door onze inlichtingendiensten gemitigeerde rapportage vanuit het buitenland.